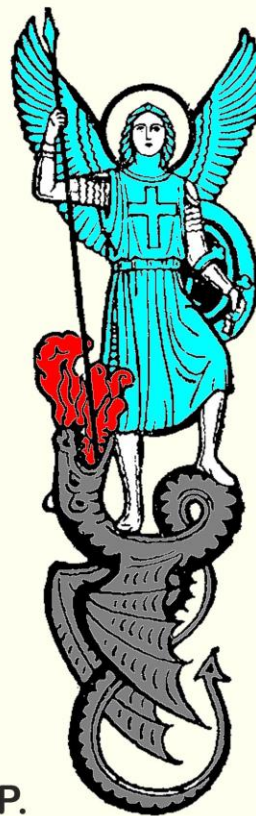

Bocsa József

A szellemek megkülönböztetése

Mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Bocsa József Sch. P.

A szellemek megkülönböztetése

Impresszum

Bocsa József A szellemek megkülönböztetése

Szerkesztette, a szövegeket válogatta, a bevezető és magyarázó részeket összeállította
Bocsa József Sch. P. 1996.

A Magyar Piarista Tartományfőnök
235/1996 sz. engedélyével

E szöveggyűjtemény kézirat, könyv formájában nem jelent meg. Elsősorban azért, mert nem tartalmazza a téma megközelítőleg egzakt megragadásához szükséges pszichológiai hátteret. Mivel azonban a szerkesztőnek 1996 óta sem volt ideje elmélyedni alaposabb pszichológiai tanulmányokban, a téma pedig az eltelt időben csak még aktuálisabb lett, úgy döntött, hogy közreadja az eredetileg engedélyezett formában, de nem nyomtatott könyv alakban, hanem egyelőre elektronikus változatban. A Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint használható és idézhető. Minden szerzői jog a szerkesztőé.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció Bocsa József Sch. P. készülő könyve kéziratának elektronikus változata. A Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár elvei szerint korlátlanul lehet lekipásztorni célokra használni. Minden más jog a szerzőé.

A címoldal grafikája Szent Mihály arkangyalt ábrázolja a sátán elleni küzdelmében. A kép lelőhelye: Parsch Pius: *Üdvösség éve*, Bp. 1937, III. kötet, 417. oldal.

Szent Mihály arkangyalt az összes angyalok közül legjobban ismerjük, és legtöbbet emlegetjük. Ő az égi seregek vezére a Luciferrel és csatlósaival folytatott küzdelemben. A *Mihály (Michaël)* név annyit jelent: „Kicsoda olyan, mint az Isten?” Ő a választott nép őrangyala (Dán 10. és 12. fej.), ő lett a katolikus Egyház oltalmazója is, ő vezeti az elhunytak lelkét a paradicsomba.

Leggyakrabban a sátánnal való küzdelemben látjuk: „Mialatt Mihály a sárkánnyal küzdött, nagy szózat hallatszott: üdv a mi Istenünknek, allelúja.” „Csendesség borult az égre, amikor a sárkány Mihály arkangyallal küzdött, utána azonban millió száj kiáltása hallatszott: üdvösség, tisztelet, erő a mindenható Istennek!” Nagy Szent Gergely a II. nocturnusban a következőket mondja: „Amikor valami csodálatos hőstettet kell véghezvinni, Mihály kap megbízatást, hogy már ebből a tényből és az angyal nevéből megtudjuk, hogy senki sem teheti meg azt, ami Istennek van fönntartva. Ezért annak az ősellenségnek is, aki gögijében Istenhez akart hasonló lenni, s így kiáltott fel: Az égbe megyek fel, az ég csillagai fölé állítom trónomat, hasonló leszek a Fölségeshez, a világ végén kell majd minden erejében büntető ítélettel elpusztíttatnia, Mihály arkangyallal kell megküzdenie, miként Szt. János mondja: Nagy harc lőn Mihály arkangyallal.” „Sok hőstettet hallunk Mihály arkangyalról, aki a küzdelemben bátran kivívta a győzelmet.”

„Szent Mihály arkangyal, őrizd meg minket a küzdelemben, hogy az ítélet rettenetes napján el ne vesszünk.”

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék	3
I. A szerkesztő előszava	8
II. Bevezető gondolatok a szellemek megkülönböztetéséhez	9
A megkülönböztetés képessége az élőlények jellemzője	9
A szellemvilág valóságos világ.....	10
A szellemek megkülönböztetése – tudomány.....	11
Etimológia.....	11
A szellemek megkülönböztetése ítélet	12
Néhány megkülönböztetési szempont	13
A szent nyomozás	13
A megkülönböztetés és a világ felé fordulás	15
Milyen területeken használjuk a szellemek megkülönböztetését	17
A Szentlélek adománya	18
A Szentírás útmutatása	19
A megkülönböztetés segítői.....	21
A megkülönböztetés korlátai	24
III. Válaszok a feltett kérdésekre	28
IV. Szöveggyűjtemény	36
1. Szentírási szövegek a szellemek megkülönböztetéséről	36
Az ember megtapasztalja a bűn romboló hatását és a rosszat	36
Isten országa csak küzdelem árán valósul meg.....	36
Vizsgálatok felül mindent.....	36
Isten magadja a megkülönböztetés képességét annak, aki kéri	36
Istent ismerve tudunk csak az Ő útján haladni.....	37
Isten különleges segítséget ad, hogy felismerjük akarát.....	37
Külön ajándékokat kaptunk Istentől, amely a közösség megtisztítását szolgálja	37
Hamis próféták és tévtanítók vannak jelen a világban	37
Hamis tanítások, amelyektől óvakodnunk kell	38
A megkülönböztetés célja.....	38
A megkülönböztetés jegyei.....	38
A szántóföldről és a konkolyról szóló példabeszéd	39
2. Szemelvények az ókeresztény egyház irodalmából	40
A kísértés hármasságaként szerepel náluk a test, a világ és a sátán	40
Gyakorlati eszközök, amelyek segítségével ellenállhatunk a gonosznak.....	41
Didakhé (azaz: A tizenkét apostol tanítása).....	42
Hermász (II. sz.).....	43
Az igazságosság és a gonoszság angyala.....	43
A rosszra irányuló vágy az ördög leánya.....	43
Az ördögtől való félelem	44
A hamis próféták	45
Órigenész (185–257)	46
A szívünkben eredő gondolatok.....	46
Szent Atanáz (296–373)	46
Túlzott önmeztagság.....	46
A jók és rosszak jelenlétének ismertetőjegyei	46

Pszseudo-Makariosz(300–390)	47
Kísérő jelek	47
A szellemek megkülönböztetésének fontossága	48
Euagriosz Pontikosz (+399).....	48
A gondolatok forrásai	48
Aranyszájú Szent János (347–407)	49
A gonosz lélek hatása az emberre	49
Az isteni kegyelem és az emberi akarat	49
A kísértések jelentkezése intenzívebben hajtja akaratunkat Isten felé	49
Szent Ágoston (354–430)	49
Az adomány segítségével a világosság angyalának mutatkozó gonosz is leleplezhető	49
Az Isten iránti engedelmesség és a szabad akarat	50
Cassianus(360–435)	50
A lelki szárazság okai	50
Barszanuphiosz és Jóannész (VI. sz.).....	51
Alázatosság, nyugalom – zavar, nyugtalanság.....	51
Isten akaratának követése megadja a szellemek megkülönböztetését.....	51
Jóannész Klimakosz (525–600)	51
A megkülönböztetés az isteni akarat biztos megragadása	51
Amikor őrangyalunk imádkozik velünk	52
Az engedelmesség a lelkiéletben.....	52
Éjszakai démon	52
A testvér tanácsában Isten szól.....	53
A lelki vezető fontossága	53
Nagy Szent Gergely (540–604).....	53
A megtartóztatással a test rossz hajlamait kell lerombolni	53
Élvezetek, látszaterények	53
A kísértések pozitív hatása a lélekre.....	54
A Jézus életében megvalósult a tevékeny és szemlélődő élet egysége	54
3. Szentek, misztikusok írásai és a tapasztalataikat feldolgozó művek	55
Szent Bernát (1090–1153)	58
Miért van szükség szabad akaratra.....	58
Aquinoi Szent Tamás (1225–74)	59
A Szentlélek ajándékai és gyümölcsei.....	59
Sziénai Szent Katalin (1347–80).....	61
A tevékeny és a szemlélődő életről	61
Kempis Tamás (1379–1471).....	61
A kegyelem és a természet különböző megmozdulásai	61
Loyolai Szent Ignác (1491–1556).....	63
Szabályok a szellemek megkülönböztetésére	65
Jacobus de Vio Caietanus (1469–1534)	68
A szemlélődő életet előzze meg a tevékeny élet	68
Avilai Szent Teréz (1515–82).....	69
Az igazi benső ima	69
Csalóka magasztos vágyak	69
A lelki vezetőről	69
Az örömök.....	69
Keresztes Szent János (1542–91).....	69
A lelki szárazság, az éjszaka szerepe a lelkiéletben	70

Az erényes és a bűnös cselekedet hatásai	71
A misztikus kegyelmek és az alázat	72
Az érzéki vágyak káros hatása	72
Az emlékezetből származó károk.....	72
A természetfeletti dolgok ismereteinek káros hatásai a lélekre nézve, ha foglalkozik velük.	73
Az emlékezet képzeleti benyomásai révén az ördög által gyakorolt káros hatások a lélekre	73
Az érzéki javak okozta öröm káros hatásai.....	73
Természetfölötti módon, a külső érzékek útján szerzett ismeretek megkülönböztetése	74
A képzeleti látomások megkülönböztetése.....	75
Miért kell visszautasítanunk a képzeleti látomásokat.....	75
Még az Istentől jövő kinyilatkoztatások is bizonytalanok.....	75
Miért kell a természetfölötti úton kapottakat a lelki vezetőnek elmondani.....	75
Értelmi látomások megkülönböztetése	76
A ténylegesen hallott szavak megkülönböztetése	76
Szalézi Szent Ferenc (1567–1622).....	76
A sugallat	76
A kegyelem és az ember együttműködése	76
A szomorúság.....	77
Kárhozatos vigasztalás.....	77
Joannes Eusebius Nieremberg (1596–1658).....	78
A Szentlélek hét ajándéka a főbűnök leküzdésében.....	78
Johannes B. Scaramelli SJ (1687–1725)	78
Az Isteni és a gonosz lélek ismertetőjegyei értelmünk mozdulásai és aktusai szempontjából	78
Az isteni lélek és az ördögi lélek ismertetőjegyei az akarat mozdulásai és aktusai szempontjából	80
Néhány kétséges ösztönzés magyarázata.....	91
Bona bíboros (1609–1647)	92
Az isteni lélekről. Szabályok, hogy az ördögítől megkülönböztessük.	92
Ligouri Szent Alfonz (1696–1787)	94
A lelki szárazság szerepe	94
Boldog Pietrelcinai Pio atya.....	94
Önvádak	94
Kérkedés	94
Tanqueray (1854–1932).....	95
A szellemek megkülönböztetése	95
Szabályok a magánkinyilatkoztatások megkülönböztetésére	96
Szabad-a az embernek jeleket kérni a kinyilatkoztatások megerősítésére	97
A hamis elemek magánkinyilatkoztatásokba keveredése	97
Rendkívüli lelki, de egyben testi jelenségek.....	98
Különbségek rendkívüli misztikus jelenségek és a beteges tünetek között (összefoglalás).....	100
Az ördögi jelenségek	103
Müller Lajos.....	107
Az Egyház rendelkezik a szellemek megkülönböztetésének ajándékával.....	107
Tévedések az igazi vagy ilyenek tartott látomások és kinyilatkoztatások körül.....	107

A szellemek megkülönböztetésének szerepe a misztikában (az igazi és a hamis misztika elkülönítése)	109
Az ördögi ostrom és megszállottság	113
4. Jelenkori írások	116
Korunk jellemzői	116
A) Katolikus szerzők	119
A Máriás Papi Mozgalom „kék könyvéből”	119
A nagy vörös sárkány	119
A párdúchoz hasonló vadállat	120
A koshoz hasonló vadállat	121
Josef Kieninger	123
Általános fejlődés az utóbbi évszázadokban	123
A kegyelemhordozó személy jellemzői	124
A megítélendő szöveggel szemben alkalmazandó kritériumok	125
A kegyelmi adományok hatásai	127
Praktikus alapszabályok a kegyelemhordozók számára	128
Jörg Müller	128
A megkülönböztetés bizonytalansága	128
Megkülönböztetési szabályok	129
Georg Popp	129
Megkülönböztetési szabályok	129
Watchmann Fellowship	135
A sátán taktikájának jellemzői	135
Gabriele Amorth	136
Gál Péter	153
A sátán létezése szentírási alapokon tárgyalva:	153
Kritériumok, hogy valami nem az Úrtól jön:	153
A szellemi működés három területe:	153
Andrew M. Greeley	154
A démonok diktálta és az angyalok által sugallt lelki beállítottság, magatartás ismertetőjegyei	154
15 ellentétpár a diszkréció alapvetésére	154
Órsy László	157
Számos teológiai probléma tartozik tárgyunkhoz	157
Négy alapkérdés	158
Egy közösség hogyan keresheti és találhatja meg Isten akaratát	158
I. Melyek a közösségi megkülönböztetés alapjai	158
II. Milyen jogos várakozásokat támaszthat egy közösség a megkülönböztetéssel szemben	160
III. Óvás bizonyos túlzó várakozásokkal szemben	160
IV. Néhány, a kifejtett teológiai megfontolásokból folyó gyakorlati irányelv	161
Linda Schubert	163
Hogyan hallhatom meg Istent	163
Joan Wester Anderson	164
Mit tesznek az angyalok	164
Hogyan tapasztaljuk meg az angyalokat	164
Hol fordulnak elő angyalok	164
Angyalok őriznek	165
Az angyalok Isten teremtményei	165
Az angyalok szolgáló szellemek	165

Az őrangyal	166
Angyalok a közösségek élén	167
Bocsa József: A szellemek megkülönböztetését segítő három anyag	167
1. Szellemi ellenfelek, szellemi szövetségesek	168
Szellemi ellenfelek.....	168
Hogyan szokott az ördög támadni	169
Szellemi szövetségesek	170
2. A megkülönböztetést segítő aszkétikus tanácsok.....	172
3. Az ember útja a megtérés után (A lelkiéletbuktatói)	174
B) Protestáns szerzők	179
Martin I. Bubeck	179
A démoni jelenlét megkülönböztetését segítő szempontok.....	179
Démoni hatások megtagadása saját életünkben (példa szabadító imára, amit saját magunkért mondhatunk)	180
Nevelőszülők, örökbefogadók imája a rájuk bízott gyermekért	181
Tanácsok azoknak, akik úgy érzik, hogy az ellenség különleges támadásának vannak kitéve	181
Fogjunk össze (Együttes harcunk)	182
Noel és Phyl Gibson	182
A fogantatással milyen démoni befolyások örökölhettek.....	184
Bizonyos gyökerproblémák milyen okokra vezethetők vissza	185
Bizonyos dolgokat átélt, és az átélteknek megfelelően viselkedő gyermekeknél miért kell imádkozni (Azok a démoni elnyomások, amelyekből a gyermekeknek és a tinédzsereknek meg kell szabadulniuk)	187
C. Peter Wagner	195
Zimbabwe a démonok nyílt uralma alatt	195
Más geopolitikai egységek hogyan vannak a démonok uralma alatt	196
A pokoli csapat főhadiszállásai	196
Hogyan harcolhatnak a keresztények a (területi) szellemek ellen	197
Hogyan tudsz hozzájárulni a városodért vagy nemzetedért vívott csata győzelméhez.....	199
Erwin W. Lutzer	199
Az Antikrisztus jellemzői	200
Az Antikrisztus tanai	200
Irodalomjegyzék	201

I. A szerkesztő előszava

E könyv II. fejezetének eredeti változata a Katolikus Karizmatikus Megújulás budapesti regionális találkozásán hangzott el 1996. februárjában. Ennek egy átdolgozott változata a jelenlegi szöveg. Az előadáson feltett kérdésekre adott válaszok is ebben a könyvben (III. fejezet) jelennek meg.

A könyv célja az, hogy e napjainkban oly fontos témában minél szélesebb olvasóközönségnek segítséget nyújtson. Ezt a célt azzal kívánja elérni, hogy a témát nemcsak napjaink szemüvegén át nézi – nemcsak karizmatikus szemszögből, nemcsak a Mária-jelenésekre, nemcsak a különféle magánkinyilatkoztatásokra odafigyelve, nemcsak az exorcizmus szempontjából nézve, nemcsak a New Age, a természetgyógyászat, és a sátánizmus stb. problematikájára rávilágítva – hanem a Szentírás és a két évezred keresztény hagyományának a tükrében. A kötetben a szemelvényeken van a nagyobb hangsúly. A szerkesztő bevezetői, magyarázatai sem a téma tudományos kifejtését nyújtják, hanem inkább ezeknek az idézett szövegeknek a megértését segítik. De ezeknek a szövegeknek az összegyűjtése és közlése, amely gyűjtemény korántsem nevezhető teljesnek, lehetőséget teremt a téma szisztematikus feldolgozására is. A jegyzetapparátus egyrészt azt a célt szolgálja, hogy tudományos érdeklődésből is utána lehessen nézni szövegeknek, esetleg azon a nyelven, amelyen íródtak és az eredeti szövegkörnyezetben; másrészt, hogy az, aki személyes érdeklődésből, lelki olvasmány céljából vagy egyéb praktikus okokból veszi kézbe a könyvet, ugyancsak utánanézhessen az eredetinek is. Az itt közölt hosszabb-rövidebb szemelvény alapján inkább csak ízelítőt lehet adni a szellemek megkülönböztetésének témájából. Az olvasó számára más szempontból is eligazítás, figyelemfelhívás lehet a forrásmű, amelyből a szemelvény való, és amelyből itt témánk szemszögéből idéztünk.

Köszönetet mondok mindazoknak, akik e kötet megszületését – az előadásra való felkéréssel, tanácsaikkal, a fordítások és különféle szövegváltozatok átnézésével, imáikkal vagy bármi módon – segítették. Névszerint megköszönöm a segítséget Endre Csaba tanítványomnak, aki az anyagok kijegyzetelésében, a szövegek géprevitelében, a munka minden fázisában segítségemre volt, és Holczer József rendtársamnak, aki helyesírási és stilisztikai szempontból átnézte a kéziratot.

Ha e szöveggyűjtemény anyagát valaki publikációban használja fel, akkor kérem az alábbi hivatkozást: *A szellemek megkülönböztetése*, szerkesztette, a szövegeket válogatta, a bevezető és magyarázó részeket összeállította Bocsa József Sch. P., 1996., kézirat.

Bocsa József Sch. P.

II. Bevezető gondolatok a szellemek megkülönböztetéséhez

A megkülönböztetés képessége az élőlények jellemzője

Először is a szóhasználatról: lelkek vagy szellemek megkülönböztetése? A magyar nyelvű katolikus irodalomban előfordul a „lelkek megkülönböztetése” megnevezés is, de elterjedtebb a „szellemek megkülönböztetése”. A „gonosz szellem” mellett gyakori a „gonosz lélek” szóhasználat is. A nemkatolikus irodalom is – amellet, hogy a Szentlelket is Szent Szellemnek mondja – a „szellemek megkülönböztetése” kifejezést használja. Más nyelvek is ezt a szóhasználatot erősítik. A latin „discretio spirituum”-ról és nem „discretio animarum”-ról, a német „Unterscheidung der Geister”-ről, nem pedig „Unterscheidung der Seelen”-ről beszél. Az általánosan elterjedt szóhasználatot követve maradunk mi is a „szellemek megkülönböztetése” kifejezés mellett.¹

E bevezető sorok legfőbb célja a megkülönböztetés fontosságára való rámutatás. Korunk szellemi nyugtalansága és zűrzavara szempontjából nézve semmi sem fontosabb, mint a szellemek megkülönböztetésének tudománya. Mégsem kapta meg eddig a teológiában a neki megfelelő helyet. Olyan könyvet, ami ezt az őt megillető részletességgel és alaposággal tárgyalja, nem ismerek. A keresztény évszázadok aszketikus irodalmában elszótan találkozunk az ember néhány alapelvvel, beszédrészlettel, és a figyelmet is felhívják a megkülönböztetés fontosságára. Remete Szent Antal egyik levelében azt írja, hogy „a megkülönböztetés az a képesség, aminél nagyobb nincs a keresztény hitben”. A keresztény ókor másik nagy alakja, Cassianus szerint „a discretio minden erény szülőanyja, őrzője és irányítója”. Aquinói Szent Tamás pedig azt tanítja, hogy a lelkiéletben a legdöntőbb szerepe az okosságának van, amely tulajdonképpen nem más, mint ítéletmondás, a végletek vagy több lehetőség közül a megfelelőnek a kiválasztása. Avilai Szent Teréz a „Belső várkastély” című művében az Istennel való egyesülésnek hét fokozatát, hét „lakását” különbözteti meg. Azt mondja, hogy a gonosz lelkeknek az ember külső lakásaiba bejárásuk van, csak a legbelsőbb lakásba nem hatolhatnak be. De ahhoz, hogy az ember már ebben a legbelsőbb lakásban legyen, az ő leírása, az ő rendszerében érvényes megkülönböztetési szabályok szerint, az életszentségnek egy igen magas fokán kell lennie. Ha tehát még az életszentségre nagyon komolyan törekvők is ki vannak téve a gonosz lelkek zaklatásainak, mennyire fontos mindannyiunk számára a szellemek megkülönböztetésének alapos ismerete. (Teréznek, amikor a misztikus életet kísérő rendkívüli jelenségek először mutatkoztak életében, még jóakarói, lelki vezetői is annyi kellemetlenséget okoztak értetlenségükkel, hogy egészen elbizonytalanodott és saját magát jelentette fel az inkvizíciónál, hogy ha valóban ördögi kísértések áldozata, végezzenek vele, de éppen az inkvizítor nyugtatta meg, hogy Isten Lelke működik benne.) A megkülönböztetés olyan, mint a navigáció. Ha ezt nem jól végezzük, vagy egyáltalán nem törődünk vele, letérünk az útról, célt tévesztünk vagy hajótörést szenvedünk.

A megkülönböztetés az ember veleszületett képessége, amely növekedésével, testi-lelki-szellemi fejlődésével együtt bontakozik ki. Születése után elég hamar képes az ember megkülönböztetni először anyját, majd többi családtagját az idegenektől, lassanként a hideget

¹ A test, lélek, szellem kapcsolatáról lásd a kérdésekre adott válaszok közül az utolsót!

a melegtől, az ehetőt az ehetlentől, a kellemes állapotot a számára elviselhetlentől. Ösztönös képessége ez nemcsak az embernek, hanem az állatnak is. Az élőlények közös jellemzője, hogy meg tudják különböztetni a számukra kedvező hatásokat a kedvezőtlenektől, és rájuk megfelelőképpen reagálnak. A növekedéssel és a tanulással fejlődik ez a megkülönböztető képesség is.

Az indoeurópai nyelvek egyik legősibb szótöve a „sap” tő. Ebből származik a latin sapientia, amely bölcsességet jelent. Sok ezer évvel ezelőtt, amikor az indoeurópai népek egy közös őshazában még együtt éltek, az számított bölcsnek, aki ízeleléssel meg tudta különböztetni az ehetőt az ehetlentől és a mérgezőtől.

Ez az ösztönös megkülönböztető képesség az egyed és a közösség önvédelmét szolgálja. Ennek segítségével tud kitérni az őt fenyegető veszedelmek elől, képes védekezni a káros hatások ellen, képes elhárítani a fenyegető támadásokat. Védekezni az ember csak azok ellen a káros hatások ellen képes, amelyeket felismer. Az élettapasztalatok növekedésével egyre több veszedelmet, károsodási lehetőséget ismer fel. A megkülönböztető képesség fejlődése azonban nemcsak az életkor függvénye, hanem a hité, a tudásé és a világnézete is; befolyásolja a család, a nevelés, az iskola, a környezet és a kultúra.

A szellemvilág valóságos világ

Hogy ki miben hisz, mit tart helyesnek; mit tekint tudománynak; mi az, ami számára kedvező, jó és igaz, azt világnézete határozza meg. Az eltérő világnézetek abban különböznek egymástól, hogy a világnak milyen szereplőit, ezeknek a szereplőknek milyen jellemzőit ismerik el, tartják valóságosnak és közöttük milyen kapcsolatokat ismernek fel. A vallásos világnézet a világ legfontosabb szereplőjének Istent tekinti. A vallásos világnézeteken belül a keresztény világnézet pedig az Istentől Krisztusban adott kinyilatkoztatásra épül. A keresztény világnézet a világban érvényesülő erők, ható okok között Isten és az ember mellett számol az angyalokkal is, az Istenhez hűségeseznek maradt szent angyalok és az Isten ellen fellázadt bukott angyalok létével és a világban való tevékenységével is. Az embert és a világot tehát nemcsak anyagi valónak tekinti, hanem anyagi és szellemi valónak; az anyaggal szemben a szellem, a lélek elsőbbségét hirdeti. Azt állítja, hogy a szellemi létező, vagyis Isten teremtette, tartja fenn és formálja ma is az anyagot. A saját képére és hasonlatosságára alkotott teremtményeit, az angyalokat és az embert is bevonja ebbe a munkába.

Mindebből következik, hogy a keresztény ember az előnyös és a káros hatások elkülönítésénél mindenekelőtt a szellemi hatásokra figyel, Istenre, a Szentlélekre és a hozzá hűségeseznek maradt angyalokra, valamint a bukott angyalokra, köznapi nyelven az ördögökre, a démonokra. Tudja, hogy a számára, az emberiség és az egész világ számára kedvező hatások végeredményben Istentől jönnek, a káros, romboló, pusztító hatások pedig valójában a gonosztól. De mindjárt itt az elején jó leszögezni, hogy a kettő, Isten és a gonosz egymással nem egyenrangú princípium, hanem a gonosz – ahogy az egyik protestáns szerző fogalmazza – olyan, mint egy börtönből megszökött bűnöző, aki most ugyan szerte a földön garázdálkodik, de akit előbb-utóbb újra elfognak és börtönbe zárnak.²

² Erwin W. Lutzer: Krisztus és a többi isten, Marana Tha, Budapest, 1995.

A szellemek megkülönböztetése – tudomány

Az ember és a Föld, de minden bizonnyal az egész világmindenség az Istentől és a gonosztól jövő hatások erőterében áll. A szellemek megkülönböztetésének tudománya tehát azért létfontosságú, mert az Istentől és a gonosztól származó hatások elkülönítésén munkálkodik. A szellemek megkülönböztetése gyökerénél akarja megragadni a bennünk megszülető gondolatokat, érzelmeket, a minket érő hatásokat: honnan valók, milyen forrásból fakadnak? Ezt annak alapján teszi, hogy a kinyilatkoztatás segítségével összegyűjti, rendszerbe foglalja Isten és az angyalok – a szent angyalok és a bukott angyalok – jellemzőit, és azt, hogy hogyan hatnak az emberre. A szellemek megkülönböztetésének tudománya tehát szorosan az istentanhoz és az angyaltanhoz, az angelológiához illetve a démonológiához kapcsolódik, de az antropológiához is, mert azt is vizsgálnia kell, hogy milyen az ember. Ez a még sajnos nem létező, de megteremtendő tudomány a kinyilatkoztatás Istenre és az angyalokra vonatkozó kijelentéseit kell, hogy vizsgálja abból a szempontból, hogy miben különböznek Isten, a hozzá hűségesnek maradt angyalok és a bukott angyalok tulajdonságai és tevékenysége a világ, mindenekelőtt a világban élő ember szempontjából.

Etimológia

Célszerű az érdemi munkát néhány kifejezés és az előzmények elemzésével kezdeni.

A szentírási alapokra is odafigyelő irodalom a krinó, kriszisz, diakriszisz, kritérion, krima görög szavakat³ említi, amelyek jelentése: elkülönít, elválaszt, (meg)ítél, bírál, megkülönböztet, döntést hoz; ítélet, bíráló, megkülönböztetés, különbségtétel, vélemény, vita, döntő ismertetőjel, próbakő.⁴

Ezekből a görög szavakból származik a mi kritika (bírálat, műbírálat), kritikus (bíró, műbíró, döntő, fenyegető), kritizál (bírá, kifogásol), kritérium (ismérv, megkülönböztető jegy, próbakő), krízis (döntés, ítélet, fordulópont, döntő fordulat, válságos állapot) szavunk, és ugyanez került bele a latin közvetítésével számos európai nyelvbe is.⁵

A latin a szellemek megkülönböztetésére a *discretio spirituum* kifejezést használja. A *discretio* szó a *discerno* (megkülönböztet, elválaszt) igéből származtatható. A *discerno* igéből származik a *diszkrét* szavunk, amelynek eredeti jelentése a megbízható – azért, mert tud különböztetni. A *discerno* azonos jelentésű a *distinquo* igével. Mindkettő megkülönböztetést jelent. A *distinquo* igének főnévi formája a *distinctio*. A *distinctio*, a megkülönböztetés az alapja minden tudománynak. Régen közismert volt a mondás: *Qui bene distinguit, bene docet*. Vagyis aki jól különböztet, az jól tud tanítani – de nemcsak tanítani, hanem tanulni is, igazi, használható tudásra szert tenni is. Aki jól különböztet, az tud eredményes, sikeres lenni, nemcsak evilági szempontból, hanem életünk végső sikere, az üdvösség szempontjából is. Különböztetnünk, ítélnünk kell szüntelen, de nemcsak az igaz-hamis logikai szűrőjével, hanem az erkölcsileg megengedett – meg nem engedett, jó-rossz szűrővel is.

³ E szavak latin átírással szerepelnek a görögül nem tudó olvasók kedvéért

⁴ Vö. például: Jn 5,30. 7,24; 1Kor 2,14–15. 6,5. 11,31. 14,29; Zsid 5,14.

⁵ A Magyar Nyelv Történeti-etimológiai Szótára, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1970. 2. köt. 648. sk. old.

A szellemek megkülönböztetése ítélet

Ítélni kötelessége az embernek, mert ha nem teszi, letér a helyes útról és éppen ezáltal Isten ítéletét vonja magára. Ez az ítélethozatal azonban nem elítélést, nem embereknek az elítélését jelenti, hanem annak megítélését, hogy valami igaz-e vagy hamis, hogy bizonyos cselekedetek, kijelentések vagy folyamatok milyen forrásból – isteni, emberi vagy démoni forrásból – származnak. Ha ezt nem teszi az ember, nem gyakorolja állandóan, előbb-utóbb letér a helyes útról, végletekbe esik, a hazugság atyjának áldozata lesz. Jézus nemcsak hogy nem tiltja az ilyen ítéletet, hanem egyenesen felszólít gyakorlására, mikor azt mondja: „Ne ítéljetek látszat szerint, hanem igaz ítélettel ítéljetek” (Jn 7,24). Jézusnak ezt a szavát ritkábban szokták idézni. Helyette inkább azt szokás, hogy ne ítéljetek, hogy titeket se ítéljenek el. De ez utóbbi az előbbi fényében érthető igazán. Amikor Jézus arra szólít fel, hogy ne ítéljünk, azt akarja vele mondani, hogy ne ítéljünk elhamarkodottan, megalapozatlanul és olyan dolgokban, amik nem ránk tartoznak. Jakab apostol hasonlók miatt korholja címzettjeit, akik hátrányosan megkülönböztetik a közösségbe belépő gazdagot a szegénytől: „Hát nem megkülönböztetés ez: Nem ítéltétek-e szívetekben helytelenül gondolkodva, részlehajlón?” (Jak 2,3sk.). De ítélni, vagyis véleményt mondani, állást foglalni kénytelenek vagyunk, újra meg újra, napjában többször is, mert életünk döntések sorozata, döntéseinket pedig előzetes ítéletek alapján hozzuk meg. Nem tehetjük meg, hogy nem ítélnünk. Az erkölcsi ítélőképesség az alapja erkölcsi döntéseinknek, ennek alapján lesznek jók vagy rosszak, Istentől elítélendőek vagy jutalmazandók cselekedeteink. Formailag nézve a szellemek megkülönböztetése is ítélet, igaz ítélettel való ítézés.

Bűneink között nagyon jelentős helyet foglalnak el a mulasztás bűnei, amikor elmulasztjuk pl. az ítéletet, holott az kötelességünk lenne.

Mikor kell ítélnünk? Mikor jogos, nem bűn, sőt kötelesség az ítélet, a bírálathoz, a megkülönböztetés? Akkor, amikor a magam viselkedése szempontjából ítélem meg, megkülönböztetem meg egy másik ember viselkedését, mert pl. az illető viselkedése hatással lehet az enyémmre; és akkor, amikor más embereknek akarunk segíteni, úgy, hogy az ő viselkedésüket vagy rajtuk kívül állóknak a viselkedését ítéljük meg. Ha pl. valamilyen segítséget, mondjuk pénzt kér tőlünk valaki, akkor meg kell ítélnünk, hogy adjunk-e neki, mennyit, milyen feltételekkel. Illetve ha a másik ember megkér valamire, akkor meg kell ítélnünk, hogy teljesíthető-e a kérése és milyen feltételek között. Az is előfordulhat, hogy tanácsot kér tőlünk valaki. Vezetőnek, papnak, tanárnak, bírónak, egyenesen kötelessége az ítélet. Hogyan ítélnünk ilyen helyzetekben vagy ilyen foglalkozásokban „igaz ítélettel”? Ez nagyon összetett probléma és sok esetben rendkívül nehéz, sőt lehetetlen a helyes ítélet és csak valószínűségi ítéleteket hozhatunk.

Csak néhány támpont az ilyen helyzetben való ítélethozatalhoz: Lehetőleg bele kell helyezkednem a megítélendő helyzetébe, mert igazán csak akkor bírálhatom meg, ha látok mindent, amit ő látott; ha tudok mindent, amit ő tudott; ha hiszek mindent, amit ő hitt; ha átéltem mindent, amit ő átélt. Egy nagyobb tudású, magasabb képzettségű, kulturáltabb, sokat átélt és tapasztalt ember könnyebben bele tud helyezkedni egy alacsonyabb képzettségű és kultúrájú helyzetébe, fordítva azonban nem. Viszont egy alacsonyabb képzettségűnek veszélyes egy magasabb képzettségűt követnie, mert nehezebb számára az ellenőrzés, ezért könnyen rosszat is átvehet. De kérdés, hogy valóban nem tudja-e az ellenőrzést elvégezni. Igenis el tudja, de nem úgy kell tennie, hogy a másik helyzetébe helyezkedik, hanem a kritikus viselkedést képzeletben magának kell elsajátítania és magára kell figyelnie, nem az illetőre, miközben végigmegy a megkülönböztetés szempontjain: most nekem kellene ezt

tennem, jó-e, helyes-e?

Néhány megkülönböztetési szempont

Hogy milyen megkülönböztetési szempontokat használhatunk, erről még lesz bővebben is szó az idézett szövegekben. De álljon itt is kiindulásnak néhány: mire szolgál az a szóban forgó viselkedés, indítás, sugallat; mi van benne; mit okoz, mit eredményez?

Épülésre szolgál-e?

Más(ok)nak hasznára van-e?

A hitben, reményben, szeretetben való megerősödést, növekedést szolgálja-e?

Bátorít vagy lever? Bátorít vagy elkészerít?

Világosság vagy sötétség van-e benne?

Kit dicsóít, kinek a dicsőségét szolgálja?

Van-e benne szeretet?

Van-e benne alázat?

Benne van-e annak elfogadása, hogy lehet ennél jobb is?

Nincs-e benne más fölé emelkedés?

Nincs-e benne megtiszteltetés utáni vágy?

Nincs-e benne kapzsiság, hatalomvágy?

Nincs-e benne kétszínűség?

Nincs-e benne viszálykodás, irigység?

Nincs-e benne másnak az elítélése?

Kinek jó ez?

Benne vannak-e a Szentlélek gyümölcsei?

Egységet vagy megosztást, szakadást eredményez-e olyanok között, akik Istent követik?

Segít-e másokat megtérésre, kiengesztelődésre?

Van-e benne béke?

Van-e benne csendesség, hála, öröm, biztonság, harmónia?

Van-e benne figyelmeztetés, vigasztalás?

Közelebb visz-e az üdvösséghez?

Krisztushoz és az Egyházhoz vezet-e vagy tőlük el?

Benne van-e a szolgálat alapmagatartása?

Nem okoz-e nyomottságot?

Nem okoz-e félelmet?

Nem okoz-e levertséget?

Nem okoz-e görcsösséget?

Nem okoz-e zavart?

Nem okoz-e érdektelenséget?

Nem okoz-e keménységet (kőszívűséget), érzéketlenséget?

Nem okoz-e nyugtalanságot?

Nem okoz-e bénultságot?

Nem távolít-e el a többiektől?

A szent nyomozás

Az anglikán házaspár, Dennis és Rita Bennett arra hívja fel a figyelmet, hogy a szellemek megkülönböztetésének az adománya „nyomozó” adomány, hogy segítségével a gonoszt megakadályozzuk a munkájában. Ennek használata nem szívtelenség, hanem kötelesség!

Szükségünk van rá a hamis tanítások ellen (vö. Mt 24; Jel 13,11–14.) és a gonosz kiűzésére (vö. Iz 61,1).⁶

Ezzel eljutottunk az inkvizícióhoz. Anélkül, hogy az egész problémakörbe belebonyolódni akarnánk, szabadjon tenni néhány megjegyzést. Az inkvizíció nyomozóhivatalt jelent. Felállítása abból az igényből született meg, hogy egyháziak, megfelelő tudású és életszentségre törekvő emberek állapítsák meg, nyomozzák ki, hogy ki eretnek és ki nem, ne pedig kereszténynek is alig mondható világiak, köztük uralkodók, akik saját politikai ellenfeleiket üldözték oly módon, hogy az akkor legfőbb értéknek tekintett katolikus hit és az Egyház ellenségének kiáltották ki őket. (Vö.: A parancsuralmi rendszerekben, ha valakit el akartak tenni az útból, egyszerűen a párt ellenségének kellett kikiáltani!) Az inkvizíciónak az Egyház életében ugyanaz volt és ma is az a feladata (hiszen Hittani Kongregáció néven ma is működik), mint a megkülönböztetésnek az egyén és a közösségek életében: a védelem. Védte a középkorban az egyéneket a politikai hatalmasoktól, és védte a közösséget (nemcsak az egyházi közösséget, hanem az egész társadalmat, hiszen a kettő szorosan egybefonódott) a közveszélyes felforgatóktól, azoktól, akik másoknak kárt okoztak agresszív fellépésükkel vagy különféle mágikus praktikáikkal. Kevesen tudják, hogy a Szentszék többször tiltakozott a spanyol inkvizíció hírhedtté vált túlkapásai ellen. (Ez az intézmény egyébként nem is egyházi, hanem világi nyomozóhivatal volt.)

Egy másik protestáns szerző is hasonló következtetésekre jut a szellemek megkülönböztetésének az elemzésével. Azt mondja, hogy ennek célja az Egyház védelme. Véd azoktól a lelkektől, melyek meg akarják akadályozni az evangélium hirdetését, sértik és bomlasztják a közösséget, hamis tanításokat akarnak becsempészni.⁷

Az utóbbi néhány évszázadban az emberiség egyre jobban oda kezdett figyelni az emberi jogokra. Napjainkra a legtöbb állam alkotmánya és törvényei tartalmazzák az alapvető és részletezett emberi jogokat. De ugyancsak napjainkban vagyunk tanúi annak a jelenségnek is, hogy egyes terroristák, bűnözők és bűnszövetkezetek fenyegetés alatt tartják a tisztességes polgárok millióit, sőt néha már úgy tűnik, hogy nagyobb törvény általi védettséget élveznek, mint a becsületes polgárok. A törvények mintha jobban védenék a bűnözőket a tisztességes emberek kárára. Ha valaki a becsületes emberek védelmét sürgeti a bűnözőkkel szemben, akkor ez utóbbiak „toleranciát” kiáltanak, azt szavalják kórusban, hogy senkit sem szabad a másik kárára hátrányosan megkülönböztetni. Ez a kor, amelyben a közfelfogást is nemzetközi bűnszövetkezetek befolyásolják, nem kedvez a szellemek megkülönböztetésének. Az ördög ma társadalmi méretekben mutatja magát a világosság angyalának, felhasználja erre az emberi törvényeket is, az államok jogalkotását.

Az értékrend válsága, összezavarodottsága is jellemző korunkra. Ez sem kedvez a megkülönböztetésnek. Az Egyházba is beszivárgott ez a szellem. Az ökumenizmus és a hitetlenekkel, más hitűekkel, nem keresztény vallásokkal való párbeszéd túlhangsúlyozása, a szinkretizmus, a megkülönböztető jegyek összemosása jellemző sok mai teológusra. A II. vatikáni zsinat nyitást jelentett a világ felé, ezzel együtt a más hitűek felé is. Az ökumenizmusról szóló határozat szellemében elő kell mozdítanunk az egységet az összes keresztény között. De arra is rámutat ez a dokumentum, hogy az egység és a béke érdekében

⁶ Denis és Rita Bennett: A Szentlélek és te, év nélkül, 99–110. old.

⁷ Robert L. Brandt: Lelki ajándékok, Rhode-Saint-Genese: Keresztény segítők tananyag-sorozat, (Belgium) 1994. 132–135. old.

nem torzíthatjuk el a katolikus hitigazságokat. Ez hamis béketörekvés lenne. A vallási türelem a máshitűeket is felebarátnak tekinti, de nem mossa össze a nézeteket.

A megkülönböztetés és a világ felé fordulás

A zsinat által szorgalmazott világ felé való megnyílás nem jelenti a sok évszázados keresztény hagyományokkal való szembefordulást és nem jelenti a szellemek megkülönböztetésének a feladását.

Egyházunk a II. vatikáni zsinaton, főleg „Az Egyház a mai világban” lelkipásztori konstitúció által fejezte ki világához való fordulását. Ezt a „fordulatot” nemegyszer úgy állítják be, hogy végleg elfordultunk a „sötét középkor” világkerülésétől. Egyesek üdvözlük, mások aggódva nézik ezt a száznyolcvan fokos fordulatot. Pedig a zsinat nem tagadta meg, csak helyesen értelmezte azt a gondolatot, amit világkerülésnek nevezünk, sőt újabb szempontokat nyitott felé.

A „világ” nagyon tág körű fogalom; a Szentírásban, az egyházi irodalomban és a közhasználatban igen sokfélélt jelent. A világ jelenti a teremtett dolgok összességét: Isten által teremtett világot. Jelentheti az emberen kívüli teremtményeket. Máskor a világ az ember lakóhelye vagy az a színtér, ahol az emberiség története és a megváltás drámája lefolyik. Átvitt értelemben jelenti az emberek összességét, akik a világban vannak. A világ egy másik jelentéscsoportja világkorszakot jelent. A görögnek és a latinak külön szava van erre (aión; saeculum). Ebben a világban, még a gonosz uralkodik szemben az új, a közeledő messiási korszakkal, amelyben Isten az Úr. Azt a világot jelenti itt a „világ”, amelyből Isten kiragadott minket, hogy behelyezzen az Ő Fiának országába. Átvitt értelemben ez a világ jelenti azokat az embereket is, akik hozzá tartoznak: akik nem fogadták be a világosságot, nem fogadták el Isten hívását, és így nem léphetnek be az Isten országába, hanem a világ fiai maradtak. Az Újszövetség világ-fogalmában a térbeli és időbeli szempont elhomályosul, és az erkölcsi szempont lép előtérbe. Így a világ sokszor azokat jelenti, akik nem fogadták be a világosságot, mert cselekedeteik gonoszak voltak. Ezért a világ már sokszor a gonosz világkorszak fiait, azok szellemét, gondolkodásmódját és magatartását jelenti. A kereszténynek ettől óvakodnia kell.

A világ modern felfogása a mindent egységbe foglaló görög kozmoszt veszi alapul, de nem statikusan, hanem dinamikusan szemléli, kiegészíti a fejlődés és a történetiség jellegével. A történetiség bevezetése révén az újkori „világ”-felfogásban az ember a központ, hiszen csak neki van igazi történetisége. A modern világ annyi, mint az ember és az általa alakított mindenség. A világot tehát úgy tekinti a mai felfogás, mint az ember cselekedetei által folytonosan változó valóságot. A világ nemcsak az értelmes és szabad személy lakóhelye, működési területe, munkájának anyaga és eszköze, hanem (legalább részben) munkájának gyümölcse is. Ez a világ az ember munkája folytán fejlődik, tökéletesedik, az emberiség történetének változásaival együtt változik, és egyre inkább az ember hatalma alá kerül és kezenyomát viseli magán. Ez a világ az emberiség múltját tükrözi és a jövőjére is befolyással van. Másrészt az ember is alakítja az ő világának jövőjét.

Ez a bonyolult világfogalom több ellentmondást tartalmaz, pl. egyszer az ember is a világ része, sőt meghatározó része, máskor meg szemben áll a világgal, amelyben él, és alakítja azt. A „világ”-nak ezt a modern fogalmát vette át a „Gaudium et spes” is, bár sokszor használja a szót a régi biblikus jelentések egyike másika szerint is; máskor pedig teljesen eltérő értelemben vett „világ”-gal találkozunk. Ezért mindig az összefüggésből kell

megállapítanunk, milyen értelemben veszi a zsinat a szót.

VI. Pál pápa a világfogalom kettősségére hívja fel a figyelmet. „A világnak két arca van: az egyik jelenti mindazok összeesküvését, akik a fényt és a kegyelmet elutasítják, a másik az óriási emberi családot, amelyért az Atya elküldte Fiát és a Fiú feláldozta magát. Ez a mai világ, amely oly hatalmas és oly gyenge, oly ellenséges és oly nyitott – ez vár benneteket és várja munkátokat” (VI. Pál pápa 1966. nov. 16-i beszédéből).

A világ felé fordulás a keresztény ember részéről nem a világhoz való hasonulást jelent, nem saját értékeinek a feladását, nem a kegyelem elutasítását, hanem azt a magatartást, amivel Isten fordul a világhoz. „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta ...” (Jn 3,16). A Fiú pedig úgy szerette a világot, hogy önmagát adta érte Istennek tetsző áldozatul. Azért fordulunk a világhoz, hogy Krisztussal a világ felemelésén, megváltásán munkálkodjunk. Ez a szeretet, ez a világhoz való fordulás az Egyház örök tanítása. Ebben igazán nem történt „száznyolcvan fokos fordulat”! Az Egyház a szeretetet állandóan mint főparancsot hirdette. Az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek gyakorlata mindig a kereszténység legjellegzetesebb magatartása volt. Sohasem merült feledésbe, hogy Krisztus az utolsó ítéleten a szeretet gyakorlati megvalósítása szerint fogja megítélni az embereket.

Csak az tud Krisztus megváltói szeretetével a világ felé fordulni, aki távolságot is tud tartani a világtól, aki meg tudja különböztetni, hogy mi az, ami benne isteni érték, és mi az, ami Istentől való elfordulás, Isten hiánya vagy egyenesen Isten elleni lázadás. Meg kell őrizni szabadságunkat a világgal szemben. Csak az az igazán szabad, akit semmi sem köt ehhez a világhoz, aki nem bízik a világ ígéreteiben és nem fél hazug fenyegetéseitől, aki nemet tud mondani a bűnös világnak. A világhoz való fordulásunk természetfeletti jellegű. Amit mi leginkább adni akarunk a világnak, az olyan valami, ami nem kikísérletezhető, bölcselettel ki nem következtethető, amit mi is csak úgy kaptunk bensőnkbe, szívünkbe az önmagát Jézus Krisztusban kinyilatkoztató Istenünktől: Isten Lelkét. A Lélek pedig az, aki mindent megítél és akit az „érezki” (a pusztán evilági) ember nem ítélni meg (vö. 1Kor 2,10–16). Ezért alapfeltétele a világhoz való fordulásunknak a belső megújulás, a Krisztus felé való nyitottság, hogy ugyanaz a lelkület legyen bennünk, mint amely Jézus Krisztusban volt (vö. Fil 2,5–6).

Ezzel a lelkülettel már nyugodtan fordulhatunk a világ felé, és megkezdődhet a dialógus, mert ez a lelkület már „üzenet”-et közvetít a világ felé, tud adni a világnak. Ez a lelkület szót ért a világgal, megérti annak segélykiáltását, igazi nyomorát, megérti a folytonosan változó és kavargó világ dolgainak és ügyeinek „jelentés”-ét, és ki tudja olvasni a világból az üzenetet, az idők jeleiben megtalálja Isten akaratát. Világszeretetünk a napi élet ezernyi szituációjában valósul meg. Ezekben a helyzetekben kell felismernünk, „mi Isten akaratát, mi a helyes, mi kedves neki és mi a tökéletes”. Erre nem lehet eleve szabályokat adni: a döntés a mindenkori szituációkban működő szellemek megkülönböztetésétől függ. Minden szituáció Isten hívása, de a sátán is beleszólhat. Ezért minden szituáció egyúttal kísértés is lehet, amelyben a gonosz csábít, Isten pedig próbára tesz. Akinek jó füle van, az meg tudja különböztetni a hívást a kísértéstől; akinek jó kapcsolata van Istennel, az ki tudja szűrni Isten hangját. Aki naponként megújul, aki naponként Krisztust ölti magára, az rátalál a helyes magatartásra.

Az így magunkévá tett lelkület tesz igazán úrrá ezen a világon. Aki felette áll a világnak, az elég erőssé válik arra, amit a Zsinat sürget: megragadni a dolgokat, megtisztítani (vagyis megrostálni, megkülönböztetni) és tökéletessé tenni Krisztusban. Akkor nem sodorja el a világ felé fordult embert a világ pompája. Minden szituációban az a kétarcú világ tekint ránk,

amelyről VI. Pál pápát idéztük. Ez a világ egyszer azt az arcát mutatja felénk, amelyért Krisztus meghalt, máskor pedig azt, amelyet Krisztus elítélt és legyőzött, s amelynek fejedelmét kivetette. Szeretettel kell közelednünk feléje, amikor a mi megváltó Istenünk és teremő Urunk tekintetét fedezzük fel benne. Határozottabban el kell fordulnunk tőle, ha a világban az evilág fejedelmének csábító tekintetével találkozunk.⁸

Milyen területeken használjuk a szellemek megkülönböztetését

A szellemek megkülönböztetése, láttuk, jelentős mértékben védelmi, önvédelmi célokat szolgál. Akkor használjuk jól, ha szüntelenül azon fáradozunk, hogy elkülönítsük az ehetőt az ehetetlentől szellemi-lelki tekintetben is. Ha ezt nem tesszük, úgy járunk, mint szülőfalumbeli bádogos, aki egymás mellett hasonló üvegben tárolta a pálinkát és a sósavat. Óvatlanságból egyszer az utóbbi üveget húzta meg. Nem lehetett rajta segíteni, borzalmas kínok között fejezte be. Ha lelki-szellemi területen nem különítjük el egymástól a táplálót és a mérgezőt, hasonlóképpen járhatunk.

A szellemek megkülönböztetésének ez az egyik legalapvetőbb területe. Lelkünk, szellemünk igazságokkal táplálkozik. Meg kell válogatni, hogy mit adunk neki táplálékul, vagyis tudásunkat, ismereteinket milyen forrásokból merítjük, mit fogadunk el, mit tartunk igaznak, hol keressük az igazságokat.

A szellemek megkülönböztetésének más, nagyon fontos alkalmazási területei az egyéni lelkiélet, a lelki vezetés, a magánkinyilatkoztatások megítélése, szentté avatás, a közösségek életében lezajló események, folyamatok, megnyilatkozások megkülönböztetése, karizmatikus közösségekben ezen felül a prófécia, üzenetek, általában az ajándékok megítélése. És ha már nem sikerült a szellemek megkülönböztetése az egyéni lelkiéletben vagy a közösségben, és károsodások következtek be, akkor használni kell a megkülönböztetést a gyógyításban, gyógyító- és szabadító szolgálatban is. Ez utóbbi esetekben meg kell állapítani, hogy az ember helyes, egészséges működését szabályozó milyen törvények áthágása okozta a bajt, illetve a gonosz milyen mértékben húzódik meg közvetlenül a szóban forgó betegség, hibás viselkedés mögött, ill. mennyiben van szó az orvostudomány vagy pszichológia által jól ismert és kezelhető betegségekről. Ismerni kell az egyes idegi alapú és pszichés betegségeket, illetve azoknak legalább a tüneteit. Megfelelő diagnózist kell felállítani, mielőtt gyógyításba kezdenénk. Fontos, hogy ezeket a területeket ne keverjük össze. A bajt azzal orvosoljuk, amivel kell. Például a szabadító imának is fontos szerepe lehet a gyógyításban, de ne tegyük a tanítás helyébe. Tévedéseket, hamis tanításokat, helytelen beidegződéseket ne szabadító imával akarjunk megszüntetni és ha gyógyszer által is meggyógyul a beteg, gyógyszer helyett ne alkalmazzunk szabadító imát.

Láttuk, hogy a szellemek szüntelen megkülönböztetése az élet egyik legfontosabb feladata. Mindenkinek végeznie kell ezt nemcsak egyéni lelkiéletében, közösségében, hanem világi szakmájában, munkahelyén és a közéletben is. Aki ezt teszi, az félig már jó „exorcista” is.

Nekem – a történelem meg a latin mellett – szakmám a teológia is. Engem a mai

⁸ E gondolatok bővebb kifejtését lásd Mócsy Imre: Nyitott szívvel, Szent István Társulat, Budapest, 1988. 68–80 old.

teológiában lévő sokféle nem tiszta irányzat, a karizmatikus megújulás körüli sokféle zavar és a tisztánlátás igénye készítetett rá, hogy a szentek felé forduljak, hogy az ő életükből és írásaikból gyűjtssem ki, szedjem össze a magam és a rám bízottak számára azt, ami stabil, időtálló. Az életszentségnek, a hiteles keresztény életnek igen fontos szerepe van a megkülönböztetés sikerében és elősegítésében. Avilai Szent Teréztől származik a következő intelem: „Ne higgyetek ti senki másnak, csak akinek élete az Úr Jézus életét tükrözi vissza!” Ezt az idézetet választottam a „Szentektől tanulni” című könyvecske mottójául, nem utolsósorban az általa kifejezett világos különböztetés miatt is.

Hogy a mai teológiában és egyházi életben mi az, ami helytálló, hitelesen krisztusi, erre támpontokat kaphatunk a valódi Mária-jelenésekből. A Máriás Papi Mozgalom „kék könyvből” is szép megkülönböztetési szabályok állíthatók fel ebben a tekintetben. Mikor ennek a témának a kidolgozására a felkérés érkezett, éppen ebből a könyvből az Egyházon kívüli és az Egyházon belüli szabadkőművességre vonatkozó részeket olvastam.⁹

A Szentlélek adománya

A szellemek megkülönböztetését vannak, akik az erények közé sorolják, mások azt mondják, hogy a Szentlélek adománya.¹⁰ De ne gondoljuk, hogy a szellemek megkülönböztetése mint adomány lényegesen különbözne a szellemek megkülönböztetésének a feladatától! Ha jól emlékszem, Paul Toasperm írja valahol, hogy a szellemek megkülönböztetése Gabe és Aufgabe: adomány és feladat egyszerre. Isten adta minden embernek azt az általános megkülönböztető képességet, amiről az elején szóltunk. Minden képességünket Istentől kaptuk, ezek azok a példabeszédbeli talentumok, amelyekkel gazdálkodnunk kell, amelyeket fejlesztenünk, kamatoztatnunk kell. Ezeket a talentumokat Isten különböző mértékben, saját tetszése szerint adja kinek-kinek. Van, akinek kevesebbet, van akinek többet ad belőlük. Hol a határ, meddig Aufgabe és honnantól Gabe? Azt hiszem, ennek a kérdésnek a vizsgálata nem visz előbbre.

„Az egyház megújulása a Szentlélek által” című, a német püspöki kar számára készült ajánló dokumentum¹¹ azt mondja, hogy ez az ajándék kegyelmi adomány, szellemi érzék arra, ami a Lélektől származik (1Kor 2,14). Isten Lelke ezzel a szellemi megismeréssel, ítélőképességgel megerősíti és fölemeli a mindenkinek adott ítélőképességet. Emellett gyakran olyan irányba indít, amely már nem az emberi okosság és az emberi megismerés meghosszabbítása. Egyesek különleges módon megkapják a megkülönböztetés adományát és gyakran éppen az egyszerű emberek azok, aki engedik, „hogy Isten Lelke vezesse őket” (Róm 8,14).

A szellemek megkülönböztetését tanulnunk kell, el kell benne mélyednünk, de látnunk kell a nehézségét is. A természetes és a természetfeletti egymásra épüléséről, együttműködéséről és szétválasztásáról, megkülönböztetéséről van itt szó, ez pedig igen nehéz. Mert Isten a természetre épít, és erre törekszik a gonosz is. Isten felhasználja azokat a

⁹ Lásd a szöveggyűjteményben!

¹⁰ Aquinói Szent Tamás pl. az erényekről tárgyalva említi a megkülönböztetést, azt írja, hogy az okossághoz tartozik, de ugyanakkor hangsúlyozza azt is, hogy karizma (gratia gratis data). Sziénai Szent Katalin is karizmának tartja a megkülönböztetést, melynek alapja, miként a szeretetnek is, az aláztatosság. A középkorban alakul ki az általános felfogás, hogy a szellemek megkülönböztetése a Szentlélek karizmatikus adománya (Vö. Naszályi Emil: A szellemek megkülönböztetése a lelkiség történetében, in Szolgálat 85. szám, 13. old.).

¹¹ Az egyház megújulása a Szentlélek által, (gépelt ford.), 33–36. old.

természetes adottságokat, amikkel születünk, és amiket a nevelés alakított ki bennünk. De a gonosz is felhasználja azokat a rombolásokat, helytelen állapotokat és működéseket, melyeket a bűn által már sikerült kialakítania életünkben.

A klasszikus lelki írók a gonosz ellenségén egyaránt értik a bűn által megrontott emberi természetet és az ördögöt. De a kettő nem ugyanaz. És a Szentlélek is különbözik a megváltás által felemelt emberi természettől és a jó angyaloktól, akik ránk hatnak. És nem zárható ki az üdvözült lelkek ránkhatása sem. Az angyalokkal és az üdvözült lelkekkel való kapcsolataink mibenléte még eléggé feltáratlan területei a teológiának. De, amint látni fogjuk a szellemek megkülönböztetésének szabályai közt, már Loyolai Szent Ignác is elkülöníti azt, amikor Isten közvetlenül hat az emberi lélekre attól, amikor egy jó angyal közvetítésével hat ránk. Ma, amikor annyira tapasztaljuk magunk körül a gonosz hatalmát, lehetetlenség, hogy Isten magunkra hagyjon minket. Kell, hogy a hozzá hűségesebbnek maradt angyaloknak is nagyobb hatalmat és belenyúlást engedjen abba a küzdelembe, ami ma a Földön zajlik. A Máriás Papi Mozgalom „kék könyvében” arra vonatkozóan is vannak felszólítások, hogy forduljunk komolyabban a szent angyalok felé. A szent angyalok életünkben való működésével kapcsolatos két magyarul nemrég megjelent könyvből is közlünk részleteket elsősorban figyelemfelhívás céljából, hogy vegyük komolyan azt a segítséget, amit Isten napjainkban rajtuk keresztül akar nyújtani számunkra. Mindkettő „örangyaltörténetek”-et mesél el, olyan eseteket, amikor emberek örangyaluk segítségét tapasztalták meg életükben. Az „Angyalok őriznek” című könyv egy angyalteológiát is hoz.

A Szentírás útmutatása

A megkülönböztetés, amennyiben feladat és kötelesség, tanulható, elsajátítható kell, hogy legyen. Az pedig csak szabályok, törvények felállításával lehetséges. Azokban a szövegekben, amelyeket idézni fogunk, ilyen szabályok szerepelnek. De hogy ezek a szabályok helyes szabályok-e, azoknak megállapítása alaposabb elemzést igényel. A szellemek megkülönböztetésének szabályait is megkülönböztetésnek kell alávetni, mert különben ezek mögé is elbújhat az ördög, és éppen a hamis szabályokon keresztül végezheti romboló munkáját. Ezekből a szabályokból, törvényekből jó pár kifejezetten adva van már a Szentírásban.¹² A szellemek megkülönböztetésének a szabályait mindenképp a Szentírásban adott megkülönböztetési szabályoknak kell alávetni. A Szöveggyűjtemény részében bőven hozunk a megkülönböztetésre vonatkozó bibliai szemelvényeket. E szabályok közül kettővel itt, ezen a helyen is foglalkozunk.

Magától az Úrtól származik, hogy gyümölcsökről ismeritek fel őket.¹³ Ez nagyon fontos szabály, de van egy hátránya: meg kell várni a gyümölcsöket. Sokszor a baj már nagy, ha a gyümölcsök jelentkeznek. És sokszor azt is nehéz megkülönböztetni, hogy mi a jó és mi a rossz gyümölcs. Jézus azt is mondja, hogy „nem békét jöttem hozni, hanem kardot” (Mt 10,34). Tehát az elválasztás, emberek egymással való szembekerülése nem mindig rossz gyümölcs. Egy magánkinyilatkoztatás esetében jó lenne, ha már a kinyilatkoztatást kapó életében döntene az Egyház, legalábbis alapvetően, így ugyanis sok bajt el lehetne hárítani. Egy pozitív példa erre: Szent Bernadett nővér még élt, amikor Lourdes már püspökileg elismert volt.

¹² A szellemek megkülönböztetésére vonatkozó szentírási szövegeket lásd a szöveggyűjteményben!

¹³ Vö. Mt 7,15–20; Lk 6,43.45

Hogy melyek konkrétan a Lélek gyümölcsei, erről különböző listák vannak a Szentírásban. Ilyenek például a következők: öröm, békesség, türelem, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás, szeretet.¹⁴ A Lélek gyümölcseivel szembeállítva szerepelnek a test cselekedetei például a Gal 5,19-21-ben: „kicsapongás, tisztátalanság, fajtalanság, bálványimádás, babonáság, ellenségeskedés, viszálykodás, vetélkedés, harag, veszekedés, szakadás, pártoskodás, irigykedés, gyilkosság, részegeskedés, tobzódás és ehhez hasonlóak”. A lelkiélet mesteri szerint – amint erről már szó volt – nem lehet egész pontosan megállapítani mindenről, hogy mi származik az áteredő bűn által megrontott természetünkéből és mi közvetlenül az ördögötől. Ők ezért egyszerűen a gonosz ellenségről beszélnek. Ezen értik egyrészt az ördögöt, másrészt mindazt, ami a rendezetlen, az eredeti bűn által megrontott emberi természetből származik. Tovább nem különböztetnek, mert ez a megkülönböztetés önmagában nehéz, másrészt mert a gyakorlati magatartás szempontjából hasonló módon kell ezek ellen küzdeni.¹⁵

Gyümölcsökön Aquinói Szent Tamás azokat a tetteket érti, amelyek inkább származnak Isten erejéből, mint emberi erőfeszítésből. Így lehetnek a Lélek ismertetőjegyei.¹⁶ Ezek a tettek belső lelkiállapotban gyökereznek, abból származnak. A Szentlélek gyümölcsei és a test cselekedetei (ez utóbbiakat nevezhetnénk az ördög gyümölcseinek is, romlott gyümölcsöknek) állandósult lelkiállapotok, amelyek az akarat jóra vagy rosszra való ismételt irányulásából érnek meg. A Szentlélek gyümölcsei valójában az erények, állandósult jó készségek és belőlük fakadó jócselekedetek. Az állandósult rossz készségekre és a belőlük fakadó masszív rossz cselekedetekre a magyarnak nincs külön szava. A német a Laster kifejezést alkalmazza rájuk.

A megkülönböztetés másik fontos szabályát Pál apostol adja: „Aki Isten Lelke által szól, az egy sem mondhatja: »Átkozott legyen Jézus«. De azt sem mondhatja senki: »Jézus az Úr«, csak a Szentlélek által” (1Kor 12,3). Ez a szabály már sok szellemet megkülönböztetett. Szent Pál szabályát kibővíthetjük Krisztus testének a tagjaira is. Senki se átkozódik a Boldogságos Szűz ellen, a pápaság, püspökség, szentek ellen a Szentlélektől indítatva. Így már sokkal szélesebb körben alkalmazható szabályt kapunk. Például Szárovi Szent Szeráfim, bár ortodox környezetben élt, nem szidta a pápaságot; ha ezt tették körülötte, visszavonult vagy igyekezett csitítani.

Ebből egy fontos magatartási norma is származtatható. Fontos, hogy hogyan beszélünk az igazságról. Szent Ignác szól arról, hogy az Egyházzal hogyan érezhetünk együtt. Ha az egyházi feljebbvalók viselkedése nem példás, akkor ne támadjuk az ő tekintélyüket nyilvánosan, mert ezzel csak a maradék egyházi tekintélyt romboljuk, és nem hozunk jó gyümölcsöket. De bizalmasan, az egyházi lehetőségeknek a kihasználásával, mindent el kell követni, hogy jó püspökök legyenek és jó szerzetesek és jó előljárók. Ez a gonosz szellemnek egy harapófogószerű támadása. Egyrészt félrevezeti a papokat, szerzeteseket, hogy ördögi

¹⁴ Vö. Gal 5,22; 1 Kor 13; Jn 13,35; Róm 5,5

¹⁵ A küzdelem módjára vonatkozóan az idézett szövegekben több helyen is lesz útmutatás. De álljon itt is néhány szempont:

Megtérés, Jézus életem középpontjába való állítása, az Istenbe vetett bizalom felindítása, az alapvető bizalmatlanság felszámolása; a jóban való mértéktartás; jellembeli egyoldalúságok korrigálása; Istennel, önmagammal, embertársaimmal való kapcsolataim helyreállítása; a kísértésben való helyes magatartás; a gonosznak való ellene mondás, szabadulásért való ima; képzeletem helyes működése; indítékaim tudatosítása, megfigyelése, a jó indítékok erősítése.

¹⁶ Idézi a Summa Theologicát M. Iragui: A mi örömhírünk, gépelt ford. 39–42. old.; Vö. e kötet szöveggyűjteményében hozott részlettel!

dolgokat cselekedjenek, másrészt pedig ujjal mutogat, hogy lám ilyenek ők.

Ennek a szabálynak még szélesebb kiterjesztése, hogy az ember nem átkozódik saját keresztény testvérei ellen sem, vagyis nem mond róluk rosszat, nem hibáikkal foglalkozik, legfeljebb azok kijavításával.

A megkülönböztetés segítői

A megkülönböztetést, az ördög felismerését segíti az ősi krampusz-ábrázolás. A szarv a támadást, fenyegetést, agressziót jelenti. A hosszú nyelv a hosszú „szövegelést”, „szószót”, „rizsázást”. A szőrös test az állatias, félelmetes körülményeket fejezi ki, ami a gonosz fellépését gyakran kíséri. A fark a rossz gyümölcsöket, következményeket fejezi ki, azokat, „amik utána következnek”. A lóláb, ami mindig kilóg, azt jelenti, hogy a gonosz szellemek és az általuk inspirált közösségek általában nem tudnak a tízparancsolat, a jog és igazságosság keretei között megmaradni. Nem is kell nagyon odafigyelni, hogy kilógjon ez a lóláb.

A mikulásjátékban, ahol a krampuszok például szerepelni szoktak, meglátszik az is, hogy a krampusz végül veszít, nincs is akkora hatalma, mint ahogy lefesti. A Szent koppant egyet a botjával, és a krampusz kénytelen fülét, farkát behúzni és elkotródni.

A principium parsimoniae teológiai alapelve szerint, ha egy teremtmény el tud végezni valamit maga, akkor normális körülmények között Isten nem avatkozik be, hanem elvárja, hogy a teremtmény maga cselekedjék. Az üdvösségökonómiában ez a takarékoság elve. Azt jelenti, hogy ha Isten megteremtette az angyalokat, ezeket az óriási értelemmel, szabad akarattal, és nagy cselekvőképességgel rendelkező szellemi lényeket, akkor utána nem rendeli őket passzivitásba, hanem elvárja tőlük, hogy tényleg közre is működjenek vele tervei megvalósításában. Ebből az is következik, hogy az Istentől, a Szentlélektől jövő hatások nagy része nem közvetlenül Istentől jön, hanem angyalok közvetítésével jut el hozzánk. A Katolikus Egyház Katekizmusa azt mondja, hogy az angyalok szellemi teremtmények, akik Istent szüntelenül megdicsőítik, és szolgálják a többi teremtményre irányuló üdvtervét, és idézi Aquinói Szent Tamást: Minden jócselekedetünkénél együttműködnek az angyalok (350. pont).

A sátán, amiben tudja, majmolja Istent. Így abban is, hogy lehetőleg nem avatkozik be közvetlenül, hanem felhasználja az ember testét, pszichéjét, ezek természetes igényeit vagy hiányait és a külső-belső érzékeket. Jellembeli egyoldalúságokat, gyengeségeket, lelki megbetegedéseket idéz elő. Épít arra, amit a személyes bűnök, a szülők, ősök bűnei, a világban lévő bűn és az áteredő bűn az ember természetén már megrontottak. Szétrombolja az Istennel, önmagunkkal és a másik emberrel való kapcsolatokat. Duhaj, kicsapongó, szertelen életre, bálványimádásra, ellenségeskedésre, féltékenységre ösztönöz; viszálykodásokat, haragot, veszekedést, szakadást, pártoskodást, irigykedést szít és támaszt.¹⁷ Hat ránk a jó túlzásba vitelével. Az örömből öncélt, pusztá élvezetet csinál. A megtérés előtt Istent olyannak állítja be, mint aki túlzott követelményeket állít elénk. Általában igyekszik Istenről hamis képet festeni. És hat ránk azzal az alapvető kísértéssel, hogy rosszra használjuk szabadságunkat, ne bízzunk Istenben. Amikor közvetlenül hat, akkor is felhasználja és felfokozza az ember meglévő gyengeségeit és betegségeit. Így nem könnyű a megkülönböztetés.

¹⁷ Vö. Gal 5,19 skk

Betegségek ellen a legjobb védekezés a megelőzés, a megfelelő erőnlét biztosítása, az immunrendszer felerősítése. A gonosz legnagyobb kártétele, hogy az áteredő bűnnel és a személyes bűnökkel megrontotta és megrontja az ember természetét. Nekünk ezzel ellentétesen, a természet felemelésén és tökéletesítésén kell munkálkodnunk. Ezt egyrészt a bűnöktől való megszabadítással érhetjük el (ennek leghatásosabb formája a gyónás)¹⁸, másrészt Isten ún. transzcendentális tulajdonságainak és a már említett principium parsimoniae tanának a megfontolásával és érvényesítésével.

Isten transzcendentális tulajdonságai az egység, az igazság, a jóság és a szépség (vannak, akik ez utóbbit nem sorolják ide). Azok a kijelentések, hogy igaz, jó, szép, egy(séges), teljes értelemben csak Istentől állíthatók: Isten a lét, az igazság, a jóság és a szépség. Ezek a tulajdonságok azért transzcendensek (transcendens = átlépő), mert érvényesek minden valóságos létezőre. De teljes értelemben csak Istentől állíthatók, minden más létezőről csak analóg (átvitt) értelemben. Mindaz, ami a teremtésben létezik, az analóg értelemben létezik; mindaz, ami jó, analóg értelemben jó; mindaz, ami igaz, analóg értelemben igaz. Istenben a létezés és a tulajdonságok azonosak. Isten abszolút lény: Ő az abszolút jóság, az abszolút igazság és az abszolút létezés.

Az igaz, a jó, a szép tehát már önmagában is átlépés (transzcendencia) Isten világába, közelítés a Vele való egységhez. A megtestesülés által ez még inkább így van, még inkább biztosított számunkra az Istennel való egység, ha megnyílunk a megtestesült Ige felé. Mindaz, amit Jézus tett és tanított, értelmünk számára az igazság normája, viselkedésünk számára pedig cselekvési norma. A vele való egységünk egyben az önmagunkkal való egységünk biztosítója is. A Jézus személyéről, cselekedeteiről, tanításáról való elmélkedés, annak hit és remény útján való magunkévá tétele és a szeretet révén való megvalósítása a legbiztosabb védelem a gonosz cselvetései és támadásai ellen. A hit, remény, szeretet legfontosabb kifejeződése az imádság. Jézus jelenlétének legintenzívebb formája az Oltáriszentségben való jelenlét. Az Oltáriszentségben Jézus jelen van teljes istensége és embersége által. Az Oltáriszentség a kenyér színe alatt az abszolútumot is magával hozza, ezért a viselkedésünk az Oltáriszentséggel szemben igazságunk, jóságunk, egységünk, szépségünk, egész személyiségünk fejlődése, állapota szempontjából is lényeges. Isten már akkor szeretett minket, amikor még nem is léteztünk. Istennel való alapvető kapcsolatunk a keresztségben és ennek megtérés által való magunkévá tétele révén alakult ki. Ezt erősíti tovább a többi szentség. Minden szentség, de főleg a szentáldozás révén, az Oltáriszentség előtti szentségimádás révén mindig újabb kapcsolatok jönnek létre Istennel.

A szentségekhez való járulás egyre inkább egyé tesz minket Istennel és önmagunkkal is, az unum (az egység) vonalán fejleszt. De az igazság vonalán is (vagyis a tanulás révén is) kialakulnak Istennel kapcsolatok, és kialakulnak és erősödnek a szépség segítségével is. Mindezek egymást kölcsönösen erősítik. Az egység vonalán fejlesztenek a szentségek, a jóság vonalán az erkölcsileg helyes viselkedés, az igaz vonalán a helyes ismeretek, a szép vonalán a jót, igazat, egységet bemutató művészetek. Fontos, hogy mindegyik vonalon fejlődünk, erősödünk, mert ezáltal egyre kevesebb behatolási lehetősége lesz a gonosznak. Törekednünk kell rá, hogy ha az igazság vonalán közelebb jutunk Istenhez, akkor a jó (az erkölcsi jó, a morálisan helyes viselkedés) vonalán, az egy (a szentségekhez járulás) és a szép

¹⁸ Az ún. ájtatossági gyónások fontosságával kapcsolatban a szöveggyűjteményben lásd XII. Pius pápa intelmeit Josef Kieninger dolgozatában (in lábjegyzet).

vonalán is közelebb jussunk, nehogy törés jöjjön létre, nehogy rés támadjon, ahol a gonosz beférkőzhet. Nagyon fontos hogy ezek a területek átjárják, szüntelenül erősítsék egymást. Mindegyik területen fontos, pl. a tudás: fontos hogy tudjuk, ismerjük az erkölctant, a szentségek tanát. Fontos például, hogy az Oltáriszentség tanát és lényegét helyesen ismerjük és erkölcsileg a legnagyobb tökéletességgel éljük is, ezen kívül olyan szépséggel is körülvegyük, amilyennel csak lehet. Innen a jogosultsága a szép miseruhának, a szép oltárnak, a tiszta kehelykendőnek, a friss virágnak, a szép gyertyának stb. De fontosak az esztétikum területén való helyes ismereteink is. És fontos az is, hogy ezek az ismeretek ne maradjanak meg pusztán az igazság szintjén, az ismeret szintjén, hanem meg is éljük őket, egygyé is váljunk velük. Fontos, hogy az Istennel imában és a szentségekben való egységünk ne szakadjon el a helyes erkölcsi viselkedéstől és a helyes tudástól és a szép iránti érzéküinktől, hanem ezeket segítse. A szép iránti érzék pedig a művészetekben ne éljen önálló életet, hanem ezek is az Istennel, az önmagunkkal és az embertársainkkal való egységet, a jót és az igazat szolgálják.

Isten azért adja elénk e négy területen való előrehaladás, fejlődés lehetőségét, hogy erőnket megfeszítve egyre tökéletesedjünk, elérjük végső célunkat. Az Úr elvárja tőlünk, hogy amire képesek vagyunk, azt tegyük is, hogy éljünk azzal a hatalommal, amit kezünkbe adott. A principium parsimoniae elve nemcsak az angyalokra, hanem az emberre is érvényes. Isten nemcsak az angyalokat tekinti terve végrehajtásában munkatársainak, hanem az embert is. Aminek megtételét Isten ránk bízta, azt álszerénységből vagy egyféle hamis kvietizmusból ne adjuk neki vissza (csak annyiban, hogy megtisztítsa motívumainkat), ne tőle várjuk azt, amit Ő vár el mitőlünk. Ő elvárja, hogy szüntelenül munkálkodjunk jellembeli egyoldalúságaink korrigálásán; hogy megtanuljunk, hogyan kell helyesen működtetni értelmünket, akaratumat és képzeletünket; hogy megfigyeljük és tudatosítsuk indítékainkat és szüntelenül a jó indítékok erősítésén munkálkodjunk. Vagy egy másik példa: ha az Úr a kezünkbe adta a gonosz lelkek kiűzésének a hatalmát, akkor nem adhatjuk azt neki vissza, hogy Ő gyakorolja helyettünk. Nem az Ő akarata szerint járunk el, ha a szabadító imának csak a deprekatív formáját gyakoroljuk (deprecor: kér, könyörög), vagyis ha csak őt kérjük, hogy szabadítson meg a gonosztól, mikor Ő az imperatív (parancsoló) formáját várja el tőlünk, hiszen azt parancsolta, hogy „... a gonosz lelkeket űzzétek ki.” (Mt 10,8). Természetesen ez csak akkor sikerülhet, ha megfelelő módon, az Ő nevében, a vele való egységben, az Ő erejével tesszük, de nekünk kell tennünk. Ha nem tesszük, joggal mondhatja nekünk, hogy minek adtam nektek ezt a hatalmat? Azért, hogy elegánsan visszaadjátok és ne kelljen nektek a harcot végigharcolni? Az Úr annyira szereti és valóban komolyan veszi teremtményeit, hogy ha Ő megadott a teremtményeinek valami hatalmat, akkor elvárja, hogy éljenek ezzel a hatalommal és gyakorolják is. Nem úgy, mint a haszontalan szolga, aki elásta a talentumokat. Túl sokat ne gondoljunk persze magunkról, szerszámok vagyunk csupán Isten kezében. De valahogy úgy, ahogy a rómaiak gondolták: eszes, beszélő szerszámok, akik kaptak bizonyos hatalmat, tevékenységi területet és felelősek mindazért, ami az ő felségterületükön történik.

Isten a kegyelme által, vagyis a Szentlélek bennünk lakása által működik bennünk. Kegyelem pl. az, hogy megértjük a parancsokat, hogy szeretjük és megtesszük, amit jónak ismertünk. A kegyelem által tudunk cselekedni és könnyebben cselekedni. A kegyelem az üdvösség szempontjából számunkra értékes cselekedeteket megelőzi, velük együttműködik,

és beteljesíti azokat.¹⁹ A keresztény élet tehát teljesen Isten műve, de teljesen az emberé is. Nem félig Istené és félig az emberé. Az más kérdés, hogy Istené a főszerep, hogy részünkről sokszor egész kevéssel is megelégszik. Az öt árpakenyérrel és a két hallal óriási tömeget lakatott jól. De ez a kevés az adott helyzetben lehet, hogy éppen a maximum, amit megtehetünk. És más kérdés az is, hogy ha megszoktuk, hogy mi mindig megtegyük ezt a tőlünk telhetőt és többre már nem vagyunk képesek, Ő csodákkal is segítségünkre siet.

A megkülönböztetés korlátai

Láttuk a szellemek megkülönböztetésének különféle alkalmazási területeit. A szellemek megkülönböztetésének feladata is része a főparancsnak. Akkor tudjuk csak helyesen szeretni Istent, felebarátunkat és önmagunkat, ha jól végezzük a megkülönböztetést. Ahogyan a helyes istenszeretet és helyes felebaráti szeretet kulcsa önmagunk helyes szeretése (Jézus ezt feltételezi a főparancs második felében: „Szeresd embertársadat, mint saját magadat” – Mt 22,39), ugyanígy a szellemek megkülönböztetésének is kulcsa a tudatos állandó önmegfigyelés, indítékaink derűs, de szüntelen figyelemmel kísérése. Ha egy nem jó szellemtől származó helytelen gondolat, kép, indítás merül fel bennem, az elején még könnyen elintézhetem, de ha későn csapok oda, késlekedésemért drágán fizethetek. Ha vitorlázok vagy csónakban evezek és nem avatkozom be rögtön, a szél elvihet és csak nagy fáradtsággal térhetek vissza az eredeti irányba.

Hogyan figyelhetünk állandóan indítékainkra? Hogyan tudjuk a jó indítékokat erősíteni, gyakorivá tenni, a rossz indítékokat, célunktól eltéríteni szándékozó hatásokat pedig hogyan tudjuk leküzdeni? Ez a minket érő hatásokkal való gazdálkodás, ezeknek a hatásoknak az irányítása a lelkiélet, az aszketika lényege. Az aszketikában javasolt tanácsok közül különösen fontos, hogy szüntelenül kérjük a Szentlelket, hogy állandóan növelje bennünk a helyes önismeretet, hogy gyengéden, de újra és újra leplezze le az önismeretet torzító védekező mechanizmusainkat.

Azok a hatások, amelyek nem közvetlenül Istentől származnak vagy amelyek nem egy szent angyal útján jutnak el hozzánk, azok vagy saját magunkból származnak, vagy a gonosz lelkektől való hatások. A saját magunkból származók vagy a bűn által megromlott vagy a kegyelem által fölemelt emberi természetünkből valók és szabad akaratú döntéseink következményei. A legtöbbször felelősek vagyunk értük. A fáradtság, a kialvatlanság, a „másnaposság”, a fájdalom, az éhség befolyásolják hangulatunkat, önfegyelmünket, az Istennel és a többi emberrel való kapcsolatunkat. Az idegek túlfeszítése ingerlékennyé, szeretetlenné tesz, csökkenti az ingerküszöböt. Az éhség és a fájdalom csillapításának igénye önzővé tehet, magunk felé fordíthat, de fel is ébreszthet a kábulatból, meg is állíthat egy úton, kiemelhet az önzésből, és a többiek felé is fordíthat.

A gonosz arra is törekszik, hogy önmagára irányítsa a figyelmet és így Jézusról és az Ő hatalmáról, amellyel legyőzte a gonoszt, elterelje. Éppen ezért fontos, hogy ne vigyük túlzásba a megkülönböztetést se. Nagyon vigyázni kell, nehogy minden egyes másodpercben arra figyeljünk, hogy melyik gondolat honnan van. Ez a magatartás neurózishoz vezethet. Józan egyensúlyra van szükség abban is, ahogyan a sugallatokat, belső ösztönzéseket elbíráljuk. Például állapotbeli kötelességek végzése helyett a belső sugallatok, ösztönzések

¹⁹ H. Denzinger – A. Schönmetzer, *Enchiridion Symbolorum*, 32. Auflage, Barcelona – Freiburg 1963., 806. pont (a következőkben rövidítve: DS); DS, Index systematicus F2a

világába elmerülve azt kutatni, hogy azok honnan erednek, ez ördögi kísértés a hasznosabbra fordítható időnk elpocsékolására. A megkülönböztetés olyan, mint egy laboratóriumi elemzés. Először a legfontosabb dolgokról kell megtudnunk, hogy mikből állnak, honnan származnak. Csup-csup dolgokat, ötletecskéket, hangulatocskákat nem elemzéssel, hanem kisöpréssel vagy továbblépéssel kell elintézni. A megkülönböztetés nélkülözhetetlenül fontos eszköz, de vigyázzunk arra is, nehogy az eszközből célt csináljunk! Mi a célja a megkülönböztetésnek? Az, hogy ne essünk bele az ördög csapdájába, és hogy Istenhez minél közelebb kerüljünk, hogy az üdvösség útjáról, amire rátaláltunk, le ne térjünk, rajta minél biztosabban haladjunk.

A lelki életben kezdők számára az egyensúly megtalálása nem könnyű. A megtéréskor az történik, mint amikor a vad alanyt nemes ággal oltják be. Ehhez le kell vágni a vad ágakat, le kell nyesni a vadhajtásokat. Ez komoly sebet okoz. Amíg ki nem fejlődik, meg nem erősödik az új növény, addig veszélyeknek van kitéve. A régi ágakat levágták, azok már nincsenek, az új még nem fejlődött ki. Amikor a megtéréskor valaki belátja, hogy mennyi minden rossz volt addigi életében, igyekszik azoktól megszabadulni. Megtörténhet pl., hogy elfojt magában olyan tulajdonságokat is, amelyek korábbi személyiségének meghatározó összetevői voltak. Külső szemlélőnek az lehet a benyomása, hogy hátrányára változott meg. Vagy különféle túlzásokba eshet azért, hogy a korábbi viszonylagos biztonságát valami módon visszaszerezze. Ilyen okok miatt pl. szerzetesrendekben előjáró nem lehet friss fogadalmas vagy újonnan felszentelt. El kell egy időnek telnie, hogy mások vezetését rábízzák. A kiegyensúlyozottságra törekedni kell, de ennek kifejlődéséhez idő is kell. A lelki életben kezdőktől nem várható el annak teljes megléte.

Meg kell különböztetni azt is, hogy mikor szenteljünk a megkülönböztetésnek nagyobb figyelmet és mikor hanyagolhatjuk el. Több időt kell fordítanunk a megkülönböztetésre, ha egész életünkre kiható döntésekről van szó. Amikor viszont nincs nagy különbség egyik vagy másik választási lehetőség között, butaság rá sok időt vesztegetni és túlzottan óvatosnak lenni. Szalézi Szent Ferenc tanácsát kell követnünk: „Természetes, hogy az aranyrudakat gondosan megmérjük, az aprópénzt azonban elég, ha ránézésre megbecsüljük”.²⁰

A megkülönböztetés képességével, feladatával, adományával, és a Szentlélek többi adományával, az Istentől kapott talentumainkkal kapcsolatban fontos hangsúlyozni ezek bizonytalanságát is. Egyrészt Isten minden ajándékával visszaélhetünk, másrészt Isten sohasem cselekszik teljesen közvetlenül velünk és általunk. Nem mondhatjuk, hogy aki engem lát vagy hall, az magát Istent látja és hallja. Senki sem tudhatja minden kétséget kizáró teljes bizonyossággal, hogy csakugyan a Szentlélek működik-e benne. Jézus ezt elmondhatta magáról, hiszen benne nem volt semmi bűn, bennünk viszont van. Egyik pillanatban a Szentlélek indít valamire, és rá hallgatunk, másik alkalommal meg az ördög és őrá hallgatunk, azért, mert nem vesszük komolyan a megkülönböztetést, vagy egyéb gyarlóságunk miatt. Az idézett szövegekből majd látni fogjuk, hogy egy jó gondolat, kezdeményezés származhat Istentől, de mi a végén teljesen el is ronthatjuk.

A szellemek megkülönböztetése szorosan érinti az isteni kegyelem és a vele együttműködő emberi szabadság teológiai problémáját. A dominikánusok és a jezsuiták évszázadokon keresztül vitatkoztak az Isten kegyelme és az emberi szabadság kapcsolatáról,

²⁰ Vö. P. Jacques Philippe: Keresd a békét és járj annak nyomában! – A Szív békéje, Homokkomárom, Nyolc Boldogság Katolikus Közösség, 1995. 59. old.

míg végre tisztázódott, hogy itt hittitokkal állunk szemben, amelyet teljesen nem lehet kibogozni. Néhány tétel azért, a már fentebb hozottakkal és később szereplőkkel együtt, egyértelműen állítható:

1. Isten kegyelme az ember szabad együttműködését kívánja.
2. Az ember a kegyelemmel együttműködve nem lehet teljesen passzív.
3. A kegyelem nem szünteti meg az ember szabadságát, az ember képes ellenállni a kegyelemnek.
4. Isten ajándékozza magát az embernek és ha az ember együttműködik kegyelmével, Isten nagy dolgokat tehet vele és általa, de mindenhatóságát nem ajándékozza neki.²¹
5. Az ember valami módon megistenül, de nem válik egyenlővé Istennel, nem lesz teljesen Istenné.²²

Aquinói Szent Tamásban megvolt a tanítás és a szellemek megkülönböztetésének képessége mellett a tanításnak és a szellemek megkülönböztetésének az adománya is. Mégis szüntelenül bírálta, kritizálta saját magát is, igyekezett minden lehető módon ellenőrizni, hogy amit leírt, vajon valóban helyes, az igazságnak megfelelő-e. Valahányszor egy, a tisztítótűzből az ő imájára kiszabadult lélek visszajött hozzá, hogy megköszönje közbenjárását, ilyen, saját írásait tisztázó, kérdéseket tett fel neki, hiszen az üdvözült lelkek már színről színre látják az igazságot. Közismert életéből az a jelenet, amikor élete vége felé egyszer mise közben látomása volt és attól kezdve nem írt többé. Amikor tanítványa és gyóntatója, Reginald megkérdezte tőle, hogy miért nem akarja befejezni az Isten dicsőségére megkezdett művét (a mindmáig legismertebb és legfontosabb teológiai összefoglaló munkát, a Summa Theologiae-t), azt válaszolta, hogy mindaz, amit eddig tanított, ahhoz képest, amit abban a látomásban látott, csak olyan, mint a pelyva. Halálakor pedig egyik rendtársának volt egy látomása. Azt látta, hogy amikor Tamás éppen a templomban magyarázta Szent Pál egyik levelét, az apostol sok üdvözült lélek kíséretében belépett a templomba. Tamás akkor megkérdezte tőle, hogy jól értette-e meg és jól magyarázta-e írását. Az apostol azt válaszolta, hogy „igen, de most jöjj velem, odaviszlek, ahol minden más fényben ragyog”.

Nekünk ezen a földön a tükör homályos fénye adatott. Vagy másként fogalmazva: egy jogász mondta nekem még a kommunizmus idején, hogy Magyarországon jogszolgáltatás van, nem igazságszolgáltatás. Azt hiszem, ez nemcsak az akkori Magyarországra értendő, hanem a maira is, sőt az összes földi bíróságra, ahol ítéleteket hoznak. Ezenfelül vonatkozik ez minden logikai és erkölcsi ítéletre is. Az igazság teljes megismerése és a tökéletes igazságszolgáltatás csak odaát lesz, ahol minden más fényben ragyog.

Isten minden megismerhetősége ellenére is megismerhetetlen, titok számunkra. A IV. lateráni zsinat tanítása szerint „a Teremtőről és a teremtményről semmiféle hasonlóságot nem állíthatunk anélkül, hogy ez ne foglalná magába kettejük jóval nagyobb különbségét is”. Vagy ugyanennek az igazságnak egy másik megfogalmazása az Egyházi Tanítóhivatal megnyilatkozásai alapján: „A Teremtő és a teremtmény között nagyobb a különbség, mint a hasonlóság.”²³ Ezek a tények azonban nem szabad, hogy elkésérítsenek minket, hanem inkább alázatra kell, hogy neveljenek, mert – amint majd több szövegben is látni fogjuk – a szellemek megkülönböztetésének egyik legfontosabb szabálya, hogy ti. a szóban forgó

²¹ A mindenhatóság sajátosan isteni tulajdonság. Több mindenhatónak a feltételezése logikai képtelenség.

²² DS Index systematicus F2d; K6ab. A kérdéshez vö. a szöveggyűjteményben Örsy László cikkének 2-4. pontját, Aranyszájú Szent János, Szent Ágoston, Barszanuphiosz és Jóannész valamint Szent Bernát és Szalézi Szent Ferenc szövegeit.

²³ DS Index systematicus C2a

viselkedés, megnyilatkozás a Szentlélektől van-e, éppen az alázat.

Alázatra és türelemre kell, hogy készítsen minket az Isten országáról – a búzáról és a konkolyról; a halakról és a hálóról – szóló példabeszéd is (Mt 13,24–52). A jó és a rossz teljes szétválasztása csak az ítélet napján következik be. Törekednünk kell a kettő szétválasztására, de tudatában kell lennünk annak is, hogy Isten megengedi, hogy a kettő egymás mellett éljen. A búza közt lévő konkolyról szóló példabeszédből kitűnik, hogy a szent angyalok, akik Szent Mihály vezetésével kérlelhetetlenül harcolnak a gonosz ellen, szeretnék kitépni az Isten vetésében fejét felütő konkolyt, de Isten türelemre inti őket. Mi, emberek is szeretnénk talán idő előtt kitépni azt, ami „botrányos és törvénytelen”, de ezzel a magatartásunkkal könnyen a szeretet ellen vétünk, a konkollyal a búzát is kitépnénk. Önvédelmi céllal alkalmaznunk kell a megkülönböztetést, de ahogyan az önvédelmi háború könnyen átcsaphat támadó, igazságtalan háborúba, ugyanígy a gonoszt gyomláló, irtogató tevékenységünk is könnyen igazságtalanságba, szeretetlenségbe csaphat át. Isten adja ki a végső parancsot a jó és a rossz szétválasztására. Ő szabja meg, hogy az arató angyalok és az ő munkájukat megelőző különféle haragcsészéket kezükben tartó angyalok²⁴ mikor kezdjék el végső megkülönböztető, szétválasztó tevékenységüket.

²⁴ Vö. Jelenések könyve.

III. Válaszok a feltett kérdésekre

Kérdés

Szabad-e a fegyvereket megáldani?

Miért bűn a természetgyógyászat? Bűn-e a természetgyógyászat, ha a Lélek segítségét kérjük, hogy a páciens meggyógyuljon?

Mennyire ismeri a gonosz a mi gondolatainkat, vagy csak cselekedeteink alapján tud tájékozódni rólunk? Például arra gondoltam, hogy el kellene mennem valahová. Nem mondtam el senkinek, hogy hova megyek (kocsmába vagy templomba), ezért csak én tudom és Isten. A sátán már ekkor tudja szándékomat? Tud-e itt befolyásolni? Csak Isten előtt nyitott könyv az életünk vagy a sátán előtt is?

Hogyan értelmezi katolikus hitünk fényében a szellem, a lélek és a test mint alapvető princípiumok különbségét? (pneuma, spiritus, pszüché, anima stb.)

Válasz

Az egyik *kérdés* a **fegyverek megáldására** vonatkozott. Nem volt a kérdés részletezve, de a kérdést feltevő nyilvánvalóan rosszallja, helyteleníti a fegyverek megáldását.

Mit jelent az áldás? Az áldás jókívánság: a megáldottat kivonjuk a gonosz szellemek hatása alól, és Isten, a szent angyalok és szent emberek hatása alá helyezzük, akik mindenkinek csak jót akarnak. Egy tárgynak a megáldása például nem azt jelenti, hogy az illető tárgy bárminemű rossz használatát jóváhagyjuk és támogatjuk, ellenkezőleg, az áldás révén azt akarjuk, hogy rossz használat ne legyen. Az áldás, a megszentelés nem szentesítés, nem a helytelen használat szentesítése.

Fegyvert mindenből lehet készíteni, még konyhai eszközökből, fakanálból, sodrófából, gyógyításra szolgáló eszközökből is. Például orvosi szikével nemcsak operálni, hanem ölni is lehet. Ha fegyvert nem lehetne, akkor nagyon sok mindent sem lehetne megáldani. Sok áldás exorcizmussal van összekapcsolva. Pontosan a kétélű esetekben van nagyobb szükség az exorcizmusra és az áldásra (vagyis arra, hogy kivonjunk bizonyos tárgyakat a gonosz szellemek behatása alól és a szent erők behatása alá tegyük), mint más, egyéb esetekben.

Az áldásnak van egy olyan értelme is (nagyon sokan az áldásnak ezt a jelentését ismerik), hogy azt áldom meg, amit én jóvá hagyok, aminek én örülök, hogy az szaporodjon, gyarapodjon, érvényesüljön. A fegyverek megáldásának nem ez az értelme. De lehetséges az átcsúszás ilyen értelmezésbe is. Például az első világháborúban a tisztek, a katonák, a tábori papok azt hitték, hogy ők igazságos háborúba mennek, azaz hogy ezt a háborút a politikai vezetés jól átgondolta, és hogy ez számukra erkölcsi kötelesség. Lehetséges, de nincsenek rá bizonyítékok, hogy volt olyan szerencsétlen pap és püspök, aki úgy értelmezte az áldást, hogy az a fegyver minél jobban hordjon és minél jobban találjon. Előfordulhatott, hogy egy helytelen politikának, egy igazságtalan háborúnak a jóváhagyásaként értették sokan az áldást. Ilyesmivel lehetséges volt, ezt nem lehet kizárni. És létezett és létezik is vak papi és vallásos nacionalizmus is. Sőt azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy volt szerencsétlen pápai diplomácia is ezen a területen. De ennek ellenére a pápai politika háborúk idején a legtöbb

esetben békéltető volt. Sokszor, ha más eszköze nem volt, csak kérni tudta a háborúzó feleket, vagy könyörgött Istenhez a békéért. Ezt ellenségei nem szokták emlegetni.

A II. vatikáni zsinat úgy fogalmaz, hogy „amíg a háború veszélye fennáll s nincs illetékes és megfelelő hatalommal ellátott nemzetközi tekintély, addig nem lehet megtagadni a kormányoktól az igazságos védekezés jogát, feltéve, hogy már kimerítették a békés megegyezés minden lehetőségét. Az államok vezetői és mindazok, akik osztoznak velük a közügyekért vállalt felelősségben, kötelesek tehát megvédeni a rájuk bízott népek létérdekeit ...”²⁵ Ez az igazságos háború jogosságának az elismerését jelenti. Napjainkban az igazságos háború fogalma egyre szűkebb körre szorul. Például nem tekinthető igazságosnak a megtorló vagy megelőző háború. És az önvédelmi, igazságos háború is lehet erkölcstelen, ha következtében szörnyű bajok szakadnak a nemzetre vagy az emberiségre (például atombomba bevetése vagy tovább pusztítani a hadi cél elérése után is). De az igazságos háború esetén sem jelentheti a fegyverek megáldása a gyilkolás szentesítését, hanem éppen azt, hogy azokat a fegyvereket csak védekezésre használják és ne lehessenek a gonosz erők szolgálatában.

A világban harc folyik, nemcsak az anyagi javakat és az emberi életeket pusztító fegyverekkel. Ez a harc annak a harcnak a része, amit a bukott angyalok folytatnak a lelkek kárhózatba döntése, a teremtés megrontása és tönkretétele érdekében. Nekünk, keresztényeknek a lelkek üdvéért folytatott harcon kívül fontos feladatunk az is, hogy, amennyire lehet, az anyagi világot is kiszabadítsuk a sátán hatalmából és rendbe hozzuk. „Maga a természet sóvárogva várja Isten fiainak megnyilvánulását” (Róm 8,19). Ha például a gonosz a kapzsiság és a nyereszkeség által azon munkálkodik, hogy tönkretegyük a környezetünket, akkor nekünk a tisztasággal, ragaszkodásaink feladásával kell harcolnunk ellene.

A természetgyógyászattal kapcsolatban két, egymáshoz nagyon hasonló kérdés volt:

1. Miért bűn a természetgyógyászat? 2. Bűn-e a természetgyógyászat, ha a Lélek segítségét kérjük, hogy a páciens meggyógyuljon?

A természetgyógyászat megnevezés mögött rengeteg minden meghúzódik. Olyan, mintha azt kérdeznénk, hogy ehető-e minden gomba. Isten a természetbe, fűbe, fába, növényekbe, állatokba, ásványokba sokféle gyógyító erőt helyezett, nyilvánvalóan azért, hogy az ember ezeket felismerje és felhasználásával keresse a gyógyulást. Ezeknek az Isten által a természetbe rejtett gyógyító erőknek a felhasználása tehát semmiképpen sem elvetendő. Ugyancsak elfogadható a masszírozással való gyógyítás is. Továbbá, akinek megvannak a megfelelő anatómiai ismeretei és gyakorlata, az képes lehet beszorult idegszálakat, kifocamodott tagokat is helyére tenni. Tehát ez ellen sem emelhető kifogás. A felsoroltakon kívül lehetnek még más területei is a természetgyógyászatnak, amikor az Isten által a természetbe helyezett gyógyító lehetőségek felhasználásával az Isten által különleges képességekkel és adottságokkal felruházott emberek gyógyítanak.

Léteznek hit általi, a Szentlélek segítségül hívásával az imádság hatására bekövetkező gyógyulások is. És ez utóbbi összekapcsolható az eddig tárgyalt természetgyógyászattal és a hagyományos orvoslással is. Mindezek kölcsönösen kiegészíthetik és segíthetik egymást.

²⁵ Lelkipásztori konstitúció az egyház és a mai világ viszonyáról, 79. pont

A (természet)gyógyászatnak, mely formáit kell elvetni? A babonás, mágikus formáit. Miért bűn, miért veszélyes a babona és annak speciális formája, a mágia? Azért, mert a mágiában alkalmazott szavak és cselekmények a maguk erejéből nem képesek azokat a titkos vagy csodás dolgokat eredményezni, beleértve a gyógyulást is, amit az alkalmazó tőlük vár. Ha ezek a hatások nem az Istenhez forduló imából és nem az Isten által a természetbe helyezett erőktől származnak, akkor csak természetfeletti erőktől származhatnak. Ezek pedig csak kétfélek lehetnek, vagy Istentől származnak vagy a gonosz lelkektől.

Nagyon fontos elkülöníteni az imádságtól, a szentségektől és a szentelményektől a mágiát. Mindegyik által történhet gyógyulás. Közös elem mindegyikben egy külső jel, szimbólum alkalmazása (az imánál nem feltétlenül szükséges a szimbólum, a külső kifejezés), aminek segítségével valamilyen hatást, jelen esetben gyógyulást akarnak az alkalmazók elérni.

Milyen erő biztosítja a kívánt hatást? A szentségeknél Isten ereje. Itt Isten közvetlenül működik, ő keresztel, gyógyít, ő bocsátja meg a bűnöket, ő változtatja át a kenyeret és a bort Jézus testévé és vérévé. A szentelményeknél, áldásoknál az Egyház közbenjárásának, imájának tulajdonítható a hatás. A személyes imában Jézus ígéreteinek megragadása által a hitnek, ill. az Isten által adományozott karizmának tulajdonítható a gyógyító hatás. A mágiában viszont a gonosz szellemek működésének tulajdoníthatók a hatások, a gyógyulások is.

Ahogy Jézus gyógyításainál a végső cél az ember Isten felé fordítása, üdvössége volt, úgy a gonosz lelkek által a mágia eszközeivel végbevitt gyógyításoknál az ember megszerzése, kárhozatba döntése a cél. A gonosz lelkek, amikor a mágia útján gyógyulásokat eszközölnék, ezek által az embereket a maguk területére akarják csalogatni, Istentől, Jézustól és az Egyháztól akarják elfordítani.

Hogy elkülöníthessük egymástól a megengedhető és a meg nem engedhető természetgyógyászatot, fontos ismerni a vallásos és mágikus mentalitás különbségét. A vallásos ember szolgálni akar Istennek, a mágikus kényszeríteni akarja Istent, és a szellemvilágot, hogy azt tegyék, amit ő szeretne. A mágikus ember azt akarja, hogy minden körülmények között és minden esetben szerencséje legyen. Ezt akarja elérni kabalatárgyak használata révén, szerencsét hozó személyekben vagy cselekményekben való hit révén (kéményseprő, lekopogás), és az által, hogy óvakodik bizonyos személyekkel való találkozástól, számoktól, eseményektől (pl. pap, kéményseprő, fekete macska, 13-as szám, tükörtörés stb.). Szerencsétlenség számára a kereszt, a péntek, mert Jézus halálának a napja és szimbóluma, továbbá a szenvedés, a betegség és mindaz, ami értékes a kereszténységben. A betegség a bűn következménye, szabad keresni belőle a gyógyulást, de nem akármilyen áron, és nem akármilyen eszközökkel. Szent Johanna (Jeanne d'Arc) a harcban egyszer megsérült és egy jóakarója egy talizmán viselését ajánlotta neki, viselje és akkor meggyógyul. Ő azt válaszolta, hogy inkább meghal, mint hogy ennek a talizmánnak a viselése árán maradjon életben. Tehát inkább meghalni, mint a gonosz segítségével, ilyen mágikus dolgok alkalmazásával segítséget kapni. A test betegsége sok esetben a lélek gyógyulását eredményezi oly módon, hogy éppen a betegágyon fedezi fel az ember, hogy eddig nem Istent szolgált, és talán az a vallásosság is, amit eddig valamilyen formában gyakorolt, lehet, hogy csak mágikus vallásosság volt, mert nem ő akart szolgálni Istennek, hanem Istent akarta saját szolgálatára megnyerni. Lehet, hogy a betegségben kezd el az ember gondolkodni, és tisztul ki vallásossága, áll helyre az Istennel való kapcsolata. Istennek már nem marad más eszköze megtérítésére, csak a betegség, csak a fájdalom.

Isten országának titkaiba nem az asztrológia, mágia, okkultizmus és spiritizmus által lehet behatolni. Isten világába a betekintést csak a hit és az aláztat adhatja meg, és az, ami erre épül. A babona, varázslás, mágia a gonosz területe. Aki ezeket gyakorolja, aki erre a területre téved és ott megmarad, vétkezik az első parancs ellen, és nagyon könnyen a gonosz fogságába is kerülhet, ahonnan nehéz a szabadulás. A gonosz szellemek sok embert éppen a gyógyulás kecsegtetésével csalogatnak erre a területre, hogy behálózzák őket és letérítsék az Istenhez vezető útról. Nagyon fontos szerepe van részükről itt is az álcázásnak. Ezt az álcázó tevékenységet elkezdik már azzal, hogy zavart keltenek maguk körül a megnevezések körül is. Mászt értenek pl. fehér és fekete mágián a témát tárgyaló jóhiszemű vallásos szakkönyvekben (gyakran katolikus szakkönyvekben is) és mászt az okkultizmus beavatottjai.

Fehér mágia	Jóhiszemű vallásos szakkönyvekben	Fekete mágia
a) Csodálatos dolgokat megtenni ügyességgel (bűvészkedés), b) Mágikus eszközöket (szertartások, titkos varázsigék, varázsszerek, érmek, amulettek) jó célra használni (pl. gyógyítás, kincskeresés stb.).	a) Csodás dolgokat végbeinni démonok segítségével, b) Mágikus eszközöket rossz célra használni (a károkozás különböző formái: megbabonázás, rontás, szemmel verés).	
Fehér mágia	Okkultizmusban	Fekete mágia
A démonok burkolt, kódolt segítségül hívása „kozmosz erő”, „energia”, „magasabb intelligencia”, „ősfény” stb. – ezeken a gonosz szellemeket értik.	A démonok kifejezett segítségül hívása. Lehetséges a gonosz lelkekkel való szövetkezés is rendkívüli dolgok megtételére (Faust, boszorkányok).	

Maga az okkultizmus kifejezés is utal erre az álcázó törekvésre. Okkult annyit jelent, mint sötét, titkolt, rejtett. Az okkultizmus olyan tudományok, ismeretek, gyakorlatok, elméletek összessége, amelyet csak a beavatottak ismernek igazán. Ha a gonosz nyíltan támad, akkor a legtöbb tisztességes ember ellenáll, szembefordul vele. E táblázatból látható, hogy a beavatottak hogyan próbálják szalonképessé tenni tevékenységüket, a mágiát, amivel okkult tudásukat valóra váltják, és hogyan toboroznak jó szándékú, vallásos emberek, sőt papok körében is híveket, ügynököket, akik valójában nincsenek tisztában azzal, hogy miben is ügködnek, milyen ügyet is szolgálnak, sok esetben jóhiszeműen, szándékaik ellenére. **Ki kell mondani, hogy nincs lényegi különbség fehér és fekete mágia között. ... A fehér mágia pontosan olyan fekete, mint a fekete mágia, csupán rövid időre fehér báránybórt húzott magára**.²⁶

Azért veszélyes tehát a természetgyógyászatnak ma legtöbb ága, mert mágiával szennyezett, mert az okkultizmus beavatottjai arra szemelték ki, hogy segítségével az embereket elfordítsák az igaz Isten imádásától, és saját területükre csalogatva behálózzák és fogságba ejtsék őket.

Miért választották ki éppen a természetgyógyászatot erre? Hadd álljon itt néhány ok ennek magyarázataképpen.

1. Sok embert nem elégít ki a „hagyományos gyógyászat”, nem nyer betegségére azon a területen gyógyulást. És mivel nem vallásos vagy nem igazán vallásos, nem látja be a

²⁶ Hans Baum: Freimaurerischer Satanismus heute, Christiana Verl., Stein am Rhein, 4. Auflage, 1986. 34. old.

betegség értelmét, nem képes keresztjét viselni, minden áron szabadulni akar fájdmából és betegségéből, ezért mindenütt keresi a gyógyulást, ahol felkínálják. Az emberek többsége nagyon hiszékeny, sokfélét elhisznek, minden különösebb vizsgálat nélkül, azoknak, akik segítenek rajtuk. Ez a tény kiváló terepet biztosít az olyan tanok elterjesztéséhez, amelyek által ki lehet elégíteni az emberek napjainkban megnövekedett természetfeletti iránti vágyát és egyúttal Istentől is el lehet fordítani őket. Napjainkban a gnózis reneszánszát éljük. A hazugság atyja ugyanaz maradt. Hasonló hazugságokkal vezeti félre az embereket, mint már jónéhányszor az egyháztörténelem folyamán.

2. Azok közül a „tudományok” közül, amelyek manapság a természetgyógyászat címszó alatt szerepelnek, tudományos leírás szempontjából, sokan még nagyon gyermekcipőben járnak. Tehát sok okkult és ostoba dolgot lehet becsempészni ide a tudományosság látszatával.

3. Mindezekhez hozzájárul még az egyik talán legalapvetőbb ok: sok természetgyógyászati ág maga is okkult, illetve a keleti, számunkra, nyugati emberek számára kevésbé ismert és ellenőrizhető gondolatvilágon indult és terjedt el nyugaton is.

4. Maguk közül a természetgyógyászok közül is sokan, eredményeiktől megrészesülve, nem maradnak meg a gyógyítás területén. Maguknak tulajdonítják az eredményeket, sőt sok esetben, a gyógyítás határain messze túlmenve, önmagukban keresik a megváltást, a megváltói képességet. A gonosz ezzel eléri célját, elfordítja az embereket Istentől, Jézus Krisztustól, az egyedüli megváltótól.

De nem szabad a csapdába olyan formában sem belesétálni, hogy amit a gonosz lelkek így összemocskolnak, azokat mindenestől elveszük. „Ne öntsük ki a fürdővízzel együtt a gyereket!” A gonosz igyekszik a legszentebb dolgokba is beférkőzni, Isten műveit a világban, az Egyházban és az emberi lélekben lerontani. Nem úgy kell védekeznünk ellene, hogy az önmagukban jó, Istentől jövő indításokat, képességeket és adottságokat elhanyagoljuk, hanem úgy, hogy motívumainkat megtisztítjuk és nem a gyógyulást keressük minden áron, hanem Krisztus keresztjéhez megyünk és segítségével győzzük le a gonoszt, és Őnála keressük a gyógyulást, nem pedig a sok esetben mindenfélével beszennyezett gyógyítóknál.

És hogy igazságtalanul ne vessük el sem mindenestől a természetgyógyászatot, sem a jó szándékú, önzetlenül a mások javán, és nem a saját meggazdagodásukon és dicsőségükön munkálkodó természetgyógyászokat, ebben segíthetnek a szellemek megkülönböztetésének a szabályai.

Kérdés: Mennyire ismeri a gonosz a mi gondolatainkat, vagy csak cselekedeteink alapján tud tájékozódni rólunk? Például arra gondoltam, hogy el kellene mennem valahová. Nem mondtam el senkinek, hogy hova megyek (kocsmába vagy templomba), ezért csak én tudom és Isten. A sátán már ekkor tudja szándékomat? Tud-e itt befolyásolni? Csak Isten előtt nyitott könyv az életünk vagy a sátán előtt is?

Clive Staple Lewisnak irodalmi formában írt, magyarra is lefordított könyve (Szolgálati utasítás egy alördögnek) úgy mutatja be a gonosz lelkeket, mint akik ismerik „védencük” útjait, mindazokat, amik vele történtek, azt, hogy hol tart éppen lelkileg, és ezek függvényében folytatják és tervezik meg félrevezető manővereiket. Az emberrel történeteket tehát számon tartják, és ismerik.

A szöveggyűjteményben idézett Bona bíboros azt írja, hogy „A szív belsejének és titkainak az ismeretét és feltárását csak Isten tudja megadni” (8. szabály). Az angyalok, beleértve a bukott angyalok, megismerésmódjára vonatkozóan nincs ezidáig biztos,

egyértelmű tanítása az Egyháznak. Előd István Katolikus Dogmatikája a következőket írja erről. „A Szentírás több helyen beszél éleslátásukról és emberit fölülmúló tudásukról (pl. 2Sám 14,17.20; 19,28; Mk 13,32). Erre utalnak azok a képek is, hogy néha több irányba néző arcuk van vagy, hogy szemekkel vannak borítva. Istent azonban nem képesek átfogó ismerettel megragadni, hiszen végesek. Erre csak Isten Lelke képes (1Kor 2,11). Valószínű, hogy rejtett gondolatainkat is csak akkor látják, hogyha Isten feltárja azokat előttük.”²⁷ Ha az emberi gondolatokra vonatkozóan korlátozott még a szent angyalok megismerése is, sokkal inkább így kell, hogy legyen a bukott angyalok esetében.

Müller Lajos „Misztika” című könyvében azt írja, hogy az angyal ha velünk emberekkel akar érintkezni, minthogy lelkünk szentélyéhez közvetlenül nem férhet, abba Istennek különös közreműködése nélkül még csak bepillantást sem nyerhet, más módja nincs, mint az, hogy külső vagy belső érzékeink elé, fantáziánk vásznára varázsol képeket. A gonosz angyalnak ez az egyetlen módja, hogy bennünket kísértessen.²⁸

Aquinói Szent Tamás szerint „az ördögök az igazság megismeréséhez három módon jutnak el. Először természetükből adódó éleslátásuk által, bár lelkük sötét, mert nem részesül a kegyelem fényében, ugyanakkor világosak szellemi természetű fényétől áthatva. Másodszor a szent angyalok kinyilatkoztatása által, mert habár nem állnak harmóniában velük, akarattuk ellentétessége miatt mégis közös bennük intellektuális természetük, és ennek segítségével tudják fölfogni, amit azok kifejeznek. Harmadszor a hosszú idő alatt szerzett tapasztalat által, melyet nem érzékek nélkül szereznek, hanem amikor az egyedi dolgokban megvalósul a faj adománya, melynek természetesen ők is birtokosai, a jelen dolgaiként ismerik meg azokat, amikről korábban nem tudták, hogy a jövőben is léteznek”.²⁹

A magyarázataiban főleg Avilai Szent Teréz műveire támaszkodó Grialou atya szerint angyali természetének hatalma folytán Isten megengedi a sátánnak, hogy befolyása legyen az ember érzékeire, képzelőerejére, emlékezetére, a lelkierők tevékenységére; azok érzéki megnyilatkozásain keresztül. A sátán ezeket értelmezi, felismeri a gondolatokat, kívánságokat, rendkívüli kegyelmi adományokat. Képes felismerni pl. egy személy természetfeletti felé való fordulását, a kapott kegyelmeket, képes kitalálni ennek a személynek jelenbeli és még inkább jövőbeli kegyelmi kisugárzását. A sátán igyekszik megtámadni ezt az embert, mielőtt az még természetfeletti erői teljes birtokába kerül. A lélek legbelső részét azonban nem tudja megközelíteni; a természetfeletti világ törvényeit nem tudja áthágni, a tisztán szellemi közléseket nem tudja utánozni.³⁰

Kérdés: Hogyan értelmezi katolikus hitünk fényében a szellem, a lélek és a test mint alapvető princípiumok különbségét? (pneuma, spiritus, pszüché, anima stb.)

Ez alapvetően nem teológiai, hanem filozófiai, tudományos kérdés. Kinyilatkoztatott hitünket nem befolyásolják a tudomány eredményei, viszont elmélyíthetik azt. Hogy az embert milyen részekre osztjuk fel a megismerés módjának szempontjából, nem befolyásolja katolikus hitünket. Az emberre vonatkozó filozófiai vagy tudományos eredmények elfogadása vagy tagadása nem jelent semmit sem katolikus hitünk szempontjából, csak akkor,

²⁷ Dr. Előd István: Katolikus Dogmatika, Szent István Társulat, Budapest, 1983. 122. old.

²⁸ Müller L.: Misztika, Korda, Budapest, 1935. 52. old.

²⁹ R. G. Pérez: Az okkultizmus inváziója, Christianus – O.M.C., Budapest-Bécs, 1993. 54. old.

³⁰ Maria-Eugen Grialou: Ich will Gott schauen, Weg des Getauften mit den Meistern des Karmel, Paulusverlag, Freiburg Schweiz, 1993, 1325 sk. old

ha a filozófia, illetve a természettudományok túllépi saját határait és beleszólnak a teológia kérdéseibe. Az ember ilyen jellegű felosztása nem a hit kérdése, hanem a tudományé, nevezetesen a filozófiáé. Az ember „felosztása” a filozófiában csak bizonyos aspektusokból történik, mintegy modellszerűen, ugyanis az általános emberi tapasztalásunk azt mutatja, hogy (a valóság és így) az ember (is) eredendően egységes lény. A szellem, lélek, test megkülönböztetés alapvetően a görög, platóni és arisztotelészi filozófia eredményeire nyúlik vissza. Ezt a felosztást és megkülönböztetést használja egyébként Pál apostol, az egyházatyák jó része, valamint egyes skolasztikus irányzatok is, garantáltan katolikus emberek. Ez a felosztás jól jellemzi az embert egy bizonyos szempontból, sőt szellemi részének alapvető tulajdonságairól, viszonyairól, irányultságairól meglehetősen jó képet ad. A lelki élet teológiájában is használható. Természetesen itt is lehet túlzásokba esni, a részek különválasztásával, és ellentétbe állításával, kijelentve azt, hogy ezek a részek valóságosan különböznek. Amikor úgy látszott, hogy a filozófia átlépi a saját határait és teológiai kérdésekben nyilatkozik, az egyházi tanítóhivatal közbelépett.

A trichotomizmus hamis elméletét, amely a nyugati szellemtörténet folyamán mindig újból felbukkant, hogy ti. az ember szubsztanciális lényegét tekintve három valóságból, testből, lélekből és szellemből áll és ezek valóságosan különböznek egymástól, az egyházi tanítóhivatal többszörösen is elutasította. Mind a bibliai, mind a tomista antropológia az egész ember szubsztanciális egységét hangsúlyozza. Az ember testre és lélekre való felosztása a görög filozófiából származik. A görög felfogásra a szélsőségesebb (platóni) vagy mérsékelt (arisztotelészi) dualizmus jellemző. Az Ószövetség nem tesz ilyen különbséget az emberben. Mikor a „hús” és a „lélek, életlehelet” szavakat használja, ezekkel az egész embert jelöli. Az Ószövetség nem ismeri a „test” fogalmát. János apostol az Ige testté válására a „szarx: hús” szót alkalmazza. Pál apostol amikor a test kifejezést használja, akkor azt nem a „szarx”, hanem a „szóma” főnévvel jelöli. Ez számára mind a földi, mind a mennyei testet jelenti. A földi test most alá van vetve a bűnnek és a halálnak, de arra rendeltetett, hogy a pneuma felmagasztalja és átváltoztassa. A lélek héberül „ruach”, görögül „pneuma”. A „pneuma” a Szentírásban a lelken kívül jelent szellemet, leheletet is, és egyaránt vonatkozhat az ember lelkére, Isten lelkére és a gonosz lélekre. Ha az ember lelkét jelöli, akkor az ember belső életelvét jelenti, amit Isten ajándékozott neki. A keresztény filozófia és teológia próbálta a bibliai és a platonista antropológia egységét megteremteni (az Egyház első teológiája a platonizmus jegyében született), de ez mindmáig nem sikerült igazán. Protestáns teológusok, igehirdetők használják a test, lélek, szellem megkülönböztetést és építenek is rá, de bizonytalan alapokra csak könnyen összedülő épület építhető.³¹

A Katolikus Egyház Katekizmusa az emberről mint test és lélek egységéről beszél, a szellemet a lélek jellemzőjének tartja („szellemi lélek”, „a lélek a szellemi alapot jelenti az emberben”). Továbbá arról ír, hogy „néha a szellem és lélek között különbséget tesznek. Így Szent Pál apostol is, aki azért imádkozik, hogy a mi egész létünket, a „szellemet, a lelket és a testet” (Isten) őrizze meg „feddhetetlenül Urunk eljöveteleig” (1Tessz 5,23). Az Egyház azt tanítja, hogy ez a különböztetés nem jelent kettősséget a lelket illetően. A „szellem” azt jelzi, hogy az ember teremtésétől fogva a természetfölötti cél elérésére rendeltetett, és lelkének megvan a képessége, hogy Isten ingyenesen fölemelje a vele való közösségre. Az Egyház lelki íróinak hagyománya a *szív* kifejezést is ilyen értelemben használja, bibliai jelentése: „a

³¹ Ez a néhány szavas válasz Karl Rahner, Herbert Vorgrimler Teológiai kasszótára alapján készült. (Szent István Társulat, Budapest, 1980.) A következő címszavak adhatnak eligazítást: antropológia, dichotomizmus, trichotomizmus, test, lélek, szellem, pneuma.

lét mélysége” (Jer 31,33), ahol az ember vagy elkötelezi magát, vagy nem az Isten iránt.³²

³² A Katolikus Egyház Katekizmusa, Szent István Társulat, Budapest, 1994. 362–368. pontok

IV. Szöveggyűjtemény

1. Szentírási szövegek a szellemek megkülönböztetéséről

Az emberi szerzőktől származó idézetek előtt álljanak itt a Szentírás szövegei. A Szentírás, amelyet Egyház ad kezünkbe, hitünk alapja. A megkülönböztetés különféle szabályait is elsősorban a Szentíráshoz kell mérni. Egyes részeken érdemes a szöveggörnyezetet is megnézni. A szövegek nem kánoni sorrendben, hanem e kötet koncepciójának megfelelő tematikus elrendezésben szerepelnek.

Az ember megtapasztalja a bűn romboló hatását és a rosszat

De a jó és rossz tudás fájáról ne egyél, mert amely napon eszel róla, meghalsz. (Ter 2, 17)

Isten országa csak küzdelem árán valósul meg

A mennyek országa Keresztelő Szent János idejétől mindmáig erőszakot szenved, az erőszakosok szerzik meg. (Mt 11,12)

Ne gondoljátok, hogy békét jöttem hozni a földre. Nem békét jöttem hozni, hanem kardot. (Mt 10,34)

Vizsgáljatok felül mindent

Vizsgáljatok felül mindent, a jót tartsátok meg. Mindenféle rossztól óvakodjatok. (1Tessz 5,21-22)

Szeretteim, ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg a lelkeket, hogy Istentől származnak-e, mert sok hamis próféta rontott a világra. (1Jn 4,1)

Ne látszatra ítéljetek, hanem igazságosan ítéljetek. (Jn 7,24)

A próféták közül is kettő vagy három beszéljen, a többi pedig bírálja meg. (1Kor 14,29)

Azért mondom ezt, hogy szégyenkezzetek. Nem akad közöttetek értelmes ember, aki testvérei ügyében döntőbíró lehetne? (1Kor 6,5)

Isten magadja a megkülönböztetés képességét annak, aki kéri

Gibeonban megjelent az Úr Salamonnak éjszaka, álmában. Így szólt Isten: „Bármit kérsz, megadom neked!” Salamon ezt mondta: „... Adj hát szolgádnak éber szívet, hogy meg tudja különböztetni a jót meg a rosszat.”

Ezért Isten ezt mondta neki: „Mivel épp ezzel a kérdéssel fordultál hozzám, és nem hosszú életet vagy gazdagságot kértél magadnak, nem is ellenséged életét kérted, hanem bölcsességért könyörögtél, hogy igazságot szolgáltatthass, íme, megadom neked, amit kértél.” (1Kir 3,5.9-12)

Istent ismerve tudunk csak az Ő útján haladni

Magamtól nem tehetek semmit. Amint hallottam, úgy ítélek. Ítéletem igazságos, mert nem a magam akaratát keresem, hanem annak akaratát, aki küldött. (Jn 5,30)

Az Isten szava ugyanis eleven, átható és minden kétélű kardnál élesebb, behatol a lélek és szellem, az íz és a velő gyökeréig, megítéli a szív gondolatait és érzéseit. (Zsid 4,12)

A tökéletesnek viszont, aki, gyakorlattal megfelelő érzéket szerzett a jó és a rossz megkülönböztetésére, szilárd eledel való. (Zsid 5,14)

Azok, akik az Istentől születtek, nem követnek el bűnt, mert az ő magja bennük marad, és nem vétkeztek, mert az Istentől születtek. Így ismerhetők fel az Isten gyermekei és a sátán fiai. (1Jn 3,9-10)

A testi ember nem fogja fel, ami az Isten Lelkéből ered. Balgaságnak tartja, s nem képes megérteni, mert lelkileg kellene megítélnie. A lelki ember azonban mindent megítél, maga azonban senki ítéletét nem vonja magára. (1Kor 2,14-15)

Ezt senki sem ismerte fel a világ fejedelmei közül, mert ha felismerték volna, nem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát. (1Kor 2,8)

Isten különleges segítséget ad, hogy felismerjük akaratát

Nézd, előtted küldöm angyalomat, hogy őrizzen utaidon és elvezessen arra a helyre, amelyet kijelöltem. Tiszteld őt, hallgass szavára és ne lázadozz ellene. Engedetlenségedet nem bocsátaná meg, mivel az én nevem van benne. De ha hallgatsz szavára és megteszel mindent, amit parancsol, akkor ellensége leszek ellenségeidnek és szorongatni fogom azokat, akik téged szorongatnak. (Kiv 23,20-22)

Nemde ők (az angyalok) mind szolgáló lelkek? Azok szolgálatára vannak rendelve, akik majd öröklük az üdvösséget. (Zsid 1,14)

Külön ajándékokat kaptunk Istentől, amely a közösség megtisztítását szolgálja

Van, aki csodatevő hatalmat kap, van, akinek a prófétálásnak vagy a szellemek elbírálásának képessége jut osztályrészül. (1Kor 12,10)

Hamis próféták és tévtanítók vannak jelen a világban

Óvakodjatok a hamis prófétáktól! Báránybőrben jönnek hozzátok, de belül ragadozó farkasok. (Mt 7,15)

Tudom, hogyha eltávozom, ragadozó farkasok törnek rátok, s nem kímélik a nyáját. Közületek is akadnak majd olyanok, akik rajta lesznek, hogy álnok szóval maguk mellé állítsák a tanítványokat. Ezért legyetek éberek és véssétek jól emlékezetetekbe, hogy három éven át éjjel-nappal szünet nélkül, könnyek közt figyelmeztettem mindegyiketeket. (ApCsel 20,29 sk.)

Óvakodjatok a kutyáktól, óvakodjatok a kontár munkásoktól, óvakodjatok a megcsonkítottaktól. (Fil 3,2)

Hamis tanítások, amelyektől óvakodnunk kell

Vigyázzatok, hogy senki félre ne vezessen benneteket bölcselkedéssel és hamis tanítással, ami emberi hagyományon és világi elemeken alapszik, nem pedig Krisztuson. (Kol 2,8)

Álpróféták és álkrisztusok fognak fellépni, és nagy jeleket és csodákat visznek végbe, hogy megtévesszék, ha lehet, még a választottakat is. (Mt 24,24)

De akadtak a nép körében hamis próféták is, ahogy a ti körötökben is fellépnek majd hamis tanítók, akik veszélyes tévtanokat terjesztenek, s még megváltó Urunkat is tagadják, s ezzel gyors pusztulást vonnak magukra. Sokan követik majd őket erkölcsstelenségükben, s miattuk szidni fogják az igazi vallást. Kapzsiságukban megkísérlik, hogy hízalgő szavakkal becsapjanak titeket. (2Pt 2,1 sk.)

Szeretteim, ez már a második levelem, amelyet nektek írok. Arra törekszem, hogy bennük emlékeztesselek benneteket, és így ébren tartsam benneteket a tiszta lelkületet, hogy jussanak eszetekbe, amiket a szent próféták előre megmondtak, továbbá Urunk és Megváltónk parancsa, amelyet apostolaitok közöltek veletek. Először is értsétek meg, hogy az utolsó napokban csúfondáros gúnyolódók fognak fellépni, akik saját vágyaik szerint élnek, és azt mondják: „No, hol van (Krisztus) megígért eljövetele? Amióta atyáink meghaltak, minden marad úgy, ahogy a teremtés kezdetén volt.” (2Pt 3,1 sk.)

A Lélek világosan állítja, hogy a végső időkben, némelyek elpártolnak a hittől, megtévessző szellemekre és sátáni tanításra hallgatnak. (1Tim 4,1)

A megkülönböztetés célja

Ha megítélnénk magunkat, nem vonnánk magunkra ítéletet. (1Kor 11,31)

A megkülönböztetés jegyei

Ezért értésetekre adom, hogy aki Isten Lelke által szól, az egy sem mondja: „Átkozott legyen Jézus.” De azt sem mondhatja senki: „Jézus az Úr”, csak a Szentlélek által. (1Kor 12,3)

Mert nincsen jó fa, amely rossz gyümölcsöt terem, sem rossz fa, amely jó gyümölcsöt hoz. A jó ember szívének jó kincséből jót hoz elő, a rossz ember pedig a rosszból rosszat. Hisz a száj a szív bőségéből szól. (Lk 6,43.45)

Az Istentől származó lelket erről ismeritek fel: minden lélek, amely megvallja, hogy Jézus Krisztus testben jött el, az Istentől van. (1Jn 4,2)

A test cselekedetei nyilvánvalók: kicsapongás, tisztátalanság, fajtalanság, bálványimádás, babonaság, ellenségeskedés, viszálykodás, vetélkedés, harag, veszekedés, szakadás, pártoskodás, irigykedés, gyilkosság, részegeskedés, tobzódás és ezekhez hasonlók. Mint már előbb mondtam, most ismét kijelentem: Akik ilyeneket művelnek, nem öröklük Isten országát. A Lélek gyümölcsei viszont: szeretet, öröm, békesség, türelem, kedvesség, jóság, hűség,

szelídség, önmegtartóztatás. Ezek ellen nincs törvény (Gal 5,19-23.26)

Ha hűségesen hallgatsz az Úr, a te Istened szavára és lelkiismeretesen szem előtt tartod minden parancsát, amelyet ma adok neked, az Úr, a te Istened a föld népei fölé emel majd. Ha nem hallgatsz az Úr, a te Istened szavára lelkiismeretesen szem előtt tartva parancsait és törvényeit, amelyeket ma adok neked, akkor utolérnek s teljesednek rajtad mindezek az átkok. (MTörv 28,1.15)

Az Úr szólt Káinhoz: „Miért vagy haragos és miért horgaszod le a fejed? Ha helyesen teszel, miért nem emeled fel a fejed?”. (Ter 4,7)

A szántóföldről és a konkolyról szóló példabeszéd

Más példabeszédet is mondott: „A mennyek országa hasonlít ahhoz az emberhez, aki jó magot vetett a földjébe. Amikor szolgálai aludtak, jött az ellenség és konkolyt szórt a búza közé, aztán elment. A vetés szárba szökött és kalászt hányt, de a konkoly is felütötte a fejét. A szolgák elmentek a gazdához és megkérdezték: Uram, ugye jó magot vetettél a földbe? Honnét került hát bele a konkoly? Az így válaszolt: Ellenséges ember műve. A szolgák tovább kérdezték: Akarod, hogy elmenjünk és kigyomláljuk? Nem – válaszolta –, nehogy a konkolyt gyomlálva vele együtt a búzát is kitépjétek. Hagyjátok, hadd nőjön mind a kettő aratásig. Aratáskor majd szólok az aratóknak: Előbb a konkolyt szedjétek össze, kössétek kévébe és égessétek el, a búzát pedig gyűjtsétek csűrömbe.”

Akkor elbocsátotta a népet s bement a házba. Odamentek hozzá tanítványai és kérték: „Magyarázd meg nekünk a szántóföldről és a konkolyról szóló példabeszédet!” Így magyarázta meg nekik: „Aki a jó magot veti, az az Emberfia. A szántó föld a világ, a jó mag az ország fia, a konkoly pedig a gonoszság fia. Az ellenség, aki vet, a sátán. Az aratás a világ vége, az aratók az angyalok. Ahogy a konkolyt összeszedik és tűzre vetve elégetik, úgy lesz a világ végén is. Az Emberfia elküldi angyalait, hogy szedjenek össze országában minden botrányt és minden törvényszegőt. Ezeket tüzes kemencébe vetik, ott sírás és fogcsikorgatás lesz. Akkor az igazak ragyogni fognak, mint a nap Atyjuk országában. Akinek van füle, hallja meg!” (Mt 13,24-30, 36-43).

2. Szemelvények az ókeresztény egyház irodalmából

E kor tanítását a szellemek megkülönböztetéséről a következőkben foglalhatjuk össze.

A szellemek megkülönböztetése arra való, hogy különbséget tegyünk az Isten akarata és az ördögi akarat között. Ez utóbbival összeesküvésre léphet a mi megromlott természetünk. Jó és rossz szellemek működnek ugyanis lelkünkben vigaszok és vigasztalanságok által. Hogy melyik lélek működik bennünk, az megállapítható bizonyos jelek és hatások segítségével, mint pl. a bizalom vagy a szomorúság. Általánosságban elmondhatjuk, hogy a rossz szellemek homályt és zavart támasztanak, a jók pedig békességet, bizalmat és örömet hoznak. Időnként a bukott angyal a világosság angyalává változik, hogy rosszra vezessen. A szellemek megkülönböztetése nehéz, és az egyik legmagasabb rendű tudás különböztetni erény és bűn között. Éppen ezért vezetőre van szükségünk, aki meggyógyítja lelkünk betegségeit. Ez a vezető legyen bölcsességgel és a Szentlélek ajándékaival megáldott, mert nem szabad egy lélek vezetésének a gondját tudás és tapasztalat nélkül elvállalni. A lelkiatjának fel kell tárnunk lelkünket, engedelmeskednünk kell neki.³³

A kísértés hármasságaként szerepel náluk a test, a világ és a sátán

Test:

A földi ember a földiekre, érzékeink a bűnökre hajlanak. Ezért figyelembe kell vennünk, hogy az emberi természet ingatag; nincs olyan tökéletesség a földön, amely ne lenne alávetve a változandóságnak. Állandó küzdelem folyik a test és a lélek között. A rossz és a kegyelem egyszerre is jelen lehetnek a lélekben. Nyolc főbűn van: kevélység, hamis dicsőség, torkosság, restség, irigység, szomorkodás, fősვნység, bujaság. Mások hétről beszélnek. A bűnököt egyszerűbb akkor kitépni, amikor még gyengék. A bűn a bajok forrása.³⁴

Világ:

A világon Isajas apát (+ 488) a következőket érti; „Világ a léleknek a bűnre való vonzódás. A világ az, amikor a természethez igazodókat követjük. A világ az, amikor a test élvezeteit elégtjük ki. A világ az, amikor azt gondoljuk, hogy sokáig maradunk itt ezen a Földön. A világ az, amikor nagyobb gondunk van testünkre, mint lelkünkre. A világ az, amikor a mulandókkal dicsekszünk.”³⁵ A világ rossz vágyakat ébreszt bennünk. Játékai és élvezetei nem illenek a keresztényhez. Kerülni kell a rosszak társaságát. Krisztus nem található a fórumon.³⁶ A világnál jobb a börtön. Inkább engedjük, az apostollal együtt, hogy keresztre feszítsenek minket a világnak. A csendet kell szeretni. A szentek kerülnek a világot. Dicsérettel szóltak a remetékről és a világ megvetéséről.³⁷

sátán:

Sok démon létezik, Isten rendeléséből láthatatlanok és az ember lelkének tört vetnek. Még a szemlélődők is ki vannak téve a démonok támadásainak. Szuggesztióikat kerülni kell. A

³³ Rouet de Journal et J. Dutilleul, *Enchiridion Asceticum*, Herder, 1958. 661. old. (A továbbiakban: EA)

³⁴ EA 657. pont

³⁵ EA 999. pont

³⁶ Fórumon azt a teret értették, ahol sokan megfordultak, szónoklatokat, rendezvényeket, szórakozásokat tartottak.

³⁷ EA 657 sk. pont

kísértéseknek három oka lehet: a mi hanyagságunk, a gonosz támadása vagy Isten próbatétele. Általában javunkra válnak, tanulhatunk belőlük, megóvnak a gőgtől, megszentelődésünkre szolgálnak. Kinek-kinek állapota szerint van bennük része. Az imádság idején is jelentkezhetnek. A gonosztól, még ha a jó látszatával támad is, nem szabad félni, sem pedig kísértéseitől. Senki sem eshet a kísértésnek áldozatául, csak ha maga is akarja. Az Isten szeretetében buzgó léleknek nem árthatnak a kísértések. A gonosz kísértésének határait Isten szabja meg. Ő nem engedi, hogy erőnk felett érjenek kísértések. Harcoljunk hát kitartóan. A gonosz bármit sugallhat, de nem hatolhat lelkünk belsejébe. Ami ott van, azt csak külső jelekből ismeri. A lélek leggyengébb részén igyekszik behatolni. A kísértés lehetősége mindegyikünkben megvan, fel is kell készülnünk a kivédésükre. Harcolnunk kell ellenük bátran az ima segítségével, Krisztus segítségül hívásával, hálaadással és úgy, hogy kezdettől ellenállunk. Akkor növekedhet meg a gonosz hatalma felettünk, ha nem ügyelünk Isten parancsaira. A gonosznak ellene mondtunk a keresztségben. A gonosz és a kegyelem nem lakoznak egyszerre a lélekben.³⁸

Gyakorlati eszközök, amelyek segítségével ellenállhatunk a gonosznak

- a) Szentségek, mindenekelőtt a gyakori, akár napi szentáldozás.
- b) Gondolataink őrzése, éberség, amellyel megtagadjuk a gyönyöröket és elvágjuk magunkban a világias vágyakat.
Napi lelkiismeret-vizsgálat, különösen a részleges lelkiismeret-vizsgálat (examen particulare), amelynek segítségével a gyarlóságoktól igyekszünk megszabadulni.
- c) A szenvedélyek megfékezése, a lélek uralmának biztosítása, mértékletesség.
- d) Odafigyelés kis dolgokra is.
- e) Érzékeink és testünk megtagadása mértékletesség és böjt által.
- f) Imádság.
- g) A teremtett dolgok megfelelő használata. Ezek önmagukban vagy jók, vagy rosszak, vagy közömbösek. Minden az ember javára teremtett, de nem az élvezetére, mindennek az ember üdvösségét kell szolgálnia. A dolgok használata és élvezete abban különbözik egymástól, hogy azért használunk valamit, mert szükségünk van rá; az élvezet ezzel szemben magáért a gyönyörért van. Aki helyesen használja a dolgokat, az tökéletes. Mi magunk aszerint válunk jóvá vagy rosszá, hogy jól vagy rosszul használjuk a teremtett dolgokat. Semmi sem zavarhat meg minket, ha azt akarjuk, amit Isten akar. Az ideiglenes javak elvesztése nem árthat nekünk, mert a keresztyén élet önmegtagadó élet. Minden földi dolog mulandó.
- h) Önmegtagadás vagy lemondás. Ez háromféle lehet.
 1. Testileg is megvetünk minden teremtményt, más szóval: lemondunk a külső dolgokról. Az gazdag igazán, aki megvet mindent. Nem minden szegénység jó, csak az Úrért vállalt szegénység.
 2. Megvetjük korábbi szokásainkat, hibáinkat, érzéseinket. Ez önmagunk tisztaság és engedelmisség általi megtagadása. Ez a belső önmegtagadás nehezebb, mint a külső, azonban nem számít jócselekedetnek a szív tisztasága nélkül. A tisztaság Istentől való. A tisztaság megőrzéséhez szerénységre, fegyelmezettségre (modestia) van szükség. A keresztyén ember nem a testét gyűlöli, hanem testének romlásait, zavarait. Az igazi engedelmisség, amely semmit nem tesz engedelmisség nélkül, nehéz, de nagyobb érdemekkel jár. A tökéletes önmegtagadás hasonló a halálhoz.

³⁸ EA 658. pont

3. Értelmünket elfordítjuk minden jelenbeli látható dologtól, csak az eljövendőket szemléljük, csak a láthatatlanra vágyakozunk. Az Istentől származó örömet minden élvezet elé kell helyezni. Az ilyen lemondást nem elég egyszer meghozni; naponta ismételni kell.

Az V–VII. századról összefoglalólag Naszályi Emil a következőket jegyzi meg. „Az ekkor élt szerzők »inkább a külső tényekkel foglalkoztak. A jó szellem jelei: sóhajtozás, epekedés, lesütött szem, békés nyugalom, lehajtott fej, imádság, csend, állhatatosság. A rossz szellem jelei többek között: tunya restség minden jóra, tekintgetés, falánkság, szétszórtság, fecsegés, állhatatlanság, feledékenység, ármánykodás stb.«. – Diadokhosz Photikosz (kb. az V. sz. közepén) szerint az embert jó és gonosz lélek mozgathatja. A megkülönböztetés nehéz. Istentől eredő megpróbáltatás az időszakos elhagyatottság. A sátánnal vigyázni kell: illúziókat ébreszt, édes érzéseket a Szentlélek vigasztalásával szemben. Ez ellen Jézus nevével kell harcolni. – Jóannész Klimakosz(+ kb. 649) Cassianus konferenciái nyomán 26 fokot sorol fel. Az igazi megkülönböztetés az alázatosságból fakad. A lelkiélet minden fokán eltérő megkülönböztetéseket kell tennünk, önmagunk ismeretéről a – legalább homályos – istenismeretig. Belső megmozdulásaink eredhetnek Istentől, a sátántól és a magunk természetétől. – A VI. sz.-ban írta reguláját Nursiai Szent Benedek (kb. 480–547), éspedig Nagy Szent Vazul (kb. 329–379), Cassianus, az ismeretlen szerzőtől származó Regula Magistri és mások nyomán. Alakja úgy áll a bencés monasztikus hagyományban, mint a megkülönböztetés mestere. Hatása másfél ezer éven át s még ma is nagy jelentőségű, mert regulájának és a regulája által éltetett közösségeknek alapvető és megkülönböztető értéke a diszkrétio. A bölcs mérséklet (latinul: discretio) az erények anyja (Bencés Regula, 64. fej.). Természetesen Szent Benedek hatása monostorain kívül csak közvetve érzékelhető.”³⁹

Didakhé (azaz: A tizenkét apostol tanítása)⁴⁰

Az irat szerzője ismeretlen.

Ha érkezik hozzátok valaki és tanítja mindazt, amiről fentebb szó volt, azt fogadjátok be! Ha viszont felforgatja azt, és mást tanít, hogy bomlasszon, ne hallgassatok rá! Ha ellenben azért tanít, hogy bennetek az Úr ismeretét és igazságosságát gyarapítsa, úgy fogadjátok, mint magát az Urat! Az apostolokkal és prófétákkal az evangélium rendelkezésének megfelelően járjatok el. Minden apostolt, aki hozzátok érkezik, úgy fogadjátok, mint az Urat magát! De egy napnál tovább ne maradjon! Ha esetleg szükséges, maradjon még egy napot; ha azonban már három napig marad, akkor hamis próféta. Amikor az apostol elmegy tőletek, ne vigyen magával mást, csak kenyeret addigra, amíg szállást talál. Ha pénzt kérne, hamis próféta. Ne tegyetek próbára egyetlen olyan prófétát sem, aki a Lélekben szól, és meg ne ítéljétek! Minden bűn megbocsáttatik ugyanis, de erre nincsen bocsánat⁴¹. Ezzel szemben nem mindenki próféta, aki Lélekben szól, csak akkor, ha erkölcsi ugyanazok, mint az Úré. Az erkölcsökről lehet felismerni a prófétát és a hamis prófétát. Próféta továbbá mindaz, aki a Lélekben asztalt készít, de nem maga eszik róla, ellenkező esetben hamis próféta. Azok, akik az igazságot tanítják, mint próféták, de, ha nem cselekszik azt, amit tanítanak, hamis próféták. Minden igaz, kipróbált próféta az Egyház kozmikus misztériumának javára cselekszik, de mert nem tanítja, hogy azt kell tenni, amit ő tesz, azért még meg ne ítéljétek! Istennél van ítélete. Így tettek a régi próféták is. Amelyik viszont elragadtatásban szólna így:

³⁹ Naszályi Emil: i.m.

⁴⁰ in Apostoli atyák ([Ókeresztény írók 3.] szerk. Vanyó L.), Szent István Társulat, Budapest, 1980. 93–101. old.

⁴¹ Vö.: Mt 12,31

pénzt adj nekem, vagy másvalamit, arra ne hallgassatok! Ha ellenben más rászorulóknak kérne, hogy adjatok, akkor senki ne ítélje meg őt!

Mindenkit fogadjatok be, aki az Ő nevében érkezik⁴²; próbára téve majd megismeritek, hiszen képesek vagytok a jobb és bal megkülönböztetésére. Ha a jövevény átutazóban van, segítsétek, amennyire tudjátok; ne maradjon azonban nálatok, csak két vagy három napig, amennyiben szükséges. Ha mestersége van és le akar telepedni nálatok, dolgozzék és egyék. Ha nincs mestersége, gondoskodjatok róla belátástok szerint, hogy ne éljen köztetek keresztény tétlenül. Ha azonban nem akarna így cselekedni, Krisztus-kufár. Az ilyenektől óvakodjatok!

Minden igaz próféta, aki le akar telepedni nálatok, megérdemli kenyerét⁴³. Hasonlóképpen az igaz tanító is, mint a munkás megérdemli kenyerét. A csűr, a préház juhait és marháit, terményei zsengejét vedd, és add a zsenget a prófétáknak, mivel ők a ti főpapjaitok. Ha nincs közöttetek próféta, akkor a szegényeknek adjatok. Amikor kenyeret sütsz, vedd a javát és add a parancs szerint. Ugyanígy, ha olajos – vagy borosedényedet megnyitod, vedd zsengejét és add a prófétáknak. Pénzed, ruhád és mindennemű vagyoned javát vegyed, ahogy neked tetszik, és add a parancs szerint.

Hermász (II. sz.)

Családapa, a római egyházközség egyik vezetője.

Az igazságosság és a gonoszság anyala⁴⁴

„Két angyal van az emberrel: az igazságosság anyala és a gonoszság anyala.” „Uram – kiáltottam fel –, hogyan ismerhetem fel cselekedeteiket, hiszen mindkettő velem lakik?!” „Figyelj – mondotta –, és értsd meg őket! Az igazságosság anyala gyengéd és tartózkodó, szelíd és nyugodt. Amikor tehát ő leszáll a szívedbe, mindjárt igazságosságról, tisztaságról, szentségről és mértékletességről beszél veled, minden igaz tettről és minden nemes erényről. Amikor ilyen dolgok támadnak szívedben, tudd meg, hogy az igazságosság anyala van veled. Ezek tehát az igazságosság angyalának a művei. Bizalmod tehát vedd őbele és az ő műveibe! Most vedd fontolóra a gonoszság angyalának a műveit is! Mindenekelőtt hajlamos a haragra, keserű és veszett, művei pedig rosszak, és megrontják Isten szolgáit. Amikor tehát ő hatol a szívedbe, ismerd fel a műveiről!” „Uram – mondottam –, nem tudom, hogyan ismerjem fel.” „Halld tehát – felelte. Amikor harag támad benned vagy keserűség, tudd meg, hogy ő van benned; továbbá a sokféle tevékenységre irányuló vágy, nagy költségek sok ételre és italra, sokféle részegeskedésre, különféle és felesleges gyönyörökre; ugyancsak a nőkre és a kapzsi vagyonszerzésre irányuló vágyak, a nagy gög és a dicsekvés, és minden más, ami ezekhez közel áll vagy hasonló; amikor tehát ilyen dolgok járnak az eszedben, tudd meg, hogy a gonoszság anyala van benned. Most tehát, hogy ismered a műveit, távolodj tőle, és semmiben ne adj neki hitelt, mert az ő művei gonoszak és Isten szolgáira végzetesek!”

A rosszra irányuló vágy az ördög leánya⁴⁵

Így szólt hozzám: Űzz el magadtól minden rosszra irányuló vágyakozást, és öltsd

⁴² Vö.: Mt 21,9; Zsolt 117,26; Jn 5,43

⁴³ Vö.: Mt 10,10; Lk 10,7; 1Kor 9,13-14; 1Tim 5,17-18

⁴⁴ Hermász: Pásztor, in EA 28. pont (ford. Naszályi E.)

⁴⁵ Vanyó László: Ókeresztény írók 3., Szent István Társulat, Budapest, 1980. 297 sk. old.

magadra azokat a vágyakat, amelyek a jóra irányulnak. Ha majd ezekbe a vágyakba öltözöl, gyűlölni fogod a rosszra irányuló vágyódást, és azt úgy fékezd meg, ahogyan azt te akarod. 2. A rosszra irányuló vágyódás vad természete nehezen szelídíthető meg, mert rettenetes az; nagy vadságában tönkretesz az embereket; de kiváltképpen akkor, ha valaki az Isten szolgálói közül esik bele; ha nem lesz megfontolt, elképesztő módon tönkremegy. Tönkretesz mindazokat, akik nem öltötték magukra a jóra irányuló vágyakozást, akik mind ezen túl még ebbe a világba is belebonyolódtak, majd pedig a halálnak adja át őket. 3. Uram, a rosszra irányuló vágyódásnak milyen következményei vannak – kérdeztem tőle –, amelyek az embereket a halálra juttatják? Ismertesd meg velem, hogy kerülni tudjam azokat! – Halljál hát a gonoszság utáni vágyódásról, hogy mely cselekedetekben öli meg az Isten szolgálói!

Mindent megelőző a más asszonya vagy férje utáni vágyódás, majd fényűző gazdagság, a sokféle felesleges étkezés és italozás, és más különféle gyönyörök meg örültségek; mert minden gyönyör örültség, és az Isten választottjai számára üres. 2. Ezek azok a gonoszság utáni vágyakozások, amelyek Isten szolgálói számára a halált hordozzák. A vágy, amely a rosszra irányul, az ördög leánya. Óvakodjatok tehát a rosszra irányuló vágyakozástól, hogy azokat elkerülve, az Istennek éljete! 3. Azok pedig, akikben ezek uralkodnak, mivel nem álltak ellent nekik, mindörökre halottak lesznek, mert az ilyen vágyódások a halált okozzák. Ezzel szemben, te öltsd magadra az igazság utáni vágyakozást és az Úr félelmében felfegyverkezve állj ellen a másiknak! (vö.: Ef 6,13). A Jóra irányuló vágyódásban ugyanis az Úr félelme lakozik. Ha a rossz utáni vágyódás meglát téged fölfegyverkezve az Úr félelmében, és hogy így szállsz szembe vele, messzire elfut (vö.: Jk 4,7), és soha többé nem fogod látni, mivel fél a fegyverzetedtől. Te meg mint győztes és mint aki elnyerte a koszorút vele szemben, fordulj az igazság utáni vágyakozás felé, az elnyert győzelmedet neki tulajdonítsd, és szolgáljad úgy, ahogyan azt ő szeretné. Mert ha a jóra irányuló vágyakozást szolgálod, és neki aláveted magadat, így majd elég erőd lesz ahhoz, hogy a rosszra irányuló vágyakozás felett uralkodjál, és leigázzad azt úgy, ahogyan csak te akarod.

Szeretném megtudni, Uram, hogy hogyan szolgálhatok a jó utáni vágyakozásnak! Halljad hát – mondotta –, cselekedj az igazságosság (vö.: Zsolt 14,2; ApCsel 10,35), az erény, az igazság, az Úr félelme, a hit és a szerénység szerint, és tedd meg mindazt, ami hasonló ehhez! Ha megteszed mindezt, jó és hasznos szolgálója leszel az Istennek, neki fogsz élni, és mindaz, aki jóra irányuló vágyódást szolgálja, az Istennek él.

Az ördögtől való félelem⁴⁶

Én, a megtérés angyala mondom nektek: Ne féljete az ördögtől! Azért küldettem, hogy veletek legyek, veletek, akik teljes szívetekből megtértetek; és hogy megerősítelek benneteket a hitben. 2. Az Istenben higgyetek ti, akik a bűneitek miatt már kétségbe estetek az életetek felől és a bűneiteket még csak tetéztétek, így megnehezítettétek az életeteket; ám ha teljes szívetekből visszatértetek az Úrhoz (vö.: Jer 24,7; Joel 2,12) és az életetek többi napján az igazságot fogjátok tenni (vö.: Zsolt 14,2; ApCsel 10,35; Zsid 11,3), ha neki megfelelően az ő akarata szerint szolgáltok, meggyógyít benneteket korábbi bűneitekből, és hatalmatok lesz majd az ördög tettein is uralkodni. Az ördög fenyegetéseitől pedig semmiképpen ne féljete, mert nincsen neki hangereje, ahogyan a halott ember hangszálainak sincs.

⁴⁶ Vanyó László: i.m. 301. old.

A hamis próféták⁴⁷

Padon ülő embereket mutatott nekem, és egy olyan embert is, aki katedrán ült. Majd így szólt hozzám: – Látod azokat, akik a padon ülnek? Látom, Uram – válaszoltam. – Ők hívők, de a katedrán ülő az álpróféta, ő az, aki megrontja Isten szolgálóinak az értelmét, de csak a kételkedőkét rontja meg, ám a hívőkét nem.

A kételkedők úgy mennek hozzá, mint a látnokhoz és kérdezzetik tőle, hogy mi fog történni majd velük. Az álpróféta pedig kérdéseik és a gonoszság utáni vágyaik szerint szól hozzájuk, mivel nincs meg benne az Isten Lélekének ereje, így azzal tölti meg szívüket, amit azok éppen óhajtanak. Mivelhoggy ő is üres, üres dolgokat ad válszul az üreseknek. Ha valaki kérdezi, a kérdező ember üressége szerint válaszol. Néha azonban az igazságnak megfelelő szavakat is mond, de maga az ördög tölti meg a lelkét, hátha az igazak közül valakit így meg tud téveszteni. Ám azok, akik erősek az Úrba vetett hitben, és az igazságot öltötték magukra, nem kapcsolódnak az ilyen lélekhez, hanem távol tartják magukat tőlük. Ezzel szemben, akik kételkedők, akik gyakran változtatják nézeteiket, jószoltatnak úgy, mint a pogányok, így a bűnüket még bálványimádással is tetézik. Mert az, aki valamilyen ügyében megkérdez egy álprófétát, bálványimádó; az igazságtól üres, sőt még esztelen is. Az Istentől adott lelkek közül egyik sem kérdezhető ki, mert az istenség ereje van velük és maguktól is megmondanak mindent, mert felülről (vö.: Jk, 3,15), az isteni Lélek erejétől valók. A lélek, amely kérdezhető, és az emberek vágyinak megfelelően beszél, földi és könnyű, erő nincsen benne, és nem is beszél máskor, csak ha kérdezik. Hogyan lehet azt megtudni, Uram, – kérdeztem tőle –, hogy ki közülük a próféta és ki az álpróféta. – Halljál hát mind a két prófétáról. – válaszolta –, mert amit mondani fogok neked, azzal próbára teheted a prófétát és az álprófétát egyaránt. Legelőször is, akivel a felülről való Lélek van, az szelíd, nyugodt, alázatos és távol tartja magát mindenféle rossztól, ennek a világnak hiábavaló vágyakozásaitól, cselekedeteiben minden embernél szerényebb, senkinek semmiféle kérdésére nem felel, senkinek sem mond olyant, ami csak neki egyedül szól, és a Szentlélek olyanképpen sem beszél, ahogyan az emberek azt szeretnék, hogy beszéljen, hanem akkor, amikor az Isten akarja, hogy szóljon. Amikor egy olyan ember, akivel az isteni Lélek van, az igaz emberek gyülekezetébe érkezik, olyanokéba, akik hisznek az isteni Lélekben, és az igaz emberek ezen gyülekezetének Istenhez való imádsága alatt a prófétai lélek angyala rajta nyugszik, betölti az egész embert, és ő a Szentlélekkel eltelve úgy beszél a sokasághoz, ahogyan azt az Úr akarja. Így mutatkozik meg az istenség Lelke. Az istenség Lelkével kapcsolatosan ilyen nagy az Úr ereje. Halljál hát arról a lélekről – folytatta –, amely földies és üres, a lélekről, melynek nincsen ereje, amely ostoba. Először is az ilyen ember olyannak tünteti fel magát, mint akivel vele van a Lélek, felfuvalkodik, az első helyet követeli magának, a kezdet kezdetén szemtelenné válik és sokat fecseg, sokféle élvezetből kiveszi a részét, meg sok cselszövésből is, bért fogad el a prófétálásért, ha pedig nem kap, akkor nem is prófétál. Vajon elfogadhat-e fizetséget az isteni Lélek és prófétálhat-e ennek fejében. Az Isten prófétája ezt nem teheti meg, hanem csak az ilyenféle prófétának a földies lelke. De az ilyen nem is megy az igaz emberek gyülekezetébe, sőt elúzi magától azokat. A kételkedőkhöz és az üresekhez kapcsolódik, a sarkon prófétál, és rászedi őket, mivel azok kívánságaiknak megfelelően mindig csak üres dolgokat mond, mert ez tetszik az üreseknek. Ha egy üres edényt másik üres edénnyel összeütsz, nem török az össze, hanem összecsendül a másikkal. Hogyha az ilyen imádságok idején az istenség Lelkét birtokló igaz férfiakkal telt gyülekezetbe jön, megmutatkozik, hogy ebben az emberben nincs semmi; a földies lélek ekkor megnémulva elmenekül tőle, az ember pedig megnémul, összerogy és még meg sem tud szólalni. Hogyha

⁴⁷ Vanyó László: i. m. 294–297. old.

a kamrában bort vagy olajat töltögetsz, és ezek közé egy üres cserépedényt is teszel, amikor a kamrát kiüríted, akkor azt az edényt, amelyet üresen tettél be, üresen is fogod ott találni. Ugyanígy van ez az üres prófétákkal is, amikor az igazak lelkéhez eljönnek, ahogyan odajöttek, utána is ugyanazok maradnak. Láthatod mind a két próféta életét. Cselekedetei és az élete alapján tedd próbára mindazt a prófétát, aki a lélek hordozójának tartja magát! Te pedig annak a Léleknek higgyél, aki az Istentől jött, akinek van ereje. A földies és üres léleknek semmit se higgyél el, mert az ilyenben nincsen erő, az ördögtől származik.

Órigenész (185–257)

Az alexandriai katekétikai iskola megalapítója.

A szívünkből eredő gondolatok⁴⁸

Azokkal a gondolatokkal kapcsolatban, amelyek szívünkben erednek (akár bármilyen tények emlékééről, akár bármiféle dolgoknak vagy okaiknak megfontolásáról legyen szó), úgy találjuk, hogy olykor belőlünk, magunkból erednek, olykor ellenséges erők keltik bennünk, olykor pedig Isten vagy az ő szent angyalai küldik ... Lehetséges számunkra, amikor a gonosz erő a rosszra kezd csábítani bennünket, hogy elveszük magunktól a gonosz ösztönzéseket, és ellenálljunk a rosszra való csábításnak, és ne tegyünk semmit bűnös módon; másrészt az is lehetséges, hogy amikor az isteni erény a jóra indít, ne kövessük; mindkét esetben megőrizzük szabad akaratunk hatalmát.

Szent Atanáz (296–373)

Alexandriai püspök, egyházatya.

Túlzott önmegtartóztatás⁴⁹

Az ellenség (ti. a gonosz lélek) igen nagy önmegtartóztatásra is ösztönözhet, hogy ezáltal erőtlenné és használhatatlanná tegye testedet. Ezért tarts mértéket böjtölésedben!

A jók és rosszak jelenlétének ismertetőjegyei⁵⁰

Lehetséges és könnyű megkülönböztetni a jók és a rosszak jelenlétét, Isten segítségével. – A szentek látása nem okoz nyugtalan zavart. „Nem kiált, nem emeli fel a hangját, nem hallatja a szavát.” (Iz 42,2) Olyan nyugodtan és szelíden történik, hogy nyomában öröm, ujjongás és vidámság támad a lélekben. Mert velük együtt ott van az Úr, aki a mi örömünk és az Atya Isten hatalma. A lélek gondolatai zavartalanok és nyugodtak maradnak, úgyhogy megvilágosítást nyerve, önmagában szemléli azokat, akik megjelennek. Hatalmába keríti az eljövendő isteni javakra irányuló vágy; mindenképpen egyesülni szeretne velük, hogy elmenjen velük együtt. Ha aztán egyesek, lévén emberek, félnek a jó szellemek látásától, ezek a félelmet rögtön elveszik tőlük a szeretettel. Így tett Gábor Zakariással, és az isteni sírnál megjelenő angyal az asszonyokkal valamint az is, aki az evangéliumban így szólt a pásztorokhoz: „Ne féljete!” (Lk 2,10) Mert a tőlük való félelem nem kislelkűségből ered, hanem abból a felismerésből, hogy kiválóbb természetű lény van jelen. Ez tehát a helyzet a

⁴⁸ EA 99. pont (ford. Naszályi E.)

⁴⁹ EA 219. pont (ford. Labancz Zs.)

⁵⁰ Szent Atanáz: Remete Szent Antal életrajza, in EA 204–206. pont (ford. Naszályi E.)

szentek látomásával. – A gonoszok támadása és megjelenése viszont zavargással, zajongással, hangzavarral és kiáltásokkal jár együtt; olyasmi, mint például nevetlen suhancok vagy útonálló garázdálkodása. Belőle a lélek rettegése támad, a gondolatok zavartsága és kuszsága, szomorúság, az aszkéták iránti gyűlölet, levertség, lelki fájdalom, a rokonokra gondolás, halálfélelem és végül gonosz dolgok megkívánása, kislelkűség az erénnyel szemben, erkölcsi lazaság. – Amikor tehát valamilyen jelenség láttára félelem fog el benneteket, ha a félelem hamarosan megszűnik, és helyébe kimondhatatlan öröm lép, bátor kedv, bizalom, megerősödés, a gondolatok nyugodtsága és mindaz, amit fentebb már elmondtam, valamint lelki erő és istenszeretet, akkor bizakodjatok és imádkozzatok, mert a lélek öröme és nyugalma a megjelenő lény szentségéről tanúskodik. Így Ábrahám az Úr láttára felujjongott; így János, amikor az Istenanya, Mária megszólalt, repesett örömeiben. – Ha viszont bizonyos jelenségek hatására zavargás támad, külső zaj, világi pompa, halálfélelem, és amiket fentebb már mondtam, akkor tudják meg, hogy ezek a gonoszok érkezése. – És még ez is legyen számotokra ismertetőjel: ha a lélek megmarad rettegésben, az az ellenség jelenlétére mutat. Mert a démonok egyáltalán nem szüntetik meg a félelmet, amint azt a nagy főangyal tette Máriával és Zakariással és aki a sírnál megjelent az asszonyoknak. Sőt ellenkezőleg, amikor látják, hogy félnek, még növelik a képzeletképeket, hogy még nagyobb félelmet keltsenek, sőt odáig elmennek, hogy ilyen szavakkal gúnyolódjanak: „Boruljatok le, és imádjatok minket!” Így szedték rá a pogányokat; így azok hamisan isteneknek tartották őket. – Minket azonban az Úr nem hagyott az ördögtől becsapni; amikor ugyanis hasonló képzelgésekkel támadt rá, ilyen szavakkal hallgattatta el: „Távozz tőlem, sátán! Mert írva van: Az Urat, a te istenedet imádd, és csak neki szolgálj!” (Mt 4,10) Ezért azt a köpönyegforgatót egyre inkább vessük meg; mert amit az Úr mondott neki, azt értünk tette, hogy a démonok, tőlünk ugyanazokat a szavakat hallva, kénytelenek legyenek távozni, az Úrra való tekintettel, aki azokkal fedtte meg őket.

Pszedo-Makarosz(300–390)

Szerzetes-apát, Euagriosz Pontikosz tanítója.

Kísérő jelek⁵¹

Azokat, akik Isten szavának akarnak engedelmeskedni, és jó gyümölcsöket hoznak, a következő jelek kísérik: sóhajtozás, sírás, szomorúság, nyugalom, lehajtott fej, imádság, csend, állhatatosság, fájdalmas gyász, az igaz istenszeretetért való szívbeli fáradtság. Ezeknek az embereknek a következők a cselekedetei: virrasztás, böjtölés, önmegtartóztatás, szelídség, türelem, szüntelen imádság, a Szentírásról való elmélkedés, hit, alázatosság, testvéri szeretet, önmaga alárendelése másnak, munka, a kellemetlenségek és nehézségek elviselése, szeretet, jóság, erkölcsösség és mindaz, ami fénylik, hiszen a fény maga az Úr. Azokat pedig, akik nem az élet gyümölcseit termik, ezek a jelek kísérik: hanyagság, a kolostor területének elhagyása, széthulló figyelem, nemtörődömség, elégedetlenkedés, ingatagság. Az ilyen emberek cselekedetei pedig: falánkság, harag, indulatosság, becsmérő beszéd, felfuvalkodottság, alkalmatlan időben való beszéd, hitetlenség, állhatatlanság, feledékenység, nyugtalanság, gyalázatos nyereségvágy, pénzvágy, versengés, civódás, mások lenézése, fecsegés, nem kellő időben való nevetgélés, makacsság és mindaz, ami sötétség, hiszen a sötétség maga a sátán.

⁵¹ EA 765, 766. pont (ford. Labancz Zs.)

A szellemek megkülönböztetésének fontossága⁵²

Annak, aki az erényes életre törekszik, nagy gonddal kell a szellemek megkülönböztetésével foglalkoznia, hogy a jó és a rossz közti különbséget biztosan felismerje, és a sátán különböző mesterkedéseit, aki tetszetős képzelődésekkel szokta a legtöbb embert megtéveszteni, leleplezze és feltárja. Mindebben az elővigyázatosság nagyon fontos. Tehát hanyag gondolkodással ne szolgáltatd ki magad gyorsan a szellemi hatalmaknak, nehogy félrevezessenek téged; még akkor se légy elhamarkodott, ha maguk az égi angyalok szólának is hozzád. Inkább légy nehézkes, és vedd alá ezeket a gondolatokat igen alapos vizsgálatnak: ami jó, azt fogadd el, ami rossz, azt vedd el! Ugyanis a kegyelem cselekedetei nincsenek elrejtve; a bűn, mégha a jónak látszatát képes is utánózni, a jó cselekedeteket nem. Az apostol szerint is „a sátán is a fényesség angyalának tetteti magát” (2Kor 11,14), azért hogy félrevezessen; de mégha ragyogó látomásokkal el is kápráztathat, jó cselekedeteket – mint fentebb mondtunk – nem képes eredményezni. Ez alapján pontosan felismerhető. Ugyanis sem Isten és a felebarát iránti szeretetet, sem szelídséget, sem alázatosságot, sem örömet, sem békét, sem a világ gyűlöletét, sem lelki békét, sem a mennyei cselekedetekre való vágyakozást, sem a szenvedélyek és gyönyörök lecsillapítását nem tudja megadni, pedig nyilvánvalóan ezek a kegyelem cselekedetei. „A Szentlélek gyümölcse ugyanis” – mondja az apostol – „szeretet, öröm, béke” (Gal 5,22) és a többi; a sátán ezekkel ellentétben inkább gőgöt és dőlyfösséget tud kelteni, hiszen erre alkalmas és képes igazán. Tehát a cselekedetek alapján fogod felismerni, hogy az az értelmi fény, mely lelkedben felgyulladt, vajon Istentől vagy a sátántól származik-e. Sőt a lélek számára, ha nem tompult el érzéke a megkülönböztetés iránt, akkor tüstént az értelmi érzékelés alapján nyilvánvalóvá válik a különbség. Amint az ecetet és a bort is, jóllehet külsőleg azonosnak látjuk őket, torkunk az ízérezékelés alapján megkülönbözteti, így a lélek is az értelmi érzékelés és egyfajta sajátos képessége által meg tudja különböztetni a Szentlélek adományait és az Ellenség csalóka képeit.

Euagriosz Pontikosz (+399)

Egyiptomi szerzetes-apát, lelkiíró.

A gondolatok forrásai⁵³

A démonok által sugallt gondolatokkal három gondolat helyezkedik szembe, amelyek el is nyomják, ha sokáig időzik a lélekben: az, amelyet az angyalok sugallnak; az, amely a saját jóra hajló akaratunkból jön; és az, amely az emberi természetből fakad, és amely még a pogányokat is arra készíti, hogy szeressék gyermekeiket, és tiszteljék szüleiket. A jó gondolattal viszont csak két másik gondolat szegül szembe: az, amelyet a démon sugall, és az, amely saját rosszra hajló akaratunkból jön. Semmi gondolat nem származik a természetből; mert kezdetben nem lettünk rossznak teremtve: igazában az Úr jó magot vetett az ő földjébe.

⁵² EA 766. pont (ford. Labancz Zs.)

⁵³ EA 1359. pont (ford. Naszályi E.)

Aranyszájú Szent János (347–407)

Konstantinápolyi püspök, egyháztanító.

A gonosz lélek hatása az emberre⁵⁴

A gonosz léleknek az a szokása, hogy nyugtalanságot és haragot kelt az emberben, és nagy sötétséget bocsát reá. Isten ellenben megvilágosít, és az értelem útján megtanít mindarra, ami szükséges.

Az isteni kegyelem és az emberi akarat⁵⁵

Íme, amit mondani akarok. Nem függ minden tőlünk, egy rész tőlünk függ, egy másik az Istentől. A jobb választása, az akarás, a hozzákezdés, minden erőnk megfeszítése: a mi akaratunkból történik. De a célhozérés, az eleséstől való megóvás, az eredményhez jutás a magasságból jövő kegyelem műve. Isten megosztotta velünk az erényt. Nem akarta, hogy egészében tőlünk függjön az, hogy elkerüljük az esztelen gőg felfuvalkodottságát. Nem is hagyta azt teljesen Istentől magától függeni, hogy ne adjuk át magunkat a közönyösségnek. Meghagyva a feladat egy kis részének a mi erőnkől függését, önmaga hajtja végre a legjelentősebb részét.

A kísértések jelentkezése intenzívebben hajtja akaratunkat Isten felé⁵⁶

„Óvatosak és éberek legyetek. Ellenségtek, az ördög, mint ordító oroszlán jár körül, keresve, kit nyeljen el. Szálljatok vele szembe keményen a hit erejével” (1Pt 5,8). Ezt mondotta Péter, hogy bátrabbakká tegyen bennünket s Istennel meghittebb viszonyba vezessen. Aki ugyanis látja, hogy ellenség fenyegeti, fokozódó vággyal menekül ahhoz, aki megvédheti. A kísértések, éppúgy, mint a megpróbáltatások, megfélekeznek és leverik a kevélységet, elűzik a lanyhaságot és restséget, önmagunk igazabb megismerésével nagyobb buzgósághoz segítenek üdvösségünk érdekében. Isten legnagyobb barátai egyszersmind a leginkább megpróbáltatott emberek voltak.

Szent Ágoston (354–430)

Hippói püspök, a négy nagy nyugati egyházatya egyike, egyháztanító.

Az adomány segítségével a világosság angyalának mutatkozó gonosz is leleplezhető⁵⁷

A megkülönböztetés bizony nagyon nehéz, amikor a gonosz szellem bizonyos nagyobb nyugalommal cselekszik, és anélkül, hogy bármi módon is zaklatná a testet, emberi szellemet magára véve mondja el azt, amit mondhat. Akkor is, amikor igaz, amit mond, és hasznos,

⁵⁴ EA 376. pont (ford. Labancz Zs.)

⁵⁵ Hom. in Jer.: Domine, non est in hom. via eius n. 4., in Kecskés Pál: A lelkiélet mestereinek írásaiból, Szent István Társulat, Budapest, 71. old.

⁵⁶ Ad Stagium I. 4., in Kecskés Pál: i. m. 149. old.

⁵⁷ EA 653. pont (ford. Naszályi E.)

amit hirdet; ilyenkor, miként az Írás mondja, átalakult „a világosság angyalává” (2Kor 11,14), azért, hogy elcsábítsa a maga pártjára azokat, akikben a látszólagos jó által bizalmat keltett. Nem gondolom, hogy ezt a megkülönböztetést el lehet végezni azon adomány nélkül, amelyről az apostol szólt, amikor Isten különféle adományairól beszélt: „másnak a szellemek elbírálása.” (1Kor 12,10) Nem nagy dolog ugyanis felismerni a gonosz szellemet akkor, amikor olyan dolgokra jutott el vagy vezetett el, amelyek a jó erkölcsök vagy a hit szabálya ellen vannak; akkor sokan le tudják leplezni. Azzal az isteni adománnyal viszont mindjárt a kezdet kezdetén, amikor még sokak számára jónak tűnik, rögtön meg lehet ítélni, hogy a gonosz van ott.

Az Isten iránti engedelmesség és a szabad akarat⁵⁸

Isten megparancsolja a tiszta életet, de egyúttal meg is adja. Parancsolja törvénye által és megadja kegyelme által. Parancsolja a betű által és megadja a lélek által. Mert a törvény kegyelem nélkül megsokasítja a bűnöket s a betű a lélek által öl (2Kor 3,6). Isten tehát parancsol avégett, hogy mi erőlködve a parancsok teljesítésében s belefáradva tehetetlenségükbe, tanuljuk meg a kegyelem segítségét kérni. S ha mi valami jót teszünk, akarja, hogy adjunk hálát annak, aki segített ...

Cassianus(360–435)

Szerzetes-apát, lelkiíró.

A lelki szárazság okai⁵⁹

Honnan van az, hogy alkalomadtán hirtelen, minden észrevehető ok nélkül, olyan mélységes lehangoltságba süllyedünk, s olyan érthetetlen szomorúság tölt el, hogy lelkünk nemcsak kiszárad, de még cellánk is elviselhetetlenné válik; az olvasmány untat, maga az ima is figyelmetlen és nyugtalan, mintha ittás emberé volna. Sóhajtozásunk és erőfeszítésünk sem képes lelkünket a rendes állapotba visszahozni, s minél inkább akarnánk Istenre fordítani figyelmünket, annál inkább magával ragad csapongó csatangolásra a nyugtalan figyelmetlenség. Lelkünk annyira képtelen bármi lelki gyümölcsöt hozni, hogy sem a mennyország vágya, sem a kárhozat félelme nem képes ebből a halálos aléltásból feltámasztani.

Atyáink a lélek említett szárazságának háromféle okát hagyták ránk magyarázatul. Ez ugyanis vagy a mi hanyagságunkból ered, vagy az ördög támadásából, vagy Isten megengedéséből és próbáratételéből.

Hanyagságunk az ok, ha hibánkból a lanyhaságnak engedve közömbösségbe esünk s annak következtében lazaságba és tunyaságba. Ebben az állapotban rossz gondolatokkal foglalkozva szívünket termékennyé tesszük a tövisre és tüskére, ami megfoszt minden lelki gyümölcstől, s akadályozza a lelket a szemlélődésben.

Ered az ördög támadásából, ha némelykor még a jóban való buzgóságunk mellett is, a gonosz szellem lelkünkbe surran ravasz finomkodásaival s ennek tudata nélkül önkéntelenül is elhagyjuk jó elhatározásainkat.

Isten megengedésének és próbáratételének pedig kétféle oka van. Az egyik, hogy egy kis időre tőle elhagyatva, lelkünk gyöngeségét alázatosan látva, ne bízzuk el magunkat a szív tisztaságától, amit kaptunk kegyelmének látogatásakor. A magunkra hagyatás tapasztalatával

⁵⁸ Epistola 157,9., in Kecskés Pál: i. m. 72. old.

⁵⁹ Collationes IV. 2–4., in Kecskés Pál: i. m. 150–151. old.

lássuk be, hogy sem sóhajtozásunkkal, sem igyekezetünkkel nem vagyunk képesek az öröm és a tisztaság korábbi állapotába visszajutni, s hogy ez a korábbi öröm nem a magunk igyekezetéből eredt, hanem az ő kegyelme juttatta azt, s a jelenben tovább kell azt kérnünk az ő kegyelmétől és megvilágosításától.

A második ok, hogy Isten próbára akarja tenni lelkünk állhatatosságát és vágyát, hogy megmutatkozzék, a szív milyen szándékával és az ima milyen állhatatosságával esdjük vissza a Szentléleknek a látogatását. S egyszersmind megtanulva, hogy mennyire kell fáradoznunk a tiszta és lelki öröm visszaszerzéséért, több lelkesedéssel és éberséggel igyekezzünk azt magunkban megőrizni. Mert rendszerint annak megőrzésében vagyunk leginkább hanyagok, aminek a visszaszerzését a legkönnyebbnek tartjuk.

Barszanuphiosz és Jóannész (VI. sz.)

Kopt szerzetesek.

Alázatosság, nyugalom – zavar, nyugtalanság⁶⁰

Minden olyan gondolat, amely nem hordja magában az alázatosság nyugalalmát, nem Isten szerint van, hanem nyilvánvalóan a baljós szellemeké. Az Úr ugyanis nyugalomtól kísérve jön; mindaz viszont, ami az ellenségé, zavartól és nyugtalanságtól kísérve.

Isten akaratának követése megadja a szellemek megkülönböztetését⁶¹

Egy másik testvér is megkérdezte ugyanazt az öreg szerzetest: „Hogyan ismerhetem föl, hogy melyik gondolat származik Istentől és melyik a gonosz lélektől?” – „Kedvesem, remélj az Úrban, hogy megadja neked mindazt, amit kér a szíved, és mondd Neki minden körülmények között: »Ne úgy legyen, Uram, amint én akarom, hanem amint Te!« S cselekedj bátran az Ő akaratára szerint! Amikor egy gondolat arra ösztönöz téged, hogy tégy meg valamit e gondolat szerint, és te örömet találsz ebben a cselekedetben, és szenvedés szegül veled szembe, akkor tudd meg, hogy ez a gondolat Istentől jött. Törekedj arra is, hogy kitarss az apostol mondása szerint: »Szolgátságba vetem testemet és megzabolázom, hogy míg másoknak hirdetem az ígét, magam méltatlanná ne váljak« (1Kor 9,27). És teljesítsd Isten akaratát! Ha pedig természetes gondolat (tehát ami nem Istentől és nem is a gonosz lélektől származik) jut eszedbe, figyelj oda alaposan, és meg fogod találni a megkülönböztetést ... Azok a gondolatok pedig, melyek a gonosz lélektől származnak, először is zavarosak és telve vannak szomorúsággal, s titokban és finoman hátrafelé húznak.

Jóannész Klimakosz (525–600)

Szerzetes-apát, majd visszavonult remete.

A megkülönböztetés az isteni akarat biztos megragadása⁶²

A megkülönböztetés a kezdőkben belső állapotuk helyes felismerése; a haladóknak valami lelki érzék, amely tévedés nélkül megkülönbözteti a sajátos értelemben vett jót a

⁶⁰ EA 1068. pont (ford. Naszályi E.)

⁶¹ EA 1069. pont (ford. Labancz Zs.)

⁶² EA 1112. pont (ford. Naszályi E.)

fizikaitól és a jó ellenkezőjétől; a tökéletességre eljutottakban isteni megvilágosításból eredő ismeret, amely a másokban fellelhető sötét pontokat is képes a saját fényével megvilágosítani. Vagy talán, általánosan szólva, a megkülönböztetés így is felfogható és megmagyarázható: az isteni akarat biztos megragadása, bármilyen időpontban, bármilyen helyen, bármilyen ügyben; ezt a megragadást csak azok birtokolják, akik tiszták szívükben, testükben és szájukkal.

Amikor őrangyalunk imádkozik velünk⁶³

Nem sokat ér, ha imádban választékos szavakat gondolsz ki, mert gyakrabban indította meg gyermekeinek egyszerű és keresetlen szava mennyei Atyjukat. Ne vesztegess sok szót, nehogy a szavak keresése elvonja lelked figyelmét. A vámos egyetlen szava megengesztelte Isten irgalmasságát. S egyetlen hitből jövő szó üdvözítette a latrot. A sok beszéd ima közben gyakran hiábavaló képzeteket ébreszt és elszórakoztat. A szórakozott lelkét többnyire kevés szó szokta összeszedettséghez segíteni. Ha ima közben valamely szó gyönyörködtet, vagy megindulást vált ki, maradj annál, őrangyalunk imádkozik ilyenkor velünk.

Az engedelmisség a lelkiéletben⁶⁴

„Minden cselekedetemben, és életvitelemben, akkor is, amikor másnak engedelmeskedsz, és akkor is, amikor saját belátásod szerint cselekszel, a testi dolgokban és a lelkiekben is, ez legyen számodra a szabály és a mérce, hogy eldöntsd, vajon Isten szándéka szerint cselekszel-e: azt mondom tehát, valahányszor bármilyen dologba vágunk is bele, mi kezdők, mondom, ha ebből a cselekedetből nem jutunk nagyobb alázatosságra lélekben, mint amivel már előtte is rendelkezünk, akkor úgy gondolom, hogy ezt a cselekedetet nem Isten akarata szerint végeztük, legyen szó akár nagy, akár kis dologról. A mi esetünkben, akik még oktalanabbak vagyunk a lelki dolgokban, ez az Úr akaratáról való megbizonyosodás. Az előrehaladottabbak esetében talán a küzdelmektől való visszavonulás, megnyugvás; a tökéletesek esetében pedig az isteni fény növekedése és túlcserélődése az. Amely dolgok a nagyok számára kicsiségek, talán nem is kicsiségek ... Aki már tökéletesen megtisztult, az társának a lelkét látja, hogy mennyire haladt előre, mégha nem is látja lelkét belülről. Aki még halad a tökéletesség felé, az a test alapján ítéli meg a lelkét. Egy kis tűz sokszor az egész erdőt elégeti, éppígy egy kis sérülés is az egész gyümölcsöt tönkreteszi.

Éjszakai démon⁶⁵

Van egy gonosz lélek, amelyik tüstént, mihelyt lefekszünk az ágyba, ott terem mellettünk, s gonosz és szennyes gondolatokkal nyilaz minket, mivel ekkor a fáradtság miatt nem vagyunk felfegyverkezve ellene imádsággal, s azt akarja, hogy így ezen szennyes gondolatok közepette aludjunk el, s így szennyes álmképeket is szerezzünk magunknak. Van egy a gonosz lelkek között, amelyiket előfutárnak neveznek; ez közvetlenül álomból való ébredésünk után ragad meg minket, és első gondolatunkat szennyezi be. Ajánld napod kezdetét az Úrnak, ugyanis azé lesz a napod, aki előbb cselekszik. Istennek egy igen kiváló szolgálója figyelemre méltó gondolatot mondott nekem. „Reggeled alapján” – mondta nekem – „egész napod menetét előre tudom.” Sok útja van az istenfélelemnek és a kárhozatnak; ezért sokszor aki az egyik emberrel ellenségeskedésben van, egy másik emberrel őszintén

⁶³ Scala paradisi gr. 28., in Kecskés Pál: i. m. 164. old.

⁶⁴ EA 1124 pont (ford. Labancz Zs.)

⁶⁵ EA 1125. pont (ford. Labancz Zs.)

megbarátkozik, és mégis mindkettejük életének kimenetele tetszik az Úrnak.

A testvér tanácsában Isten szól⁶⁶

Amint a szomjúságtól égő szarvas vágyódik a forrásvízre, úgy vágyódnak a szerzetesek is az isteni és jó akarat felismerésére ... Mindazoknak, akik meg akarták tanulni az Úr akaratát, előbb meg kellett halniuk magukban: tehát hittel és gonoszságtól mentes egyszerűséggel imádkoztak, az atyákat és a testvéreket is alázatosan és nem kételkedő szívvel kérdezték, s az ő tanácsait úgy fogadták, mintha azok Isten szájából hangzottak volna; még akkor is, ha a mondottak ellentétesek voltak az ő szándékaikkal, vagy ha a megkérdettek nem mutatkoztak egészen lelkieknek. Ugyanis nem rosszindulatú az Isten, hogy megcsalja azokat a lelkeket, akik hitben és egyszerűségben magukat alázatosan alávetették társaik tanácsának és ítéletének, mégha járatlanok voltak is a megkérdettek, mert az, Aki azok száján keresztül test nélkül beszél, Az a szemek előtt is el van rejtve.

A lelki vezető fontossága⁶⁷

Amint az a hajó, amelyiknek jó kormányosa van, Isten segítségével veszély nélkül fut be a kikötőbe; így az a lélek is, akinek jó pásztora van, könnyedén emelkedik fel az égbe, mégha azelőtt sok gonoszságot cselekedett is. Amint könnyen eltéved az úton, akinek nincs vezetője, mégha igen értelmes is egyébként; így az is, aki saját belátása szerint járja a szerzetesi életet, könnyen elbukik, még ha a világ összes tudományában otthon van is.

Nagy Szent Gergely (540–604)

Bencés apát, majd pápa, egyháztanító.

A megtartóztatással a test rossz hajlamait kell lerombolni⁶⁸

Egy citera húrja, ha nem eléggé húzzuk meg, nem hangzik, ha pedig túlságosan meghúzzuk, érdesen szól; ennek megfelelően a megtartóztatás erénye vagy teljesen hiányzik, ha valaki a testét nem fékezi meg annyira, amennyire tudja, vagy nagyon rendezetlen, ha a testét jobban meggyötri, mint amennyit kibír. A megtartóztatással ugyanis a test rossz hajlamait kell lerombolni, nem magát a testet.

Élvezetek, látszaterények⁶⁹

Első gondunk arra irányuljon, hogy a szívünket jól megvizsgáljuk, nehogy valamilyen vállalkozásunkra a test nyilvánvaló féktelensége vigyen rá, nehogy a gonosz élvezetektől félrevezetve a lélek felismerje ugyan a rosszat, és mégis megtegye. Második gondunk pedig tegyen vigyázatossá arra nézve, nehogy a testi indulat mintegy a szellemi indulat látszata mögé bújjon, és azokat a vétkeket, amelyeket elkövetünk, erényeknek tüntesse fel. Bizony tudnunk kell, hogy nagyobbak azok a vétkek, amelyek az erényeket utánozzák, azok látszatát öltve magukra; mert a többiek, lévén nyíltan felismerhetők, zavarba hozzák a lelket, és elvezetik a bűnbánatra; emezek viszont nemesak nem aláznak meg bűnbánattartásra, hanem a

⁶⁶ EA 1126. pont (Labancz Zs.)

⁶⁷ EA 1127. pont (ford. Labancz Zs.)

⁶⁸ EA 1178. pont (ford. Naszályi E.)

⁶⁹ EA 1259. pont (ford. Naszályi E.)

cselekvő elméjét még el is kapatják, mert erényszámba mennek.

A kísértések pozitív hatása a lélekre⁷⁰

Csodálatos intézkedés rólunk, hogy lelkünket némelykor a vétek zörgetésének kell döngetnie. Mert az ember nagyerejűnek hinné magát, ha lelke mélyén sohasem érezné erőinek hiányát. De amikor a rárohanó kísértés megrázza és szinte kelleténél jobban meggyötri, ellensége cselvetése ellen az alázatosság bizonyul erősségnek, s éppen az erőtlen elbukástól való félelemtől kapja meg az erőben való megállást. Mert megkísértve nem csak azt tudja meg, kitől kap erőt, hanem azt is megérti, mekkora éberséggel kell azt őriznie. Gyakran ugyanis azt, aki nem tudott a kísértésen győzni, a magabiztosság vágta silányul a földhöz.

A Jézus életében megvalósult a tevékeny és szemlélődő élet egysége⁷¹

A tevékeny élettől igen távol áll a szemlélődő. De eljövén megtestesült Megváltónk, miközben mindkettőt bemutatta, önmagában mindkettőt egyesítette. Mert mikor a városban csodákat művelt, a hegyen pedig imában töltötte az éjszakát, példát adott híveinek, hogy a szemlélődés buzgalmából ne hanyagolják el felebarátaik gondozását, sem pedig felebarátjaik gondjával mértéken túl lekötve ne hagyják el a szemlélődés művelését.

⁷⁰ Expositio in lib. Job. sive Moralium II. 49. 79., in Kecskés Pál: i. m. 147. old.

⁷¹ Expositio in lib. Job. sive Moralium XXVIII. 13,33, in Kecskés Pál: i. m. 192. old.

3. Szentek, misztikusok írásai és a tapasztalataikat feldolgozó művek

Ebben a fejezetben szerepelnek az egyházatyák kora után élt szentek, misztikusok írásai és a XX. században keletkezett misztikával foglalkozó tudományos feldolgozások.

A középkorban alakul ki az általános felfogás, hogy a szellemek megkülönböztetése a Szentlélek karizmatikus adománya. Ugyanakkor hangsúlyozzák a lelki vezető iránti engedelmesség fontosságát. Jean Gerson (1363-1429) azt állítja, hogy a látomások és kinyilatkoztatások területén lehetetlen a biztos megkülönböztetés.⁷²

A XVI-XVIII. századot Naszályi Emil a szellemek megkülönböztetésének „modern felfogásaként” jellemzi. Az ekkor élt szerzők közül magasan kiemelkedik Loyolai Szent Ignác, aki a „Lelkigyakorlatok” című könyvében a szellemek megkülönböztetését olyan különleges kegyelemnek tekinti, amelynek elérésére irányul minden lelkigyakorlat. Ez a gondolat vitathatatlan befolyással van az egész következő hagyományra.⁷³

Az ebben a fejezetben közölt szövegek jelentős része misztikusoktól származik. Hogy hasznosítani tudjuk azokat a tapasztalatokat, melyeket a szellemek megkülönböztetésében szereztek, célszerű itt egy kis kitérőt tenni, felvázolva a misztika és a szemlélődés mibenlétéről folytatott vita lényegét.

A misztika és az azonos tőből származó szavak, mint „misztikus”, „misztérium” a görög műő igéből erednek, ami a szemek és az ajkak lezárását jelenti. Mivel az érzékek – ebben az esetben a szem, az ajkak – a külvilággal való érintkezésnek, belső világunk megmutatásának az eszközei, azok elzárása bizonyos titokzatosság és homály benyomását kelti. A nyelvhasználat azonban ősidőktől fogva a „misztérium” és a vele rokon szavakat olyan titokzatos jelenségek megjelölésére alkalmazza, amelyek a vallással kapcsolatosak. A klasszikus görög-római korban a „misztérium” és a „misztikus” szavakon bizonyos korlátozott, elzárt dolgok ismeretét értették, amelyekbe csak kevesen vannak beavatva, és amelyekből a „profán tömeg” ki van zárva. A titok éppen azért titok, mert sokak számára áthatolhatatlan homályba van burkolva. A misztérium-vallásokban mindig titokzatos, jelentőséggel teljes szertartásokat alkalmaztak. Ezekben a vallásokban a misztériumok azoknak, akik hosszú tisztulás és buzgó előkészület után méltóknak találtattak rá, hogy beavassák őket, bizonyos lelki emelkedettséget, szellemies átalakulást, az átlagos földi boldogságnál nagyobb boldogságot, az Istenhez való nagyobb fokú közeledést és ismereteket ígértek.

A „misztérium” szót a keresztény ókor is kifejezőnek és alkalmasnak találta saját vallási titkainak megjelölésére. Bár a tartalom lényegesen változik, de megmarad a misztérium vallásos, titokzatos és új, magasztos ismereteket közlő jelentése. Pál apostol kereszteli meg a „misztérium” szót és fogalmat. A misztériumban, az apostol szerint is, nagy, átütő szerepe van az ismeretközlésnek. Még akkor is, amikor a keresztény ókorban a misztériumon elsősorban már a keresztséget és Eucharisziát értik, ott van benne a tanítás, felvilágosítás

⁷² Naszályi Emil: i. m. 12–14 old.

⁷³ Naszályi Emil: i. m. 14–16 old.

jelentés is.⁷⁴

A mai nyelvhasználatban, amely sok százados hagyományra tekint vissza, a „misztika” a misztikus jelenségek és élmények összességét jelenti, és azt a tudományt is, amely ezekkel foglalkozik. A „misztikus”-on bizonyos jelenségeket, élményeket értünk, és azokat az egyéneket, akik alanyai ezeknek az élményeknek. „Misztikus” jelenségeken, élményeken pedig azokat értjük, amelyekben valami emberi erőket felülmúló, túlvilágból való, vagy egyszerűen természetfeletti elem nyilatkozik meg, mégpedig érzékelhető módon, legalábbis úgy, hogy azok alanya tapasztalati úton-módon szerez róluk tudomást.

A misztikus élmények természetfeletti, rendkívüliek; magasztos ismeretet, szeretetet közölnek és valami módon tapasztalhatók. A megszentelő kegyelem és minden a segítő kegyelem által indított jócselekedet is természetfeletti. De ez még nem jelenti, hogy egyben misztikus is. A természetfeletti akkor lesz misztikussá, ha tapasztalhatóvá, érzékelhetővé válik. A rendkívüliség pedig azt jelenti, hogy Isten ezeket a kegyelmeket csak kivételesen, saját bölcs belátása szerint adományozza azoknak, akiknek akarja. De általában tekintettel van az illető alany természetes alkalmasságára, felkészültségére, esetleg érdemére. A nagy misztikusok úgy nyilatkoznak, hogy a misztika magaslatára Isten egészen rendkívüli kegyelme emelte őket, és még a legalsó fokon is olyan élményeik vannak, amelyre emberi erőből feljutni lehetetlen. Avilai Szent Teréz pl. azt mondja, hogy a kontempláció, vagyis a misztikus szemlélődés „természetfeletti imamód”. Azután kifejti, mit nevez ő „természetfeletti”-nek. „Természetfeletti szerintem az, amit mi önmagunk által el nem érhetünk, bármily gondot, fáradságot fordítsunk is arra. Minden, amit mi e tekintetben tehetünk az, hogy magunkat arra diszponáljuk (felkészítjük).”⁷⁵

Különbséget szoktak tenni egyszerű, szerzett és belénk öntött szemlélődés között. A szerzők többsége abban egyetért, hogy a belénk öntött misztikus szemlélődés Isten rendkívüli kegyelmi ajándéka, amely bennünket szenvedőleges állapotba helyez és Istennek olyan ismeretével és szeretetével gazdagít, amit nem mi szerzünk, hanem Istentől kapunk. Mindenki egyetért abban is, hogy ez az ismeret tapasztalati vagy mintegy tapasztalati ismeret. A vita azon folyik, hogy ez az ismeret milyen: közvetlen, olyan, mint amikor majd Istent színről színre látjuk; vagy pedig közvetett ismeret, Isten „tükör általi, homályos” ismerete.⁷⁶

Aquinói Szent Tamás szerint „az isteni kegyelem az embert a kontemplációban arra az ismeretmódra emeli fel, amely az angyaloknak természetes”. Milyen az angyalok megismerése? Ha Isten vagy egy angyal egy másik angyallal érintkezni akar, egyszerűen a benne rejlő erő által mintegy átlövell gondolatait abba a másik szellembé. Ha az angyal velünk, emberekkel akar kommunikálni, minthogy lelkünk szentélyéhez közvetlenül nem férhet, abba Isten különös közreműködése nélkül még csak bepillantást sem nyerhet, más módja nincs, mint az, hogy külső vagy belső érzékeink elé, fantáziánk vásznára varázsol képeket. A gonosz angyalnak ez az egyetlen módja, hogy bennünket kísértsen. Csupán csak Istennek, a Teremtőnek van arra hatalma, hogy mellőzve minden képet, mint a misztikusok mondják, „sine medio”, „közvetítő kép nélkül” közölje lelkünkkel gondolatait. Így érintkezik a lélekkel Isten a misztikus kontemplációban, mikor az ismeretet belé önti.⁷⁷

⁷⁴ Müller Lajos: i. m. 7–9. old.

⁷⁵ Müller Lajos: i. m. 45–47 old.

⁷⁶ Tanquerey: A tökéletes élet – Aszkétika és misztika, Desclée & Co., Paris, Tournai, Roma, 1932. 1553. pont

⁷⁷ Müller Lajos: i. m. 52. old.

A másik vitatott kérdés, hogy milyen körű a misztikára való meghívottak száma. Az egyik tábor szerint Isten csak keveseknek ad ilyen kegyelmeket; a másik tábor ezt a kört szélesebbre vonja, azt mondja, erre minden keresztény meghívást nyer; egy harmadik pedig egy közvetítő megoldást nyújt.

Az ún. hagyományos irány vagy a mérsékelt számú meghívás elmélete szerint a kontemplációra nem mindenki hivatott. Az askézis és misztika, az átlagos és misztikus kegyelmek közt nem csupán fokozati, hanem lényeges különbség van. Eszerint a misztikus kegyelmek rendkívüliek, az üdvösség rendes útján kívül állók, és semmiféle erőlködéssel, igyekvéssel el nem érhetők. A misztikus kegyelmek lényeges megkülönböztető jegye Isten és az isteni dolgok közvetlen és tapasztalati megismerése. Eszerint még imádkozni sem szabad azért, hogy ilyen kegyelmekben részesüljünk. Legfeljebb azt kérhetjük, hogy Isten adja meg nekünk a tökéletes önmegtagadás, a minden teremtett dologtól való elfordulás és a teljes feléje fordulás kegyelmét. Tauler szerint, akit a német misztikusok fejedelmének neveznek, be kell várnunk, mire hív Isten, hogyan, hova és mi módon szólít minket. „Az egyiket – mondja – kontemplációra, a másikat külső tevékenységre, a harmadikat szerető, belső nyugalomra hívja, amelyet a lélek élvez hallgatag egyesülésben, Istennel való szellemi egységben, isteni homályban.”⁷⁸

A másik vélemény szerint a misztikus kontemplációt számtalan hívő gyakorolhatja, a misztikus életnek ugyanaz a gyökere, mint általában a keresztény életnek: a megszentelő kegyelem a belénk öntött erényekkel és a Szentlélek ajándékaival. Eszerint a lelkiéletnek ugyanaz a célja, mint a misztikus életnek: előkészíteni a lelket a „dicsőség világosságának” befogadására, azaz Isten színelátására.⁷⁹ Ezt az irányt képviseli többek között pl. Barsi Balázs,⁸⁰ P. Garrigou-Lagrange vagy napjainkban a Magyarországon is házakkal rendelkező Nyolc Boldogság Katolikus Közösség.

A misztikát és a misztikus tapasztalatokat minden keresztényre kiterjesztő vélemény akkor lehet veszélyes, ha az askézis nehéz és fárasztó útjait, gyakorlatait igyekezne átugrani és egyszerre akarnák az embereket „szentekké” tenni, vagyis inkább velük a szentek némely kitüntetéseit élveztetni.⁸¹

Tanquerey a két elméletet a következőképpen próbálja egymáshoz közelíteni. A szemlélődés önmagában véve Isten és a lélek legtökéletesebb egyesülése a földön; a legmagasabb eszmény; a keresztény élet legnagyobb és utolsó tökéletessége azoknál, akik hivatást nyertek a szemlélődésre. De ebből nem következik, hogy minden lélek, amely a kegyelem állapotában van, meghívást nyert, ha csak távolról is, az átalakító egyesülésre. Azoknak, akik tevékenységre hajló jellemük és sokoldalú elfoglaltságuk miatt inkább a cselekvésre termettek, mint a szemlélődésre, Isten olyan kegyelmeket ad, amelyek segítségével a cselekvő ajándékokat működtethetik. Végkövetkeztetése az, hogy a lényegben nagyobb a megegyezés, mintsem látszik. Hozzáfüzi gondolatmenetéhez azt is, hogy az életszentség megszerzése és a lelkek szentségre vezetése nem függ ezeknek a nehéz kérdésnek a megoldásától. Az elmélet körül kifejtett élénk vita nem akadályozza annak, hogy egynéhány gyakorlati szabály, köztük a szellemek megkülönböztetésének a szabályai,

⁷⁸ Müller Lajos: i. m. 91 sk. old.

⁷⁹ Tanquerey: i. m. 1559, 1560. pont

⁸⁰ Vö. Barsi B.: A szeretet misztériuma; Krisztus a mi boldogságunk c. könyvei.

⁸¹ Müller Lajos: i. m. 99. old.

biztosak legyenek. Végül megjegyzi azt is, hogy Isten útjai sokfélék és csodálatosak, és ezért Ő nem követi mindenkor az itt megrajzolt kereteket.⁸² Tehát a misztikus úton kívül Istennek más lehetőségei is vannak arra, hogy az embereket életszentségre vezesse.

A szellemek megkülönböztetését sok lelki író, amint láttuk, az okosság és a bölcsesség adományához kapcsolja, ott tárgyalja. Arra is rámutatnak, hogy a szellemek megkülönböztetésének adománya a szemlélődéssel rokon isteni adomány.⁸³ A nagy kisugárzású Notre Dame de Vie (Életadó Boldogasszony) közösség alapítója, az Avilai Szent Teréz tanítását és a karmelita hagyományt a XX. század emberének magyarázó Maria-eugen Grialou atya odáig megy, hogy azt mondja, hogy misztikus élet minden lelkiélet, melyben Isten rendszerint a Szentlélek ajándékain keresztül belép. De ő megkülönböztet misztikus és szemlélődő életet. A szemlélődő, vagyis kontemplatív élet – szerinte – az olyan imaélet, melybe Isten általában a megismerés, a belátás és bölcsesség ajándékain keresztül lép be. A misztikus életet átfogóbbnak, szélesebb körűnek tartja a kontemplatív életnél. Megkülönbözteti a misztikus életet a misztikus tapasztalattól. Amikor Isten közvetlenül közli magát egy lélekkel, ez nem mindig kötődik megtapasztaláshoz. Ebből azt a következtetést vonja le, hogy misztikus élet lehetséges misztikus tapasztalat nélkül is.⁸⁴

A misztika tapasztalatainak, megkülönböztetési szabályainak az átvételét indokolja – ahogyan majd a jelenkori írásokkal kapcsolatban is látni fogjuk – egyrészt a misztikus életnek és a misztikus tapasztalatoknak napjainkban való folytatódása, másrészt a karizmatikus megújulás jelenléte, harmadrészt korunknak a mágia és a szellemvilág felé való nyitottsága (vö. New Age). Vannak bizonyos rendkívüliségek, amelyek kísérelése a misztikának, a karizmatikus gyakorlatnak és amelyek megvannak a mágiában is. Ezért lehetnek a mai ember segítségére is a misztikának mint tudományak distinkciói, megkülönböztetési szabályai.

Szent Bernát (1090–1153)

Clairvaux-i apát, egyháztanító, a ciszterci reform vezéregyénisége.

Miért van szükség szabad akaratra⁸⁵

Ha nincs szabad akarat, nincs, ami üdvözljön; ha nincs kegyelem, nincs mi által üdvözljön. Az üdvösség műve a kettő nélkül lehetetlen; az egyik, ami által, a másik, aminek vagy amiben történik. Isten az üdvösség szerzője, a szabad akarat annak befogadója. Nem adhatja azt más, csak Isten; nem fogadhatja azt be más, csak a szabad akarat.

Amit tehát egyedül Isten ad és egyedül a szabad akaratnak ad, nem jöhet létre sem a befogadó beleegyezése nélkül, sem az adományozó kegyelme nélkül. S azért mondjuk, hogy a szabad akarat együttműködik a kegyelemmel az üdvösség művében, amikor beleegyezik, azaz amikor üdvözl. Mert a beleegyezés az üdvözlés.

⁸² Tanquery: i. m. 1564, 1565, 1567, 1569, 1570. pontok

⁸³ Órsy László: A közösségi megkülönböztetés teológiai kiértékelése, in Szolgálat 85. 37. old.

⁸⁴ Maria-Eugen Grialou: i. m. 388., 515. old.

⁸⁵ De grat. et lib. arb. 1.2., in Kecskés Pál: i. m. 73. old.

Aquinói Szent Tamás (1225–74)

Domonkosrendi egyháztanító, a hittudomány klasszikus rendszerének megalkotója.

A Szentlélek ajándékai és gyümölcsei⁸⁶

Az isteni dolgokról az ész vizsgálódása alapján helyes ítélet alkotása a bölcsességre mint értelmi erényre tartozik. Ám azokról azokkal való bizonyos természetű rokonság alapján ítéletet alkotni a bölcsességnek mint a Szentlélek ajándékának a műve. Dionysius mondása szerint: A szent ember tökéletes az isteni dolgokban, nemcsak a tanulás, hanem az isteni dolgok átélése által (De div. nom. 2,4). Ilyenféle együttérzés és rokonság az isteni dolgokkal a szeretet által létesül, mely Istennel egyesít bennünket, ama mondás szerint, hogy „aki az Úrral egyesül, egy lélek vele” (1Kor 6,17). Ezért tehát a bölcsességnek mint ajándéknak az oka az akaratban van, azaz a szeretetben; de lényege az értelemben van, melynek tevékenysége a helyes ítéletalkotás.

Az erények cselekedeteinek és az ajándékoknak tökéletesen megfelel a boldogságok Máté evangéliumának 5. fejezetében kifejtett száma. Hogy ez nyilvánvaló, meg kell fontolnunk, többnyire háromféle boldogságot értenek az emberek. Némelyek ugyanis a boldogságot a gyönyör életébe, némelyek a tevékeny életbe, némelyek pedig a szemlélődő életbe helyezik. Ám e háromféle boldogság különbözőképpen viszonyul az eljövendő boldogsághoz, amelynek a reményével mondhatjuk magunkat boldognak a jelen életben is. Mert a gyönyör boldogsága, minthogy hamis és ellentétes az ésszel, akadályára van az eljövendő boldogságra. A szemlélődés boldogsága végül, ha tökéletes, annak bizonyos kezdete.

Ezért az Úr első helyre azokat a boldogságokat tette, amelyek mintegy elhárítják a gyönyör boldogsága okozta akadályokat. Mert a gyönyör élete két dologban áll. Egyrészt a külső javak bőségében, akár a gazdagság, akár a megtiszteltetés formájában. Visszatartja tőlük az embert az erény, hogy mértékkel éljen velük. De az ajándék még tökéletesebben hat: ti. hogy az ember teljesen megvesse azokat. Ezért az első a boldogságok sorában: „Boldogok a lélekben szegények”. Vonatkoztatható ez a gazdagság meg a megtiszteltetések megvetésére is, ami az alázatosság által történik. Másrészt a gyönyör élete a magunk kívánó indulatra gerjesztő szenvedélyei követésében áll. Az indulatra gerjesztő szenvedély követésétől visszatart az erény, hogy az ember ne lépje túl az ész szabályát. Az ajándék pedig tökéletesebb módon: hogy az ember az isteni akaratot követve, teljesen nyugodt legyen azoktól. Ezért a második boldogság: „Boldogok a szelídek”. A kívánság szenvedélye követésétől visszatart az erény, a szenvedély mérsékletével. Az ajándék pedig, ha szükséges, teljesen elveti azokat. Sőt ha szükséges, önként vállalja a szomorúságot. Ezért a harmadik boldogság helye: „Boldogok a szomorkodók”.

A tevékeny élet főképp azokban a dolgokban áll, amiket felebarátainknak nyújtunk akár tartozás, akár önkéntes jótétemény címén. Az elsőre nézve az erény felkészít bennünket, hogy a felebarátunknak járó tartozás teljesítését ne tagadjuk meg, erre vonatkozik az igazságosság. Az ajándék pedig erre is nagyobb lelkűséggel készítet, hogy ti. az igazságosság cselekedeteit olyan forró vággyal teljesítsük, amilyen heves a vágya az éhezőnek és szomjúhozónak az étel és ital után. Így szól a negyedik boldogság: „Boldogok akik éheznek és szomjaznak az igazságot.”

Az önkéntes adakozáshoz az erény tökéletesíti abban, hogy adjunk azoknak, akiknek azt az ész parancsolja; így barátainknak és más hozzátartozónak, ez a bőkezűség tulajdonsága. Ám az ajándék Isten iránti tiszteletből csak a szükségét nézi az önkéntes jótéteménynél ...

⁸⁶ Summa Theol. I. II. 69. a. 3. c., 70. a. 3. c.; II. II. 184. a. 2. c., in Kecskés Pál: i. m. 116–119. old.

Ezért az ötödik boldogság: „Boldogok az irgalmasok”.

Ami pedig a szemlélődő élethez tartozik, ez vagy maga a végső boldogság, vagy annak valami kezdete. Ezért azok a boldogságok közt nem érdemként, hanem jutalomként foglalnak helyet. Helyet kapnak, mint a tevékeny élet hatásának érdemei, melyek az embert a szemlélődő életre készítik elő. A tevékeny élet hatásai az erényeket és ajándékokat illetően, amelyek az embert önmagában tökéletesítik, a szív tisztasága, hogy az ember lelkét ne szennyezzék be a szenvedélyek. Ezért a hatodik boldogság: „Boldogok a tiszta szívűek”. Azokra az erényekre és ajándékokra nézve pedig, amelyek az embert a felebarátaikhoz való viszonyában tökéletesítik, a tevékeny élet hatása a béke, Izaiás ama szavai szerint: „Az igazságosság békét hoz” (32,17). S ezért áll a hetedik boldogságként: „Boldogok a békességesek”.

Az apostol által felsorolt tizenkét gyümölcs (Gal 5,22) találó. Jelezve láthatjuk azokat a Jelenések könyvében is: „A folyó mindkét partján az élet fái állnak, tizenkétszer hoznak termést” (22,2). Mivel gyümölcsnek mondjuk azt, ami valami magból vagy gyökérből sarjad, ezeknek a gyümölcsöknek a különbségét a Szentlélek bennünk való különböző járása értelmében kell vennünk. Ez a járás vehető aszerint, hogy először az ember lelke önmagában, rendeződjék a körülötte lévőkhöz; harmadszor ahhoz, ami alatta van.

Az ember lelke önmagában akkor van jó felkészültségben, ha jó állapotban van a jóval és a rosszal szemben. Az emberi lélek első készültsége a jóhoz a szeretet által van, mely az elsődleges érzület és minden érzület gyökere. Ezért kerül első helyre a Lélek gyümölcsei közt a szeretet, benne kapjuk különösképpen a Szentleket, mint a maga hasonmásában, mert hiszen ő is szeretet. Ezt fejezi ki a mondás: „Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által” (Róm 5,5). A szeretet gyönyörűségét pedig szükségszerűen követi az öröm. Mert minden szerető lélek örvend a szeretett személlyel való egyesülésnek. Márpedig a szeretet mindig bírja a jelenlevő Istent, aki szeret, mert: „Aki a szeretetben marad, Istenben marad, és az Isten őbenne” (1Jn 4,16). Így hát a szeretet velejárója az öröm.

Az öröm tökéletessége pedig a békesség, kétféle tekintetben. Először a külső háborgatástól való békesség értelmében. Mert nem örvendhet tökéletesen a szeretett jónak az, akit élvezetében más megzavar. Hasonlóképpen, azt, aki tökéletesen egynek kötötte le szívét, senki más nem zavarhatja meg, mert másegyebet a semmivel egyenlőnek tekint. Ezért mondja a zsoltár: „Nagy a békéje azoknak, kik törvényedet szeretik, semmi sem vet tört nekik” (118,165). Azaz a külső dolgok nem zavarják meg őket Isten élvezésében. Másodszor pedig, a vágyakozás hullámzásának az elcsitítása tekintetében; mert nem örül valaminek tökéletesen az, akinek nem elégséges az, aminek örül.

A rosszhoz való viszonyban pedig a lélek jó állapota kettőre vonatkozik. Először, hogy ne zavarodjék meg a lélek a fenyegető rossztól, ez a türelem része. Másodszor, hogy ne zavarodjék meg a jó késedelmezése miatt, ami a hosszútűrés tulajdonsága, mert úgy mondják, a jó hiányát rossznak tekintik.

Arra nézve pedig, ami az ember körül van, ti. a felebarátra nézve, az ember lelke jó készültségben van elsősorban a jó akarása tekintetében. Erre vonatkozik a jóság. Másodszor annak megvalósítását illetően a cselekedetben, ami a kedvesség tulajdonsága. Kedves embereknek mondják ui. azokat, akiket a szeretet jóságos tüze hevít arra, hogy jót tegyenek felebarátaik részéről eredő rosszért; ezt teljesíti a szelídség, mely fékezi a haragot. Negyedszer, hogy ne csak a harag által ne ártsunk felebarátainknak, de csalással vagy ravaszsággal sem. S ez a hit tulajdonsága, ha a hűség értelmében vesszük. De ha hiten az Istenben való hitet értjük, úgy ez az embert ahhoz rendeli, ami felette van, hogy ti. értelmét Istennek vesse alá, s következőleg mindent, amit magáénak mondhat.

Ahhoz pedig, ami az ember alatt van, jó készültséget kap az ember először, amennyiben külső cselekedetről van szó, a szerénység által, mely mindenben, a beszédben és cselekedetben a mértéket veszi figyelembe. Ami pedig a belső vágyakat illeti, felkészült az

önmegtartóztatás és a tisztaság által. Úgy is, ha a kettő különbségét abban látjuk, hogy a tisztaság megfékezi az embert a tiltott dolgoktól, az önmegtagadás pedig a megengedettekől. Úgy is, hogy az önmegtartóztató érzi a vágyat, de nem enged annak; a tisztalelkű pedig se nem érzi, se nem enged annak.

Sziénai Szent Katalin (1347–80)

Domonkos harmadrendi nővér, stigmatizált misztikus, egyháztanító.

A tevékeny és a szemlélődő életről⁸⁷

Most meg akarom mondani neked azok tévedését, akik minden kedvtelésüket abba helyezik, hogy lelkük vigasztalásban részesüljön. Miközben gyakran látják felebarátjuk lelki vagy testi szükségét, nem törődnek azzal, az erény színében mondják: Nem veszítem el lelkem békéjét és nyugalmaát s nem vesztegetem el időmet.

Ha nincs vigasztalásban részük, úgy hiszik, megbántottak engem. Ám csalatkoznak lelkük kedvtelésében. Inkább azzal bántanak meg, ha nem segítenek felebarátjuk baján, mintsem ha lemondanak a maguk vigaszáról. Mert minden szóbeli vagy belső áhítatgyakorlatot arra rendeltem én, hogy a lélek abban örömet találja a magam és a felebarát tökéletes szeretetében s megőrizze ezt a szeretetet. Ezért jobban megbántanak engem, ha ájtatossági gyakorlatukért és lelki békéjükért elmulasztják a felebarát szeretetét, mintha elmulasztanák az ájtatosságot felebarátjukért.

Mert a felebarát szeretetében megtalálnak engem s kedvtelésüktől, amiért keresnek engem, nem lesznek megfosztva. De ha nem nyújtanak segítséget, a mulasztással megfogyatkoznak a felebaráti szeretetben. Ha csökken bennük a felebaráti szeretet, megcsökken irántuk való hajlandóságom s annak csökkenésével megcsökken vigasztalásuk. Így hát, amit meg akarnának nyerni, elveszítik; s veszíteni készen, nyernek. Amikor készek elveszíteni a maguk vigasztát felebarátjuk javáért, megkapják és megnyernek engemet is felebarátjukat is, mikor szeretettel segítenek annak és szolgálnak neki.

Kempis Tamás (1379–1471)

Neve alatt maradt fenn a napjainkig számtalan kiadást megért, a Szentírás után egyik leggyakrabban idézett könyv, a Krisztus követése.

A könnyebb áttekinthetőség kedvéért az egymással ellentétes mozdulások két oszlopban egymás mellé vannak rendezve.

A kegyelem és a természet különböző megmozdulásai⁸⁸

Fiam, gondosan figyeld meg a természet és a kegyelem megmozdulásait, mert nagyon különbözőképpen és nehezen megfoghatóan mozdulnak meg, és aligha tud köztük különbséget tenni más, mint a belső világosságtól megvilágosított lelki ember. Mert mindenki a jóra vágyik, s azzal, amit mond vagy amit tesz, mindenki valami jóra törekszik, azért sokan annak megítélésében csalódnak, hogy mi is a jó.

⁸⁷ Dialogo c. 69., in Kecskés Pál i. m. 194. old.

⁸⁸ Krisztus követése III. 54. alapján. (ford. Jelenits István)

A természet álnok, sokakat magához csalogat, behálóz és becsap, és mindenben magát állítja célnak.	A kegyelem viszont nyíltan jár-ke, a rossznak színétől is elfordul, csalárdságokat nem forgat, és mindent egészen Istenért végez, őbenne keresi végső megnyugvását is.
A természet kelletlenül fogadja a halált, hasonlóképpen a szorongattatást és a legyőzetést is.	A kegyelem viszont igyekszik önmagunk megtagadásán, ellenáll az érzéki vágyaknak, törekszik arra, hogy az alattvaló szerepét tölthesse be, vágyódik az után, hogy legyőzzék, és nem kívánja élvezni saját szabadságát; szereti, ha fegyelem alatt tartják; nem vágyódik máson hatalmaskodni, hanem csak arra vágyakozik, hogy mindig Isten keze alatt éljen, álljon és legyen, és kész arra, hogy Istenért minden emberi természet előtt meghajoljon.
A természet saját hasznára fáradozik, azt figyel, mit nyerhet el a másiktól,	A kegyelem pedig nem azt latolgatja elsősorban, hogy neki mi hasznos és előnyös, hanem hogy mi szolgál a sokaság javára.
A természet szívesen veszi a tiszteletet és a megbecsülést,	A kegyelem pedig minden tisztességet és dicsőséget hűségesen Istenre hárít.
A természet retteg a szégyenvallástól és a gyalázattól.	A kegyelem pedig örvend, ha Jézus nevéért megaláztatásban van része.
A természet kedveli a feltűnőt és a szépet, visszariad attól, ami kopott és durva.	A kegyelem viszont az egyszerű és a közönséges öltözékben érzi jól magát, nem áll olcsó ruhába öltözni, még az ócska, rongyos holmitól sem irtózik.
A természet az ideigvalóra tekint, örül a földi haszonnak, szomorkodik az anyagi kár miatt, csekélyke sértő szó is fölbosszantja.	A kegyelem az örök javakra figyel, nem tapad hozzá az ideigvalókhoz, nem bánkódik a veszteségen, nem keseredik el a keményebb szavak miatt sem, mert kincsét, örömét a mennyben látja, ahol semmi sem vész el.
A természet mohó és szívesebben kap, mintsem hogy adjon; szereti, ha valamit sajátjának, tulajdonának nevezhet.	A kegyelem könyörületes és önzetlen, kerüli a külön utakat és kevéssel beéri, úgy tartja: nagyobb boldogság adni, mint kapni
A természet hajlandósága teremtményekhez, tulajdon testéhez, hívságos dolgokhoz, a sürgő-forgó társasághoz vonzza.	A kegyelem Istenhez húz, meg az erényekhez, lemond a teremtményekről, menekül a világtól, gyűlöli a test kívánságait, visszafogja a csavaroghatnékot, szégyell a nyilvánosság előtt szerepelni.
A természet kap a külső vigasztaláson, amelyben érezhető örömet talál.	A kegyelem csak Istenben keres vigasztalást, és minden láthatón túl a legfőbb jóban akar örvendezni.
A természet mindent nyereségért, saját hasznára tesz, ingyen semmire sem hajlandó, elvárja, hogy ami jót tesz, azért hasonló jót vagy még jobbat kapjon, dicséretben, kedvezményekben részesüljön, azt kívánja, hogy tettét, adományát sokra tartsák.	A kegyelem viszont nem keres semmi ideigvaló előnyt, nem igényel más bért, csak Istent magát, evilági szükségére sem kíván többet, csak amennyi ahhoz kell, hogy az örök élet megnyerésén munkálkodhassék.

<p>A természet örül a sok jó barátának meg rokonnak, dicsekszik előkelő rangjával, nemes származásával, udvarol a hatalmasoknak, hízeleg a gazdagoknak, örül a hozzá hasonlóknak.</p>	<p>A kegyelem viszont az ellenséget szereti, nem lát nagyra barátainak sokasága miatt, nem sokra nézi a rangot, az előkelő származást, ha nagyobb erény nem kapcsolódik hozzá, inkább kedvez a szegénynek, mint a gazdagnak, jobban együtt érez az ártatlannal, mint a hatalmassal, az igazmondóval örül együtt, nem a hazuggal, s mindig biztatja a jókat, hogy törekedjenek még nagyobb isteni ajándékokra: és erényeik által legyenek hasonlóvá Isten Fiához.</p>
<p>A természet hamar panaszkodni kezd, ha kár és bosszúság éri.</p>	<p>A kegyelem férfiasan viseli a szűkölködést.</p>
<p>A természet mindent magára irányít, magáért viaskodik és érvel.</p>	<p>A kegyelem pedig mindent Istenre irányít, akitől minden ered és semmi jót magának nem tulajdonít, magától kevélyen nagyot nem állít, nem verseng, saját vélekedését másénak elébe nem helyezi, hanem minden állásfoglalását, fölismerését aláveti az örök bölcsességnek és Isten ítéletének.</p>
<p>A természet kíváncsian kutatja a titkokat, szeret hallani minden újságot, szerepelni óhajt és sok mindent meg akar tapasztalni, vágyódik arra, hogy elismerjék, hogy olyasmit tehessen, amivel dicséretet és csodálatot vívhat ki.</p>	<p>A kegyelem nem kíváncsi az újdonságokra, érdekességekre, hisz az mind a régi romlás tövéről hajt ki, mert semmi új és állandó nincs a földön. Arra tanít hát, hogy érzeinket megfékezzük, a hiú tetszelgést, magunk mutogatását kerüljük, ami dicséretre méltó, méltán csodálni való lehet bennünk, azt alázatosan elrejtjük, minden dologban, minden tudományban hasznos gyümölcsöt keressünk, mindent Isten dicsőségére, tisztességének növelésére fordítsunk. Nem akarja, hogy magát vagy tetteit dicsérjék, hanem azt kívánja, hogy Istent áldják ajándékaiban, hiszen csupa szeretetből mindent Ő adott.</p>

Loyolai Szent Ignác (1491–1556)

A XVI–XVIII. század szellemek megkülönböztetésével foglalkozó lelki írói közül magasan kiemelkedik Loyolai Szent Ignác, aki a Lelkigyakorlatos könyvében a szellemek megkülönböztetését olyan különleges kegyelemnek tekinti, amelynek elérésére irányul minden lelkigyakorlat. Ez a gondolat vitathatatlan befolyással van az egész következő hagyományra.⁸⁹

Szent Ignác élete vége felé visszaemlékezett arra, hogyan is tett szert a szellemek megkülönböztetésének első tapasztalataira. Egyik rendtársának mondta tollba életét, önmagáról egyes szám harmadik személyben beszél. „A különböző tárgyú gondolatok megélésében felfigyelt egy nagy különbségre: nevezetesen, ha a világias gondolatok töltötték be lelkét, nagy érzelmi szenvedély ragadta el; amikor pedig már belefáradt ezekbe,

⁸⁹ Naszályi Emil: i. m. 14. old.

szomorúnak és nyomorultnak érezte magát. Viszont amikor arra gondolt, hogy miképp követhetné a szenteknél megfigyelt erényes életet, nemcsak akkor érzett valami egészen felszabadult lelki gyönyörűséget, amikor közvetlenül foglalkozott ezekkel, hanem akkor is boldog és vidám volt, amikor már nem is gondolt azokra. Ezt a lényeges különbséget azonban mindaddig nem vette észre, és nem is értékelte különösképpen, amíg egyik nap meg nem nyílt a lelki szeme. Csodálni kezdte ezt a különbséget, és megbizonyosodott saját tapasztalata révén, hogy a gondolatok egyik fajtájából szomorúságot, a másikkól örömet merít magának.”⁹⁰

A *Lelkigyakorlatos* könyvből kiemelve, külön közöljük itt ezeket a szabályokat. Nagyon fontos azonban tudnunk, hogy Szent Ignác szabályait nem szabad „mechanikusan” alkalmaznunk. Szent Ignác fiai, a jezsuita atyák rámutatnak, hogy e szabályok helyes alkalmazása sokkal inkább művészet, pontosabban karizma, mint „technikai tudás”. E szabályok helyes alkalmazása ugyanis az imában és az önmegtagadásban gyökerezik. Szükséges hozzá továbbá alázat, türelem és okosság, melyek megszabják alkalmazhatóságuk mértékét. Csak akkor képes valaki felismerni a gonosz szellem buktatóit, ha igazán ráhangolódott Isten akaratára, és él benne az őszinte engedelmesség szelleme. A jezsuita atyák, akik végigcsinálták és maguk is tartottak szentignáci lelkigyakorlatokat, sok tapasztalatot szereztek a lelkek megkülönböztetésének Szent Ignác által adott szabályaival kapcsolatban. Ők a hivatott magyarázói ezeknek a szabályoknak. Szent Ignác szabályai előtt ezekből idézünk.

E megkülönböztetési szabályai közt szó lesz a vigasz és vigasztalanság állapotáról. A vigasztalanságot más lelki írók „lelki szárazságnak”, „sivatagélménynek”, ismét mások „alagútélménynek” nevezik. A vigasztalanságban szenvedő ember sötétben érzi magát, tájékozódásában megzavarodott, nem látja az utat, zavarban van, könnyen elcsügged, elveszti bizalmát, hitének, reményének és szeretetének gyengülését tapasztalja.

Szent Ignác saját belső állapotainak megfigyeléséből szűrte le a megkülönböztetés szabályait. Fontos, hogy ezeknek az állapotváltozásoknak természetes okait is szem előtt tartsuk. A belső állapotoknak és megmozdulásoknak lehetnek egyszerűen fizikai vagy biológiai okai, például a betegségek. Szinte mindenki megtapasztalta már, hogy egy kezdődő komolyabb betegség a levertség érzetét okozhatja. Ugyanígy, ha valaki túlerölteti magát a munkában, túl keveset alszik, túl sokat iszik vagy dohányzik, ha gyenge idegrendszerét túlerölteti, könnyen olyan állapotba kerülhet, mely a vigasztalansághoz hasonló. – De egy rossz közérzetnek, elcsüggedésnek, sötét állapotnak lehet lélektani magyarázata is. Ha valaki pl. egy jó barátja halálhíréről értesül, vagy ha gyengeségében újból és újból vétkezik, ha olyan közösségben él, ahol nem találja a helyét, a vigasztalansághoz hasonló állapotba kerülhet. Ennek természetesen az ellenkezője is igaz: a szép, napos idő, egy jó hír, egy sikerélmény olyan érzékeket válthat ki, amelyek a vigasz állapotához hasonlóak. – Bizonyos gyakorlattal meg tudjuk állapítani, hogy belső megmozdulásainknak fizikai vagy lelki gyökerei vannak-e. Ez már csak azért is fontos, mert ha pl. levertségünknek, rossz kedélyállapotunknak fizikai okai vannak, akkor azokat elsősorban fizikai úton (pl. gyógyszerrel, testgyakorlattal, pihenéssel), ha lélektani okai vannak, akkor elsősorban lélektani módszerekkel kell orvosolni. – Szent Ignác *Lelkigyakorlatos* könyvében azok a lelki megmozdulások és állapotok a legérdekesebbek, amelyre nem találunk fizikai vagy lélektani magyarázatot. Ezek szorosabb értelemben vett lelki megmozdulások vagy állapotok.

⁹⁰ Az Imaórák Liturgiája, Budapest, 1992. III. köt., 1465 sk. old.

Természetesen az emberben a test és lélek egy valóságot alkot, ezért a fizikai, lélektani és lelki okokat nem tudjuk teljén szétválasztani. Isten ura testi és lélektani valóságunknak is, és így pl. betegség vagy egy halálhír által is szólhat hozzánk. Mégis hasznos, ha tudatosítjuk azoknak a tényezőknek a természetét, amelyek bennünk a benső megmozdulásokat létrehozzák. A lelkiélet mesterei azt mondják, hogy minden külső, természetes ok nélkül csak Isten tud a lélekben vigaszt támasztani.⁹¹

A szellemek megkülönböztetése megtanulásának, begyakorlásának útja, a Szent-Ignáci nagy lelkigyakorlaton kívül, a napi lelkiismeretvizsgálat. Ennek elsajátításában segít a megkülönböztetéssel foglalkozó Szolgálat-számban George Aschenbrenner – Baranyi Imre tanulmánya.⁹²

Szabályok a szellemek megkülönböztetésére⁹³

313. Szabályok, hogy valamiképp észrevegyük és megismerjük a lelkekben támadt különböző megmozdulásokat: a jókat, hogy elfogadjuk; a rosszakat, hogy elutasítsuk.

Inkább az első hétnek felelnek meg

314. Első szabály: Azok elé, akik halálos bünt halálos bűnre halmoznak, az ellenség rendszerint élvezetek káprázásait állítja. Érzéki gyönyöröket és élvezeteket képzel el velük, hogy jobban megtartsa és növelje őket romlottságukban és bűneikben. A jó szellem az ilyeneknél ellenkező módszert alkalmaz: az ész ítéletével furdalja és mardossa lelkiismeretüket.

315. Második szabály: Azoknál, akik bűneik irtogatásában lendülettel haladnak előre, és Isten, a mi Urunk szolgálatában a jóról a jobbra emelkednek, a módszer az első szabályénak éppen ellenkezője. Ilyenkor ugyanis a rossz szellem sajátossága az, hogy a lelket mardossa, szomorúvá teszi és hamis okokkal nyugtalanítva akadályokat gördít eléje, hogy ne haladhasson előre.

A jó szellem sajátossága az, hogy bátorságot, vigaszokat, könnyeket, sugallatokat és nyugalmat ad, mindent megkönnyítve és minden akadályt elgördítve, hogy az ember a jó művelésében egyre előbbre haladjon.

316. Harmadik szabály: a lelki vigaszról. Vigasznak nevezem azt, amikor a lélekben valamilyen belső megmozdulás támad, aminek következtében a lélek lángoló szeretetre gyullad Teremtője és Ura iránt. Következésképpen, amikor a föld színén semmi teremtett dolgot sem tud önmagáért szeretni, hanem csak azok teremtőjében.

Végül vigasznak nevezem a remény, a hit, a szeretet minden gyarapodását és minden benső örömet, amely a mennyei dogok felé és saját lelke üdvözítésére hívja és vonzza az embert, miközben megnyugtatja és megbékélteti lelkét az ő Teremtőjében és Urában.

317. Negyedik szabály: a lelki vigasztalanságról. Vigasztalanságnak nevezem a harmadik szabályban foglaltak teljes ellentétét: a lélek elsötétülését, zavarát, az alacsony és földi dolgok felé való vonzódást, a különféle zaklatásokból és kísértésekből származó nyugtalanyságot. Mindez hitbéli elsötétülésre vezet, remény nélkül, szeretet nélkül. Ilyenkor a lélek egészen restnek, lanyhának, szomorúnak, Teremtőjétől és Urától mintegy elszakadnak érzi magát. Amint ugyanis a vigasz ellentétes a vigasztalansággal, ugyanúgy a vigaszból

⁹¹ Nemesszeghy Ervin: A jó és rossz indítások megkülönböztetése, in Szolgálat 85. szám, 20., 22., 27. old.

⁹² George Aschenbrenner – Baranyi Imre: Az egzámen, a szellemek megkülönböztetésének útja, in Szolgálat 85. szám 27–35 old.

⁹³ Lelkigyakorlatos könyv, in Loyolai Szent Ignác írásaiból, Róma, 1990. 165–173. old.

származó gondolatok is ellentétesek a vigasztalanságból származó gondolatokkal.

318. Ötödik szabály: A vigasztalanság idején sohase változtassunk, hanem szilárdan és állhatatosan maradjunk meg azoknál a feltételeknél, elhatározásoknál, amelyeket az ilyen vigasztalanságot megelőző időben tettünk; vagy annál az elhatározásnál, amelyre a megelőző vigasztalás idején jutottunk. Mert amint a vigasz idején inkább a jó szellem vezet bennünket és irányít tanácsaival, úgy vigasztalanságban inkább a gonosz szellem; az ő tanácsaival pedig nem találhatjuk meg a helyes döntésre vezető utat.

319. Hatodik szabály: Bár a vigasztalanság idején nem szabad megváltoztatnunk jó feltételeinket, az azonban nagyon hasznos, ha a vigasztalanság elleni küzdelemben mi magunkat változtatjuk meg erőteljesen. Így pl. azáltal, hogy jobban kitartunk az imádságban, elmélkedésben, gyakran végzünk önvizsgálatot és valamilyen alkalmas módon vezeklünk.

320. Hetedik szabály: Aki vigasztalanságban van, fontolja meg, hogyan hagyta őt az Úr próbatétel végett természetes képességeire, hogy az ellenség különféle zaklatásainak és kísértéseinek ellenálljon. Mivelhogy ellen tud állni az isteni segítséggel, és ez a segítség mindig megmarad számára, még ha világosan nem is érzi. Mert ha az Úr meg is vonta tőle a nagy buzgóságot, a kiáradó szeretetet és a hatékony kegyelmet, mégis az a kegyelem, ami az örök üdvösségre elég, megmarad számára.

321. Nyolcadik szabály: Aki vigasztalanságban van, arra törekedjék, hogy kitartsa a türelemben, ami éppen az ellenkezője az őt érő zaklatásoknak. Gondoljon arra is, hogy hamarosan vigaszban részesül, közben pedig tegyen meg minden tőle telhetőt a vigasztalanság leküzdésére, ahogyan a hatodik szabályban hallottuk.

322. Kilencedik szabály: Annak, hogy vigasztalanságban vagyunk, három fő oka van:

Az első: mert lanyhák, restek és hanyagok vagyunk lelki gyakorlatainkban és így a magunk hibái miatt hagy el bennünket a lelki vigasz.

A második: mert az Úr megpróbál bennünket: mennyit értünk és mennyire tartunk ki az ő szolgálatában és dicséretében a vigaszok és felfokozott kegyelmek oly nagy zsoldja nélkül.

A harmadik: hogy igaz belátást és ismeretet adjon nekünk, ami által bensőleg érzékeljük: nem tőlünk függ a nagyfokú áhítat, a bensőséges szeretet, a könnyek, sem bármilyen más lelki vigasz megszerzése vagy megőrzése, hanem minden Istennek, a mi Urunknak ajándéka és kegyelme.

Végül, hogy ne rakjunk fészket idegen házban oly módon, hogy értelmünket valamiféle göggel vagy hiú dicsőséggel áltatva magunknak tulajdonítsuk az áhítatot vagy a lelki vigasznak egyéb megnyilvánulásait.

323. Tizedik szabály: Akinek vigaszban van része, gondoljon arra, hogyan viselkedik majd a jövőben bekövetkező vigasztalanságban. Gyűjtsön új erőt arra az időre.

324. Tizenegyedik szabály: Az, aki a vigasz állapotában van, igyekezzék tőle telhetően megalázkodni és magát kicsinnyé tenni. Gondoljon arra, hogy milyen gyámoltalan is tud lenni vigasztalanság idején, ilyen kegyelem vagy vigasz nélkül. Viszont, aki vigasztalanságban van, gondoljon arra, hogy sokra képes a kegyelemmel, amely elegendő arra, hogy összes ellenségének ellenálljon, Teremtőjéből és Urából merítve erőt.

325. Tizenkettedik szabály: Az ellenség asszonyhoz hasonlóan viselkedik. Az erővel szemben gyenge, de erős, ha engedékenységre talál.

Az asszonynak ugyanis, amidőn valamely férfivel veszekszik, az a szokása, hogy bátorságát veszti és elmenekül, amikor az ember bátran szembeszáll vele. Ellenkezőleg, ha a férfi bátorságát veszítve menekülni kezd, az asszony haragja, bosszúja és dühe nőttön-nő és többé nem ismer határt.

Hasonlóképpen, az ellenségnek az a tulajdonsága, hogy erőtlenné válik és bátorságát veszti, s kísértései megfutamodnak, ha az, aki gyakorolja magát a lelki dolgokban, bátran szembeszáll az ellenség kísértéseivel, és azoknak homlokegyenest az ellenkezőjét csinálja. Viszont, ha félni kezd és bátorságát veszti a kísértések elviselésében, nincs olyan dühöngő

fenevad a föld hátán, mint az emberi természet ellensége, midőn elvetemült szándékát oly ádáz gonoszsággal akarja végrehajtani.

326. Tizenharmadik szabály: Az ellenség úgy viselkedik, mint az álnok szerető. Titokban akar maradni s fél a lelepleződéstől.

Az álnok ember ugyanis, hitegetéseivel valamely jó apának a leányát vagy jó férjnek a feleségét elcsábítani próbálja, azt akarja, hogy szavai és rábeszélései titokban maradjanak. Azért nagyon nincs kedvére, amikor a leány apjának vagy a feleség a férjének feltárja az ő álnok szavait és gonosz szándékát, mert könnyen átlátja, hogy nem hajthatja végre megkezdett művét.

Ugyanígy az emberi természet ellensége, amikor belopja cseleit és rábeszéléseit az igaz lélekbe, azt akarja és azt kívánja, hogy azokat titkon fogadja be és titokban tartsa. Nagyon nincs tetszésére tehát, amikor a lélek feltárja azokat jó gyóntatójának vagy más lelki embernek, aki ismeri a kísértő csalárdságait és gonoszságait. Megérti ugyanis, hogy megkezdett gonoszságát nem viheti véghez, mert nyilvánvaló csalárdsága lelepleződött.

327. Tizennegyedik szabály: Az ellenség úgy viselkedik, mint valamely hadvezér: meghódítani és elrabolni akarja, amit megkíván.

A hadvezér, egyben a sereg parancsnoka, először ugyanis tábort üt, kikémleli minden szempontból valamennyi isteni, sarkalatos és erkölcsi erényünket. és ahol gyengébbeknek talál és örök üdvösségünket illetően védtelenebbeknek, ott támad és igyekszik legyőzni bennünket.

328. Szabályok ugyanarra a célra, a szellemek behatóbb megkülönböztetésével

Inkább a második hétnek felelnek meg

329. Első szabály: Istennek és angyalainak sajátossága, hogy sugallataikkal igazi vígságot és lelki örömet adnak és eltávolítanak minden szomorúságot és zavart, amelyet az ellenség hoz a lélekbe. Ennek ugyanis az a szokása, hogy az ilyen vígság és lelki vigasz ellen harcol úgy, hogy hamis okokat, ravaszkodásokat és megtévesztéseket használ.

330. Második szabály: Egyedül Isten, a mi Urunk képes arra, hogy előzetes ok nélkül vigaszt adjon a léleknek. Mert a Teremtőnek a sajátossága, hogy belépjen, kijöjjön, indítást keltsen a lélekbe, teljesen az Ő isteni fönségének szeretetére vonva őt. Azt mondom: ok nélkül, vagyis minden előzetes megérzése vagy megismerése nélkül valami olyan dolognak, ami által ez a vigasz a lélekbe jöhetne saját értelemi vagy akarati tevékenysége következtében.

331. Harmadik szabály: Előzetes okkal vigasztalhatja a lelket mind a jó, mind a gonosz angyal, de ellenkező céllal:

- a jó angyal a lélek hasznára, hogy növekedjék és a jóról a jobbra emelkedjék;
- a gonosz angyal pedig az ellenkezőjére törekszik, továbbá arra, hogy elvetemült szándékába és gonoszságába vonja a lelket.

332. Negyedik szabály: A rossz angyalnak, aki a világosság angyalának alakját ölti fel, az a szokása, hogy a jámbor lélek ajtaján megy be és a magáén jön ki. Először ugyanis jó és szent gondolatokat sugall, ahogy az ennek az igaz léleknek megfelel. Azután igyekszik lassanként a saját célját elérni, oly módon, hogy a lelket a maga rejtett cselszövéseibe és romlott szándékaiba vonja.

333. Ötödik szabály: Nagyon figyeljük meg a gondolatok lefolyását! Ha a kezdet, a közép és a vég mind jó és teljes jóra irányul, akkor ez a jó angyal jele. Ha azonban a gondolatok lefolyása valamilyen rossz vagy figyelmet elvonó dologban végződik, vagy kevésbé jóban, mint amit a lélek azelőtt cselekedni szándékozott, vagy ha gyengíti, nyugtalanítja vagy megzavarja a lelket és megfosztja a régebben élvezett békéjétől, csendjétől és nyugalmatól,

akkor ez világos jele annak, hogy a gonosz szellemtől, előmenetelünk és örök üdvösségünk ellenségétől származik.

334. Hatodik szabály: Amikor az emberi természet ellenségét rajtakaptuk és felismertük kigyófarkáról és gonosz céljáról, amibe vezet, a megkísértettnek hasznára válik, ha mindjárt megvizsgálja a gonosz által sugalmazott jó gondolatok lefolyását: mivel is kezdődtek? hogyan fáradozott az ellenség azon, hogy lassanként megfossza őt a lelki édességtől és örömtől, amelyben része volt, s végül belevigye a maga gonosz szándékaiba. Ezt a most megszerzett és jól megjegyzett tapasztalatot felhasználva a jövőben őrizkedjék a gonosz szellem szokásos cselvetéseitől.

335. Hetedik szabály: Azokban, akik a jóról a jobbra haladnak, a jó angyal kedvesen, könnyedén és szelíden érinti a lelket, mint a vízcsepp, amikor szivacsra hull; a gonosz angyal pedig élesen, zajjal és nyugtalansággal, mint amikor a vízcsepp köre esik.

Azokat viszont, akik a rosszról a rosszabbra haladnak, a fent említett szellemek ellentétesen érintik. Ennek oka az, hogy a lélek beállítottsága az említett angyalokkal szemben vagy ellenkező vagy hasonló. Amikor ellenkező, zajjal, feltűnést keltve, érzékelhetően hatoltak be; amikor pedig hasonló, a szellem csendben lép be, mint nyitott kapun a saját házába.

336. Nyolcadik szabály: Amikor a vigasz előzetes ok nélkül van, bár nincs benne cselvetés, mert – mint mondtuk – kizárólag Istentől, a mi Urunktól származik, mégis a lelki ember, akinek Isten ezt a vigaszt adja, nagy éberséggel és figyelemmel vizsgálja, és különböztesse meg ennek a tényleges vigasznak valódi idejét az utána következő időktől, amikor a lélek még tüzes és Isten kedveltjének érzi magát az elmúlt vigasz kegyével és utóhatásaival.

Ebben a második időszakban ugyanis az ember gyakran tesz elhatározásokat és alakít ki vélekedéseket saját megszokott gondolkodásmódja és a fogalmakból és ítéletekből leszűrt következtetései alapján, vagy a jó, vagy a rossz szellem hatására. Ezek az elhatározások és vélekedések tehát nem közvetlenül Istentől, a mi Urunktól származnak. Ezért nagyon szükséges, hogy alaposan megvizsgáljuk őket, mielőtt teljes hitelt adnánk nekik és megvalósítanánk őket.

Jacobus de Vio Caietanus (1469–1534)

Domonkosrendi hittudós.

A szemlélődő életet előzze meg a tevékeny élet⁹⁴

Jól jegyezzék meg a lelki vezetők, vigyázniuk kell arra, hogy tanítványaik előbb a tevékeny életben gyakorolják magukat, mielőtt a szemlélődés magaslatait elébük tárnák. Mert hiszen a szemlélődő életre való felemelkedéshez meg kell előbb fékezni a szenvedélyeket a szelídség, a türelem, a nagylelkűség, az alázatosság s egyéb erény megszerzésével. E megelőző edzés hiányában, haladás helyett, előre ugorva az Isten útján, miután életük egy idejét a szemlélődésben töltötték, minden erény hiányában, türelmetleneknek, indulatosoknak, gőgösöknek bizonyulnak majd a megpróbáltatásokkal szemben. Az ilyen emberek nem élik sem a tevékeny, sem a szemlélődő életet, sem a kettő egységét, hanem homokra építettek.

⁹⁴ Com. in Sum. Theol. II. II. q. 182. a. 1. VII., in Kecskés P.: i. m. 195. old.

Avilai Szent Teréz (1515–82)

A karmelita rend reformjának úttörője, egyháztanító.

Az igazi benső ima⁹⁵

Én nem tudok magamnak más benső imát kívánni, mint olyant, mely növeli az erényeket. Ha lelkiéletem teli van kísértésekkel, szárazsággal és megpróbáltatásokkal, s az engem alázatosabbá tesz, akkor már ezt a kitűnő benső imának tekintem. Ha pedig van valami, ami Istennek méginkább van kedvére, azt tartom még jobb imának. Nem akarják ugyanis megérteni, hogy az, aki szenved, igazán imádkozik, mert hiszen szenvedését Istennek ajánlja fel, sőt gyakran jobban imádkozik, mint az, aki elmélkedve töri a fejét s azt hiszi, ha sikerült szeméből néhány könnyet kisajtolni, az az igazi imádság.

Csalóka magasztos vágyak⁹⁶

Az ördög olykor nagyon magasztos vágyakat kelt bennünk, csak azért, hogy elhagyva az Úr szolgálatában ránk nézve kivihető s éppen a kezünk ügyében levő dolgokat, a kivihetetlenek után sóvárogjunk.

A lelki vezetőről⁹⁷

Ne olyant válasszanak, aki mindenben a kívánságaikhoz alkalmazkodik és túlzott óvatosságot tanúsít, hanem keressenek olyant, aki már teljesen lemondott a világi dolgokról.

Az örömök⁹⁸

A tökéletesség legfelső foka nyilván nem a benső vigasztalásokban és magasztos elragadtatásokban áll, nem is víziókban és prófétaik lelkületben, hanem csak olyan megegyezésben a mi akaratunk és az isteni akarat között, hogy mindazt, amit úgy ismerünk meg, mint az Ő akaratát, egész akaratunkkal átöleljük, és ugyanolyan örömmel vesszük a keserű és fájdalmas dolgokat, mint a kellemeseket, ha felismerjük, hogy Ő Szent Fölsége ezt akarja.

Keresztes Szent János (1542–91)

Szent Terézzel együtt a karmelita rend reformátora, egyháztanító⁹⁹.

Gondolatai látszólag teljesen ellentétesek a karizmatikus és minden olyan megújulással, amely a megtapasztalást hangsúlyozza. Keresztes Szent János a különféle megtapasztalásokat, kinyilatkoztatásokat, úgy tűnik, mintha teljesen elvetné. A károk hangsúlyozza, amelyek érhetik az embert, ha a kinyilatkoztatásokhoz és megtapasztalásokhoz ragaszkodik. De ez a szemlélete az ő speciális érdeklődéséből fakad.

⁹⁵ 124. Levél, in Kecskés Pál: i. m. 164. old.

⁹⁶ Belső Várkastély, in A tökéletesség útja és a belső várkastély, Budapest, 1979. 482. old. (A továbbiakban BV.)

⁹⁷ BV 305. old.

⁹⁸ BV 304. old.

⁹⁹ Keresztes Szent János művei I-II.III. köt., Budapest, 1926.

Keresztes Szent Jánost – ahogyan Edith Stein rámutat – a tiszta szellemiség érdekli. Tisztán szellemi pedig az emberben csak az, ami a szív mélyén történik, a léleknek Istentől fakadó és Benne beteljesedő élete. Ide a teremtett szellemeknek – sem embereknek, sem szent, sem bukott angyaloknak – nincs bejárásuk. Az emberi lelkek egymás közötti és az angyalokkal való érintkezéséről Keresztes Jánosnál kevés említést találunk. A lelki életnek egy magasabb foka, a lélek Istennel való közvetlen egyesülése az, ami érdekli őt. Vagyis az, ami – Avilai Szent Teréz kategóriáit követve – az ember legbelsőbb lakásaiban történik. Itt, ezen a szinten már sokminden valóban zavarólag hathat, jobb tehát mindentől megválni.

Bűnbeesett természetünknek megfelelően azonban az emberek többsége általában lelki várkastélyuk külső termeiben tartózkodik. Még a lelki életet élők között is csak kevesen vannak, akik lelkük bensejében és bensejükből kitekintve élnek, még kevesebben vannak azok, akik huzamosabb időn át tudnak ilyen módon élni. Ez a külső termekben való tartózkodás sok veszéllyel jár, de amíg az ember nem jutott bentebb, Isten is csak érzékeinek megfelelő módon tudja őt megszólítani. Itt igenis szerepe lehet a többi embernek, a szent angyaloknak és a lelki ajándékoknak, még akkor is, ha mindegyikkel kapcsolatban megvan a tévedés, a félrevezetés lehetősége.

Néha még mintha kissé protestánsnak is tűnne Keresztes János, amikor úgy látszik, mintha kizárná a közvetítőket Isten és az ember között. Azonban – Areopagita Déneshez hasonlóan – feltételezi, hogy az ember angyal közvetítésével is részesülhet isteni felvilágosításban. Egyáltalán nem zárja ki pl. azt, hogy a tiszta szellemeknek megvan az a hatalmuk, hogy az embereknek látható alakban is megjelenjenek, vagy hallható szavakkal is kifejezzék magukat. De ő a veszélyekre mutat rá, a sokféle csalásra és tévedésre, amiknek az ember ki van téve ezen az úton. Az ember szellemi jelenésnek tarthatja pl. azt, ami csupán érzéki csalódás, vagy fantázia szüleménye. Vagy a sátán jó angyal alakjában is megjelenhet, hogy valakit megnyerjen magának és lehetséges az is, hogy a lélek gyakran ilyen csalódásoktól való félelmében az igazi, mennyei jelenésekre is éppúgy elutasítja, mint az érzéki vagy ördögi csalódásokat.¹⁰⁰

A lelki szárazság, az éjszaka szerepe a lelkiéletben¹⁰¹

Nagyon oktalan volna az az ember, aki olyankor, amikor nem érez kellemes áhítatot, azt hinné, hogy Isten elhagyta őt s viszont olyankor, midőn lelki örömei vannak, csupán ezért azt következtetné, hogy Isten vele van. Még nagyobb esztelenség volna, ha törné magát ezen érezhető áhítat után s abban lenné minden örömét, mert hiszen ebben az esetben már nem Istent magát keresné a hit ürességében megalapozott akarattal, hanem a lelki gyönyörűséget, szóval egy teremtett dolgot.

Tudnunk kell, hogy ha a lélek végre-valahára teljesen megtér és az Úr szolgálatára szenteli magát, Isten rendesen gyöngéden és dédelgetve kezdi meg lelki nevelését. Úgy tesz vele, mint az anya szokott kisdéd gyermekével: keblén melegíti, édes anyatejjel, könnyű s ízletes itallal táplálja, karjain hordozza és minden képzelhető módon becézi. Minél jobban növekszik azonban a gyermek, annál inkább szűnik ez a kényeztetés ...

Midőn ... annyira jutottak, hogy képesek Isten kedvéért elviselni egy kis keresztet, és lelki szárazságot, anélkül, hogy emiatt éppen a legüdvösebb pillanatban meghátrálnának;

¹⁰⁰ Edith Stein: A kereszt tudománya, Szent István Társulat, Budapest, 1991. 127 skk. old.

¹⁰¹ A Kármelhegy útja III.46 (A következőkben: KU); Az érzéki rész éjszakája 12. 35. 38. 43.; A szellemi rész sötét éjszakája 13., in Kecskés Pál: i. m. 152–154. old.

midőn talán éppen a legnagyobb örömmel és élvezettel végzik lelki gyakorlatukat és az isteni kegyelmek napja – nézetük szerint – a legdúsabban árasztja reájuk sugarait: Isten egyszerre csak kioltja ezt az egész fényt és elzárja előlük a kapuját és forrását annak az édes szellemi víznek, amelyet eddig Istenben élveztek, mégpedig akkor és addig, amikor és ameddig csak tetszik neki. Eddig ugyanis gyöngék voltak és kiskorúak s azért nem volt előlük elzárva a kapu, amint azt Szent János apostol mondja a Jelenések könyvében (3,8). Így azután olyan sötétben hagyja őket, hogy nem tudják, merre forduljanak képzeletükkel és gondolataikkal. Elmélkedni, amihez pedig azelőtt olyan jól értettek, most egyáltalán nem tudnak. Belső érzékeik teljesen belefúladtak ebbe az éjszakába, annyira kiszáradtak, hogy nem találnak többé örömet és élvezetet a lelki dolgokban ...

E szárazságnak az az oka, hogy az érzéki résznek eddig juttatott jókat és annak eddigi erőit szellemiekkel cseréli fel, mivel pedig az érzéki rész és a természetes erő ezeknek befogadására képtelen, éhesen, szárazon és üresen marad ... Nem érzi azonnal kezdetben a szellemi élvezetet és örömet, hanem inkább szárazságban és kedvtelenségben szenved. Ugyanis az ínyje hozzá volt szokva az ájtatos, érzéki élvezetekhez s így még most is azokon jár esze és mivel a szellemi ínyje még nem alkalmazkodott és nem tisztult meg az ilyen magasztos finomságú íz számára, mindaddig, amíg ez a száraz és sötét éj fokozatosan elő nem készíti őt erre, nem tudja élvezni a szellemi jóknak az ízét ...

Azok, akik ilyen állapotba jutnak, csak vigasztalódjanak szépen; legyenek türelmesek és állhatatosak; ne szomorkodjanak, hanem bízzanak Istenben, aki nem hagyja el azokat, akik őszinte és egyenes szívvel keresik őt. Tőlük sem fogja megtagadni azt, ami ezen az úton szükséges, míg csak el nem juttatja őket a szeretetnek világos és tiszta fényébe, a második, vagyis a szellemi sötét éjszaka révén, ha ugyan megérdemlik, hogy őket abba helyezze.

Az isteni fény ugyan már az első pillanattól kezdve megvilágítja, azonban a lélek először csak azt tudja meglátni, ami a közvetlenül közelében, vagy jobban mondva a bensejében van, azaz a saját sötétségét, vagyis nyomorúságait; ezeket most Isten irgalmából látja, holott azelőtt, amíg nem sütött reá ez a természetfeletti fény, nem is vette őket észre. Ez az oka annak, hogy kezdetben mást nem érez, mint sötétséget és bajokat. Később azonban, midőn ezeknek megismerése és átérzése révén megtisztult, felnyílnak a szemei, s akkor majd meg lehet neki mutatni ennek az isteni fénynek a kincseit; s midőn így megszűnnek benne és lehullnak róla ezek a sötétségek és gyarlóságok, akkor már, úgy látszik, kezdi megismerni azokat az előnyöket, s azokat a kincseket, amelyek reá várnak, ebben az áldott éjszakában.

A mondottakból megérthettük, miképpen árasztja itt Isten kegyelmeit a lélekre, s miképpen tisztítja ezzel az erős lúggal és ezzel a keserű vértisztító szerrel érzéki és szellemi részében is, minden tökéletlen vonzalmaitól és szokásaitól ... hogy miután így teljesen levetkőztette és lehúzta régi bőrét, ő maga öltöztesse fel újra. Így újul fel benne, mint a sasban, az ő régi ifjúsága, amennyiben az új embert ölti föl, aki mint az Apostol mondja, Isten szerint teremtett (Ef 4,29).

Az erényes és a bűnös cselekedet hatásai¹⁰²

Mint ahogy valamely erényes cselekedet a lélekben egyszerre édességet, békét, vigasztalást, világosságot és erőt teremt; éppúgy a rendetlen vágy gyötrelmet, bágyadtságot, fáradságot, vakságot és lanyhaságot. Minden egyes erényes cselekedet növeli az összes erényeket, és hasonlóképpen minden egyes bűnös szokásból származó cselekedet révén növekednek a többi bűnös hajlamok is s velük együtt fokozódik a lélekre gyakorolt bomlasztó hatásuk.

¹⁰² KU I.12, in Kecskés Pál: i. m. 211. old.

A misztikus kegyelmek és az alázat¹⁰³

Az összes mennyei látomások, kinyilatkoztatások és érzelmek – bármennyit elmélkedik is valaki fölöttük – nem érnek annyit, mint a legkisebb alázatossági gyakorlat. Mert ez utóbbiban benne foglaltatnak a szeretet következményei, amennyiben semmibe sem veszi a saját érdekeit, és nem igyekszik azokat előmozdítani; nem gondol rosszat senkiről, csak önmagáról; nem gondol jót önmagáról, hanem csak másokról ...

Nincs e földön dolog, amelynek az ember örülhetne, kivéve azt, ha Istennek szolgál; ha Isten dicsőségét és tiszteletét igyekszik mindenben előmozdítani; ha az összes dolgot kizárólag Istenre irányítja; nem használja azokat hivalkodásra; s nem keres bennük sem élvezetet sem vigasztalást.¹⁰⁴

Az érzéki vágyak káros hatása¹⁰⁵

Az egyik az, hogy megfosztják a lelket Isten szellemétől; a másik pedig, hogy azt a lelket, amelyben uralkodnak, fárasztják, kínozzák, elhomályosítják, bemocskolják és elgyöngítik a benne élő vágyak; meghasonlottá teszik a lelket önmagával; élvezhetetlenné embertársaival szemben; és lustává Isten szolgálatában.

Azért is, ha azt látjuk, hogy sok lélek semmi szorgalmat és kedvet nem mutat az erények gyakorlatában, annak rendesen abban találjuk meg az okát, hogy oly vágyak és érzelmek vannak még benne, amelyek nem tiszták és nem irányulnak a mi Urunkra, Istenünkre.

Megjegyzendő, hogy bár a rendetlen vágyak mindegyike létrehozza azon összes károkat, amelyeket itt tételeseknek nevezünk, mindazonáltal egyesek főleg és elsősorban ezt a kárt okozzák, mások viszont amazt, megint mások egy harmadikat és így tovább. Mert bár igaz, hogy a testi vágy következtében fellépnek az összes nevezett károk, első és közvetlen hatása mégis az, hogy bemocskolja a lelket és a testet. Viszont például a fősvénység, noha valamennyit okozza, elsősorban gonddal, szomorúsággal jár. A gőg nyomán szintén fellép valamennyi, elsősorban azonban a lelki homály és a sötétség. Az ingyenc embernek is kijut valamennyiből, főleg azonban az erénygyakorlat terén lesz restté. Így van a dolog a többivel is.

... Aminthogy valamely erényes cselekedet a lélekben egyszerre édességet, békét, világosságot, vigasztalást és erőt teremt, éppúgy okoz a rendetlen vágy gyötrelmet, bágyadtságot, fáradságot, vakságot és lanyhaságot.

Az emlékezetből származó károk¹⁰⁶

A világi dolgok részéről reá háramló kár abban jelentkezik, hogy ezek az ismeretek és okoskodások sok botlással járnak; ilyenek a hazugságok, a tökéletlenségek, érzéki vágyak, téves ítéletek, idővesztés és sok más dolog, ami a lélekben sok szemetet hoz létre.

A második tételes kár az ördög részéről érheti a lelket az emlékezetnek természetes emberi benyomásai révén, amennyiben ezen az úton nagy hatást gyakorolhat rá. Ugyanis hatalmában áll képzeteket, fogalmakat és következtetéseket sugallni s azok segítségével a lélekben gőgöt, irigységet, haragot stb. kelteni, vagy pedig indokolatlan gyűlöletet, rendetlen szeretetet ébreszt benne, és sokféleképpen megtéveszti. Azonkívül pedig gyakran oly módon rögzíti meg és raktározza el a dolgokat a képzetben, hogy a hamis dolgok igazaknak, az

¹⁰³ KU III.8., in Kecskés Pál: i.m. 222. old.

¹⁰⁴ KU III.19. 354. old.

¹⁰⁵ KU I.6. 79. old., I.10. 98. old., I.12. 107.old.,II.10. 157–159. skk. old., II.10. 163. old.

¹⁰⁶ KU III.2. 304. old., III.3. 308. old., III.4. 309. old.

igazak pedig hamisaknak tűnnek fel.

A harmadik kár, amely a lelket az emlékezet természetes benyomásai révén érheti, fosztó természetű, amennyiben ezek megakadályozhatják benne az erkölcsi jót és megfoszthatják a szellemi jótól.

A természetfeletti dolgok ismereteinek káros hatásai a lélekre nézve, ha foglalkozik velük.¹⁰⁷

Sokszor téved, amennyiben rosszul ítéli meg őket.

Kísértésekre adnak alkalmat és esetleg önteltségbe és hiúságba ejthetik.

Az említett benyomások nagyon sok alkalmat szolgáltatnak az ördögnek arra, hogy tévedésbe ejtse a lelket.

Ezek miatt nem képes Istennel a remény útján egyesülni.

Az ilyen embernek rendesen nagyon alacsony fogalma van Istenről.

Az összes mennyei látomások és kinyilatkoztatások ... nem érnek annyit, mint a legkisebb alázatossági gyakorlat.

Az emlékezet képzeleti benyomásai révén az ördög által gyakorolt káros hatások a lélekre

... sok hamis eszmét és képzetet állíthat a képzelet és az emlékezet elé, úgy tüntetve fel, mintha az mind valódi és jó volna.

... ha a lélek örömet leli ezekben a benyomásokban, az ördögnek nem kerül sok fáradságába, hogy megnövelje vágyait és indulatait ezek irányában, s így szellemi torkosságot és más káros dolgot idézzen benne elő.

Ezen érzelmek következtében a lélek ellágyul; az édesség elvakítja, úgy hogy inkább azzal a kellemes érzéssel törődik, mint a szeretettel; vagy legalábbis háttérbe szorítja a szeretetet.

Az érzéki javak okozta öröm káros hatásai¹⁰⁸

A látható dolgok élvezetének ... közvetlen hatása lehet a léleknek hiúsága, az értelem szórakozottsága, mértéktelen kapzsiság, becstelenség, belső és külső tisztesség hiánya, tisztátalan gondolatok és irigység.

A haszontalan dolgok meghallgatása közvetlenül szórakozottságot okoz a képzelőtehetségben, továbbá megszólást, irigységet, megítélést, csapongó gondolatokat, és ennek következtében sok más vészes kárt.

A kellemes illatok élvezete folytán az ember megutálja a szegényeket, ami pedig ellenkezik Krisztus Urunk elveivel; nem szíveli a cselédséget, nem állhatja ki az alacsony dolgokat, és szelleme, ezen szenvedélye arányában, elveszti fogékonyságát.

Az ízek és az ételek élvezetéből közvetlenül falánkság és iszákosság következik, nemkülönben a harag, egyenlenség, az embertársak és a szegények iránti szeretetlenség, ... Ennek nyomán jönnek azután a szervezeti zavarok, a betegségek; ebből származnak a tisztátalan kísértések, amennyiben a túlzott táplálkozás növeli a fajtalanságra való hajlamot. Ez utóbbinak közvetlen hatása alatt pedig a szellem eltompul, s a lélek elidegenedik a szellemi dolgoktól, olyannyira, hogy nemcsak nem talál bennünk örömet, hanem nem is képes velük foglalkozni és róluk beszélni. Ugyancsak ebből az örömből származik a többi

¹⁰⁷ KU III.7. 315.. 318–319. old.

¹⁰⁸ KU III.24. 369. old.

érzéseknek és a szívnek a szórakozottsága, s az elégedetlenség sok minden dologban.

A tapintási érzék kedvteléseiből – amennyiben szereti érinteni a kellemes dolgokat – még több, és még veszedelmesebb bajok származnak. Ezek még sokkal rövidebb idő alatt megrontják az érzékeket, megkárosítják a szellemet, s kioltják belőle az életerőt és ruganyosságot.

Természetfölötti módon, a külső érzékek útján szerzett ismeretek megkülönböztetése

Minél inkább külső és testi benyomásokról van szó, annál kevésbé biztos az, hogy Istentől valók. Az Úristen részéről ugyanis sokkal természetesebb és gyakoribb dolog az, hogy közvetlenül a lélekkel érintkeznek, ami azután sokkal megbízhatóbb és hasznosabb a lélekre nézve; míg ellenben ott, ahol az érzékek játszanak szerepet, mindig nagy a veszedelem és soha sincs kizárva a tévedés lehetősége. Ez utóbbiakban ugyanis a testi érzék ítéli meg és értékeli a szellemi dolgokat, s azt hiszi, hogy tényleg olyanok, amilyeneknek felfogja őket; ... mindig attól kell félni, hogy több szerepe van bennük az ördögnek, mint az Istennek; mert az ördögnek a külső és anyagi dolgokban sokkal szabadabb a keze, s azoknak a terén könnyebben is képes az embert rászedni, mint a belő dolgokban.

... A testi látomás, vagy bármilyen érzéki benyomás, vagy pedig másvalami kinyilatkoztatás, ha Istentől való, abban a pillanatban, amidőn megjelenik és érzékelhető, egyúttal és legelsősorban az ember szellemében teszi meg igazi hatását, anélkül, hogy a léleknek időt adna a megfontolásra, s arra, hogy kívánja azt, vagy pedig ne kívánja. Mert amint Isten ezeket a természetfölötti dolgokat az erre amúgy is képtelen emberi lélek közreműködése nélkül teszi meg, éppúgy a lélek beleegyezésének kikérése nélkül hozza létre általuk azt a hatást, amelyet létre akart hozni. Ezek ugyanis olyan dolgok, amelyekkel szemben a lélek teljesen tehetetlen.

De azért még ha Istentől származnának is, a lélek sohase vetemedjék arra, hogy óhajtja és elfogadja őket, mert mihelyst ezt megteszi, hatféle hátrány származik belőle.

Az első az, hogy elhagyja magát és nem fog többé oly tökéletesen a hit vezetésére támaszkodni.

A másik az, hogy ... gáncsot vetnek a léleknek, amennyiben visszatartják és megakadályozzák abban, hogy a láthatatlan felé röpüljön.

A harmadik az, hogy az ilyen dolgokat a lélek hajlandó a birtokába venni, márpedig akkor már nem halad többé a teljes önmegtagadás és a szellemi szegénység útján.

A negyedik az, hogy ha az érzéki és kevésbé értékes részen felejt a szemét, csökkenti benső hatásukat s így nem részesül oly bőven abban a szellemben, amelyet a bensejében hoznak létre,

Az ötödik, hogy veszít Isten kegyelmeiből, amennyiben azokat sajátjának tekinti és nem fordítja jól a saját hasznára.

A hatodik, hogy amikor örömmel fogadja őket, kaput nyit az ördögnek.

... Sohase fogadjuk el őket, kivéve egyes, nagyon ritka esetekben, amelyeket valami tudós, imádságos és a lelkiekben jártas ember megítélésére kell bízunk s akkor sem örömet.

A képzeleti látomások megkülönböztetése¹⁰⁹

A jó hatása ugyanis ezen képzeleti látomásoknak, nemkülönben a külső érzékieknek is, abban merül ki, hogy a lélekbe megértést, szeretetet és édességet öntenek, ezek elnyeréséhez pedig nem szükséges, hogy elfogadjuk őket.

Miért kell visszautasítanunk a képzeleti látomásokat¹¹⁰

Nem tehet jobbat, minthogy félretolja azokat a felfogásokat, melyek mint valami fátyol és lepel borítanak idelent mindent, még a legszellemibb dolgot is. Mert ha ez utóbbiakon akar rágódni, ezek úgy elfoglalják az érzékeket és a szellemet, hogy ez utóbbi már nem tudja szabadon és tisztán befogadni a közlést.

Azt hiszik, hogy mivel ezek a látomások igaziak és Istentől valók, ez magában véve elégséges ok arra, hogy az ember elfogja és észben tartsa őket. Nem gondolják meg, hogy ezzel ezek is a lélek birtokává lesznek, s éppúgy fogják akadályozni, mint a világi javak, ha nem képes róluk éppúgy lemondani, mint az utóbbiakról.

Még az Istentől jövő kinyilatkoztatások is bizonytalanok¹¹¹

... Istennek, mint végtelenül bölcs lénynek, az Ő jövődöléseiben, mondásaiban és kinyilatkoztatásaiban egészen más eszmék és tervek lebegnek a szemei előtt, mint amiket mi vagyunk képesek azokból kivenni; s azok annál igazabbak, és bizonyosabbak, minél kevésbé látszanak előttünk olyanoknak.

... bizonyos indítóokokhoz és feltételekhez vannak kötve. Isten ugyanis gyakran mond olyan dolgokat, amelyek teljesülése teremtményeken és azoknak cselekvési módján múlik.

Miért kell a természetfölötti úton kapottakat a lelki vezetőnek elmondani¹¹²

... bármit kapjon is a lélek természetfölötti úton, és bármi módon kapja is, azt azonnal, teljesen, világosan és őszintén közölje lelki vezetőjével.

... Isten ugyanis sok olyan dolgot nyilatkoztat ki, amelynek teljes hatását, erejét, fényét és biztonságát csak akkor érvényesíti a lélekben, amidőn az elmondja lelki vezetőjének, aki reá nézve Isten helyettese;

A második ok az, hogy a léleknek rendszeren oktatásra és biztos vezetésre van szüksége azon dolgokra vonatkozólag, amik vele történnek, hogy rátérjen a lemondás és a szellemi szegénység útjára, vagyis belépjen a sötét éjjelbe.

A harmadik ok az, hogy a lélek alázatos engedelmességről tesz tanúságot és önmegtágadást gyakorol, ha mindenről beszámol, még akkor is, ha ő maga nem tartaná a dolgot fontosnak, és semmibe sem venné.

¹⁰⁹ KU II.14. 189. old.

¹¹⁰ KU II.14. 190., 192. old.

¹¹¹ KU II.17. 206. 217. old.

¹¹² KU II.22. 245 skk. old.

Értelmi látomások megkülönböztetése¹¹³

Az ördög is képes a lélekben ilyen látomásokat létrehozni, illetve utánozni, és pedig valamilyen természetes világosságnak és a képzeletnek közreműködésével, amennyiben lelki szuggesztió révén megláttatja a lélekkel a jelen vagy távol lévő dolgokat.

A ténylegesen hallott szavak megkülönböztetése¹¹⁴

Az ilyen szavak, midőn csupán ténylegesek, nincsenek valami nagy hatással a lélekre, mert rendszeren csak arra szolgálnak, hogy az illetőt valamiről felvilágosítsák, vagy megoktassák; hogy pedig ezt a célt elérjék, nem szükséges, hogy többet tegyenek, mint amit a cél megkíván. Ezt a célt pedig mindig megvalósítják akkor, ha Istentől erednek; az illető ugyanis egészen világosan megérti és kész megtenni azt, amit neki Isten mond, vagy parancsol. Néha ugyan megmarad a lélekben a kedvetlenség és a vonakodás a parancs teljesítésére, s ezt Isten szándékosan hagyja meg, hogy okuljon, alázatos legyen és így a dolog még inkább javára váljék.

Szalézi Szent Ferenc (1567–1622)

Genfi püspök, egyháztanító.

A sugallat¹¹⁵

Sugallatnak nevezzük mindazt a vonzást, indítást, belső szemrehányást és furdalást, megvilágosítást és ismeretet, amelyet Isten kelt bennünk, atyai gondoskodása és szeretete által előzve meg szívünket, hogy bennünket a szent erényekre, a mennyei szeretetre, jó elhatározásokra, röviden, mindarra, ami örök üdvösségünkhöz vezet, ébresszen, gerjessen, serkentsen és vonzzon.

Ha egész életünkön át tartana a sugallat, mégsem volnánk kedvesek Isten előtt, ha nem fogadnánk azt készséggel. Sőt megsértenénk isteni Felségét, mint az izraeliták, akiknél, mint mondja, 40 esztendőn át volt (Zsolt 94,10-11) a megtérésüket sürgetve, anélkül, hogy hajlandók lettek volna meghallgatni s akik ellen megesküdött haragjában, hogy nem mennek be az ő nyugalomba.

A kegyelem és az ember együttműködése¹¹⁶

Amilyen csodálatos, éppoly igaz, hogy amikor akaratunk követi vonzását és beleegyzik az isteni indításba, azt éppolyan szabadon követi, mint amilyen szabadon áll ellent annak, ha ellenáll; jóllehet a kegyelem elfogadása sokkal jobban függ a kegyelemtől, mint az akarattól, míg a kegyelemnek való ellenszegülés kizárólag az akarattól függ. Ilyen szeretetteljesen bánik Isten keze lelkünkkel.

¹¹³ KU II.22. 254. old.

¹¹⁴ KU II.27. 284. old.

¹¹⁵ Filotea II.18. in, Kecskés Pál: i. m. 69. old.

¹¹⁶ Theotimus II.12. in, Kecskés Pál: i. m. 72. old.

A szomorúság¹¹⁷

A szomorúságot a gonosz lélek arra használja fel, hogy a jókat megkísértse. Mert miként azon van, hogy a rosszaknak örömet okozzon a bűnnel, éppúgy azon fáradozik, hogy szomorúságra indítsa a jókat jócselekedeteik felett. S amiként a rosszra csak úgy vehet rá, hogy azt tetszetősnek tünteti fel, a jótól is csak úgy fordíthat el, ha azt kellemetlennek mutatja. A gonosz lélek kedvét találja a szomorúságban és levertségben, mert ő szomorú és levert és az is lesz örökre. Azért szeretné, ha mindenki hozzá hasonló lenne ...

Ha rosszindulatú szomorúság szállna meg, használd ellene a gyógyító eszközöket. „Szomorkodik valaki közületek? Imádkozzék!” – mondja Szent Jakab (5,13). Az imádság a fő gyógyszer, mert lelkünket Istenhez, egyedüli örömhöz és vigasztalásunkhoz emeli fel. Azonban oly fohászokkal és szavakkal imádkozzál, melyek Isten iránt bizalomra és szeretetre indítanak.

Erélyesen küzdj a szomorúság hajlama ellen, ha úgy tűnik is fel, bármit teszel ilyenkor, hidegen, szomorúan s ernyedten hagy, mégse hagyj abba ... Jó a külső munka és a lehető változatosság is, hogy eltereljük lelkünket a szomorú dologtól, megtisztítsuk és felüdítsük, mivel a szomorúság a hideg és fanyar vérmérséklettől szokott eredni ... Kitűnő a gyakori szentáldozás, mert e mennyei kenyér „megerősíti az ember szívét” (Zsolt 103,6) és megörvendezteti a lelkét.

Alázatosan és bizalommal tárd fel lelki vezetődnél szomorúságodból eredő minden ellenszenvet, érzést és rossz sugallatot. Keresd lelki emberek társaságát, amennyire csak teheted. Végezetül bízd magadat teljesen Isten kezére, készen az elkeserítő szomorúság türelmes elviselésére, hiú vígságaid méltó büntetéséül. Semmi esetre se kételkedj abban, hogy Isten, ki próbára tett, megszabadít a bajtól.

Kárhozatos vigasztalás¹¹⁸

Ha vannak Istentől származó érezhető vigasztalások, vannak haszontalanok, veszélyesek, sőt kárhozatosak is, melyek vagy természetünkből, vagy magától a gonosz lélektől erednek. Kérdezheted, hogyan különböztethetem meg őket, miről ismerhetem meg a rosszat vagy a haszontalant a jóval szemben?

Általános szabály, hogy lelkünk érzelmei változásai értékét gyümölcseiről kell felismernünk. Szívünket fához hasonlíthatjuk, a hajlamok és szenvedélyek az ágai, a tettek és cselekedetek a gyümölcsei. Jó az a szív, amelynek jó hajlamai vannak, s jók azok a hajlamok és szenvedélyek, amelyek jó eredményt és szent gyümölcsöt érlelnek bennük.

Ha az érezhető édesség, ellágyulás, és vigasztalás alázatosabbá, türelmesebbé, hajlékonyabbá, felebarátaink iránt szeretőbbé és résztvevőbbé tesz, buzgóbbá az érzékiség és a rossz hajlamok megtagadásában, állhatatosabbá a kötelességteljesítésben, készségesebbé az engedelmességben, egyszerűbbé viselkedésünkben, akkor nem kételkedhetünk, azok Istentől származnak.

De ha ezek az édes érzések csak számunkra valók, de kíváncsivá, érdessé, igényeskedővé, türelmetlenné, makacssá, gőgössé, gyanakvóvá, felebarátunkhoz keményszívűvé tesznek s olyanféle gondolatokat ébresztenek, hogy mi már kis szentek vagyunk, akik nem szorulnak vezetésre és rendreutasításra, az ilyenek kétségtelenül hamis és veszélyes vigasztalások. Jó fa csak jó gyümölcsöt terem.

¹¹⁷ Filotea IV.12., in Kecskés Pál: i. m. 154–155. old.

¹¹⁸ Filotea IV.13., in Kecskés Pál: i. m. 158–159. old.

Joannes Eusebius Nieremberg (1596–1658)

Jezsuita szerzetes.¹¹⁹

A Szentlélek hét ajándéka a főbűnök leküzdésében¹²⁰

A Szentlélek ajándékai, miként a hét főerényt éltetik és erősítik, éppúgy legyőzhetetlen erővel távol tartják és leküzdik a főbűnök hétfejű sárkányát. Az Isten nagysága előtt való gyermeki félelem legyőzi és megalázza a kevélység főbűnét. A jámborság, mely által őszintén megadjuk és kívánjuk mindenkinek azt, ami megilleti, elúzi az irigységet és a rosszindulatot. A tudomány ajándéka óv az esztelenség veszélyétől, melyet a harag vált ki. Az erősség megsemmisíti a lélek restségét és ernyedtségét, mely nem képes a bűn támadásainak ellenállni. A tanács lelke a fősvénységből gyógyít, arra tanít, hogy a mulandó javakat legmegfelelőbben az örökkévalók megszerzésére fordítjuk, s azokra fordítva őket, nem vesznek el, hanem százszoros gyümölcsöt hoznak. Az értelem ajándéka véd a falánkságtól és a dőzsöléstől, mert a lelki táplálék édességet, a mennyei dolgok ismeretét ízlelteti meg s általa az érzéki élvezetek megvetésére tanít. Végül a bölcsesség távoltartja tőlünk a paráznaságot, mivel szívünket a legtisztább mennyei szeretettel tölti el s így elfojtja a tisztátalan és állatias szeretetet.

Johannes B. Scaramelli SJ (1687–1725)

Johannes B. Scaramelli SJ a szellemek megkülönböztetéséről szóló könyve számtalan olasz kiadást megért, és sok nyelvre lefordították. Eredetileg a misztikus teológiába való bevezetésnek szánta, de csak ezt a részt tudta publikálni. Így egy önálló mű lett belőle. Magyar nyelvű fordításával nem találkoztam. A könnyebb áttekinthetőség kedvéért az egymásnak megfelelő ismertetőjegyek egymás melletti oszlopokba vannak rendezve.¹²¹

Az Isteni és a gonosz lélek ismertetőjegyei értelmünk mozdulásai és aktusai szempontjából

Egy általános szabály: Sohasem elég egyetlen ismertetőjegy, mindig többnek kell lennie, hogy megítélhessük, milyen lélekről van szó.

<p>Az isteni lélek mindig az igazat tanítja, sohasem visz tévedésbe. Bármely hétköznapi gondolat vagy rendkívüli kinyilatkoztatás, amely ellenkezik a Szentírással, zsinatok döntéseivel és a katolikus Egyház hitével, nem származhat Istentől.</p>	<p>A hazugság atyja mindig valami tévedést akar fejünkbe beszélni. Nyíltan: belénk helyez olyan gondolatokat, amelyek ellentétesek a hittal vagy a szent tanítók általános tanításával, Isten irgalmasságával és a gondviseléssel, vagy összeegyeztethetetlenek a keresztény erkölccsel, vagy felebarátunkkal szemben alaptalan gyanút ébresztenek bennünk azért, hogy heves szenvedélyek</p>
---	---

¹¹⁹ Művét átdolgozta és kiadta Die Herrlichkeiten der göttlichen Gnade címmel Matthias Josef Scheeben (1835-88) teológus).

¹²⁰ Die Herrlichkeiten d. Göttl. Gnade, in Kecskés Pál: i. m. 121. old.

¹²¹ A fordítás a következő német nyelvű kiadás alapján készült: Johannes B. Scaramelli: Regeln zur Unterscheidung der Geister, Herausg. von W. Schamoni, Verlagsdruckerei Josef Kral, év nélkül. (ford. Bocsa J.)

	<p>támadjanak bennünk.</p> <p>Burkoltan, amikor a világosság angyalának mutatja magát. Mond bizonyos dolgokat, amelyek összhangban vannak a hit igazságaival és a keresztyén erkölccsel, de a sok jó közé hamis dolgokat vegyít, és így az óvatlanokat, akik nem imádkoznak eleget, félrevezeti.</p>
<p>Az isteni lélek értelmünkkel sohasem közöl haszontalan, terméketlen, hiú, helytelen dolgokat. Isten sohasem cselekszik cél nélkül.</p>	<p>Ha az ördögi lélek hazugsággal és becsapással nem boldogul, akkor haszontalan, hiú, kevésbé fontos gondolatokat sugall, hogy a jót háttérbe szorítsa.</p>
<p>Az isteni értelem a mi értelmünk számára mindig világosságot ad.</p> <p>„Isten világosság, nincs benne semmi sötétség” (1Jn 1,5). János evangélista több helyen a világ világosságának nevezi Jézust. Isten gyakran megengedi, hogy a hozzá hűséges lelkek is sötétséget tapasztaljanak. De ez a sötétség csak a képzelőerőt uralja, az értelem továbbra is Istenre irányul. Ezek a lelkek továbbra is megmaradnak a tökéletesség útján, gondolkodásuk és törekvésük jó és szent marad.</p>	<p>Az ördögi szellem az értelemben sötétséget támaszt vagy hamis világosságot. A fantázia felkorbácsolásával sötétséget, zavart, homályt, nyugtalanságot, félelmet, kilátástalanságot, reménytelenséget idéz elő az értelmünkben vagy pedig hazug fényt gyújt, amelyben az ember helytelenül látja a dolgokat és amely nyugtalanságba, zűrzavarba taszít.</p>
<p>Az isteni lélek az értelmet tanulékonyá, érzékennyé, hajlékonyá és alkalmassá teszi arra, hogy mások sajátjától eltérő véleményét is elfogadja, különösen, ha előjárók szándékairól van szó.</p> <p>„Isten, az Úr nyitotta meg fülemet. S én nem álltam ellen és nem hátráltam meg” (Iz 50,5). Saul lelkébe alighogy behatolt az isteni világosság egy fénysugara, rögtön megadta magát Krisztusnak és azt kérdezte: „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjek?” ApCsel 9,6)</p>	<p>Az ördögi lélek dacos, önfejű és engedetlen. Scaramelli itt azokra utal, akik „sem a Szentírás szavának, sem a római pápák tekintélyének, sem a zsinatok tévedhetetlenségének, sem a szent atyák tanításának nem vetik alá magukat, hanem makacsul megmaradnak bolond véleményükben”, és Krisztus szavaira hivatkozik: „Miért nem értitek a beszédemet? Azért, mert nem vagytok képesek meghallani a szavamot. A sátán a ti atyátok” (Jn 8,43).</p>
<p>Az isteni lélek értelmünket okossá teszi, helyes ítéletre vezet azzal kapcsolatban, hogy egy cselekedet megengedett vagy meg nem engedett a körülményeket illetően, amelyek egy cselekvést törekvésre érdemessé tesznek vagy sem; a felhasználandó eszközökről; a szóban forgó személyek sajátos körülményeiről, melyeket figyelembe kell venni, mint</p>	<p>A gonosz lélek a jóban való túlzásra ösztönöz. Ez a túlzás nem veszi tekintetbe sem az illő mértéket, sem a szükséges időt, sem a megfelelő helyet, sem a személy jellemvonásait, sem nemét, korát, egészségi állapotát, és gyakran állapotbeli, hivatásbeli kötelességei ellen irányul.</p>

pl. életkor, állapot, foglalkozás, egészség.	
<p>Az isteni lélek az ember lelkébe mindig az alázat és a kicsinység gondolatait árasztja. Igaz, hogy Isten az ő fényével értelmünket megnemesíti és olyan ismeretekre emeli, amelyek természetét felülmúlják, gyakran még rendkívüli módon is, de egyúttal alázatos gondolatokat is ad, hogy a lélek felismerje semmi voltát, kicsinységét és szegénységét, és ezáltal elismerje, hogy ezeket a világos ismereteket nem magától birtokolja, ezért a felemelés közben magát mélyen megalázza. Minél rendkívülibbek ezek az isteni közlések és ismeretek, annál méltatlanabbnak érzi magát az ember.</p>	<p>A gonosz lélek mindig hiú és kevély gondolatokat sugall, még az erényes és szent cselekmények közben is, az önzésnek, önmagunk mások elé helyezésének és a felebarát megvetésének gondolatait. Ezek a gondolatok ott lehetnek már a cselekvés kezdetén, ezáltal megronthatják az egész cselekedetet. De lehet, hogy csak később társulnak, hogy megrontsák a jócselekedeteket. Ha az ember visszautasítja ezeket, ez annak a jele, hogy jó lélek vezet. Ez érvényes minden cselekedetre.</p>

Az isteni lélek és az ördögi lélek ismertetőjegyei az akarat mozdulásai és aktusai szempontjából

Ha fontos tudni, hogy az értelem ismeretei milyen princípiumból, a jó vagy a rossz lélektől származnak, úgy még összehasonlíthatatlanul szükségesebb megkülönböztetni, hogy mely lélek áll akaratunk aktusaink mögött. Minden igazán jó és minden igazán rossz ugyanis az akaraton múlik. Az értelem aktusai, amelyek önmagukban vagy igazak vagy hamisak, az akarat által lesznek igazán jóvá vagy rosszá.

<p>Isten mindig békét ad, amikor az akaratot mozdítja. Ez az egyik legsajátosabb ismertetőjegye az isteni léleknek. A Szentírás Istent a béke Istenének nevezi. „A békesség Istene legyen mindnyájatokkal” (Róm 15,33). „Cselekedjétek így, és veletek lesz a béke Istene” (Fil 4,9). És amikor Jézus azt mondja: „békességet hagyok rátok, az én békémet adom nektek” (Jn 14,27), akkor ezen azt a belső és valódi békét érti, amely egyedül az ő sajátja és nem azt a csalfa békét, amelyet a világ ad. A népek apostola levelei címzettjeinek ismételt békességet és kegyelmet kíván. És amikor az értékes gyümölcsökről beszél, amelyekkel az Úr Lelke a tiszta lelkeket gazdagítja, akkor kifejezetten mondja, hogy ugyanilyen a béke is: „A Lélek gyümölcse szeretet, öröm, béke” (Gal</p>	<p>A gonosz lélek akaratra való hatásának első ismertetőjegye a nyugtalanág, zavar, búskomorság, mélabú. Mindez egyenes ellentétben áll a békével, amelyet Isten ajándékoz a léleknek. Amikor az ördög nyíltan támad, a gyűlölet, kedvetlenség, méltatlankodás, harag, irigység érzéseit kelti és mindenféle zavaros és nyugtalan szenvedélyt; vagy pedig érzéki élvezetek (gazdagság, megtiszteltetés stb.) utáni vágyat ébreszt, melyek vakító fényükkel csalogatnak, de ha nem birtokolja őket az ember, gyötörnek, és ha eléri őket, ezernyi módon nyugtalanítanak, éppen úgy, mint a rózsák, melyeknek elragadó a látványa, de ha kézbe vesszük őket, szúrnak. Ha azonban az ördög rejtőzködve közeledik, hogy jó érzésekkel és látszólag jámbor gondolatokkal csapjon be, a lélekben végül nyugtalanítást és zavart hagy, még</p>
---	--

<p>5,22). Amikor tehát egy gyóntatóatya egy Istennek kedves lelkét megvizsgál, és úgy találja, hogy egy belső, valódi és tartós béke születik meg a lélekben, amikor az az imádságban valami különleges kegyelmet kap, akkor ebből következtethet rá, hogy az Úr látogatta meg, aki feltámadása után az apostoloknak békességet hozott: „Békesség nektek!” (Jn 20,19.21.26.)</p>	<p>ha kezdetben ki is elégítette. Fontos ez a különbségtétel: az a szellem, amelyik a lelket nyugtalanítja, összezavarja, felizgatja és csak rendetlenséget támaszt, gonosz szellem.</p>
<p>A második ismertetőjegy az őszinte, mesterkéletlen alázat. Isten maga mondta, hogy szerető szemeivel néz le mindazokra, akik szegények és alázatos szívűek és szent gyermeki félelemmel teljeseek. „Tekintetem azokon pihen, akik alázatosak és megtört szívűek, és akik remegve félnek szavam” (Iz 66,2). És: „Mert ezt mondja a Fölséges, aki az örökkévalóságban lakik és akinek Szent a neve: „én a magasságban, a szent hegyen lakom, de a megtört és alázatos szívűekkel is ott vagyok, hogy új életet adjak az alázatos lelkeknek, és új életre keltsen a megtört szíveket” (Iz 57,15). Az Isteni Üdvözítő maga is biztosít minket, hogy örök Atyja titkait csak azoknak nyilatkoztatja ki, akik gyermekké lesznek, megalázkodnak, és Istennek alávetik magukat: Dicsőítelek, Atyám, ég és Föld Ura, hogy az okosak és bölcsék elől elrejtetted ezeket és a kicsinyeknek kinyilatkoztattad” (Mt 11,25). Itt idézi Scaramelli Avilai Szent Terézt¹²² majd így folytatja: Nincs nyilvánvalóbb és biztosabb ismertetőjegye az Isteni Léleknek, mint az igazi alázat, amely által a lélek méltatlannak tudja magát az isteni jóindulatra, és ha ilyen kegyelmekben nem részesül, nem vágyódik utánuk; ha</p>	<p>Az ördögi lélek második ismertetőjegye vagy a nyilvánvaló góg, vagy a hamis alázat, sohasem az igazi alázat, amely csak Istentől származhat. Ha az ördög álarc nélkül közeledik, akkor a góg atyjaként semmi más érzést nem támaszthat, mint a hiúságot, felfuvalkodottságot és a kevély öntetszelgést; és semmi más vágyat, mint a megtiszteltetés, dicsőség, magas állás, előnyök, méltóságok utáni vágyat. Gerson írja: „Az ördög hamis angyalként előbb a góg szellemét veti el, majd azt a vágyat, hogy az ember nagy dolgokban forgolódjék, hiú öntetszelgést ápoljon magában és nagyzó módon viselkedjék; miután ezt elérte, azután úgy csapja be, ahogy akarja.” De az ördög, ha ebben a gögös és hiú formában mutatkozik, kevésbé veszélyes, mert így könnyen felismerhető.</p> <p>Jobban kell félni tőle, ha a hamis alázat ruhájába öltözködik és így lopakszik be. Ez az az eset, amikor bűneinkre emlékeztet, amiket elkövettünk vagy a meglévő tökéletlenségeinkre, amikor azt a romlást állítja szemünk elé, amiben voltunk, vagy lelkünk jelenbeli nyomorúságos állapotát. Mindezt egy hamis fény által viszi végbe bennünk, aminek éppen az a hatása, hogy a lélekbe</p>

¹²² „Ezt én magamon tapasztaltam, s az én lelkemet imígyen vezette az Úr. Mások, mint említettem, bizonyára más ösvényen haladnak. Amit én beláttam, az, hogy a benső imának egész épülete az alázatosság talapzatán nyugszik, s minél mélyebben megalázza magát a lélek a benső imában, annál magasabbra emeli őt az Úristen. Nem emlékszem, hogy csak egyet is kaptam volna Tőle azon nagy kegyelmek közül, amelyekről ezután fogok beszélni, anélkül, hogy előzőleg ne lettem volna teljesen megsemmisülve saját gonoszságom láttára. Sőt maga Ő Szent Felsége segített ez irányban, s olyan részletekre irányította figyelmemet, amelyet magamtól sohasem tudtam volna fölfedezni” (Önéletrajz 22.f. 11. Magyarul: Avilai Szt. Teréz: Önéletrajz, Karmelita Rendtartomány, Budapest, 1927. (Utánnomás) XXII. 225. old.).

<p>pedig megkapja őket, megszegyenítve érzi magát, csodálkozik, hogy Isten hogyan részesíthette ezekben, miattuk félelem fogja el, szeretné őket elrejtteni, csak lelki vezetőjének beszél róluk abban a félelmében, hátha csalódások áldozata.</p>	<p>nyugtalanságot hoz, zavartsággal, szomorúsággal, keserőséggel, aggodalommal, kishitőséggel tölti meg azt, sőt gyakran mély búskomorságba dönti. Az óvatlan lélek nem védekezik ezek ellen a gondolatok ellen, mert azt hiszi, hogy miközben bűnei és hibái miatt önmagáról alacsonyrendűen gondolkodik, mély alázatot gyakorol, holott valójában a pokol mérge van rajta. Scaramelli itt szintén Avilai Szent Terézt idézi.¹²³</p>
<p>Az isteni alázat nagylelkűséggel van összekapcsolva. Megalázza és megsemmisíti egy időre a lelket, amikor megpillantja saját semmi voltát és bűneit, de rögtön az Isten iránti bizalomra is emeli és erővel tölti el. Egyúttal békés, derűs, higgadt és kedves ilyenkor a lélek, és nemcsak bűneinek a bocsánatát reméli, hanem bátorságra is szert tesz, hogy korábban elkövetett bűneit és jelenbeli hibás lépéseit jóvá tegye. Sőt éppen saját maga semmiségének a felismerése sokszorozza meg bizalmát, hogy Istenért nagy dolgokat tegyen.</p>	<p>Az ördögi alázat kislelkűséggel van összekapcsolva. Borús zavarodottságával, nyugtalanságával, nyomasztó szorongásaival elrabol a lélektől minden reményt, gyávává és restté teszi, bizalmatlansággal, levertséggel, kislelkűséggel és kétségbeeséssel tölti meg. Elrabolja a lélek minden erejét úgy, hogy az egyáltalán nem, vagy csak nagyon gyöngén képes magát erényes és szent cselekedetekre rászánni.</p>
<p>A harmadik ismertetőjel az Istenbe vetett szilárd bizalom, amely egy saját magától való szent félelmen alapszik. Hogy az Istenbe vetett bizalom mennyire a jó lélek sajátja, világosan látszik abból, hogy Isten ettől teszi függővé minden imánk erejét és hatékonyságát. „Mindazt, amit imában hittél kértél, megkapjátok” (Mt 21,22). „Ha hiszel, minden lehetséges” (Mt 17,19). Jézus nagy bizalmat gyakran csodával jutalmazott: „Ennek hallatára</p>	<p>A harmadik ismertetőjel a kétségbeesés vagy bizalmatlanság vagy hamis biztonság, azonban sohasem Istenbe vetett valódi bizalom. Mivel az ördög látja, hogy csak ritkán sikerül neki hívó lelkeket egy csaknem gyógyíthatatlan kétségbeesés szakadékába taszítania, mit tesz hát? Megpróbál legalább egy kis bizalmatlanságot beléjük lopni úgy, hogy attól kezdve, ha nem is kételkednek, de már nem remélnek annyira. Mindent megpróbál, hogy a</p>

¹²³ „Mert az igazi alázatosság hatása alatt a lélek ugyan felismeri hitványságát; fájdalmat okoz neki saját mivoltának látása; s nagyon is elítélő módon gondolkozunk saját gonoszságunkról annyira elítélőleg, mint ahogy mondtam, s hozzá érezzük, hogy igazunk van, azonban a lélek mindamellert ment minden zavartól, homálytól, szárazságtól, sőt ennek éppen az ellenkezője következik be, amennyiben jól érzi magát, nyugodt, s édesség és világosság vonul belé. Igaz ugyan, hogy fájdalmat érez, másrészt azonban ez a fájdalom erősíti. Belátja, mekkora kegyelem az Isten részéről, hogy ő ezt a fájdalmat érzi, s hogy mennyire üdvös ez reá nézve. Keservesen bánja, hogy vétkezett Isten ellen, másrészt azonban lelkesíti őt az Ő végtelen irgalma. A kegyelem fényének hatása alatt megszegyenülve borul le, s dicsóítja az Urat azért, hogy akkora türelmet tanúsított irányában. Ellenkezőleg ebben az ördögtől származó másik fajta alázatosságban nincs semmi világosság, amely jóra vezetne. Isten úgy tűnik fel előtte, mint aki tüsszel-vassal pusztít el mindent. ... Egyike ez az ördög legkínosabb, legravaszabb és legleplezettebb fondorlatainak valamennyi közül, amelyeket én ismerek.” (Önéletrajz XXX. 7. old.; i. m. XXX. 316 sk. old.)

<p>elcsodálkozott és kísértőihez fordult: „Bizony mondom nektek, Izraelben nem találtam ekkora hitet.” A századosnak pedig ezt mondta Jézus: „Menj, legyen úgy, ahogy hitted!” A szolga még abban az órában meggyógyult” (Mt 8,10.13). „Ott egy hordágyon fekvő bénát hoztak hozzá. Hitüket látva Jézus e szavakkal fordult a bénához: „Bízzál fiam, bocsánatot nyertek bűneid!” (Mt 9,2) „Jézus megfordult, ránézett és így szólt: Bízzál leányom, a hited meggyógyított” (Mt 2,22). Erre megérintette a szemüket és így szólt: „Legyen hitetek szerint!” (Mt 2,29) Erre így szólt Jézus: „Asszony, nagy a hited. Legyen hát akaratod szerint.” Még abban az órában meggyógyult a leánya.” (Mt 15,28) Jézus ezzel küldte el: „Menj, a hited meggyógyított.” Nyomban visszakapta a látását és vele tartott az úton” (Mk 10,52).</p> <p>Ennek az Istenbe vetett bizalomnak azonban mindig együtt kell járnia egy önmagunkkal szembeni szent félelemmel, különben nem volna igazi, hanem hiú, ha nem egyenesen vakmerő bizalom. A bűnösök is bíznak Istenben, és mégis balgán mondják: „Isten jó és irgalmas, nem kell tőle félnünk, Isten nem azt akarja, hogy féljünk tőle, hanem hogy szeressük.” Ez az a balga bizalom, amitől a bölcs óv minket a példabeszédek könyvében. „A balgának nincsenek gátlásai, és gögös” (Péld 14,16). A szent bizalommal csak azok rendelkeznek, akik, mialatt Istenben remélnek, önmaguktól félnek és saját</p>	<p>levertségnek ebbe az állapotába taszítsa őket, hogy így napról napra restebbek és gyengébbek legyenek, és ne legyen többé erejük a jóra. A legborzasztóbb a dologban, hogy az ördög ezt nagyon ravaszul és gonoszul teszi oly módon, hogy arra a meggyőződésre juttatja őket, hogy a csüggedtségnek ez az állapota egészen helyes és ésszerű. Mert miután megismertette velük a már tárgyalt hamis alázatot, szemük elé állította korábbi hibáikat, gyengéiket, és további látszólag jó gondolatokat sugdos nekik, mint például, hogy Isten jósága hatalmas ugyan, de ők gonoszágukkal szembeszegültek az isteni kegyelemmel; hogy Isten bár kész rajtuk segíteni, ők azonban nem méltók erre a segítségre; végül, hogy az egész baj nem Istentől, hanem saját maguktól származik. Ily módon és más látszatok alapján az ilyen lelkek bizalmatlanságukban és csüggettségükben megkeményednek. És ha ebbe a csapdába kerülnek, ott fogva maradnak és nem képesek a tökéletesség útján egy lépést sem tenni előre. Kérem ezért a gyóntatóatyákat, hogy nagy gonddal vigyázzanak gyónógyermekükre, nehogy ebbe a hálóba jussanak, vagy ha már belebonyolódtak volna, gyorsan kikerüljenek belőle. Mondják meg nekik nyíltan, hogy a bizalmatlanság lelke nem Isten lelke, hanem az ördögé. Tanítsák meg őket arra, hogyan szégyenkezzenek bűneik miatt üdvös módon, de utána élő és erős reménnyel tüstént emelkedjenek Istenhez annak megfontolásával, hogy az isteni irgalom végtelenül felülmúlja bűneik számát és súlyosságát.¹²⁴</p>
--	--

¹²⁴ Scaramelli itt tanácsokat ajánl arra, hogyan viselkedjünk a bűn elkövetése után és előtte: „Ha már elkövettük a bűnt, ilyenféle szentírási helyeket állítsunk szemünk elé. Róm 8,34, Iz 50,8 sk, Jób 13,15. Vétkeztem, súlyosan vétkeztem, elismerem, de nem akarom ezt megtétni még az Isten végtelen jósága iránti bizalmatlanság bűnével. Még ha a szakadék szélén volnék, úgy, hogy már-már beleesnék, akkor sem szünnék meg Istenben remélni. Addig kell ismétlni a reménynek ezeket vagy hasonló aktusait, amíg az ember szíve újra fel nem bátorodik. Ezenkívül, hogy az ördög kísértései elől elzárjuk az utat, jó lesz ahhoz tartani magunkat, hogy rögtön, mihelyt valamely bűnt elkövettünk, bánjuk meg és alázkodjunk meg Isten előtt, és vessük magunkat rögtön az isteni jószág karjaiba, és ott szívünket tágítsuk ki szent bizalommal, mielőtt az ördög jönne, hogy kísértéseivel összeszorítsa. És örömmel, békességgel és szabadon szolgáljunk tovább Istennek. A bűn előtt az ördög megpróbál az emberbe egy ezzel egészen ellentétes, de ugyanolyan kitekert lelkiületet belelopni, ti. egy vakmerő és hiú biztonságot, ami által az embert bűnre akarja rávenni. Istent szinte egészen

<p>erőikben nem bíznak. Ha saját gyengeségüket szemlélik, jogos félelem szállja meg őket; de ha Isten jóságát és ígéreteit mérlegelik, akkor nagy bátorság fogja el őket, és miközben ily módon az élő bizalmat bensejükben összekapcsolják a szent félelemmel, biztosan haladnak előre a tökéletesség útján. Ezért ügyeljen rá a lelki vezető, hogy e két érzület, egyrészt a saját maga iránti bizalmatlanság és félelem, másrészt az Istenbe vetett bizalom, soha ne váljanak el egymástól, mert a félelem remény nélkül kishitűséggé, a remény pedig félelem nélkül elbizakodottsággá, hetykeséggé, szemtelenséggé válik. Ahol azonban mindkettő együtt jár, a lelket az örök boldogság kikötőjébe vezetik, és ezért az isteni lélek egyik legszebb ismertetőjegyei.</p>	
<p>A negyedik ismertetőjegy a hajlékony akarat. Említettem fentebb, hogy a tanulékony értelem a jó lélek jele. Itt hozzáteszem a hajlékony akaratot, mert a helyes beállítottságú léleknek önmagában nem elegendő jele, hogy magát hívó módon alávesse, ha egyúttal nem kész az akarata is arra, hogy a hit tanai szerint cselekedjen. Az akaratnak ez a hajlékonysága először is egy bizonyos készenlélet jelent Isten indításainak és hívásainak a követésére, hiszen ebben áll Krisztus igazi követésének az erénye, ahogyan Ő</p>	<p>A negyedik ismertetőjegy az akarat keménysége vagy az engedelmisség megtagadása az előjárókkal szemben. Mindazok, akiket az ördögi lélek ural, az akarat egy bizonyos keménységét mutatják, amely által vagy nyíltan szembehelyezkednek, vagy csak nagyon kedvetlenül követik Isten szolgáinak a meggyőződését, tanácsát, parancsát, vagy feddését, akik őket vezetik. Az olvasó nem fog rajta csodálkozni, ha meggondolja, amit Cornelius a Lapide Szent Pál szavaivalhoz fűz: „Mi köze Krisztusnak Béliálhoz?” (2Kor 6,15) Béliál az ördögöt</p>

együgyű és ostoba irgalmasságúnak állítja elénk, aki engedi, hogy büntetlenül sértéssék, olyannyira, hogy félrevezetve ettől az ostoba meggyőződéstől, minden félelmet félretesz, és irtózás nélkül beleveti magát a bűnökbe. Az ilyen személyek elé a gyóntatóatyá állítsa oda azokat a nagy veszedelmeket, amiknek kiteszik magukat, hogy ti. elhagyja őket Isten irgalma, ha szelídségét bűnökre használják ki. Mondja el nekik, hogy Isten irgalma a tengerhez hasonlít, amely csak azokat a hajókat segíti a kikötőbe, amelyek vitorlával vagy evezővel magukon is segítenek. Ha kezüket tétlenül karba tennék, és tétlenségükben a hajótörés veszedelmének tennék ki magukat, abban a hiedelmükben, hogy a tenger majd elvégez mindent, vajon ki csodálkoznék vesztükön. Hasonlóképpen Isten az irgalom tengere és a jóság óceánja. Ha mi tevékenyek vagyunk és erőltetjük magunkat, hogy megőrizzük magunkat a bűntől, és az elkövetett bűnöket őszintén megbánjuk, akkor ez az édes tenger biztosan az örök üdvösség kikötőjébe vezet minket. Ha azonban mi nem akarunk segíteni magunkon, hanem inkább kitesszük magunkat az elveszés nyilvánvaló veszedelmének, oly módon, hogy áltatjuk magunkat, hogy az isteni irgalom majd mindent elvégez egymagában, akkor a jóságnak ez a még oly szeretetre méltó tengere megengedi mégis, hogy örök hajótörést szenvedjünk. Röviden összefoglalva ezt a tanítást, legyen gondja a gyóntatóatyának arra, hogy a rábízott lelkek a bűn elkövetése után reménykedjenek az isteni kegyelemben, a bűn előtt azonban állandóan féljenek. Ezáltal távol fogják tartani maguktól mind a bizalmatlanság és a kétségbeesés ördögi szellemét, amely a bűn után következik, mind pedig a hamis bizakodás lelkületét, amely megelőzi a bűnt.”

<p>maga világítja ezt meg: „Mindnyájan Isten tanítványai lesznek” (Jn 6,45). Ebben a vonatkozásban írja Szent Ágoston: „Ha az Atya bensőnkben hangját hallatja, és arra tanít, hogy a Fiúhoz menjünk, akkor elveszi a kőszívet és hússzívet ad, ahogyan ezt előre meghirdette a próféta által. Ezáltal az ígéret gyermekeit az irgalmasság edényeivé teszi, amelyeket a megdicsőülésre szánt (De praed. Sanctorum, cap. 8).</p> <p>Az akarat hajlékonysága egy bizonyos könnyedségben áll a tekintetben, hogy mások tanácsait végrehajtsuk, különösen, ha ezek feletteseinktől származnak, akik Istent képviselik és személyét jelenítik meg. Ennek alapja nyilvánvaló. A Szentírásban Isten megparancsolja, hogy az előljáró hangjának úgy engedelmeskedjünk, mint az Ő sajátjának: „Aki titeket hallgat, engem hallgat!” (Lk 10,16). Ezt az engedelmisséget kívánja akkor is, ha azok rossz példát adnak: „Az írástudók és a farizeusok Mózes tanítószékében ülnek. Tegyetek meg és tartsatok meg ezért mindent, amit mondanak nektek, de tetteikben ne kövessétek őket, mert bár tanítják, de tetté nem váltják” (Mt 23,2-3). Mivel Isten Fia ezt az erényt annyira szerette, hogy engedelmes volt a halálig, mégpedig a kereszthalálig (Fil 2,8), ezért hasonló készséget fog azokba is beléönteni, akiket szent sugallataival vezet.</p>	<p>jelenti, aki vezetője volt a pártütésnek és az engedetlenségnek, és első lázadóként vetette le magáról a törvény, a hit és az Istennek való engedelmisség igáját. Ezért nevezik őket pártütő embereknek vagy Béliál fiainak, vagyis az ördög fiainak, az engedetlenség, a pártütés és az istentelenség fiainak”. Ebből következik, hogy a gonosz lélek sohasem indít arra, hogy lelkiatyánknak szívünk belső mozdulásait őszintén feltárjuk, mert a gonosz ellenség csalásának a felfedésére nincs jobb tanács, mint hogy minden gondolatot és a szív minden rezdülését egy tanult, okos és jámbor embernek, különösen a lelkiatyának feltárjuk, és tanácsának alá vessük magunkat. Mivel azonban az ördög nem akarja, hogy leleplezzék, ezért követőiben undort és nagy ellenszenvet támaszt és ültet a lelkiismeret eme feltárásával szemben, és megtiltja azt nekik.</p> <p>Sohasem fordul azonban elő, hogy valakinek azt tanácsolja, hogy tárja fel magát őszintén lelki vezetőjének, mert a betörő és rabló tulajdonságaival rendelkezik, aki semmitől sem fél jobban, mint hogy leleplezzék. Le kell ebből vonni a következtetést, hogy a kemény nyakú engedetlenség és a belső eltitkolása a lelkiatya elől nyilvánvalóan az ördögi lélek jellemzője.</p>
<p>Az ötödik ismertetőjegy a jó szándék mindenben. Isten senkit sem indít és nem is tud valamely cselekedetre más célból indítani, mint a saját dicsőségére, mert „az Úr mindent saját magáért teremtett” (Péld 16,4). Ezenkívül Krisztus világosan tanítja, hogy minden cselekedetünk olyan, amilyen a szándékunk, amivel végbe vesszük azt a cselekedetet. „Ha szemed (vagyis szándékod) ép, egész tested világos. De ha szemed (vagyis szándékod) rossz, egész testedre</p>	<p>A ötödik ismertetőjegy a gonosz szándék a cselekvéseknél. Ha az ördög egy embert gonosz cselekedetekre kísért, akkor semmi kétség, hogy gonosz szándékot is támaszt. Ez azonban megtörténik önmagában jó cselekedetknél is, hogy azokat elrontsa úgy, hogy bár az erény látszata van rajtuk, de lényegük szerint rosszak. Ha valaki például alamizsnát ad, imádkozik vagy gyakorolja a szeretet és az irgalmasság cselekedeteit stb., akkor az ördög egy bizonyos vágyat támaszt benne, hogy</p>

<p>sötétség borul” (Mt 6,22 sk.). Ugyanaz a cselekedet a különböző szándék szerint megváltoztatja egész természetét: ha hiúságból történik, világi; ha élvezetvágyból történik, érzéki; ha rossz, elvetendő szándékból történik, ördögi; ha Isten miatt történik, isteni. Ebből látszik, hogy ha egy személy, aki minden cselekedetében állhatatosan Istent keresi és csak az a vágya, hogy öneki legyen a tetszésére, és őt tisztelje, az ilyen ember az isteni lélek jegyét viseli homlokán.</p>	<p>ezeket az emberek szeme láttára tegye és ezáltal tiszteletet és elismerést arasson; vagy legalábbis azon igyekszik, hogy az illető ezért elkezdje saját magát becsülni, cselekedeteiben tetszését találja, és felsőbbrendű gondolatokat tápláljon saját maga iránt. Ezáltal becsapja őt a leggyalázatosabb módon, úgy, hogy erénynek mutatja előtte azt, ami a rossz szándék következtében bűnné lesz.¹²⁵</p>
<p>A hatodik ismertetőjegy a türelem mindazokban a dolgokban, amelyek a testet gyötrik, mint a szenvedés, fájdalom, betegség, azokban amelyek a tiszteletet sebzik, mint a rágalmak, üldözések, lenézés, vagy amelyek az érzületet támadják, mint például anyagi javak, szülők, barátok vagy valamilyen értékes dolog elvesztése. Ezeknek a higgadt, békés elviselése és még inkább a Krisztussal való azonossá válásnak a vágya ilyen nyomorúságok útján, kiváló bizonyítékai a jó léleknek, Jakab apostol kijelentése („A türelem tökéletes dolog” Jak 1,4) és a Zsidókhoz írt levél („Türelmesnek kell lennetek, hogy Isten akaratát teljesítsétek, és az ígéretet elnyerjétek” Zsid 10,36) tanúsága szerint. A türelem tudniillik – feltéve, hogy nem rejtegetése, eltitkolása a belső kedvetlenségnek, és nemcsak üres látszaterény, hanem valódi, mély, a lélekben gyökerező erény – nem származhat sem a világ szelleméből, amely a megtiszteltetést</p>	<p>A hatodik ismertetőjegy a türelmetlenség a nyomorúságban. Ez a pont nem kíván semmi magyarázatot, mert mindenki tudja, hogy az ördög nem képes a türelem semmiféle érzelmét nekünk adni, hogy sokkal inkább az a szándéka, hogy a harag és a bosszúság érzéseit erősítse fel bennünk. Ha valakit például bármi módon megsértenek, alaptalan híreszteléssel vagy rágalmazással becsületében megtámadnak, akkor az ördög hatalmába keríti az illető képzeletét, emlékezetébe idézi az elszenvedett méltánytalanságot, felnagyítja az elkövető szándékait, pokoli fénybe állítja úgy, hogy a szalmaszálból gerendát, a porszemből hegyet csinál. Ezután belopakodik a belső érzékekbe, izgalomba hozza a vért és a testnedveket, úgy, hogy előnti az illetőt az epe, kedélye elsötétül, értelme összezavarodik. És ha idáig juttatta, felháborodását jogosnak, haragját megengedettnek tünteti fel, egyre jobban feltűzeli és elvakultan bosszúra és meggondolatlan cselekedetekre ingerli.</p>

¹²⁵ „A gonosz lélek gyakran úgy lopakodik be”, idézi Scaramelli Nagy Szent Gergelyt (Registrum epist. lib. VII. ep.12,7), „hogy a jót, amit nem tudott megakadályozni, úgy rombolja szét, hogy a cselekedet végbevitel után az emberben csendben öntetszelgő gondolatokat támaszt, hogy az így becsapott lélek azt, amit tett, valami nagy dolognak tartsa és megcsodálja. Mialatt azon belsejében így gőgösen felfuvalkodik, megfosztja magát annak a kegyelmétől, aki őt erre a jócselekedetre képesítette.” Még egy megjegyzést teszek a lelki vezetőnek. Ha azt látja, hogy a gonosz lélek gyónógyermekeinek a jócselekedeteit tönkre akarja tenni azáltal, hogy helytelen szándékokat támaszt bennük, mint például hiúság, tetszés, földi előny, akkor e kísértés ellen ne azt az orvosságot adja nekik, hogy hagyják abba, vagy halasszák el a jócselekedeteket, mert ez kísértéseiknek nem elkerülése, hanem fokozása lenne, mert a kísértőnek ilyen rossz szándékok keltésénél kettős célja van, ti. hogy az erényes cselekedeteket abbahagyja vagy hogy rosszul csinálja. Tanácsolja nekik azt, hogy szándékaikat változtassák meg és az alacsonyrendű és hibás szándékok helyett nemes és magasabb rendű szándékaik legyenek, mint például Isten dicsősége, az ő akaratja vagy a lélek igazi java.

<p>szereti és a megvetést nem képes elviselni, sem a test szelleméből, amely a testet szereti és semmi szenvedésről nem akar tudni, és végül az emberi szellemből sem, amely mindig az önszeretettel kapcsolatos (ha nem éppen maga az önszeretet), ezért fellázad minden ellen, ami a természetnek ellene van. Ugyanígy a valódi isteni lélek ismertetőjegyei a türelem mellett az odaadás, és az isteni akarattal való egység lelki szárazság, belső elhagyottság, sötétség és kísértések idején, beleszámítva ebbe a rendkívülieket is, amelyeket Isten bizonyos lelkeknél, akiket magasabb tökéletességre akar vezetni, meg szokott engedni.</p>	<p>Amennyiben egy személy szenvedésének az okai testi fájdalmak és fogyatékoságok, anyagi veszteségek, közeli rokonok vagy kedves barátok halála, vagy egyéb baj, amelyek szükséges okokból származnak, az ördög, a türelem ellensége, a lelket annál inkább türelmetlenségre, dühöngésre, kétségbeesésre sarkallja. Az ilyen érzelmekből arra lehet következtetni, hogy a gonosz ellenség van ott kísértéseivel a háttérben.</p>
<p>A hetedik ismertetőjegy az önkéntes belső önmegtágadás. Jézus maga tanított az isteni léleknek erre a jegyére: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát” (Mt 16,24). „A mennyek országa erőszakot szenved, az erőszakosok szerzik meg” (Mt 11,12). És: „Ha a búzaszem nem hull a földbe, és nem hal el, egymaga marad, de ha elhal, sok termést hoz. Aki szereti életét, az elveszíti, de aki gyűlöli életét ebben a világban, az megmenti az örök életre” (Jn 12, 24 sk). Ha tehát az ember az örök élet gyümölcseit akarja teremni, meg kell tagadnia magát, ellen kell szegülnie önakaratának, le kell győznie szenvedélyeit.</p>	<p>A hetedik ismertetőjegy a szenvedélyek háborgása. Ha a gyóntatóatya azt látja, hogy egy gyónógyermekét viharos szenvedélyek izgatták fel, amelyek összezavarják az értelmet és az akaratot erőszakot vesznek, akkor biztos lehet benne, hogy az ördögi lélek működik benne. Igaz, hogy az ilyen szenvedélyek a természetből származnak, de általában csak az ördögtől nyerik erejüket és általa növekednek. A természet enyhébb izgalmakkal kezd, a gonosz ellenség azonban, aki szüntelenül vesztünkön munkálkodik, felpiszkálja, feltűzeli és felerősíti ezeket. Mert amiként Isten mindig szívünk ajtaja előtt áll és sugallataival kopogtat: „Íme, az ajtó előtt állok és zörgetek” (Jel 3,20) ehhez hasonlóan az ördög, Péter apostol szavai szerint (1Pét 5,8), „mint ordító oroszlán jár körbe, keresvén kit nyeljen el”. Ha a lélekben rendezetlen hajlamokat észlel, behatol, és sugdosásainak fáklyájával lángba borítja. Hogyha a szenvedély jelentéktelen okokból hirtelenül szokatlan hevességgel támad fel, szinte természetellenes módon, annál nagyobb oka van az embernek, hogy elhiggye, hogy az ördög a szerző vagy legalábbis a támogató.</p>
<p>A nyolcadik ismertetőjegy az őszinteség, igazlelkűség, egyszerűség.</p>	<p>A nyolcadik ismertetőjegy a hamisság, színlelés, képmutatás. A hazugság atyja</p>

<p>Erények, amelyek kéz a kézben járnak. Isten az első igazság; ezért azokba a lelkekbe, amelyekben lakást vesz, csak az igazság és az őszinteség lelkét tudja beleönteni. Ő maga ezt így magyarázza: „Az egyszerűekkel bizalmasan társalog” (Péld 3,32). Ez azt jelenti, hogy azokat világosítja meg, akiknek egyszerű és egyenes a szívük, akik hamisság, képmutatás és álnokság nélkül valók. Ezért rájuk is, akik kicsinyek a világ szemében, de nagyok Isten szemében, alkalmazhatók az Úr szavai: „Dicsőítelek, Atyám, ég és föld Ura, hogy az okosak és a bölcsék elől elrejtetted ezeket, és a kicsinyeknek kinyilatkoztattad” (Mt 11,25).</p>	<p>nem képes szívünkbe önteni azt az őszinteséget, igazlelkűséget és egyszerűséget, amit Isten önt szolgálai lelkébe. Ez teljesen összeegyeztethetetlen lenne természetével, csak a hazugság és a hamisság lelkét tudja közvetíteni. „Evilág bölcsessége” – Szent Gergely tanúsága szerint (Mor. X.16) – „abban áll, hogy a szív érzéseit ravaszul elrejtse, a gondolatokat kápráztató szavakkal elfedje, hogy a tévedést igazságnak, az igazságot tévedésnek tüntesse fel.” A világban, folytatja, ezt a hamisságot és elítélendő áltatást becsülik és csodálják. „Ezt a világi okosságot ismerik a fiatal emberek a gyakorlás által, ezt tanulják a fiúk pénzért; azok, akik értenek hozzá, gőgösen lenézik a többiekre; és azok, akik nem értenek hozzá, megcsodálják ezeket a dolgokat bátortalanul és féltéken másokban.” A szent tanító ezt a bűnt a világ szellemének számlájára írja, tudniillik később ezt mondja: „Semmit sem tart a világ olyan ostobaságnak, mint mikor valaki azt, ami bensejében van, szavakkal elárulja és nem képes ravasz művészettel elrejtteni.” De éppen ez bizonyítja, hogy a gonosz lélek számlájára kell írni, mert éppen e két lelkület, ahogyan fent mondtuk, egymással cinkosok lelkünk kárára.</p>
<p>A kilencedik ismertetőjegy a lélek szabadsága. Ezt nem kell bizonyítani, nagyon is világosan kimondja a nemzetek apostola: „Ahol az Úr Lelke, ott a szabadság” (2Kor 3,17). Vannak, akik a léleknek ezen a szabadságán a lelkiismeret egyfajta kötetlenségét értik, szabad, önkényes cselekvést, amely kevéssé egyeztethető össze az értelem és a hit törvényeivel, de tévednek, mert ez nem szabadság, hanem a lélek féltelensége. A lelki szabadság megértéséhez szükséges a lélek szolgátságának a felismerése, mert ez olyan erény, amely leginkább ellentétéből ismerhető fel. A lélek szolgálata nem más, mint mikor a lélek aláveti magát egy bűnnek és engedi, hogy ez uralja. A lélek szabadsága a bűn uralmától való szabadságban áll,</p>	<p>A kilencedik ismertetőjegy a lélek szabadságával egészen ellentétes függőség. Az ördög nemcsak arra törekszik, hogy szívünk az ideigleneshez kötődjék (ebben senki sem kételkedhet), hanem nagy fáradságot fordít arra is, hogy rendezetlenül függjünk lelki dolgoktól. Mert ha azt látja, hogy hátat fordítottunk a világnak és hiúságainak, akkor időnként az imádság alatt bizonyos érezhető gyengédséget és érzékileg tapasztalható vigaszokat támaszt bennünk, és azon fáradozik, hogy ezt keressük, ennél maradjunk, ebben leljük tetszésünket, hozzá kötődjék szívünk, és ne Isten miatt, hanem magunk miatt, ne lelki hasznunk, hanem a kielégülés miatt térjünk vissza az imához. A gonosznak ezzel nincs semmi más szándéka, mint hogy megkötözze a lelket azzal az édességgel, hogy</p>

<p>amelynek rabszolgái azok, akik engedik, hogy ezek uralják őket. De meg kell jegyezni, hogy a léleknek ez a szabadsága oszthatatlan erény, mert tökéletességének különféle fokozatai vannak. Valaki szabad lehet a büntől úgy, hogy nem egyezik bele csábításába, ez a szabadság alsó foka. Egy másik valaki szabad lehet a bűn csábításaitól és a benne lévő gonosz hajlamoktól oly módon, hogy könnyen elnyomja ezeket, ez már egy magasabb fok. Szabad lehet a földi és megengedett dolgokhoz való minden kötődéstől, ez egy még magasabb fok. Ha azonban szabad az Isten minden adományához való ragaszkodástól, akkor a szabadság legfelsőbb fokát birtokolja. Aki ezt az erényt tökéletes fokban birtokolja, annak lelke szabad minden zavartól, minden szorongástól és félelemtől, állandóan készen áll mindenben Isten akaratát követni. Az ilyen emberek már szétrobbantották minden kötődés láncát, ezért szabadon élnek minden tökéletlen gondtól a lélek békés nyugalmában és édes derűjében. Boldogok, akik elérték ezt az állapotot.</p>	<p>lelkiéletükben semmi haladást ne tegyenek. Ilyen kötődésből mindenféle meggondolatlanság és oktalanság származik, úgy, hogy egyesek állapotbeli, hivatásbeli kötelességeiket mulasztják el, vagy pedig a szeretetet és az engedelmisséget szorítják háttérbe, hogy mértéktelenül átadják magukat az imának. Isten nem segíti ezeknek a gyenge lelkeknek az előmenetelét, akik, mialatt Istent kellene, hogy keressék, önmagukat keresik.¹²⁶</p>
<p>A tizedik ismertetőjegy Krisztus követésének a vágya. Az isteni léleknek ez a legbiztosabb ismertetőjegye; mert senki sem birtokolhatja Isten lelkét úgy, hogy nélkülözné Krisztus Lelkét, ahogyan Pál apostol mondja: „De ti nem test, hanem lélek szerint éltek, ha valóban Isten Lelke lakik bennetek. Akikben nem lakik Krisztus Lelke, az nem az övé” (Róm 8,9). Isten Lelke nem indít másra, csak arra, amit Jézus Krisztus, Isten Fia szóval és példával tanított. Ez a Lélek azt akarja, hogy az örökbefogadás és a kegyelem által Isten gyermekei legyünk ugyanennek az apostolnak a szavai szerint: „Akiiket Isten Lelke vezérel, azok Isten Fiai” (Róm 8,14). Isten gyermekeivé azonban sohasem</p>	<p>A tizedik ismertetőjegy elfordulás Jézus Krisztustól és az Ő követésétől. Bizonyítékul szolgáljon erre az a nagy ellenszenv, ami a hamis misztikusokban és az eretnekekben volt, akikben az ördögi lélek diadalmaskodott, a Megváltó imáadásra méltó személye ellen. Odáig mentek, hogy megtiltották a róla való elmélkedést, ki akarták oltani a rá való emlékezést, meg akarták akadályozni az ő kultuszát és tiszteletét. Senki sem csodálkozhat ezen, mert az ördög Jézus Krisztus esküdt ellensége; olyan érzéseket és elveket táplál, amelyek Jézus Krisztus isteni személyével, életével és tanításával homlokegyenest ellenkeznek és ezeket igyekszik azokba táplálni, akiket lelkiéletével ural. Jézus, aki elviselte a köpéseket, ökölcsepásokat arculütést és</p>

¹²⁶ Ennek a jelenségnek találó kifejezése a karizmatikus megújulásban a „lelki kocsmázás”.

<p>lehetünk, hacsak nem követjük Jézus Krisztust, az Ő valóságos Fiát. Krisztus erényeinek az utánzására és a tanítása iránti engedelmességre semmi más nem mozgathat bennünket, csak Isten Lelke.</p>	<p>töviskoronát, és aki hordozta a keresztet és magára vállalta a halált, ezt mondja az ő tagjainak: „Aki nekem szolgál, kövessen” (Jn 12,26). Az ördög azonban nem másra tanítja követőit, mint hogy a legmagasabb csúcsokra törekedjenek. Látható, hogy az ördög alapelvei mennyire homlokegyenest ellentétesek Jézus Krisztus alapelveivel; ellentétesek kell, hogy legyenek az ösztönzések is, amiket az ördög az emberi szívben művel. Ha tehát a lelki vezető azt találja, hogy egy lélek elfordult Jézus Krisztus legszentebb emberségétől, a róla való elmélkedéstől és az ő követésétől, ne higgyen a benne működő léleknek, tűnjék bármennyire isteninek is; mert túlságosan is az ördögi cselvető ismertetőjegyeit viseli magán.</p>
<p>A tizenegyedik ismertetőjegy a szelíd, jóságos, önzetlen szeretet, ahogy azt Szent Pál apostol leírja: „A szeretet türelmes, jóságos, a szeretet nem féltékeny, nem kérkedik, nem is kevély, nem tapintatlan, nem keresi a maga javát” (1Kor 13,4 skk.). Szent Ágoston egy szeretettel telt lélekről azt meri mondani, hogy „szeress és tégy, amit akarsz. Hallgatsz, hallgass szeretetből; beszélj, beszélj szeretetből; intened kell, ints szeretetből; kímélsz, kímélj szeretetből. A szeretetnek szívedben kell gyökereznie; ilyen gyökérből csak jó származhat” (Tract. 7 in 1. ep. S. Joannis). Szent Ágoston szép szava, „szeress és tégy, amit akarsz”, amellyel nem ritkán visszaélnék, a valóságban arra való felszólítás, hogy a szeretet lelkületét ápoljuk magunkban.</p>	<p>A tizenegyedik ismertetőjegy a hamis szeretet és a hamis buzgóság. A haragos, zavaros és nyugtalan buzgóság, amelynek a harag az atyja és a kevélység az anyja, az a buzgóság, amit az ördög követőinek a szívébe vet, nem azért, hogy mások hibáit kijavítsák, hanem egyszerűen azért, hogy a békét megzavarják és a testvéri szeretetet megsértsék. Ha tehát a lelki vezető, akár magánházakban, akár szerzetesi közösségekben olyan személyt talál, akit ez a hamis és ostoba buzgóság ural oly módon, hogy önmagát mások hibái miatt mértéktelenül felizgatja, ezek után szimatol, őket ócsárolja, a vele egy házban élők ellen hangosan morgolódik, szigorú büntetést követel és sok nyugtalanságot és zavart támaszt, ne higgyen neki, mert az Úr igazi Lelke arra ösztönöz, hogy mindenki saját magára tekintsen, és ne a mások hibáira. Ha mások hibáit látja, igyekezzen ezeket mentetgetni, és ha nem mentetgethők, tárja nyugodtan az előljárók elé azzal a szándékkal, hogy kijavítsák, és aztán felejtse el őket, vagy csak azért emlékezzen rájuk, hogy a bűnösöket imában Istennek ajánlja.</p>

Scaramelli nem sorolja fel az isteni lélek más egyéb ismertetőjegyeit az akarat mozgulási és aktusai szempontjából, mert a felsoroltak, ahogy joggal kijelenti, elegendők arra, hogy ítéletet mondjunk.

Arra vonatkozóan, hogy mi a teendő, ha a lelki vezető valamelyik gyónógyermekénél az ördögi lélek valamely ismertetőjegyét felfedezi, a következő három dolgot ajánlja:

1) Világosan meg kell, hogy ismertesse velük az ördög sugalmazásait hogy meggyőződjenek róla, hogy ez vagy az a jelenség, ez vagy az a belső mozdulás nem a természetből származik és nem is Isten sugallja, hanem Isten ellenségétől valók, hogy felismerjék az ellenséget, aki őket támadja, és maguktól fegyverkezzenek ellene.

2) Buzdítsa őket az imára, hogy ajánlják magukat Isten oltalmába, és szüntelenül és szívből kérjék segítségét ennek a ravasz és ádáz ellenségnek a támadásai ellen, mert különben az első támadásnál alul maradnak. Erősítse őket abban, hogy bele ne fáradjanak az imába és abba ne hagyják, hanem állhatatosan folytassák mindaddig, amíg a harc tart.

3) Figyelmeztesse őket, hogy az ilyenféle gondolatokat és ösztönzéseket, ha ezekkel támadja őket az ördög, tüstént verjék vissza, megvetéssel utasítsák el, vagy velük ellentétes cselekedeteket végezzenek, annak megfelelően, hogy milyen kísértésről van szó, máskülönben, ha az ellenállás lassú, hanyag és gyenge, lelkük nagy kárára gyakran vereséget szenvednek. „Ha valami meg nem engedett jut az eszedbe”, mondja Szent Agoston (in Zsolt 103. conc. 4), „ne maradj meg nála, ne egyezz bele; az, ami eszedbe jut, az a kígyó feje; taposd szét, és megmenekülsz a kísértés többi mozdulásától.”

Néhány kétséges ösztönzés magyarázata

Ha világosan felismerhető volna, hogy minden ösztönzés honnan származik, akkor a szellemek megkülönböztetése könnyű lenne. „Néha helyesnek lát az ember egy utat, de végül mégis a halálba visz” (Péld 14,12). Ezért álljon itt még néhány utalás annak megkülönböztetésére, ami gyanúsnak tűnik.

Azt a lelket, amely meghozott hivatásbeli döntés után más hivatás után vágyakozik, gyanúsnak kell tekinteni. „Maradjon meg mindenki abban a hivatásban, amit kapott” (1Kor 7,20). Ebből következik, hogy az ördög számlájára kell írni az olyan indításokat, amelyek a meglévő hivatás elhagyására és egy másik visszahúzódbb, szigorúbb, tevékenyebb vagy jámborabb választására ösztönöznek. Van azonban nagy szentek életéből rá példa, hogy megváltoztatták hivatásukat. A jó lélek ismertetőjegyein kívül meg kell állapítani, hogy a szóban forgó személy természetből fogva állhatatlan-e, hogy az új hivatás testi és szellemi erőihez méretezett-e, és másokra ez a változtatás milyen hatással lesz.

Nagyon kétséges az a lélek, amelyik szokatlan, különös, a szóban forgó életállapothoz nem illő dolgokra ösztönöz, mert az isteni gondviselés sem a természetes, sem a természetfeletti rendben nem erőszakosan munkálkodik, hanem nyugodtan, alkalmazkodik mindenkinek az állapotához. Ha valami különlegesre történik Istentől jövő ösztönzés, annak jele rendkívüli engedelmesség vagy mélyen gyökerező alázat. Az erények gyakorlásában a rendkívüli törekvés származhat Istentől, de Isten rendkívüli úton csak olyanokat vezet, akik már megállták helyüket a próbák tüzeiben, és akiket Ő valódi életszentségre szánt.

A nagy, különleges bűnbánati gyakorlatok lelkülete nagyon kétséges. A veszélyre Jézus felhívja a figyelmet a farizeusokkal kapcsolatban. „Komorrá változtatják arcukat, hogy az emberek lássák böjtölésük” (Mt 6,16). És Szent Jeromos mondja: „Tapasztalatból megtanultam, hogy a szamar, ha fáradt, szívesen letér az útról” (Ep. ad Lact.).

Az érezhető lelki vigasztalások lelke kétséges. Amennyiben az ilyen kellemes érzés a kegyelemtől származik, akkor az nem más, mint édes benyomás, amit a természetfeletti és jámbor aktusok a vágyóképeségben előidéznek. Az ilyen vigasztalást nem kell lenézni vagy elvetni, mert szent és hasznára van a léleknek. Ha az ember elfogadja, anélkül, hogy ragaszkodnék hozzá, akkor sokat segít az erények gyakorlásában, az imában való kitartásban és előmenetelben. A nehézség ott van, hogy belső érzelmeink önmaguktól, a kegyelemtől

függetlenül is szent benyomások és gondolatok által is megmozdulhatnak. Ebben az esetben a vigasztalás csak a természet hatása, és semmi hasznot nem hoz. Azonban az ördög is képes ilyen érzéseket létrehozni, a lélek nagy kárára vagy legalábbis veszedelmére, amely úgy látszik, hogy csupa áhítat, valójában teljesen csalás.

A vigasztalásokat gyümölcsseik szerint kell megítélni. Ha az értelem nyitottabb az isteni igazságokra, az akarat erősebb és bátrabb szent dolgokra és a kis hibák ellen is gondosabban harcol, akkor a vigasztalások Isten ajándékai. Ha azonban az ilyen ima után, amelyet ezekkel a vigasztalásokkal és édességekkel végeztek, semmi hatás nem állapítható meg, az ember éppen olyan könnyen esik régi hibáiba, mint előtte, az erénygyakorlatokban lassú és hanyag, és ez mindig újra így van, akkor a lelki vigasztalás igen gyanús, és attól kell tartani, hogy a természet vagy a kísértő közbeavatkozásának az eredménye. Ezért el kell tőle fordulni. Ezzel szemben azt a lelki vigasztalást, amely kegyelem, arról lehet felismerni, ahogyan Szent Ignác ezt lelkigyakorlatos könyvében a harmadik szabályként megadja, hogy a lélekben belső mozdulás támad, amely által Teremtőjének és Urának szeretetében lángolni kezd, és a teremtményeket többé nem önmagukban, hanem minden dolog teremtőjében szereti, és a lélek bánatra és Isten szolgálatában nagyobb készségre kap indításokat. Különösen gyanúsak lennének a tartós, soha meg nem szűnő vigasztalások és lelki édességek. Mert ilyenek csak az igen ritka Istennel való állandó egyesülésben vannak, és általában nagy belső és külső szenvedésekkel járnak együtt.

Bona bíboros (1609–1647)

Ciszterci apát, a *De discretionem spirituum c.* könyv szerzője (Bruxellis 1671 és még több kiadás). E mű alapos kivonatát Maria Lierheimer lefordította és Scaramelli német kiadásához mellékelte. A következő szöveg onnan való.¹²⁷

Az isteni lélekről. Szabályok, hogy az ördögöt megkülönböztessük.

Hatféle szellem van, amelyet háromban lehet összefoglalni: az isteni, az ördögi és az emberi szellemben.

Az isteni szellem a lélek egy belső ösztönzése vagy egy sugallat, amely Istentől való, és erényre és a szentségre ösztönöz.

Ez az isteni vagy belső ösztönzés, ill. sugallat különféle módokon történhet. Származhat Istentől közvetlenül vagy közvetve. Közvetett, ha az angyalok vagy jámbor emberek útján, a lelkiismeret közvetítésével, jó példák, lelkiolvasmány, szenvedések vagy nehézségek stb. által jön.

Nagyon rossz és veszélyes tudatlanság volna, ha a jó ösztönzést a rossztól nem tudnánk megkülönböztetni. Az isteni kegyelem megtanít minket arra, hogy a jó lelket a gonosz lélektől megkülönböztessük. E fény által megvilágosítva a szentatyák és a lelki tanítók ránk hagyták ennek néhány ismertetőjegyét.

Ilyenek a következők:

1. Az ösztönzés maga elárulja azt, akitől származik. Ha a jóra ösztönöz, akkor egy jó lélektől való. Ha ellenben valami rosszra nyerünk ösztönzést, világi hiúságra, testi élvezetre, haszontalan vágyakra és hasonlókra, ebben az esetben a gonosz lélek szól.
2. Az isteni ösztönzések fokozatosan vezetnek a jóról a jobbra és alkalmazkodnak

¹²⁷ A Fordítás a következő német nyelvű kiadás alapján készült: Johannes B. Scaramelli: *Regeln zur Unterscheidung der Geister*, herausg. von W. Schamoni, Verlagsdruckerei Josef Kral, év nélkül, 42–44. old. (ford. Bocsa J.)

- mindenkinek a természetéhez, életkorához, állásához és jelleméhez. Az ördög, sugdosásai közben, nem vesz figyelembe semmi rendet, semmi mértéket és célt, és nem tekinti annak a tulajdonságait, akit félre akar vezetni.
3. Isten a kezdőknek a lelki vigasztalások tejét nyújtja, azért hogy megízleljék, mily édes az Úr; később aztán keményebb táplálékot ad, és akiknek adja, azok közben belső nyugalmat tapasztalnak. Az ördög a kezdőknek Isten útjait nehéznek mutatja, akadályokat állít eléjük, félelembe kergeti és szorongatja őket.
 4. Az isteni ösztönzések a szív belsejében tapasztalhatók; az ördög hangja inkább kívülről jön és zajjal.
 5. Azok, akiket Isten mozgat, különösen rendkívüli dolgok esetén, mindig csalódástól tartanak, alázatosak és őszinték lelkiatyjukkal szemben. Ha azonban a lélek tetszeleg az ilyenekben és gögös lesz, ez biztos jele annak, hogy az ördög a sugalmazó.
 6. Isten lelke irgalmat és szelídséget kölcsönöz a felebaráttal szemben akkor is, amikor az igazságosságot kell alkalmazni; a gonosz lélek az illető érzületét keménnyé, keserűvé, türelmetlenné, haragvóvá teszi és a felebaráti szeretet egyéb megsértésére is ösztönöz.
 7. Isten lelke annak tiszteletére indít, ami szent és tiszteletreméltó, legyen szó személyről vagy dologról; a gonosz lélek minden szentnek a lenézésére, gúnyra és kétségkedésre ösztönöz.
 8. Amikor egy lélek távoli és titkos dolgokat ismer fel, ebben az esetben akkor van szó isteni megvilágosításról, ha az illető alázatáról és szeretetéről csalhatatlan bizonyítékok állnak rendelkezésre. Ha azonban az ilyen ismeretek a kíváncsiságot táplálják és a hiú megtiszteltetést, ebben az esetben az ördög a tanító. A szív belsejének és titkainak az ismeretét és feltárását csak Isten tudja megadni.
 9. A csodák nem csalhatatlan jelei a szentségnek. Isten gonosz emberek által is tehet csodát vagy megengedheti, hogy az ördög segítségével olyan dolgokat tegyenek, amik az emberek szemében csodának számítanak. Ha csodák által emberek térnek meg, ez jó jel; mert Isten egy alapos megtéréshez többnyire olyan embereket használ fel eszközül, akik tetszésére vannak. Képmutatók és nem szent emberek soha nem térítettek meg teljesen egy bűnöst sem.
 10. Az olyanra való ösztönzés, amiben nincs semmi rossz vagy amely nem akadályoz egy nagyobb jót, vagy a cselekvő állásával összeegyeztethető, a jó szellemtől való. De ennek a felismerése érett vizsgálatot kíván, mert a dolognak minden szempontból jónak kell lennie; azonban nem olyan könnyű felismerni, hogy miben áll egy mű minden szempontból való tökéletessége. Azt is figyelemmel kell kísérni, hogy az ösztönzés ne csak kezdetben, hanem folyamatában, a végén és a körülmények figyelembevételével is jó legyen, mert egy olyan kezdeményezés, amely az elején jó volt, később rosszá válhat.
 11. A jó szellemet mindig okosság kíséri és rendezett szeretet. Az a szellem, amely mértéktelenségre ösztönöz, rendetlenséget eredményez és okatlan, az gonosz szellem.
 12. Isten először a belsőt rendezi el, és az alázat alapjait rakja le, csak azután ösztönöz nagy és pompás külső tettekre. A gonosz lélek külső dolgokra vesz rá és nem törődik a belső emberrel.
 13. A jó szellem a jókkal szemben szelíd, nyers a rosszakkal szemben; a rossz szellem ellenben a gonoszaknak kedvez, és riasztja a jókat, hízeleg a bűnösöknek, vakmerő reményeket táplál bennük, és távol tartja őket a bánattól; ezzel szemben aggályokat kelt a jókban és csömört Isten szolgálatában.
 14. Ha az ember bűnbánatra nyer ösztönzést, kishitúsége és kedvetlensége hamar derűvé és {jóra, engedelmességre való} készséggé változik. Ez a Mindenhatónak a keze, aki benne tevékenykedik.
 15. Az a szellem, amelyik távol tart az érzéki gyönyöröktől és a munka és a kereszt szerelmeseivé tesz, jó szellem.

16. A jó szellem legjobb ismertetőjegye végsősoron a szeretet.

Ligouri Szent Alfonz (1696–1787)

A redemptorista kongregáció alapítója, püspök, egyháztanító.

A lelki szárazság szerepe¹²⁸

Adjuk át magunkat Isten akaratának a lelki szárazságban, melyet az imában, áldozásnál, az Oltáriszentség látogatásánál s egyébként szenvedünk. Fáraszt és untat minden. De öntsünk magunkba bátorságot mondván: mindezt Isten tetszésére akarjuk tenni. Minél nagyobb az ima nehézségében érzett megpróbáltatás, annál kedvesebbek leszünk Isten előtt. Nem ismerhetjük meg jobban tehetetlenségünket és nyomorúságunkat, mint a szárazság állapotában. Alázzuk meg azért magunkat az imában s mondjuk önátadóan: Uram, nem érdemlek vigasztalást. Csak azt kérem, irgalmazz nekem. Őrizz meg kegyelmedben s tégy velem tetszésed szerint.

Boldog Pietrelcinai Pio atya

A XX. században élt kapucinus szerzetes-pap, misztikus, stigmatizált.

Önvádak¹²⁹

Óvakodjunk a különböző szemrehányásoktól és vádaktól önmagunk ellen. Ezek a vádak legtöbbször az ellenségtől jönnek, azzal a céllal, hogy megzavarják békességünket Istenben. Ha az ilyen szemrehányások és vádak mérsékeltebbé tesznek, és a jó cselekedetekre buzdítanak, anélkül, hogy eltörölnék az Istenbe vetett bizalmat, biztosak lehetünk, hogy Istentől származnak. De ha felkavarják bensőnk, és félelemmel töltenek el, biztosak lehetünk benne, hogy az ördögtől jönnek, és mint olyanokat kerülnünk kell, menedéket keresve az Istenbe vetett bizalomban.

A béke a szellem egyszerűsége, az értelem komolysága, a lélek nyugalma, a szeretet köteléke. A békesség a rend, a harmónia mindannyiunkban. A béke állandó öröm, amely a jó lelkiismeret tanúságából forrászik. A béke annak a szívnek a szent öröme, amelyben Isten uralkodik. A béke út a tökéletesség felé, sőt még több: a tökéletesség a békében található. Az ördög pedig, aki mindezt jól tudja, minden erejét latba veti, csakhogy felkavarja békénket.

Kérkedés¹³⁰

Ettől a hibától azért is érdemes óvakodni, mert nincs ellentétes erény, amellyel le lehetne győzni. A haragot földre teperhetjük a szelídséggel, az irigységet a szeretettel, a gőgöt az alázatossággal és így tovább. A kérkedés belopakodik a szent tettekbe, és még magába az alázatosságba is, ha nem vesszük észre időben. A szentek az életszentség szújának nevezik.

¹²⁸ Regolamentoo di vita de un Crist. 5. 4., in Kecskés Pál: i. m. 155. old.

¹²⁹ Harmath K.: Pietrelcinai Pio atya, Agapé, Szeged, 1995. 60. old.

¹³⁰ Harmath K.: i.m. 69. old.

Tanqueray (1854–1932)

A több nyelvre, így a magyarra is lefordított kézikönyv, „A tökéletes élet – Aszkétika és misztika” szerzője. A misztika szemszögéből és a lelki vezető szempontjából nézi a lelki jelenségeket. A hivatkozások a könyv 1-1599-ig terjedő marginális számaira vonatkoznak.

A szellemek megkülönböztetése¹³¹

A szellemek megkülönböztetése az a folyamat, melyben differenciáljuk azt, hogy a különféle indulatok milyen forrásból erednek.

Elméletileg szólva hat különböző forrásból eredhetnek: saját magunktól; a világtól, mely érzékeink útján hat szellemünkre és rosszra sarkall; a jó angyaloktól, akik jó gondolatokat ébresztenek fel bennünk; az ördögöktől, akik szintén hatnak érzékeinkre, hogy bűnbe vigyenek; Istentől, aki egyedül tud közvetlenül hatni magasabb képességeinkre, és bennünket mindenkor csak jóra ösztönöz.

Mindez a gyakorlatban: Elegendő annyit tudnunk, hogy az indulataink jó vagy rossz forrásból erednek. Jó források: Isten, angyalok, a kegyelemtől segített emberi lélek. Rossz források: ördögök, test, világ.¹³²

Azokat a szabályokat tehát, amelyek segítségével a jó forrást meg tudjuk különböztetni a rossz forrástól, a szellemek megkülönböztetésére vonatkozó szabályoknak nevezzük.

Történetiségéhez:

Már Szent Pál megvetette ennek alapjait, amikor különbséget tett az emberben test és lélek között, az emberen kívül pedig Isten Szentlelke és a gonosz szellem között.

Majd a lelkiélet írói, úgymint Cassianus, Szent Benedek, Szent Tamás, a Krisztus követésének írója, Szent Ignác szintén adtak szabályokat, melyek segítségével meg lehet különböztetni a kegyelemtől eredő indulatokat a romlott természetből fakadóaktól.¹³³

Szent Ignác szabályaihoz hozzáadhatunk még néhányat:

Aki hirtelen akar tökéletes lenni, elhagyja jelen foglalkozásait, feltűnő erényeket gyakorol, különködik, az ilyen a gonosz lélek befolyása alatt áll, mert a jó szellem is magas tökéletességre akar ugyan vezetni bennünket, de olyanra, amely megfér állásunkbeli kötelességeinkkel; aláztos és rejtett életre sarkall.

A kis dolgok lenézése és az a vágy, hogy a nagy dolgokban keressük megszentelődésünket, nem a jó szellem hatása. Mert a jó szellem arra ösztönöz, hogy legyünk mindenben hűségesek állásbeli kötelességeinkhez és állhatatosak a kis erényekben: „*egy i betű vagy vesszőcske nem múlik el a törvényből, míg csak mind be nem teljesedik*”.

Az a tetszelgés, amellyel újra meg újra visszatérünk jócselekedetünk elgondolására, az az óhajlás, hogy tiszteletben legyen részünk erényünkért, nem a kereszténység szellemétől jön, mert az nem kíván tetszeni másnak, csak Istennek: „*Ha még az embereknek igyekeznék tetszeni, Krisztus szolgája nem volnék*”. Így pl. hamis aláztosság az, amely magamagát kicsinyíti, hogy mások dicsérjék; hamis szelídség az, amely az embereknek akar kedveskedni; az ilyesmi ellenkezik Isten szellemével.

¹³¹ Tanqueray : i. m. 951–952. 1281–1284. pont

¹³² A világ fogalma értelmezéséhez lásd a *Bevezető gondolatok a szellemek megkülönböztetéséhez* c. fejezetet!

¹³³ E szabályokat lásd fentebb!

Aki panaszkodik, türelmetlenkedik, elkedvetlenedik a próbák és a lelki szárazság idején, az emberi szellem behatása alatt áll; mert az Isten szelleme ellenkezőleg a kereszt szeretetére nevel, a lemondásra, a szent maga-elhagyásra, és arra tanít, hogy maradjunk állhatatosak az imádságban a szárazság és a szórakozottság ellenére is.

Szabályok a magánkinyilatkoztatások megkülönböztetésére¹³⁴

Pontos szabályokra van szükségünk ahhoz, hogy fel tudjuk ismerni az igazi kinyilatkoztatásokat, megkülönböztetve bennük az emberi elemeket.

Ezek a szabályok vonatkoznak: a személyekre, akik a kinyilatkoztatást kapták; a tárgyra, amelyről a kinyilatkoztatás szól; hatásaira, melyeket létesít; a jelekre, melyek kísérni szokták azokat.

Mely személyek kaphatnak kinyilatkoztatást?

Természetes tulajdonságok:

- vérmérséklet szempontjából: kiegyensúlyozott legyen
- értelmi téren: józan, helyes ítéletű-e vagy képzelő, túlságosan érzélgős? Tanult vagy tanulatlan? Kitől tanult? Nem tompította-e el értelmi képességeit betegség vagy hosszú böjtölés?
- erkölcsi szempontból: őszinte-e vagy szokása túlozni, néha talán költeni is? Nyugodt kedélyű vagy szenvedélyes?

Természetfölötti tulajdonságok:

- az illetőnek van-e kripóbált lelkiélete vagy csupán többé-kevésbé érzékies jellegű lelkiélete van
- van-e őszinte alázatossága vagy ellenkezőleg szeret a többiek fölé emelkedni és kiváltságaival eldicsekedni? Az alázatosság a próbaköve az igazi szentségnek.
- kinek mondja el kinyilatkoztatásait, lelki vezetőjének vagy más személyeknek; követi-e vezetőjének tanácsait?
- átment-e a passzív próbákon¹³⁵ és a szemlélődésnek első fokozatain; gyakorolja-e hősiességét az erényeket?

Ezek a jelek még nem bizonyítékai a kinyilatkoztatás valódiságának, csak hihetőségi kritériumok. Hiányuk sem bizonyíték arra, hogy nem volt kinyilatkoztatás. Valószínűségi ítélet hozható ezek segítségével.

Mik a tárgyai a kinyilatkoztatásoknak?

Ez talán a legfontosabb pont, mint ahogy már Szent Pálnál megtaláljuk: „*De ha akár mi, akár egy mennyei angyal más evangéliumot hirdetne nektek, mint amit mi hirdetünk, átkozott legyen!*” Ez mindennek az alapja, hiszen Isten nem kerülhet ellentmondásba önmagával.

Minden kinyilatkoztatást hamisnak kell minősíteni, amely a hitnek valamely tételével, azaz az Egyház tanításával ellentétben van.

¹³⁴ Tanquerey : i. m. 1497–1508. pont

¹³⁵ Passzív próbákon azt érti a szerző, amikor Isten próbálja meg az embert testi, lelki betegségekkel, anyagi és erkölcsi veszteségekkel, olyasmikkel, amikkel Jóbot megpróbálta. Jób könyvéből az is látható, hogy ez a próbatétel úgy is végbemehet, hogy Isten mintegy átengedi a gonoszoknak. Hűséges marad-e akkor is, amikor rosszul megy sora?

Isten nem szokott teológiailag vitatott kérdéseket magánkinyilatkoztatás útján eldönteni.

El kell vetni minden olyan látomást, mely ellentétben van a keresztény erkölcsiséggel.

Ezért gyanúsak például az olyan jelenések, amelyekből hiányzik a méltóság, a tartózkodás, amelyek nevetségesek (ez jellemzi különösen az emberi vagy ördögi utánzásokat).

Az sem valódi kinyilatkoztatás, amelyben Isten lehetetlen dolgokat kér.

A kinyilatkoztatások hatásaiból vett szabályok

Gyümölcsseiről ismerjük meg a fákat: Szent Ignác és Szent Teréz szerint az isteni jelenés először ijedséget vált ki, melyet csakhamar követ a béke, az öröm és a biztonság mély és tartós érzése; az ördögi jelenés először örömet vált ki, de nemsokára zavar, szomorúság, elkedvetlenedés áll be. Az igazi kinyilatkoztatások megerősítik a lelket az alázatosság, engedelmesség, türelem, Isten akaratán való megnyugvás erényeiben; a hamisak ellenben kevélységre, elbizakodottságra, engedetlenségre ösztönöznek.

Összefoglalva: „*Ez a kegy nagymértékben hoz megszegyenülést és alázatosságot, míg az ördög behatása éppen ellenkező behatásokat váltana ki. Olyan nyilvánvaló, hogy Istentől jön, hogy a lélek teljesen képtelen arra, hogy a maga érdemének tulajdonítsa: világos neki, hogy ez Isten ajándéka. Azok miatt a kincsek miatt, amelyekkel ez a kegy a lelket gazdagítja, és azok miatt a belső hatások miatt, amelyeket előidéz, lehetetlen az idegbajban keresni a forrását. Az ördög sem idézhet elő ennyi jót: akkor a lélek nem érezne olyan mélységes békét, olyan állandó kívánságot, hogy Istennek tessen, olyan nagy megvetését mindannak, ami nem vezet hozzá.*” (Avilai Szent Teréz)

Szabad-a az embernek jeleket kérni a kinyilatkoztatások megerősítésére

Ha az ügy fontos, meg lehet tenni, de megfelelő alázattal és csak feltételesen szabad kérni, hiszen Isten nem tartozik senkinek csodát tenni, hogy megerősítse látomásait.

Ha az ember csodajeleket kér, bízva annak megválasztását Istenre!

Azonban ha a kért csoda bizonyított és kapcsolata is nyilvánvaló a kinyilatkoztatással, akkor nincs helye a kétségnek.

A hamis elemek magánkinyilatkoztatásokba keveredése

Ha egy kinyilatkoztatás alapjában véve valódi, akkor is keverednek és keveredhetnek bele hamis elemek. Isten célja alapvetőleg ugyanis az a kinyilatkoztatásokkal, hogy a látnok lelkiéletét korrigálja, előmozdítsa haladását, ezért nem szükségképpen korrigál ki mindent, és végképp nem szükségtelen csodákkal.¹³⁶

A hamis elemek magánkinyilatkoztatásokba keveredésének okai:

Az emberi tevékenység belekeveredik az isteni kegyelem munkájába; ez főképpen azoknál történik meg, akiknek élénk képzelete és eleven értelmi működése van. Így megtalálható lehet bennük: a kor téves tudományos nézetei; a lelki vezetők felfogásai; történelmi tévedések elsősorban Jézus, a Szent Szűz életével vagy más Szentírási

¹³⁶ Ehhez hozzáfűzhetjük, hogy ha Isten szól egy lélekhez, azt mindig az illető természetének, emberi adottságainak megfelelően teszi. Ennek legelső oka abban keresendő, hogy Isten önállóságra, szabadságra teremtette az embert. A teremtés egy önállóság-adás és éppen ezért Isten soha nem tevékenykedik a teremtmények természetének a megkerülésével, úgymond belenyúlva a világba.

személyekkel kapcsolatban.

A magánkinyilatkoztatást rosszul is lehet értelmezni. Sőt maga a látnok is elferdítheti a kinyilatkoztatást, ill. aki kapja, már azáltal, hogy szavaival ki akarja fejezni, le akarja írni azt.

Rendkívüli lelki, de egyben testi jelenségek¹³⁷

Ezek a jelenségek, amelyek a lelket is, a testet is érintik, leggyakrabban az önkívülettel vannak kapcsolatban (1454 pont). A legfőbbek ezek: 1. a *fölemelkedés*; 2. a *fénykoszorúk*; 3. *illatok*; 4. az *étlenség*; 5. a *sebhelyek*.

I. A fölemelkedés.

A fölemelkedés (levitáció) az a jelenség, hogy a test fölemelkedik a levegőben és ott megmarad egy ideig, minden természetes támasz nélkül. Ilyenkor mellékes elragadtatásnak is szokták nevezni. Máskor a test nagy magasságokba emelkedik fel: ez az elragadtatásos *repülés*; megint máskor úgy látszik, mintha gyorsan futna, a föld felszínén; ez az *elragadtatásban való járás*.

A szentek életében, akár a bollandistáknál, akár a papi zsolozsmában gyakran olvasunk ilyen fölemelkedésről; példák erre: Keresztes Szent Pál, ápr. 18. Néri Szent Fülöp, máj 26. István király aug. 20. és szept. 2. Cupertinoi Szent József, szept. 18. Alcantarai Szent Péter, okt. 19. Xavéri Szent Ferenc, dec 3. stb. A leghíresebb esetek egyike Cupertinoi Szent Józseffel történt, aki, midőn látta, hogy a munkások hasztalan kínlódnak egy nehéz missziós kereszt felállításával, hozzájuk repült, megragadta a keresztet és minden erőfeszítés nélkül elhelyezte a kívánt gödörben.

Itt kell megemlíteni azt a jelenséget is, amikor valaki olyan nehézé válik, hogy a legnagyobb erővel sem lehet kimozdítani helyéből.

A racionalisták megkísérelték ezeket a tényeket *természetes úton magyarázni*. Némelyik azt mondta, hogy az illetők nagymennyiségű levegőt szívtak be tüdejükbe; mások ismeretlen lelki erőt hívtak segítségül; megint mások azt vélik, hogy nem tudják a dolgot magyarázni. Mennyivel bölcsőbb XIV. Benedek álláspontja! Ő mindenekelőtt megköveteli, hogy a tény kétséget kizárólag meg legyen állapítva, hogy ki legyen zárva mindenféle csalás. Azután kijelenti: 1. hogy a kétségtelenül megállapított fölemelkedést nem lehet természetes módon magyarázni; 2. hogy mindamellett nem múlja felül az angyaloknak és az ördögöknek az erejét, akik levegőbe tudnak emelni egy testet; 3. hogy a szenteknél ez a kegy mintegy előlegezése a *könnyedség adományának*, amellyel a dicsőséges test fel lesz díszítve.

II. Fénykoszorúk

Az elragadtatást néha fényjelenségek is kísérik: néha a homlok körül van fonva fénykoszorúval, néha az egész test fényárban úszik.

Ebben a kérdésben is összefoglaljuk XIV. Benedek tanítását. Mindenekelőtt jól meg kell vizsgálni az esetet és körülményeit, hogy meg lehessen állapítani, hogy nem jöhet-e a fényjelenség valami természetes okból. Meg kell különösen állapítani:

1. hogy a fényjelenség nappal történt-e, avagy éjjel; és ha éjjel, akkor a fényjelenség erősebb volt-e, mint minden más világosság;
2. hogy egyszerű szikráról van-e szó, amilyen a villamos szikra, avagy a jelenség

¹³⁷ Tanquerey: i. m. 1517–1549. pont

huzamosabb ideig tart és többször ismétlődik;

3. hogy valamely vallási ténykedés alatt következik-e be, amelynek az imádság, szentbeszéd, elragadtatás.

4. hogy vannak-e kegyelmet föltételező hatásai, mint tartós megtérés és efféle;

5. hogy az a személy, aki körül ilyen fényjelenségek történnek, erényes-e, szent-e.

Csak miután mindezen részleteket megvizsgáltuk és megfontoltuk, lehet erről a kérdésről ítéletet mondani. – Ha ez a jelenség természetfölötti, ez is előlegezése a dicsőséges test fényességének.

III. Illatok

Néha a szentek testéből, akár még életükben, akár haláluk után, illatok fakadnak, amelyek szépen jelképezik az erényvirágok illatát.

Így Assisi Szent Ferenc sebhelyeiből néha kellemes illatok áradtak. Amikor Szent Terézia meghalt, az a víz, amellyel testét megmosták, édes illatot lehelt; kilenc hónapon keresztül titokzatos illat áradt ki sírjából és amikor sírját felnyitották, illatos olaj folyt ki testéből. Sok hasonló esetet lehet olvasni a szentek életében.

XIV. Benedek szerint ilyen esetben a következőképpen kell eljárni, hogy meg lehessen állapítani a csodát:

1. meg kell vizsgálni, hogy az illat tartós-e;
2. hogy nincsen-e valami a test mellett, vagy a sírban, ami előidézhethetné;
3. hogy történt-e valamely csoda annak az illatos víznek, vagy olajnak használatától, amely a szentnek testéből fakadt.

IV. Hosszas étlenség

Voltak szentek, főleg azok között, akik Krisztus Urunk sebhelyeit, a stigmákat viselték, akik éveken keresztül a szentáldozáson kívül semmiféle táplálékot nem vettek magukhoz.

Dr. Imbert-Goubeyre feljegyez néhány meglepő esetet: „Folignói Szent Angela tizenkét éven keresztül semminemű táplálékot nem vett magához; Sziennai Szent Katalin körülbelül nyolc évig; de Rente B. Erzsébet tizenöt évig; Szent Lidwina huszonnyolc évig; Racconigi B. Katalin tíz évig ... napjainkban, pedig Andriani Róza huszonnyolc évig, ... Lateau Lujza tizennégy évig”, Marthe Robin több mint 30 évig.

Az *Egyház* nagyon szigorú az ilyenféle tények megvizsgálásában és hosszú időn át tartó szüntelen ellenőrzést kíván, sok és ügyes tanút, akik képesek az esetleges csalást észrevenni. Ezeknek meg kell figyelni, hogy teljes-e az étlenség, kiterjed-e az italokra is és nemcsak a szilárd ételekre; tartós-e és mellette végzi-e az illető személy mindennapi teendőit.

Itt kell megemlíteni az álmatlanságot is. Így pl. Alcantarai Szent Péter nem aludt negyven éven keresztül csak egy és félórát naponta. Ricci Szent Katalin csak egy órát aludt hetenkint.

V. A sebhelyek (stigmák)

1. Mibenlétük és eredetük

Ez a jelenség abban áll, hogy az illető személy megkapja Krisztus Urunk sebeinek hasonmását a két kezén, lábán, oldalán és homlokán. Ezek a sebhelyek maguktól keletkeznek, minden külső eszköz alkalmazása nélkül, és belőlük időnkint tiszta vér folyik.

Az első stigmatizált Assisi Szent Ferenc volt; 1222. szept. 17-én az Alverna hegyen egy nagyszerű elragadtatása közben látott egy szeráfot, aki a keresztrefeszített Üdvözítőt ábrázolta és felidézte benne ennek sebeit. Ezek a sebhelyek haláláig megvoltak rajta és

vörhenyes vér folydogált belőlük. Próbálta elrejtetni ezt a csodát, de nem sikerült neki egészen; amikor pedig meghalt, 1226. okt. 11-én, a csoda köztudomású lett. – Azóta ilyen eset többször fordult elő. Dr. Imbert háromszázhuszonegy ilyen kiváltságoltat számlál, akikből negyvenegy férfi. Hatvankét stigmatizált boldoggá, vagy szentté van avatva.

Bizonyosnak látszik, hogy a stigmatizáció csak olyanoknál jelentkezik, akiknek elragadtatásaik vannak; és hogy igen éles fájdalmak előzik meg és kísérik, amelyek hasonlónak teszik az embert a szenvedő Jézushoz. Ha ez a fájdalom nem jelentkezik, ez rossz jel; mert a sebhelyek azt jelentik, hogy az illető személy részese lesz Jézus Krisztus szenvedéseinek.

A sebhelyek létezését annyi tanú bizonyítja, hogy abban a hitetlenek sem kételkednek többé; hanem természetes módon próbálják megmagyarázni. Azt állítják, hogy némelyeknél, akiknek túl erős az ingerlékenységük és az érzelmességük, vérizzadást¹³⁸ lehet előidézni, ami a sebhelyekhez hasonló jelenség.

2. Mik a jelei a valódi sebhelyeknek?

Hogy a sebhelyeket meg lehessen különböztetni azoktól a jelenségektől, amelyeket természetes úton elő lehet idézni, figyelemmel kell lenni a sebhelyek következő tulajdonságaira:

a) A sebhelyek kizárólag azon a helyen jelentkeznek, ahol Krisztus Urunk sebei voltak; míg a hipnotizált vérzései más helyeken jelentkeznek.

b) A sebek megújulása és a fájdalmak általában olyan napokon jelentkeznek, amelyek összefüggésben vannak Krisztus Urunk szenvedésével, tehát pénteken, vagy az Úr Jézus valamelyik ünnepén.

c) Ezek a sebek nem gennyesednek: a vér, amely belőlük folyik, tiszta, míg a legkisebb nyílt seb a test bármely részén, ha természetes úton keletkezett, gennyesedésnek indul a stigmatizáltaknál is. Nem gyógyulnak, bármiféle természetes gyógymódot alkalmazzanak is rájuk, és néha harminc-negyven esztendeig is tartanak.

d) Bőségesen folyik belőlük a vér, ami érhető az első napon, amikor keletkeznek, de nem magyarázható meg a következő napokon. A sebhelyek általában a felszínen vannak: távol a nagy véredényektől, és mégis ömlik belőlük a vér.

e) Végül és mindenekfelett; ez a jelenség csakis olyan személyeknél fordul elő, akik hősi fokban gyakorolják az erényeket és kitűnnek különösen a kereszt szeretetében.

Ezek a körülmények mutatják, hogy itt nem természetes beteges tünetről van szó, hanem itt egy értelemmel és szabad akarattal bíró lény rendkívüli módon hat ezekre az emberekre, hogy hasonlókká tegye őket a keresztrefeszített Üdvözítőhöz.

Különbségek rendkívüli misztikus jelenségek és a beteges tünetek között (összefoglalás)¹³⁹

Az elragadtatással kapcsolatos jelenségek annyira be vannak bizonyítva, hogy azok, akik a tényeket elismerik, nem kételkedhetnek létezésükben; de sokan beteges tüneteknek akarják azokat feltüntetni, mint amelyek véleményük szerint az idegek túlfeszültségéből, különösen *hisztériából* erednek. Van közöttük olyan is, aki az elmebetegség egy nemét véli

¹³⁸ Bizonyos versenylovaknál is előfordul hasonló jelenség (a szerk. megjegyzése).

¹³⁹ Az itt következő, gyakran általánosító, és saját korának orvosi tudása szintjén lévő állítások közül sokkal vitába lehet szállni. Mégis leközzöljük, mert ezen a területen különösen nehéz a megkülönböztetés és hiányos az irodalom. Inkább orvosi szakkönyvek foglalkoznak a témával orvosi és nem lelkiéleti szemszögből. És e könyvek nagy része eleve kizárja a misztikus jelenségek lehetőségét.

megállapítani ezekben a személyekben. Kétségtelen, hogy a szentek is megbetegedhetnek, mint minden ember. Azt kell megtudni, hogy ha betegek is, lelkileg kiegyensúlyozottak-e és nincsen-e valami hiba a józan ész körül. Márpedig olyan nagy a különbség a misztikus jelenségek és az idegbeteg tünetek között, hogy józan ítéletű és jóhiszemű ember a kettőt nem tévesztheti össze egymással. Egyiknél és másíknál más: 1. az alany; 2. mások a jelenségek; 3. és mások az eredmények.

1. *Más az alany.* Ha az ember összehasonlítja az idegbeteg embereket azokkal, akiknek elragadtatásaik vannak, akkor úgy találja, hogy az előbbiek nem kiegyensúlyozott egyének sem szellemi, sem erkölcsi szempontból, míg ezek az utóbbiak legalább is erkölcsi szempontból tökéletesen kiegyensúlyozott egyének.

A. *Az idegbetegek* nem kiegyensúlyozottak sem szellemileg, sem erkölcsileg: Meg lehet állapítani náluk, hogy az értelem és az akarat tevékenysége meg van gyengülve, az öntudat is meg van zavarodva és néha fel van függesztve; a figyelem megcsappant, az ítélőképesség elsatnyult, az emlékezőtehetség annyira csődöt mondott, hogy az illetők azt gondolják, hogy két különböző személyiség van bennük; értelmükben hovatovább nem marad egyéb, mint egypár rögeszme, azért gondolkozásuk rövidesen annyira egyirányú lesz, hogy örülteknek látszanak. Ezzel egyidejűleg meggyöngül az akarat is, az érzelmek felülkerekednek; az ilyen ember szeszélyeinek játékszere lesz, vagy egy fölényesebb akarat behatása alatt áll, annyira, hogy nem ura többé magának. Mindez tehát gyöngeség, a személyi méltóságnak csökkenése, az értelmi és erkölcsi erők apadása.

B. Mindennek ellenkezőjét találjuk meg a misztikusoknál: értelmük gyarapodik, akaratuk erősödik és képesek lesznek a legnagyobb vállalkozások véghezvitelére. Hiszen már láttuk, hogyan szereznek új ismereteket Istenről, az ő tulajdonságairól, a hit igazságairól, önmagukról. Az igaz, hogy nem tudnak mindent szóval kifejezni, amit látnak; de őszintén kijelentik, hogy a szemlélődés néhány pillanata alatt többet tanultak, mint évekig tartó tanulmányozással; és hogy igazat mondanak, annak bizonyítéka, hogy az erények gyakorlatában és a lelkiéletben tényleg nagy lépésekkel haladnak. Alázatosabbak lesznek, jobban gyakorolják a felebaráti szeretetet, inkább megnyugosznak az isteni akaraton, és a legnagyobb megpróbáltatások közepette is zavartalan békességnek és örömmek birtokában vannak. Milyen távol áll mindez a hisztérikus örökös, szenvedélyes nyugtalanságtól!

2. *Mások a jelenségek.* Másképpen keletkeznek a jelenségek az egyik és a másik oldalon.

A. Nincsen szomorúbb, szívbemarkolóbb dolog, mint a hisztérikusok rohamai:

1. Az első mozzanata hasonlít egy gyöngye nyavalyatörési rohamhoz, de ettől abban különbözik, hogy az embernek az az érzése, hogy egy golyóbis száll le a torkán. Ez nem egyéb a valóságban, mint a toroknak egy daganata, amely a fuldoklás érzetét kelti, és a fülben is hallható mint sípolás. 2. Második mozzanata abban áll, hogy a beteg rendetlen mozdulatokat tesz, egész testében vonaglik, csavarodik, körben forog. 3. Azután következnek az ijedtség, féltékenység, bujaság fékevesztett szenvedélyei, aszerint, hogy miféle képek keletkeznek a beteg képzelőtehetségében. 4. A végén sírás, vagy kacagás tör ki, és ezzel megszűnik az idegfeszültség. – Mikor azután vége van ennek a rohamnak, a beteg fáradt, ki van merülve, és különféle rosszullet vesz rajta erőt.

B. Ezekből a jelenségekből semmi sincs meg az elragadtatásban. Nincsenek vonaglások, beteges csavarodások: minden nyugodt, csak a lélek van elragadva, hogy bensőségesen egyesüljön az Istennel. Akik tanúi voltak már egy elragadtatásnak, pl. azok, akik látták a kis Bernadettet a Massabielle nevű barlangnál, nem tudják visszatartani ámulatukat. Azonkívül, a test, amint Szent Teréziától hallottuk (1456. pont) nemcsak hogy nem merül ki, hanem új

erőket nyer az elragadtatás után.

3. Mások a hatások

A. A hisztérikusoknál minél többször ismétlődnek a jelenségek, annál inkább megbomlik a képességek egyensúlya: tettetés, hazugság, elaljasodás, bujaság, ez a hatása ennek a rettenetes betegségnek.

B. A misztikusoknál ellenkezőleg az elragadtatások következtében az értelem egyre *gyarapodik*, növekedik az Istennek és a felebarátnak a szeretete. Ha az ilyenek valamely vállalatához fognak, valamit létesítenek, rendkívül nagy józan észről, higgadtságról, erős és kitartó akaratról tesznek tanúságot: amiért is vállalkozásukat rendszeren siker koronázza.

Szent Terézia bár rengeteg ellenzéssel találkozott, tizenhat apácázárdát és tizennégy férfiszervezetet alapított; Szent Coletta tizenhat új zárdát alapított és nagyon sok másban helyreállította a meglazult fegyelmet. Acaris asszony tizenhat éves kora óta gyakran részesült elragadtatásokban, férjhez ment, harminc évig élt a férjével, felnevelt hat gyermeket, rendbe hozta a család anyagi ügyeit, amelyeket férjének gondatlansága veszedelembé döntött, és amikor özvegy lett, segítette letelepíteni a karmelitákat Franciaországban. Sziénai Szent Katalin, bár csak harminckét esztendő volt, amikor meghalt, és hosszú ideig nem tudott írni-olvasni, mégis olyan jelentékeny szerepet játszott kora eseményeiben, különösen a pápának visszatérésében Rómába, hogy egy újabb történetíró azt mondhatta róla, hogy államférfiú volt, mégpedig nagy államférfiú.

Látnivaló tehát, hogy a hisztérikusok és a misztikusok között akkora különbség van, hogy ha valaki a kettőt azonosítani akarná, a tények és a tudomány ellen cselekedne.

4. Ellenvetés

Mégis meg kell még egy nehézséget oldani: vannak, akik Ribot-val állítják, hogy az elragadtatás szűkíti az ember érdeklődésének körét úgy, hogy végre is *értelmi rögeszmévé* fejlődik ki: hiszen az ilyen személyeket végre már csak egy tárgy érdekli: az Istennel való bensőséges egyesülés. – Hogy erre a nehézségre *megfelelhessünk*, tudnunk kell, hogy kétféle rögeszmét kell megkülönböztetni: az egyik *bontó*, amely bomlásra vezet, helytelen megítélésbe kerget. Ilyen pl. az öngyilkos-jelöltnek a rögeszméje, aki a megsemmisülésben látja a legfőbb jót. A másik az *alkotó* rögeszme, amely kétségtelenül szintén azt eredményezi, hogy egy eszme lesz uralkodóvá az ember értelmében, de ez az eszme helyes összetevésben maga körül csoportosítja mind a többi, tehát nem vezet helytelen megítélésre. Ez utóbbi csak előnyére válik az embernek; hiszen a nagy emberek éppen azzal tudtak nagyot alkotni, hogy minden gondolatukat egy vezérgondolatnak vetették alá, és ez a vezérgondolat helyes volt.

Mármint ez az eset a misztikusoknál is: ezeknek is van egy vezérgondolatuk, egy rögeszméjük, az, hogy mindenekelőtt végső céljukat óhajtsák, szorgalmazzák, amely az Istennel való bensőséges egyesülés. Ennek szolgálatába állították be minden gondolatukat, érzelmüket, erejüket. Hanem ez az eszme teljesen helyes; ez nem bomlaszt, hanem ellenkezőleg, épít, összehozza valamennyi gondolatot, cselekedetet és egyetlen cél szolgálatába állítja valamennyit, mert csak ez ad nekünk tökéletességet és boldogságot. Innen van az, hogy emberi szempontból nézve is a dolgot, a szentek mind kiváló cselekvő emberek, telve helyes meglátással, erővel, kitartással; nagy terveket szőnek és valósítanak meg. Ezt már a hitetlenek is észrevették és bevallották, amint a 43. pontban megjegyeztük.

Legyünk tehát igazságosak és valljuk be, hogy a misztikusok, amikor szentek, egyben nagyszerű emberek is.

Az ördögi jelenségek

Előzetes megjegyzés: Ha az ördög rendkívüli misztikus jelenségeket produkál, ez azt mutatja, mennyire irigyli a gonosz lélek az ember boldogságát, mennyire féltékeny az Istenre, akinek hatalmát és az emberi lelkeken való uralmát majmolja és gyötri azokat, akik neki ellenállnak és az Isten országának kiterjesztésén dolgoznak; annyira, hogy némelyeket meg is száll. A földön tehát két ország van, amelyeket olyan szépen írt le Szent Ágoston; két főhadiszállás, két zászló, ahogyan Szent Ignác nevezi. Az igazi keresztényeknek nem nehéz a választás: minél teljesebben adják oda magukat Istennek, annál teljesebben szabadulnak az ördög zsarnoksága alól. És ha Isten meg is engedi, hogy megpróbáltassanak, ez csak az ő javukra történik, és szenvedéseik közepette is bizvást elmondhatják: Ha Isten velünk, ki ellenünk? (Róm 8,31) ... Ki olyan, mint az Isten?¹⁴⁰

Bevezetés¹⁴¹

Az ördög Isten majma, tehát Isten lelki működéseit is utánozni akarja, illetve uralmát itt is meg akarja mutatni. Ez azonban egy zsarnoki tett.

Az ördögi támadások két fajtáját különböztetjük meg: zaklatás, amennyiben kívülről¹⁴², megszállás, amennyiben belülről próbálja érvényesíteni uralmát.

Az ördögi behatások kérdésében két végtől kell tartózkodnunk: minden bajunkat az ördögnek tulajdonítsuk. (Itt rossz hajlamainkat tévesztjük szem elől.) A másik, hogy nem veszünk róla tudomást.

A helyes út a vizsgálódásban az, hogy azokat a jelenségeket tulajdonítsuk az ördögnek, amelyek olyan rendkívüliségek, vagy olyan körülmények között jelentkeznek, hogy másképp nem lehet megmagyarázni őket.

Az ördögi zaklatás¹⁴³

Fogalma: Az ördögi zaklatás egyszerűen olyan kísértések sorozata, melyek erősebbek és tartósabbak, mint a közönséges kísértések.

Fajtái: 1. Külső: az ördög itt a külső érzékekre hat. a) A látásra (félelmetes alakban jelenik meg, hogy megzavarja, megrémítse az embert vagy kellemes alakban jelenik meg, hogy rosszra csábítsa). b) A hallásra (káromló és trágár beszédeket vagy dalokat hallat, csoszogást hallat, hogy megijessze az embert). c) A tapintásra (megveri, megsebzti az embert, hogy megfélemlítse, megöleli az embert, hogy bűnre ingerelje) Sok esetben – P. Schram alapján – ezek a jelenések egyszerű érzéki csalódások, hallucinációk, melyek az idegek túlfeszüléséből származnak. Azonban meg kell jegyezni, hogy ebben az esetben is erős kísértések ezek. 2. Belső: képzelőtehetségünkre, emlékezőtehetségünkre, érzéki szenvedélyeinket is fel tudja korbácsolni.

Hogyan lehet eldönteni, hogy ördögi zaklatásról van szó, hiszen ezek természetes jelenségek is lehetnek általában?

Ördögi zaklatásról van szó, ha a hatások hirtelen jönnek, rendkívül hevesek, kitartóak, nincs természetes magyarázatuk.

¹⁴⁰ Tanquerey : i. m. 1549. pont

¹⁴¹ Tanquerey : i. m. 1531. pont

¹⁴² Itt a szerző az ostromlás kifejezést használja, ami helyett ma a zaklatás az elterjedt terminológia.

¹⁴³ Tanquerey : i. m. 1532–1536. pont

Kétségeink esetén legjobb szakemberhez, szakorvoshoz fordulni, aki rá tud világítani arra, hogy ezek a jelenségek mennyiben lehetnek természetes eredetűek, betegségek eredményei.

Mit tegyen a lelki vezető? Egyesíteni kell a legkörültekintőbb okosságot és a legtapintatosabb szeretetet.

- komoly bizonyítékok nélkül ne tulajdonítsa a lelki jelenséget ördögi zaklatásnak
- legyen részvétellel a szegény lélek iránt és legyen segítségére tanácsaival, adjon neki részletes képet a kísértésekről, magyarázza meg, miért szükséges az ellenállás
- mutasson rá azokra a különleges eszközökre, melyeket az ördög a kísértések során alkalmaz.

- ha a heves kísértések következtében történt valami az akarat beleegyezése nélkül, mutasson rá, hogy az akarat beleegyezése nélkül nincs bűn. Természetesen ez abban az esetben működik így, ha a vezetett Isten útján jár.

- ha az a lehetőség áll fenn, hogy az illető esetében a kísértések a lelkiéleti próbákhoz¹⁴⁴ tartoznak, akkor olyan tanácsokkal lássa el, melyek adott állapotához tartoznak.

- ha a zaklatás bizonyosnak vagy legalábbis valószínűnek látszik, akkor magánimaként elimádkozhatja a Rituáléban található ördögűzést vagy annak rövidített alakját¹⁴⁵, azonban általában nem tanácsos előre megmondani az illetőnek, hogy ördögűző imádságot mond, nehogy még jobban megijedjen vagy összezavarodjon. Elegendő, ha annyit mondunk, hogy kicsit imádkozunk érte, hogy a kísértések vagy a problémák megszűnjenek.

- hivatalos ördögűzést csakis a püspök engedélyével lehet végezni, indokolt esetben, és az egyház által előírt megszorításokkal.

Az ördögi megszállás¹⁴⁶

Az ördögi megszállás mibenléte. Mi tartozik a fogalmához? Az ördög jelenléte a megszállott ember testében, uralma a testen és általa a lelken. Az utóbbi megkülönböztetés fontos, ugyanis az ördög nem úgy egyesül a lélekkel, mint a test, hanem csak úgy hat rá, mint egy rajta kívül álló mozgató, mely a testen keresztül fejti ki hatását.

A megszállottság állapotában két mozzanatot kell megkülönböztetni:

1. Roham: ez az erőszakos behatás ideje. A megszállottak az ilyenkor végbevitt cselekedeteikre általában – természetesen egyedi esetek, kivételek – nem emlékeznek, csak legfeljebb a kezdetét tudják regisztrálni.

Surin atya írja le, aki egy időre maga is ördögi megszállottság állapotába került, amikor a louduni orsolyita apácákból ki akarta űzni az ördögöt: *érezem, hogy úgy viselkedik nálam az ördög, mintha otthon volna: jön és megy, amikor neki tetszik.*

2. Nyugodtság: itt semmi jele sincs az ördögi megszállottságnak, sokszor úgy tűnik, mintha eltávozott volna. Azonban itt könnyen mutatkozik egy árulkodó jel: olyan betegség, mely előtt az orvostudomány tehetetlen.

Megjegyzések:

Néha egyszerre több ördög száll meg egy embert. Ebből látszik, hogy mennyire gyengék.

¹⁴⁴ Ehhez lásd: Tanquerey: i. m. 1426. pont

¹⁴⁵ Vagy: saját szavakkal is fogalmazott imádságot.

¹⁴⁶ Tanquerey: i. m. 1537–1548. pont

Az ördög általában bűn állapotában levő embereket száll meg, de itt is vannak kivételek.

A megszállás jelei. A Rituálé alapján három fő jel van:

1. Idegen, soha nem tanult nyelv használata. Itt fontos figyelni arra, hogy az illetőnek nem volt-e alkalma régebben akár egy-két szót is e nyelvből megtanulni, valamint hogy összefüggően beszéli-e a nyelvet vagy csak egy két szót ismételt. Ugyanis az idegek túlfeszített állapotában előfordulhat, hogy ezek a jelenségek a fent említett módon előfordulnak, ezért jegyzi meg bölcsen a Rituálé: Ismeretlen nyelven beszélni több szóval, vagy a beszélőt megérteni.¹⁴⁷

2. Rejtett dolgok ismerete, amelyet semmiféle természetes eszköz nem adhat meg. Itt meg kell bizonyosodni a jövendölés természetfeletti voltáról, teljes pontosságáról. Ezután lehet a szellemek megkülönböztetésének segítségével megállapítani, honnan ered ez, és ha gonosz szellem az okozója, vajon ez a szellem-e a fő megszálló.

3. Olyan erő kifejtés, mely semmiképpen sem magyarázható az illető természetes állapotából (kor, erő, betegség stb.), illetve semmiféle természetes körülményből (betegség, túlfeszítettség, stresszes állapot).

Fontos jel lehet az illető viselkedése a szertartás alatt, főleg ha nem tud róla, mit végeznek felette. Ilyen jel például az ellenszenv, az ellenreakciók a szent dolgokkal szemben, de ennek is lehetnek természetes okai: alakoskodás vagy szándékos ellenszenv.

Különbség a megszállás és az idegzavarok között

Vannak egyes idegzavarok, melyek külső tünetei hasonlóak az ördögösség tüneteéhez. Ez bizonyos szempontból teljesen természetes, márcsak azért is, mert az ördög is hat az idegekre és megzavarja azokat.

Az előző részben említett három kritérium meglehetősen pontos segítséget ad a megkülönböztetésre.

Megjegyzések:

Az összetéveszthetőség miatt jó az esetet orvosi vizsgálatokkal is kontrollálni.

Megszálláshoz hasonló tünetek jelentkezhetnek olyan idegzavar miatt is, melyeknek oka az elegendő elfoglaltság hiánya lehet.

Bizalmatlanoknak kell lennünk az ún. ragadós megszállottsággal szemben.

Az ördögi megszállás ellenszerei

A megszállásnak általában ellenszere minden olyasmi, mely csökkenti az ördög hatását az emberre.

Általános ellenszerek

Alkalmazzuk mindazokat az ellenszereket, melyeket a kísértésekben szokás alkalmazni.

– Alázatos és bizalommal teljes imádság, amellyel magunkat Istennek és az angyaloknak az oltalmába ajánljuk (Szent Mihály, Őrzőangyalunk és mindenekelőtt a Boldogságos Szűz segítségül hívása)¹⁴⁸

– A lélek megtisztítása a szentgyónás (esetleg nagyobb segítség az életgyónás), böjt,

¹⁴⁷ Ignota lingua loqui pluribus verbis, vel loquentem intellegere.

¹⁴⁸ Ehhez lásd: Tanquerey: i. m. 223–224. pont

szentáldozás által.

- Szentelmények, különösen a szenteltvíz, mely az Egyház tanítása szerint elűzi az ördögöt. De ezeket is nagy hittel, alázatossággal és bizalommal kell használni.
- Feszület, keresztvetés, valódi kereszt ereklye.
- Jézus neve (Mk 16,1).

Megjegyzés:

Rodriguez Szent Alfonznak az volt a szokása, hogy a kísértőre keresztet vetett és felszólította, hogy boruljon le és imádjja az Úr Jézust, hiszen meg van írva, hogy „Jézus nevére hajoljon meg minden térd a mennyben, a földön és az alvilágban” (Fil 2,10).

Az ördögűzés

Jézus megadta ezt a hatalmat az Egyháznak. Ezért létesítettek egy egyházi rendet is, melynek tagjai megbízást kaptak, hogy az ördögösök fejére tegyék a kezüket.¹⁴⁹

Mivel az exorcizmus sok ismeretet, tapasztalatot, erényt, körültekintést kíván, ezért csak püspök engedélyével lehet gyakorolni.

Magánúton (nem az Egyház nevében), megfelelő körültekintéssel azonban mindenki gyakorolhatja ezeket az imádságokat.

Az egyházi szertartáskönyv pontosan megjelöli az exorcizmus módját és tanácsokat is ad. Egy 1985. szept. 29-én kelt, Ratzinger és Bovone bíborosok által aláírt, a hivatalban lévő püspököknek megküldött vatikáni dokumentum azt tartalmazza, hogy nem szabad a híveket szabadulásért való imáktól visszatartani, hanem fel kell hívni figyelmüket a szentelmények használatára, Mária, az angyalok és a szentek közbenjárására.¹⁵⁰ Ez a dokumentum tartalmazza azt is, hogy ne vezessen senki olyan szabadító szolgálatot meghatalmazás nélkül, ahol a démont direkte megszólítják, nevét kérdezik; továbbá, hogy a hívek ne használják a XIII. Leo-féle exorcizmust, még kevésbé annak bővített változatát. Mivel az idézett dokumentum alapján pozitíve áll hozzá a különféle imacsoportok által végzett szabadító szolgálatához, tanulságos itt idézni azokat a *tanácsokat, amelyeket az egyházi szertartáskönyv ad a püspök által megbízott exorcistának, hogy hogyan végezze munkáját.* Ennek rövid összefoglalása:¹⁵¹

Alázatos és őszinte szentgyónást végezzen az illető pap (márcsak azért is, hogy közben az ördög nehogy felhánytorgassa neki a szertartás közben bűneit zavarkeltés végett).

Böjtöljön és imádkozzék. (Mk 9,28)

Lehetőleg templomban vagy kápolnában történjen a szertartás.

Ne legyen a pap egyedül a megszállottal, komoly és jámbor társakat vigyen magával (akik esetleg le is tudják fogni a szenvedőt, ha dühöngene); ha nőért folyik az imádság, okos és kipróbált erényű nők legyenek mellette és az exorcista legyen szerény és elővigyázatos.

A megfelelő szakaszban rá kell térni a kérdésesre; a tekintély hangján kell kérdezni és csak azt kérdezze, ami hasznos: Hány ördög szállta meg? Mi a nevük? Mikor és miért történt meg ez a megszállás? Mikor szándékozik kimenni és milyen jelek fogják ezt kísérni?

¹⁴⁹ A II. Vatikáni zsinat után eltöröltek néhány a szolgálati papságra előkészítő kisebb rendet, köztük az exorcisták rendjét is. Jelen sorok írója 1971-ben még részesült ebben a rendben. Minden felszentelt pap rendelkezik ma is ezzel a felhatalmazással.

¹⁵⁰ Vö. G. Amorth, Egy ördögűző tapasztalatai, Ecclesia, Budapest, 1994. 228. old.

¹⁵¹ Tanquerey : i. m. 1546–1548. pont

Kerülni kell a fecsegést, a tréfát, a céltalan kérdéseket. ha a gonoszlélek csípős vagy neveléses feleleteket ad; ha eltér a kérdéstől, szigorúan és méltósággal csendet kell parancsolni.

Meg kell fenyegetni arra az esetre, ha makacskodnék és folytatná garázdálkodását.

Ha ellenáll, ismételni kell azokat a dolgokat, melyektől legjobban fél (Jézus és Mária szent nevének segítségül hívása, a kereszt jele, szenteltvízzel való meghintés, rá kell parancsolni, hogy boruljon le az Oltáriszentség, a szentek képei és ereklyéi előtt).¹⁵²

A tanúknak, akik lehetőleg ne legyenek sokan, nem lehet kérdéseket intézni a megszállotthoz; maradjanak csendben, lelki összeszedettségben és imádkozzanak.

Az ördögöt ne küldje egy meghatározott helyre, hanem bízza az Isteni Gondviselésre. Az ördögűzést addig kell folytatni (napok, hónapok, esetleg évek), míg az ördög ki nem megy.

Ha a szabadulás bizonyítottan sikeres, az exorcista kérje Istent, hogy tiltsa meg a gonoszléleknek, hogy visszatérjen abba a testbe, ahonnan kiment; adjon hálát Istennek és szólítsa fel erre a szabadultat is, valamint arra is, hogy gondosan kerülje a bűnt, nehogy ismét az ördög hatalmába kerüljön.

Müller Lajos

A századunkban élt jezsuita szerzőnek sok műve jelent meg. Az itt idézett részletek a *Misztika c. könyvéből* valók.

Az Egyház rendelkezik a szellemek megkülönböztetésének ajándékával

Az, hogy az Egyház rendelkezik a szellemek megkülönböztetésének ajándékával – mégpedig állandóan és nem időlegesen –, abból az általános, nemcsak meggyőződésünkben, hanem tapasztalatunkból eredő tényből igazolódik, hogy a misztika területén mindazokról az esetekről, eseményekről és dolgokról, melyek az Egyház határozataitól, döntéseitől, és általában véve tanításaitól eltértek, előbb-utóbb mind kiderült, hogy valamilyen okból hamisak voltak.

Ha Isten a lelkivezetettet valamilyen különleges kegyelemmel akarja megajándékozni vagy a misztikus útra akarja vezetni, akkor a lelki vezető feladata az, hogy nagyon gondosan figyelje, hogy Isten mit akar, valamint hogy egyáltalán Isten mit tesz ezzel a lélekkel. Fontos feladata, hogy a negatív befolyásoktól megőrizze vezetettjét. Ehhez pedig egyedüli út a különféle tapasztalások hatásainak a megfigyelése. Ez alapján lehet csak eldönteni, hogy jó úton, Isten útján halad-e a lélek.

Tévedések az igazi vagy ilyenek tartott látomások és kinyilatkoztatások körül

1. A tévedések forrásai

Nagyon nagy szükség van a magánkinyilatkoztatások esetében a szellemek megkülönböztetésének ajándékára. Hiszen még nagy szentek is áldozatul estek saját fantáziájuknak vagy az ördög mesterkedéseinek.

¹⁵² Van olyan teológiai vélemény mely szerint attól a hittitoktól fél, amelyet a próba idején gögijében nem tudott elfogadni. Ennek a hittitoknak a felemlegetése akkora szenvedést okoz számára, hogy inkább eltávozik.

Mivel ezeknél az eseményeknél, mint ahogy tulajdonképpen a lelkiélet, illetve egyáltalán az egész élet területén szükségünk van mások tanácsára, a lelki vezetőknek kell nagyon odafigyelniük a megkülönböztetésre.

1. Ha a látomás vagy kijelentés egyébként reális alappal rendelkezik, négy forrása lehet a tévedéseknek (Poulain felsorolása)

1. Egyszerűen félreérti az ember Isten kijelentését.
Hallgassuk meg erről Keresztes Szent Jánost:¹⁵³

Ha a kijelentések és kinyilatkoztatások Istentől valók is, még akkor sem szabad rájuk hagyatkozni, mert a mi tökéletlen felfogóképességünk esetleg teljesen félreérti azokat. Mélységes szellemi bölcsesség rejlik ugyanis bennük, nem pedig csak annyi, amennyit a mi korlátolt értelmünk képes belőle kiolvasni s a mi érzékeink felfogni. Ha jelentésüket az utóbbiaknak korlátai közé akarnók szorítani, úgy járnánk, mint az, aki meg akarja markolni a levegőt: néhány pihezál vagy porszem megakadna a kezében, de a levegő elillan, és nem fog meg semmit.

A lelki vezetőknek tehát arra kell törekednie, hogy tanítványa ne legyen szűk látókörű és ne vessen ügyet ezekre a természetfeletti benyomásokra, mert ezek is csak olyan szellemi pihezálak és ha utánuk kapkod, üres marad a keze. Ellenkezőleg oktassa arra, hogy zárkózzék el mindenféle látomások és kinyilatkoztatások elől és maradjon meg a hit szabadságában és sötétségében, mert ebben kapja meg az ember a szellemi teljességet és ezzel együttesen az isteni nyilatkozatok megértéséhez szükséges bölcsességet és megvilágosítást.

Példák a félreértésre:

Teljes félreértések: azt mondja a hang, hogy segítséget kap. Ő ezt arra magyarázza, hogy kiszabadul a fogságból. Azt is mondja neki a hang, hogy „ne nyugtalankodjál a mártíromsággal kapcsolatban”, mégis máglyán megégették.

Az is lehetséges, hogy félíg érti meg az illető, mástól kell megtudnia a másik felét. Ilyen volt, amikor József fejtette meg a fáraó álmát, vagy Dániel Nabukodonozor látomását. Ilyen volt Péter joppai látomása is.

Némelykor azért nem értelmezzük helyesen a próféciát, mert figyelmen kívül hagyjuk azokat a feltételeket, melyekhez Isten azok beteljesülését köti. Ilyen volt Jónás próféciája Ninive pusztulásáról, Ferreri Szent Vince (1350-1419) próféciája a világ végéről, amit még halott-támasztással is igazolt. Sokan bűnbánatot tartottak Európa-szerte prédikációi nyomán. A világ azóta is áll.

Az utolsó pont alapján tehetünk itt egy kis kitérőt, de nagyon fontos megállapítást: *a fenyegető isteni próféciák mindig feltételesek.*

De ugyanezt mondhatjuk Isten ígéreteiről is. Lásd például: skapuláré, kilencedek, privilégiumok stb. Fontos itt megemlítenünk azt, hogy a Szentírásban sok olyan ígéretet találunk, amik bizonyos részlet-erények megtételére ígérnek a mennyországot (hit, remény, alamizsna, Jézus nevének segítségül hívása). Világos, hogy az ilyen jellegű ígérek pozitív, de nem kizárólagos értelemben veendőek. Az igaz ugyan, hogy az alapfeltétel az, hogy „Ha akarsz menni az életre, tartsd meg a parancsokat”, de aki igazán szereti Istent, az szeretne minél jobban együtt lenni Vele, és így mindenre törekszik, amiben az Ő akaratát látja.

¹⁵³ Müller L.: i. m. 288–299. old.

2. A szent történetekre vonatkozó látomások és kinyilatkoztatások apró részleteiben való naiv hit.

Nagyon fontos azt látnunk, hogy Isten nem egy korhű képet akar adni egy adott eseményről, hanem áhítatot akar ébreszteni annak a szívében, akinek a látomást adja. Isten saját titkait akarja még mélyebben megértetni vele. Az egyén lelkiéletét akarja építeni a látomással, s így az ő befogadókészségének megfelelő eszközt nézi. Hiba lenne tudományos szempontból történelmi hézagpótlónak tekinteni ezeket a látomásokat.

Agreda Mária szerint pl. Szűz Mária holta után 3 nap múlva támadt fel, Szent Brigitta szerint 15 nap múlva, Schönauai Szent Erzsébet szerint 40 nap múlva, Boldog Bononi szerint pedig ugyancsak 3 nap múlva.

3. Aki a revelációt kapta, a magából hozzáadhat.

A kérdés megközelítéséhez fontos leszögeznünk, hogy az eksztázis alatt, melyben Isten működik, nem szünetel mindig és teljesen az öntevékenység, a fantázia sem. A képzelőtehetség a vízió alatt munkába lép és még utána is működik. Tehát az ember könnyen illúziók áldozatává lehet.

Okai:

a vágy, hogy valami megtörténjék vagy valamit megtudjon az illető vagy bárki más a misztikus által

előítéletek, elfogultság

értelmi látomást próbál valaki szavakkal visszaadni

a látomás csak egy pillanatilag tartott és valaki hosszasan írja le.

4. A leírók és kiadók által ejtett hibák.

2. *A biztosan hamis revelációk forrásai.*

1. Csalás

2. A fantázia

Motiváló tényezők:

politikai, hatalmi és egyéb tisztán evilági (elismerés stb.) célok

idegi megterheltséget okozó események

társadalmi válságok hatásai.

A szellemek megkülönböztetésének szerepe a misztikában (az igazi és a hamis misztika elkülönítése)

Elengedhetetlenül szükséges a szellemek megkülönböztetése a misztikában. Hiszen a jelenség kapcsán mindig felbukkan, legalábbis csak a háttérben a sejtés: *Csodálatos volt ez a drágakő, de sajnos, nem lehetett azt az utánzattól megkülönböztetni. Így vagyunk állítólag a hittal is ...* (Lessing: Bölcs Náthán, részlet)

Hogy mennyire fontos dolog a discretio, abból is világos lehet számunkra, ha belegondolunk: Isten külön ajándékot, természetfeletti segítséget nyújt ehhez a tevékenységhez. (Vö. 1Kor 12.) A discretio spirituum karizmaként való használata jelenti azt

a kegyelmet, hogy az illető tévedésmentesen felismeri, hogy milyen forrásból származik az illető gondolat.

Külön személyre szóló ajándék ez, de magának az Egyháznak állandó és szükséges képessége.

Az elbíráláshoz tanulmányoznunk kell az illető jelenség, élmény tárgyát, módját, alanyát és hatásait.

1. Tárgy

a) Eleve hamis az a kinyilatkoztatás, amelynek tárgya ellentétben áll a Szentírással, a szenthagyománnyal, tehát az egyház tanításával, valamint a pozitív vagy természetes erkölcstannal.

Ugyanis: *ha akár mi, akár egy mennyei angyal más evangéliumot hirdetne nektek, mint amit mi hirdettünk: átkozott legyen! (Gal 1,8)* – mondja Szent Pál apostol.

b) Azok a kijelentések is nagyon gyanúsak, sőt elutasítandók, melyek Isten nagyságával vagy fenségével nem egyeztethetők össze. (Ha Isten mégis valami szokatlant kíván, azt meg is erősíti.)

c) Az a kijelentés, ami az egyházi tekintély és hatalom ellen utasít, azaz engedetlenségre buzdít, szintén nem jó forrásból jön.

Nagyon jól megvilágítják Isten szándékát Alacoque Szent Margithoz intézett szavai:

Tudd meg, hogy én nem érzem magam sértve ama küszködés és ellentállás által, amelyet te ellenem kifejtesz engedelmisségből, amelyért én életemet odaadtam. Azonban azt is tudnod kell, hogy én feltétlen ura vagyok kegyelmeimnek és teremtményeimnek. Miért is semmi sem képes engem szándékaim keresztülvitelében megakadályozni. Azért nemcsak azt akarom, hogy megtegyed, amit csak főnöknőd neked mondanak, hanem azt is kívánom, hogy semmit se tégy meg abból, amit én neked parancsolok az ő hozzájárulásuk nélkül. Mert én szeretem az engedelmisséget, anélkül nem lehet nekem tetszeni.

2. Mód

Ha rögtön olyan dolgot fedezünk fel a kinyilatkoztatás tárgyában, mely az Egyház tanításával ellenkezik, akkor már le is van zárva a kérdés. Általában azonban tovább kell haladnunk a vizsgálódásban, ugyanis a legtöbb kinyilatkoztatás tárgya vagy jó vagy közömbös. A következő vizsgálódási pont a kinyilatkoztatás módja.

A látomásoknak három fajtája van: érzékiek, képzeletiek, értelmiek. Isten mindhárom keresztül közeledhet hozzánk.

A szemléletet, az értést, az akarást Isten és mi hajtjuk végre.

A jó angyalok csak érzékeinkre, fantáziánkra hathatnak úgy, hogy képeket tolnak elénk, de Isten hozzájárulásával sugalmak által egyenesen a lelkünkhöz is szólhatnak.

A gonoszlelkek csakis érzékeinkre és fantáziánkra fejthetnek ki hatást és így ébreszthetnek bennünk kísértő gondolatokat.

Ugyanis bár az angyaloknak bizonyos hatalmuk van a látható világ felett, a szent angyaloknak sokkal nagyobb, mint a bukottaknak, mégis Isten törvényeihez kell tartaniuk magukat.¹⁵⁴ Így bár mozgathatják az anyagot, benne módosításokat hajthatnak végre, a dolgok lényegét, belső életét érintetlenül kell hagyniuk, különösen vonatkozik ez a

¹⁵⁴ Vö. Aquinói Szent Tamás: Summa I. q. 110.

teremtmények életműködésére. Ide nem tudnak működésükkel behatolni.¹⁵⁵

Tehát igazi próféciaát csak Isten adhat, hiszen az emberi akarat elhatározásairól, mely a jövő nélkülözhetetlen függvénye, csakis ő tud. Tehát az ördögi jóslások legfeljebb nagyon éles elméjű következtetések.

Ebből az alapvetésből tehát következik, hogy

a) az értelmi kinyilatkoztatások egyedül Istentől származnak, hitelességük kétségtelen. Az természetesen más kérdés, hogy az adott látomás tisztán szellemi-e;

b) ha közvetlenül és hirtelen támadnak, az hitelességük egyik jele;¹⁵⁶

Csak Krisztus tudja ugyanis megtenni, hogy minden előzetes jelentkezés, kopogtatás nélkül lépjen be belső világunkba, ahogy azt Krisztus tette, amikor húsvét estéjén zárt ajtók mellett egyszerre csak ott állt apostolai között (Loyolai Szent Ignác hasonlata);

c) további jel a hitelesség mellett a kitörölhetetlenség, felejthetlenség;¹⁵⁷

d) hitelesség elleni gyanús jel lehet az esetek gyakorisága, az igazi isteni közlések általában rövidek és velősek (Szalézi Szent Ferenc alapján);

e) hitelességre utaló momentum az, hogy a jelenség nyugalommal, méltósággal és épületességgel folyik-e le;¹⁵⁸

A rokon szellemek érintkezése ugyanis minden zaj nélkül megy végbe, mint amikor a víz szivacsra esik, az ellentétes, idegen szellemek közötti érintkezés zajos, mint amikor a vízcsepp kőlapra hullik. (Loyolai Szent Ignác hasonlata)¹⁵⁹

Természetesen a jelenség kapcsán a legelső megvizsgálni az illető életszentségét, lelkiéletben való előrehaladtát.

f) a kinyilatkoztatás és az arra való rádöbbenés közötti minél szorosabb időbeli kapcsolat is pozitív jel lehet. Ilyenkor ugyanis annál kisebb az emberi behatolásának a veszélye.

g) abból, hogyha a misztikus félreérti a közlést, nem biztos annak hamis volta (Lk 1,52).

3. Alany

Nagyon fontos figyelembe venni, milyen lelki, szellemi, fizikai tulajdonságokkal rendelkeznek az illetők.

a) elsősorban a lelki tulajdonságok jönnek tekintetbe:

alázatos-e, engedelmes-e, önmegtagadó-e, önmaga ítéletében nem feltétlenül bízó, vezettetésre alkalmas, hajlékony-e?

b) másodsorban fontosak szellemi és fizikai adottságai:

minél világosabb értelme és ítélőképessége, higgadtabb temperamentuma, egészségesebb idegzete van valakinek, a misztikus életben annál megbízhatóbb.

c) nagyon fontos, hogy a misztikus élménynek férfi vagy nő-e az alánya?

a nők érzelme- és fantáziavilága fejlettebb, mint a férfiaké, ezért könnyebben eshetnek forró szeretetük és vágyaik által fűtött képzelőtehetségük csapdájába.

Vö. Szent Ágoston megjegyzése édesanyjáról. Szent Mónikáról: *állandóan azért imádkozott és azután kíváncsított, hogy fia tisztességes házasság által a bűn posványából kiemelkedjék. Látomásai is támadtak, amelyek ezt a reményét táplálták. El is mondta azt*

¹⁵⁵ Vö. Aquinói Szent Tamás: i. m. I. q. 111. a.-4. Suarez: De angelis. 1. 2. c. 25. 1. 6. 16.

¹⁵⁶ Vö. Avilai Szent Teréz: Önéletrajz 25. 28. 29.; BV 3. 9.

¹⁵⁷ Vö. Avilai Szent Teréz: Önéletrajz 29.

¹⁵⁸ Vö. Avilai Szent Teréz: i. m. 28, 293. 1.

¹⁵⁹ Loyolai Szent Ignác: Lelki gyakorlatok: Regulae. Discr. Spir. 2. hebd. reg. 7.

*fiának, de ő maga sem bízott ezekben a látomásokban úgy, mint olyanokban, amelyekben Istentől részesült, sőt megvetette azokat ...*¹⁶⁰

Viszont: *Sokkal több nő van, mint férfi, – írja Avilai Szent Teréz –, akit az Úr ily kegyelemben részesít, ezt magától Alkantarai Pétertől hallottam. Ő biztosított engem arról, hogy a nők sokkal messzebb viszik ezen az úton, mint a férfiak, és ezt igen alapos okokkal magyarázta meg. Nem volna célja felsorolni, hogy mi mindent hozott elő, de valamennyi ok dicséretére válik a női nemnek.*¹⁶¹

Meschler megjegyzései ehhez a kérdéshez:¹⁶²

– a nagy tudás, a sok ismeret a hiúság, a kevélység élesztője, s ezért inkább akadályozza az áhítatot sem mint előmozdítaná. (Szent Tamás alapján)

– alázatosabb a lelkületük ==> jobban érzik rászorultságukat Isten kegyelemeire (talán van benne valami)

– a szemlélődéshez visszavonultság szükséges, erre a nőknek több a hajlamuk és lehetőségük, mint a férfiaknak

– a nő alapbeállítottságánál fogva imádságban is passzívabb (be/elfogadóbb), mint a férfi

– erkölcsösebbek és tisztább általában a szívük, mint a férfiaknak

– talán Isten kárpótolni akarja a női nemet a papságban való részvétel hiányaért

– Isten végül is így éri el célját: *letaszította trónjukról a hatalmasokat, az alázatosokat pedig fölemelte, és Isten azt választotta ki, ami a világ előtt gyöngye, hogy megszegyenítse az erőseket* (Vö. 1Kor 1,27-28).

A gyermekek

Hogy Isten gyermekek által is adhat kinyilatkoztatást, azt a Szentírás is tanúsítja:

– Sámuel előre kijelenti Héli főpap tragikus sorsát (1Kir 3,2).

– Dánielnek magadja minden álom és látomás megértését (Dán 1,17).

– Jézus Jeruzsálemben való bevonulásakor az anyjuk ölén lévő kisgyermek hozsannát kiáltottak (Mt 21,15)

– A szervitákat a kisdedek kiáltották ki „Szűz Mária szolgálóinak”.

A megbírálnál természetesen tekintettel kell lenni a gyermek különbözőségére a felnőttől, sajátos voltára (amit kora is lényegesen meghatároz).

Hatások és következmények

A misztikus élmények megbírálnál döntő súlyuk van a hatásoknak, a következményeknek, hiszen ide vonatkozik az Úr szava: *Tehát gyümölcseiről ismeritek fel őket* (Mt 7,20).

A misztika birodalma a Szentlélek birodalma, mintegy különleges módon való kiáradása. Mit mond a Szentírás a bölcsességről? *A felülről származó bölcsesség először is tiszta, aztán békeszerető, méltányos, engedelkeny, irgalom tölti el és gazdag termést hoz ... Az igazság gyümölcset békében vetik el azok számára, akik békét teremtenek* (Jak 3,17-18. Vö. Bölcs 7,26-27).

Isten nem adhat mást, mint ami a lényege. Tehát az Ő működése békét hoz, még ha természetszerűen meg is előzi egy bizonyos félelem a természetfelettől (Vö. Ter 15,12-28.17; Lk 1,29-2,9), de ez hamar feloldódik, és béke, nyugodtság árad szét a lélekben.

¹⁶⁰ Szent Ágoston: Confessiones 1. 6. c., in Mign. Patr. Lat. XXXII. 731.

¹⁶¹ Vö. Avilai Szent Teréz: Önéletrajz 467–68.

¹⁶² Meschler: Ascese und Mystik, 128.

Jézus üzenete: *Béke veletek!* (Vö. Mt 10,12 Lk 2,10 24,36 Jn 20,19) Márpedig amit Isten üzen, azt meg is valósítja.

A gonosz lelkek működése éppen ellenkező.¹⁶³

Szent Antal nagyon jól megragadja ezt: *Ha a félelemre öröm következik, úgy tudhatjuk, hogy a segítség az Úrtól jön. A lélek biztonságérzete jele az isteni Felség közelségének. Ha azonban a félelem nem szűnik meg, akkor ez azt jelenti, hogy az ellenséggel állunk szemben.*¹⁶⁴

A jó szellemek további hatása, hogy hatalmasan ösztönöznek az erényre, a jócselekedetekre. Legkonkrétabban megragadhatóan fokozzák az alázatosságot.

*A lelki jó pénz az alázatosság jelzését viseli és ezzel lehet megkülönböztetni a hamistól!*¹⁶⁵

Az igazi misztika gyümölcseit, és így jeleit, Jézus Alacoque Szent Margitnak a következőkben adta meg:

A misztikus kegyelmek vágyat ébresztenek a lélekben, hogy Jézust mindenekfelett szeresse, hogy tökéletesen engedelmeskedjen az Ő példája szerint, hogy mindig szenvedjen az Iránta való szerelemből, hogy lehetőleg mindig úgy szenvedjen, hogy mások azt észre ne vegyék, végül kiolthatatlan szomjat gyújtanak a szentáldozás és az Oltáriszentség jelenléte után.

Az ördögi ostrom és megszállottság

Az ördögi ostrom alatt a gonoszlélektől eredő egészen szokatlanul heves és tartós kísértéseket értjük, amelyeknek lélektani magyarázatát, okát másban, mint a gonosz szellemben, nem találhatjuk.

Folyhat ez az ostrom csupán a bensőnkben. Az ördögnek ugyanis módjában van felkorbácsolni szenvedélyeinket erősen hatva fantáziánkra és többi belső érzéki képességünkre. Innen azok a hirtelen, minden előzmény nélküli fellépő heves harag, rögződő és eltávolíthatatlan *helytelen kép* vagy gerjedés, kétségbeesés érzete stb.

A benyomások oly erősek lehetnek, hogy a szabad akarat működését nagyon korlátozzák, sőt bizonyos szempontból fel is függeszthetik. Az így támadt kényszerképzetek (kényszerérzetek), amelyek a gonoszlélektől vagy más természetes okokból eredhetnek, az erkölcsiség megfelelő területén a halálos büntől, sőt minden büntől mentesíthetik a lelket¹⁶⁶.

Stephinsky a Huber, Bessemer és mások által végzett tudományos kutatások eredményét összegezve, a kényszer-lelkifolyamatok négy csoportját állapítja meg: 1. Kényszerképzetek és gondolatok, 2. Kényszerkétségek és kényszerszertépelődések, 3. különböző fobiák (félelmek), 4. kényszer-impulzusok valamit tenni, vagy valami szükségeset elhagyni.

A lelki vezető nézzen utána, hogy a felsorolt tüneteknek mi az oka. Ha az ok természetes, akkor a szenvedőt ügyes és lelkiismeretes orvoshoz *is* kell utasítania. Ha pedig ördögi befolyás tételezhető fel, akkor használja azokat az eszközöket, amelyeket alább az ördögtől való megszállottságnál felsorolunk.

Az ördög azonban külső érzékekre is hat. Nevezetesen megjelenhet mint szörny, hogy rémítsen, vagy vonzó alak, hogy csábítson. ...

¹⁶³ Avilai Szent Teréz: Önéletrajz XXVIII. 294.

¹⁶⁴ Vö. Loyolai Szent Ignác: Lelki gyakorlatok Reg. disc. spir. – Aquinói Szent Tamás: Summa III. q. 30. a. 3. ad. 3.

¹⁶⁵ Gerson: De distinctione verarum visionum a falsis. Opera omnia. I. M. p. 1. Antwerpen 1706.

¹⁶⁶ Itt nem arról van szó, mintha gonosz léleknek az lenne a célja, hogy mentesítsen a bűn alól, kiszabadítsa a bűnből. Ahhoz, hogy bűnről lehessen beszélni tudatosság és szándékosság kell. Ha akár csak egyik elem is hiányzik, nem beszélhetünk halálos bűnről. Az akarat és a tudatosság csökkenésével a cselekedetek erkölcsi beszámíthatósága is csökken. A szenvedélyek csökkentik az erkölcsi beszámíthatóságot, akár az ördög korbácsolja fel azokat, akár másként támadnak fel.

Hathat a *fülekre*, amennyiben káromkodó, trágár beszédet, dalokat, zajt, csoszogást hallat. ... De hathat a gonosz szellem a *tapintás* érzékére is, verve, sebezve, öleléssel bűnre ingerelve, ...

Az ördögi megszállottság

Az ördögtől való megszállottságnak két eleme van: a) az ördög vagy ördögök jelenléte és b) uralma a test és lélek felett.

Az ördögi jelenlét olykor rohamokban nyilvánul meg, amikor a megszállott többnyire eszméletét, öntudatát is veszti és a gonosz szellem mozgató erejének egyszerű mechanikus eszközévé lesz. Máskor megint a gonosz szellem jelenléte időnkint észrevehetetlen, legfeljebb oly bajok és betegségek előidézése által nyilvánul, amelyekkel szemben minden orvosi tudomány tanácstalan, tehetetlen s jellegük által elárulják a természet körén kívül álló okot.

Olykor az is megesik, hogy a megszállottság a testnek vagy léleknek csupán bizonyos területére terjed ki. ...

A jelekről, amelyek nagyon valószínűvé, erkölcsileg bizonyossá teszik a megszállottságot, a *Rituale Romanum* ezeket mondja:

„Ha valaki idegen nyelven beszél¹⁶⁷, ennek a nyelvnek több szavát használja vagy megért mindent, amit neki ezen a nyelven mondanak, ha az ember rejtett avagy távol levő dolgokat ismer, ha oly erőről tesz tanúságot, amely felülmúlja életkorának és állapotának természetes képességeit ... ilyen és hasonló *jelek ha bőségesen fordulnak elő, erős bizonyítékai az ördögtől, való megszállottságnak.*”

Mindenesetre azonban *nagyon gondos és szakavatott vizsgálatnak* kell az ilyen s hasonló jeleket alávetni, vajon azok természetes okokra nem vihetők-e vissza, mert különben nagyon könnyen tévedhetnénk s a vallás ügyét is kompromittálnók. Azért is rendelte el az Egyház, hogy az ördögűzést csak szakszerű vizsgálat után és oly pap eszközölje, aki erre a főpáasztortól külön engedélyt és megbízást kapott.

Megjegyezzük még, hogy az ördögtől való állítólagos megszállottság epidemikussá válhatik és így kétségkívül a tömegpszichózis egyik megnyilvánulása lehet.

A *lelki vezető*, ha esetleg olyan tünetekkel találkozik, amelyek ördögi befolyást sejtetnek vagy árulnak el, mindenekelőtt gondosan vizsgálódjék. Ha aztán megszerezte az *emberileg elérhető bizonyosságot arról*, hogy akár ördögi ostrommal, akár megszállottsággal áll szemben, legelőször is bátorítsa és vigasztalja a vezetettjét, hogy lelkét túlságosan ne féltse. Hiszen azt sérülés nem érheti, sőt türelme által Isten előtt sok érdemet szerezhet. Megesett, hogy Pazzi Szent Magdolna ördögi befolyás alatt a karból az étterembe rohant, hogy nagy késsel életét kioltsa, máskor megint megkötöztette magát, nehogy életében kárt tegyen. Baja azonban sohasem lett. Ha mégis valami történnék, erről mint kényszerselekedetről nem felel Istennek.

A lelki vezető aztán magánúton, feltűnés nélkül, lehetőleg úgy, hogy az ördögtől kínzott egyén se vegye azt észre, az ördögűzés (exorcizmus) imáit is alkalmazhatja. Ajánlatos pl. az a forma, amelyet a pap a magánmisék után a hívekkel végezni szokott Szent Mihály főangyalhoz.

Aztán ott vannak a szentelmények, amelyeknek egyik főcélja a tárgyakat, de főleg az

¹⁶⁷ Itt természetesen nem arról az esetről van szó, amikor valaki tanulta azt a nyelvet. Nem lehet szó arról sem, amikor valakiben a nyelvek adománya működik, amely a Szentlélektől van. Ez érték, amit a gonosz lélek hamisít. Hamisítani az értékes dolgokat szokták. Az ördög a nagy hamisító. Mindent képes hamisítani a szereteten kívül.

embereket a gonoszlélek hatalma alól kivonni. Ilyen elsősorban a szenteltvíz. Jó szolgálatokat tehetnek a *feszület*, Jézus, Mária és a szentek nevének segélyül hívása, Szent Ignác vizének alkalmazása, kereszttetés, különösen pedig a szentségekhez való járulás. Ha mindez nem használna, és az ördögtől való megszállottság bizonyosnak látszik, fordulhatunk az egyházmegyei hatósághoz, amely bölcs belátása szerint az exorcizmust elrendelheti.

4. Jelenkori írások

Ami elmúlt, azon változtatni már nem lehet, véglegesen lezárult. A jelen és a jövő azonban még alakítható, formálható. Az elmúlt nemzedékek sorsa már megpecsételődő. Hasznára lenni, segíteni csak a jelenben élőknek és az eljövendő nemzedékeknek lehet. Hogy mi bizonyult az elmúlt nemzedékek gondolataiból, életéből, élményeiből, cselekedeteiből időtállóan, értékesnek, az a jelenből visszafelé nézve jobban megállapítható. Ugyanakkor tapasztalataik, meglátásaik a jelenben is hasznosíthatók, a jövő formálásához is felhasználhatók. Ezért is idéztünk az elmúlt nemzedékek értékes írásaiból.

Egy jelenben íródott tanulmány korunkra vonatkozó elemzése a jelen és a jövő szempontjából értékesebb lehet, mint egy a múltban élt bármely nagy szentnek és gondolkodónak az írása, mert a jelenkori szerző látja azokat a körülményeket, folyamatokat is, amelyeket a múltban élt nagy személyiség még nem láthatott. Ezért lehetnek fontosak, sőt talán fontosabbak is a megkülönböztetéssel kapcsolatos jelenkori írások, még akkor is, ha nem egyháztanítók tollából származnak.

De ugyanakkor a kritikát, a megkülönböztetést is éberebben kell a jelenkori megkülönböztetésről szóló írásokkal kapcsolatban gyakorolni, hiszen még nincs rajta ezek mindegyikén az Egyház megkülönböztető pecsétje. Sőt idézni fogunk nemkatolikus szerzők tollából származó írásokat is, amelyek kiindulási alapja elsősorban a Szentírás és a saját tapasztalat. Ezek az írások merészebbek és szabadabbak abból a szempontból, hogy vizsgálódásuk elsősorban nem a hagyományból indul ki, és a tekintély súlya sem köti őket. Ezért érzékenyebbek lehetnek és gyorsabban reagálhatnak a jelenségekre, és olyan utakat is feltárhatnak, amikre a Katolikus Egyház hagyományára és tanító tekintélyére is odafigyelő kutatás és elemzés csak később talál rá. Ez az előny azonban magában rejti a valószínűbb tévedés hátrányát is. Lehet, hogy az itt közölt írások, a szerzők életszentségét és tudását tekintve, kisebb súlyúak, mint az előző fejezetekben közöltek, de nem szabad őket könnyedebben olvasni, hanem éppen ellenkezőleg: nagyobb odafigyeléssel, nagyobb megkülönböztetéssel, nagyobb kritikával.

Korunk jellemzői

A jelenkornak a szellemek megkülönböztetése szempontjából néhány fontos vonását megtaláljuk Josef Kieninger írásában, valamint a Máriás Papi Mozgalom „kék könyvéből” vett részletekben. A további jellemzőket különböző, részben a szöveggyűjteményben is idézett, korunkkal foglalkozó könyvek alapján állítottuk össze.

Naszályi Emil a szellemek megkülönböztetésének történetét áttekintő írásában a XX. századhoz érve elbizonytalanodik. Addig meg lehetett mondani, hogy az egyes korokban mi is volt fontos, viszont a mi korunkra vonatkozó megkülönböztetési kritériumok között olyanokat is felsorol, amik gyakorlatilag a megkülönböztetés kizárását jelentik. Ilyenek „a világra kitáruló étosz (a világ: az ismereteink által megismert jelen pluralisztikus, senkit ki nem záró, semmi megkülönböztetést el nem fogadó emberiség ...)”; egy másik kritérium „a megkülönböztetés nélküli érintkezés az emberekkel”.¹⁶⁸ Hogy miért ez az elbizonytalanodás, arra önmagukban is magyarázatul szolgálnak a következő bekezdések.

¹⁶⁸ Naszályi Emil: i. m. 17 sk.

„Az erkölcs alapjait aláaknázták. Az élet legnagyobb befolyással rendelkező területeit a társadalom legsós szintjeiről származó emberek árasztották el, ellentétben korábbi generációkkal. Isten fennhatósága a társadalomban általában felülről érvényesül, a gonosz megbüntetésével és a jó megjutalmazásával. De amikor alulról származó emberek veszik át a hatalmat, biztosak lehetünk abban, hogy az ördög keze van a dologban. Ilyen módon a szabadosság és a szituációs etika elhomályosítja a dolgokat, az álcázások és hamis beállítások csökkentik a gonosz felismerésének képességét, és aláaknázzák az eltökélt ellenállást. Sokasodnak és egyre nagyobb erőre tesznek szert a vallásos eretnek szekták. Az elmét tönkretévő kábítószeres foglyul ejtették a felnövekvő generáció sok tagját. Az ellenség támadásai sérüléseket okoztak a közösségi élet minden részén – a családban, az oktatási rendszerben, az igazságszolgáltatásban, sőt az Egyházban is. Általánossá vált az Isten erkölcsi alapelveivel való részleges vagy teljes szakítás. Mindez azt mutatja, hogy »a mennyei magasságokban lévő fejedelemségek és hatalmasságok« rendezték láthatatlan soraikat, felszerelték trójai lovukat, beszivárogtak a társadalomba, és megnyitották a kapukat, hogy a gonosz áradata vegye át az uralmat.”¹⁶⁹

„Nemrégiben K. Hutten egy megrázó tudósításban néhány adatot állított össze arról, milyen mértékben kínálnak és vesznek igénybe okkult praktikákat és foglalkoznak ezekkel nemzetközi egyesületekben, intézményekben, kongresszusokon. Megállapítja: „Ha a becslések találóak, amelyek szerint az emberiség egyharmada a csillagokból tudakozódik, vagy lehetségesnek tartja befolyásukat az ember sorsára, akkor az asztrológiának több híve és szimpatizánsa van, mint minden világvallásnak és minden politikai ideológiának. ... A spiritizmus híveinek számát 100 millió fölére becsülik... A spiritizmus súlypontja Angliában, Észak-Amerikában és Brazíliában van, szilárd pozíciót nyert a köztudatban, saját szervezeteket és templomokat hívott életre, régi kultuszokat elevenített fel és szervezett újjá. A Német Szövetségi Köztársaságban 1958-ban egy közvélemény-kutatás során kiderült, hogy a megkérdezetteknek több mint fele kész volt a paranormális jelenségek realitásában hinni, továbbá, hogy ez a készség a műveltség magasabb szintjén nem csökkent, hanem ellenkezőleg, még erősebb volt.”¹⁷⁰

„Amiről azt hittük, hogy a primitív népek – pl. a Kongó menti barbárok vagy Borneo dzsungleiben élő kannibálok – furcsa sajátossága, az most beköltözött nagyvárosainkba: mindenütt megtalálható a jóslás, fekete mágia, boszorkányság, szellemidézés, médiumokkal űzött spiritizmus, parapszichológiai klinikák (amelyek sokszor nem többek és nem kevesebbek, mint szeánszok, ahol a professzorok a médiumok) – rengeteg helyen megtalálhatók. Úgy látszik, hogy magasabb fokon polgárjogot nyert a démonokkal való foglalkozás.”¹⁷¹

„Ma már nem azon vitatkozunk, hogy létezik-e a természetfeletti világ, hanem azon, hogyan lehet megvizsgálni a természetfeletti világot az okkult jelenségeken keresztül. Az emberek beleártják magukat a varázslás és a boszorkányság világába. Számos egyetem ad

¹⁶⁹ R. A. Mathews: Leszámolás az ellenséggel a társadalomban, in C. P. Wagner: Területi szellemek, Amana, Budapest, 1994. 64. old.

¹⁷⁰ K. Hutten: Überweltpropheten und Diesseitsapostel, in: E. Bauer (Hrsg), Psi und Psyche, Stuttgart, 1974. Idézi: H. Rohrbach: Láthatatlan hatalmasságok és az Úr Jézus Krisztus hatalma, Budapest, Primo, év nélkül 40–41. old.

¹⁷¹ Martin I. Bubeck: Az ellenség, Menedék, Budapest, 1993. 7/2

bizonyítványt olyan tanfolyamok elvégzéséről, melyek az okkult világot tanulmányozzák.”¹⁷²

A Sztálingrád ostromát katonatisztként végigharcoló, orosz hadifogságot megjárt, majd a Krisztus ügyében is bátran küzdő és írásaiban a harcászatból vett kifejezéseket szívesen használó patológia-professzor, Hans Baum állapítja meg, hogy „ma a mágia viláгурalmának idejét éljük, s attól kell tartanunk, hogy ez még egyáltalán nem érte el teljes kibontakozását”. Majd így folytatja: „Mivel a sátán és a démonok szabadjára engedettsége a sátánizmus és démonizmus, a démonológia egyedülálló kutatási lehetőségét kínálja, egy intakt (érintetlen, ép) Egyháznak ugyanazt kellene tennie, mint egy intakt hadseregnek az ellenfél élénk mozgásai közepette: az Egyháznak az ellenség megismertetését kellene elrendelnie és erre minden kínálkozó lehetőséget fel kellene használnia.”¹⁷³ A politikai hatalom befolyásolásán, a spiritizmuson, a mágián és a New Age-en keresztül befolyásukat érvényesítő – korunk megértése szempontjából oly fontos – gonosz szellemek jellemzése az idézett szövegekben több helyen is szerepel.

„Ha minden mai egyházi vezető még a lelkek megkülönböztetésének birtokában lenne, akkor már rég fel kellett volna ismerniük, hogy már a prófétailag meghirdetett végső események között élünk. Az ellenegyház, a szabadkőművesség magas rangú beavatottjai urukhoz és mesterükhöz hasonlóan rendelkeznek ezzel az adománnyal, mivel eszkatológiailag éberek maradtak, amíg az Egyház fölszenteltjei eszkatológiailag alszanak. Ezek a beavatottak tudják, hogy közel az ítélet, és tevékenységük már csak rövid ideig tarthat. Ez a tudás olyan rendkívüli kísérőjelenségekkel ellátott vállalkozásokra sarkallja őket, hogy tulajdonképpen mindenkinek észre kellene vennie, hogy itt valami eddig soha nem ismert történik.” A szerző itt rámutat a modern élet egy csomó területére, ahol a démonok befolyása érvényesül. Ilyenek pl. bizonyos írásművek, zenei irányzatok, a magzatgyilkosságok legitimizálása, eutanázia, házasságtörés, gyermekeken és fiatalokon elkövetett szexuálpedagógiai visszaélések és mindennek bemutatása, propagálása a médiumok által.¹⁷⁴

Ha a gonosz lelkeknek korunkban valóban ekkora befolyásuk van, ahogyan az idézett szövegek bemutatják, nem lehet csodálkozni azon, hogy éppen a kinyomozásukat szolgáló adományt igyeksenek összezavarni, pont a szellemek megkülönböztetésével kapcsolatban próbálnak bizonytalanságot teremteni.

Korunk felsorolt jellemzői miatt szerepel a jelenkori irodalomból való válogatásban több, a gonosz lelkek tevékenységével és a szabadító szolgálattal kapcsolatos írás. Amikor túlrad a bűn, akkor túlrad a kegyelem is, Isten nem engedi, hogy csak a gonosz hatalma növekedjék, nagyobb hatalmat ad egyrészt az asszonynak, Szűz Máriának, akiről már az ősevangéliumban azt olvassuk, hogy széttiporja a kígyó fejét, másrészt a szent angyaloknak is, akik méltó ellenfelei a bukott angyaloknak. Pontosabban megvolt a szent angyalok hatalma eddig is a bukott angyalok felett, csak ma egyre jobban felismerjük ezt a hatalmat és egyre inkább létkérdéssé lesz számunkra a velük való együttműködés. A jelenkori megkülönböztetéssel kapcsolatos írások másik csoportja tehát Szűz Mária és a szent angyalok napjainkban való szerepét mutatja be. Az írások egy harmadik csoportja pedig a karizmatikus megújulás irodalmából való. Vannak ezeken kívül az előző csoportban szereplő írásokat továbbfejlesztő, valamint pszichológiai ihletésű és egyéni megtapasztalást visszaadó írások is.

¹⁷² Martin I. Bubeck: i. m. 13/1

¹⁷³ Hans Baum: Freimaurerischer Satanismus heute, Christiana Verl., Stein am Rhein, 4. Aufl., 1986. 10. old.

¹⁷⁴ Hans Baum: i. m. 9. old.

A) Katolikus szerzők

A Máriás Papi Mozgalom „kék könyvéből”¹⁷⁵

Az itt következő rész a Jelenések könyve 13. fejezetének egy értelmezése. A Jelenések könyvének magyarázói azt mondják, hogy ez a könyv szoros kapcsolatban van a történelemmel. Vannak olyan elképzelések, hogy a történelem egész forgatókönyve megtalálható a Szentírásnak ebben az utolsó könyvében, más felfogás szerint az irat nem ad pontos kronológiát, de a történelem néhány újra és újra megismétlődő alapvonását bemutatja. Az apokalipszisek a történelem végső céljára vonatkozó tanítást szimbolikus formában nyújtják. A Jelenések könyvében szereplő három vadállatot a korunkban valóban meglévő és szerepet játszó két nagy politikai, szellemi irányzatra alkalmazza a könyv: az istentagadó kommunizmusra, amelynek segítségével sietett a tízparancsolat ellen támadó szabadkőművesség. A harmadik vadállat tulajdonképpen azonos a másodikkal, a szabadkőművességgel, amely nemcsak Isten parancsait akarja lerombolni, hanem ezeknek a parancsoknak az őrzőjét, értelmezőjét és védelmezőjét, az Egyházat is. A hadviselés ősi módja, hogy a legyőzendőt nemcsak kívülről támadják, hanem belülről is az ún. ötödik hadosztály segítségével. A harmadik vadállat ez az ötödik hadosztály. A „kék könyv”-ben úgy kerül bemutatásra, hogy ezek az események napjainkban következnek be. A világban és az Egyházban zajló események, jelenségek megkülönböztetéséhez ad segítséget.

A nagy vörös sárkány¹⁷⁶

Csak az Úr Lelke képes az emberiséget visszavezetni Isten tökéletes dicsőítésére.

Csak az Úr Lelke képes megújítani az Egyház egységét és szentségét.

Csak az Úr Lelke képes legyőzni a nagy vörös sárkány hatalmát és győzelmes erejét, aki ebben a században az egész világon félelmetesen elszabadult, hogy megkísértse és elcsábítsa az egész emberiséget.

A nagy vörös sárkány az istentagadó kommunizmus, amely mindenhol elterjesztette Isten tagadásának és makacs visszautasításának tévedését.

A nagy vörös sárkány az istentagadó marxizmus, amely tíz szarvával¹⁷⁷, vagyis a kommunikációs eszközök hatalmával jelenik meg, hogy engedetlenségre sarkallja az emberiséget Isten tíz parancsa ellen. Hét fején a hét korona a hatalom és a királyság jelvénye. A koronázatlan fejek jelzik azokat a nemzeteket, amelyekben megszilárdult az istentagadó kommunizmus és most ideológiájának, politikájának és fegyvereinek hatalmával uralkodik.

A sárkány mérhetetlen nagyságát világosan jelzi az ateista kommunizmus hatalmában lévő területek kiterjedése.

Színe vörös, mert számtalan hódításának eszköze a háború és a vér.

A nagy vörös sárkánynak sikerült ezekben az években az elméleti és gyakorlati ateizmus tévedésével meghódítani az emberiséget, rászedte vele már a világ minden népét.

Így sikerült neki új, Isten nélküli, materialista, önző, élvhajhászó, száraz és hideg kultúrát létrehoznia, amely magában hordja a pusztulás és a halál csíráit.

¹⁷⁵ Don Gobbi: A papokhoz, Szűzanyánk kedves fiaihoz, Máriás Papi Mozgalom, 1991. 719–725. old.

¹⁷⁶ A vörös szín az erőszak szimbóluma. A sárkány a gonoszságot jelenti, az alvilágból jön ez az állat.

¹⁷⁷ A tízes szám jelentése: valamely komolyan veendő, nagy dolog, de mégsem teljes, örökkétartó, hanem véges, lehatárolt. A szarv a hatalom és erő jelképe.

A nagy vörös sárkány ördögi célja, hogy az egész emberiséget elszakítsa Isten uralmától, a Szentháromság dicsőítésétől, az Atya tervének megvalósításától, amelyet Fia által alkotott saját dicsőségére.

A párduchoz hasonló vadállat

Ha a vörös sárkány a marxista ateizmus, akkor a fekete vadállat¹⁷⁸ a szabadkőművesség. A sárkány megmutatkozik hatalma erejében, a fekete vadállat viszont homályban ténykedik, elrejtőzik, mindenhová titokban hatol be.

Medvelába és oroszlánszája van, mert mindenhol ravaszsággal és tömegkommunikációs eszközökkel, vagyis a propagandával dolgozik.

A hét fej a szabadkőművesség különböző páholyait jelenti, amelyek alattomos és veszélyes módon működnek.

E fekete vadállatnak tíz szarva van. Szarvain a tíz korona az uralom és a királyság jele.

Tíz szarvával uralkodik és kormányoz a szabadkőművesség az egész világon.

A szarv a bibliai értelemben véve mindig erősítő eszközt jelent, amely hallhatóbbá teszi az emberi hangot, tehát a közlés fontos eszköze.

Ezért közölte Isten tíz szarv révén akaratát népével, hogy megismertesse velük a törvényt, a tíz parancsolatot.

Aki elfogadja és megtartja őket, az az életútját az isteni akaratban, örömben és békében járja.

Aki az Atya akaratát cselekszi, az elfogadja és megtartja őket, az az életútját az isteni akaratban, örömben és békében járja.

Aki az Atya akaratát cselekszi, az elfogadja Fiának szavát és részesül az Óáltala véghezvitt megváltásban. Jézus az isteni kegyelmet ajándékozza nekünk kegyelmei által, amelyet Ő érdemelt ki a Kálvárián beteljesített áldozatával.

A megváltás kegyelmét a hét szentség közvetíti, a természetfeletti élet csíráit, az erényeket a kegyelem ülteti el a lélekben. Ezek között a legfontosabb a három isteni erény: a hit, a remény és a szeretet; és a négy sarkalatos erény: a bölcsesség, a lelki erősség, az igazságosság és a mértékletesség.

A Szentlélek hét ajándékának isteni napfényében sarjadnak ki ezek az erények, megerősödnek, egyre jobban kifejlődnek és így vezetik a lelket a szeretet és a szentség fényes útján.

A fekete vadállat, vagyis a szabadkőművesség célja az alattomos, de szívós harc, hogy eltérítse a lelkeket arról az útról, amelyet az Atya és a Fiú jelölt ki és a Szentlélek ajándékai világítanak meg.

Amíg a vörös sárkány azon munkálkodik, hogy az emberiség ne törődjék Istenével, hogy tagadja meg Őt, és ezért terjeszti az ateizmus tévedését, addig a szabadkőművesség célja nem az, hogy tagadják meg Istent, hanem hogy *káromolják* Őt.

A vadállat azért nyitja ki száját, hogy káromolja az Istent, káromolja nevét, az eget és minden lakóját.

Legnagyobb káromlása az, hogy megtagadja az egyedül Istennek járó tiszteletet, hogy azt a teremtményeknek és magának a sátánnak adja meg.

Ezért terjednek a mai időkben a szabadkőművesség romlott tevékenysége nyomán mindenhol a fekete misék, a sátán kultusza.

A szabadkőművesség ezenfelül minden eszközzel arra törekszik, hogy megakadályozza a

¹⁷⁸ A fekete szín a társadalomban megmutatkozó kizsákmányolás, belső gonoszság, ármányosság szimbóluma. A vadállat egy gonosz dolog szimbóluma, ez az állat az alvilágból származik.

lelkek üdvözülését és így meghiúsítsa Krisztus művét, a megváltást.

Hogyha az Úr egykor tíz parancsolatban közölte törvényét, a szabadkőművesség most tíz szarvának hatalmával mindenhol olyan törvényt terjeszt, amely szembeáll Istent törvényével.

Az Úr parancsa ez: „Más Istened ne legyen rajtam kívül” – a szabadkőművesség hamis bálványokat állít ezzel szembe, amelyek előtt ma sokan imádatot borulnak le.

A parancsal, hogy „Isten nevét hiába ne vegyed” – alattomos és ördögi módon szegül szembe, Istent és Krisztust káromolva. Eljut odáig, hogy méltatlanul áruba bocsátja a Nevét, szentségtörő filmeket készít életéről és isteni Személyéről.

A parancsot: „Megemlékezzél arról, hogy az Úr napját megszenteljed” – átalakítja. A vasárnapot víkenddé, a sport, a verseny, a szórakozás napjává teszi.

A parancsal: „Tiszteld atyádat és anyádat” – szembeállítja a homoszexualitásig terjedő együttélés új családmodelljét.

A „Ne ölj” parancsal szemben mindenhol arra törekszik, hogy törvényesítse az abortuszt, elfogadtassa az eutanáziát, lejárassa az emberi élet értékeinek megbecsülését.

A koshoz hasonló vadállat

Kiemelkedik a szárazföldből egy vadállat, amelyik koshoz hasonló két szarvat visel és a tengerből jövő fekete vadállat segítségére siet.

A bárány a Szentírásban mindig az áldozat jelképe. A kivonulás éjszakáján bárányt öltek, vérével meghintették a zsidó házak ajtófélfáját, hogy megvédjék attól a csapástól, ami viszont minden egyiptomit elért.

A zsidó húsvét minden évben megemlékezik erről az eseményről egy bárány leölésével, amelyet feláldoznak és elfogyasztanak.

A Kálvárián Jézus önmagát áldozza fel az emberek üdvösségéért. Ő maga lesz húsvétunk, Isten igaz Báránya, aki elveszi a világ bűneit.

A vadállat két, a koséhoz hasonló szarvat visel fején.

Az áldozat szimbólumához szorosan kapcsolódik a papság szimbóluma: a két szarv.

A főpap két szarvval ékesített süveget hordott az Ószövetség idejében.

Az Egyház püspökei kétszarvú mitrát viselnek papságuk teljességének jeléül.

A párduchoz hasonló fekete vadállat a szabadkőművességet jelképezi, a koshoz hasonló kétszarvú vadállat pedig az Egyház belsejébe beszivárgott szabadkőművességet jelzi, vagyis *az egyházi szabadkőművességet*, amely főként a hierarchia tagjai között terjedt el.

Ha a szabadkőművesség szándéka vesztükbe vinni a lelkeket, rábeszélve őket a hamis istenség kultuszára, akkor az egyházi szabadkőművesség célja *Krisztusnak és az Egyháznak tönkretétele*, új bálványt, vagyis hamis Krisztust és hamis Egyházat alkotva.

– Jézus Krisztus az élő Isten Fia, a megtestesült Ige, valóságos Isten és valóságos ember, ezért egyesíti isteni személyében az emberi és az isteni természetet.

– Jézus pontosan meghatározta kilétét az evangéliumban: én vagyok az Igazság, az Út és az Élet!

– Jézus az Igazság, mert kinyilatkoztatja nekünk az Atyát, közli velünk megmásíthatatlan szavát, tökéletesen beteljesíti az isteni kinyilatkoztatást.

– Jézus az Élet, mert saját isteni életét ajándékozta nekünk a megváltás által számunkra kiérdemelt kegyelemmel, és szentségeket rendelt mint a kegyelem hathatós közvetítőit.

– Jézus az Út, aki az Atyához vezet a nekünk adott evangélium által. Ezt az utat kell járnunk, hogy eljussunk az üdvösségre.

Jézus az Igazság, mert Ő az élő Ige, – forrása és pecsétje az egész isteni kinyilatkoztatásnak.

Ezért törekszik az egyházi szabadkőművesség elhomályosítani isteni Szavát természetes

és racionális magyarázatokkal, megkísérli, hogy érthetőbbé és elfogadhatóbbá tegye, megfosztja minden természetfeletti hatalmától.

Így terjednek a tévedések a katolikus Egyház minden területén. E tévedések terjedése miatt ma sokan eltávolodnak az igaz hittől.

Az egyházi szabadkőművesség csalárd és ördögi módon azon mesterkedik, hogy mindenkit a hit elhagyására vigyen rá.

Jézus az Élet, mert Ő ajándékozza a kegyelmet.

Az egyházi szabadkőművesség célja igazolni a bűnt, hogy azt ne úgy mutassák be, mint valami rosszat, hanem mint értéket és jót.

Ezért azt tanácsolják az embereknek, hogy kövessék el a bűnt, mint természetes kielégítésének egy módját. Gyökerében pusztítják ki azt, amiből még bűnbánat fakadhatna és azt mondják, nem is kell többé meggyónni azt.

Ennek az átkozott rákbetegségnek veszedelmes gyümölcse már az egész Egyházban elterjedt, s azt eredményezte, hogy az egyéni gyónás mindenhol csökkent.¹⁷⁹

Ráveszik a lelkeket, hogy éljenek bűnben, visszautasítva az Életet, amelyet Jézus hozott nekünk.

Jézus az Út, amely az Atyához vezet az evangélium által.

Az egyházi szabadkőművesség pártfogolja az olyan exegézist, amely különböző irodalmi műfajok segítségével az evangéliumot teljesen szétszabdalva annak racionális és természetes magyarázatát adja.

A végén odajutnak, hogy tagadják a csodák és a föltámadás történeti valóságát és kétségbe vonják Jézus istenségét és üdvözítő küldetését.

– *Miután a koshoz hasonló kétszarvú vadállat tönkretette a történelmi Krisztust, azon van, hogy a misztikus Krisztust, az Egyházat is lerombolja.*

A Krisztus által alapított Egyház az egyedüli, amely szent, katolikus, apostoli, egy és Péterre épült.

Jézushoz hasonlóan az általa alapított Egyház is mint az Ő Titokzatos Teste, szintén igazság, élet és út.

– *Az Egyház igazság, mert egyedül őrá bízta Jézus, hogy őrizze épségben az egész hitletéteményt. Ez tulajdonképpen a hierarchikus Egyház feladata, azaz a pápáé és a vele egységet alkotó püspököké.*

Az egyházi szabadkőművesség ezt a tényt *a hamis ökumenizmussal* akarja megrendíteni, amely valamennyi keresztény Egyház elfogadásához vezet, azt állítva, hogy mindegyik birtokolja az igazság egy részét.

Ápolja egy általános ökumenikus Egyház megalapításának tervét, ami valamennyi keresztény felekezet, köztük a katolikus Egyház egybeolvadásából alakulna.

– *Az Egyház élet, mert kegyelmet ajándékoz. Csak nála vannak a kegyelem hathatós eszközei, a hét szentség.*

Különösen azért élet, mert egyedül neki adatott a hatalom, hogy a kenyér és a bor átváltoztatásával életre keltse az Oltáriszentséget a szolgálati és a hierarchikus papság által.

Az Oltáriszentségben Jézus Krisztus valóságosan jelen van dicsőséges Testével és istenségével.

Ezért keresi az egyházi szabadkőművesség annyi alattomos eszközzel, hogy kikezdje az Oltáriszentség felé megnyilvánuló tiszteletadást.

Csak az utolsó vacsora megemlékezéséért értékeli a szentmisét, igyekszik lekicsinyelni áldozati voltát, tagadni szeretné Jézus valóságos személyes jelenlétét az átváltoztatott

¹⁷⁹ A megkülönböztetés kritériuma lehet viszont, hogy vannak helyek, közösségek, ahol növekszik a gyónások száma.

Ostyában.

Ezért nyomják el fokozatosan azokat a külső jeleket, amelyek Jézusnak az Oltáriszentségben való valóságos jelenlétebe vetett hitet jelzik, mint a térdhajtást, a nyilvános szentségimádási órákat, a tabernákulumot körülvevő fények és virágok szent szokását.

– *Az Egyház az út*, mert a tökéletes egység útján vezet benneteket a Fiú által a Szentlélekben az Atyához.

Miként az Atya és a Fiú egy, úgy legyetek ti is egyek egymással.

Jézus azt akarta, hogy Egyháza legyen az egység jele és eszköze az emberiség számára.

Az Egyház képes megőrizni egységét, hiszen egységének szegletkövére alapított: Péterre és a többi pápára, akik követik Pétert karizmájában.

Ezért akarja az egyházi szabadkőművesség lerombolni az Egyház egységének alapját, a pápa elleni alattomos és csalárd támadásával.

Kezdeményezi a pápa elleni lázadás és tiltakozás csoportosulásait, támogatja, jutalmazza azokat, akik szidják és engedetlenek, terjeszti a püspökök és a teológusok kritikáját és ellenvéleményét.

Így bomlik meg, így szakad szét és így oszlik meg az Egyház egységének alapja.

Ez a negatív befejezés csak ezeknek a vadállatoknak a szándékát mutatja. Nagyon fontos állandóan szemünk előtt tartani, hogy a gonosz szellemek, amelyeket ezek a vadállatok jelképeznek bukott angyalok, csak annyit tehetnek meg, amennyit Isten megenged nekik. Az Egyház elpusztításának a terve nem sikerülhet, hiszen az Egyház birtokolja alapítójának ígérését: „Az alvilág kapui nem vesznek erőt rajta” (Mt 16,18). De hogy ezek az erők mekkora rombolást végeznek, tervük mennyire valósul meg, az nagy mértékben múlik az Egyház hűséges tagjain is, az ő lélekjelenlétükön, bátorságukon, áldozatkészségükön, a mennyekiek által nyújtott segítség megragadásán és a velük való együttműködésükön.

Josef Kieninger

A szerző Rómában élő német teológus. „Pasztorális útmutatások a szellemek megkülönböztetéséhez” c. kéziratából közöljük a következő részleteket.¹⁸⁰

Általános fejlődés az utóbbi évszázadokban

Ma egyre több emberrel lehet találkozni, akiknek az életében hiányzik az egészséges lelki fejlődés.

A hiányzó szeretet a családban emocionális és gyakran egzisztenciális ínséghez vezet (kisebrendűségi érzés).

Az ilyenek számára a hitkényszer józansága túl nehéz, szigorú, személytelen és hideg.

Ez fontossá teszi a személyes elfogadottságot és komolyan vételt a vallás területén is.

„A vevő, király”, „Mit parancsol, mit szeretne leginkább?” – mentalitás és egy olyan világ, amelyben a teljesítmény a döntő, az embert mint individuumot annyira középpontba állítja, hogy úgy tűnik minden dolognak a mértéke.

A mai ifjúság képzése kiegyensúlyozatlan.

Inkább az értelmet, mint az akaratot formálják (az értelemmel fogja fel az ember a világot, akaratával mozdul ki önmagából, mozdul a világ felé).

Már kétéves korban elkezdődik az iskolázás. De ha nem várjuk ki a szellem természetes felébredését, csak az állatoknál szokásos idomításról beszélhetünk.

¹⁸⁰ Eredeti cím: „Pastorale Weisungen zur Unterscheidung der Geister” (ford.: Bocsa J.)

Egyre kevésbé keresik a szellemi megismerés lehetőségeit, inkább az érzéki megismerő képességet fejlesztik (mindenek előtt a vizuálist).

Mindez a valóságfelfogás egyfajta beszűküléséhez vezet, amely a személyes megtapasztalást és a rációt helyezi előtérbe. Egyúttal a hittől való elbúcsúzás ellentétben van az igazi szentek „sötét hitével” (Mk 15,34, Jn 20,29).

Kifejezetten vallási területen a következők figyelhetők meg:

Ma túlhangsúlyozzák a laikusok szerepét.¹⁸¹

Vallásilag nyitott és kereső emberek között a keleti vallások misztikus gondolkodása hódít, amely azonban bezárja az embert saját szívének és érzéseinek a börtönébe.

Protestáns szekták „sola”-princípiumainak¹⁸² a hatása vallásos téren egy olyan atmoszférát eredményez, amelyben a hierarchia (ezzel együtt a besorolódás és alárendelődés) gondolata idegen. Ezzel szemben Isten direkt közbeavatkozása az egyes emberek életébe az igazság bizonyítéka.

A gyakori gyónás elhanyagolása kegyelmektől foszt meg.¹⁸³

Isten gondviselő hatalmába vetett csökkenő hit a jövő bizonytalanságaitól való félelemhez és bizonytalansághoz vezet. Növekszik ezáltal a kíváncsiság a jövőre irányuló információk iránt. Megkülönböztetés nélkül elfogadják ezeket.

Ezáltal megnyílnak a szekták és ezoterikus mozgalmak felé.¹⁸⁴

Mind a karizmatikus ajándékok működése közben, mind a Mária-jelenéseknél, mind a különféle magánkinyilatkoztatásoknál, mind pedig a keleti vallások, tanítások és praktikák megítélése szempontjából fontos a megkülönböztetés, hiszen ezeken a területeken mind a Szentlélek, mind a bukott angyalok működnek.

A szellemek megkülönböztetése elsősorban az Egyház vezetőinek, az egyházi tanítóhivatalnak, a püspököknek, papoknak, közösségvezetőknek a feladata. Mit vizsgálnak, amikor a megkülönböztetés feladatát végzik?

Fontos megvizsgálni a személyt – akin keresztül az ajándékok működnek, aki a magánkinyilatkoztatásokban részesül – és a közlés tartalmát.

A kegyelemhordozó személy jellemzői

Jézus a Hegyi beszéd végén az ítéletről beszél, és azt mondja: „*Nem jut be mindenki a mennyek országába, aki mondja nekem: Uram, Uram! Csak az, aki teljesíti mennyei Atyám akaratát*” (Mt 7,21).

Ezzel maga az Úr adja meg, hogy elsősorban mire figyeljünk, ne a különös kegyelmekre, vagy az extra vallásosságra, hanem az illető személy erkölcsi életére. Sőt a csodatétel, a rendkívüli adományok az embernek még a vesztét is okozhatják, hiszen Jézus így folytatja: „*Sokan mondják majd nekem azon a napon: Uram, Uram, hát nem a te nevedben jövendöltünk? Nem a te nevedben űztünk ördögöt? Nem a te nevedben tettünk annyi csodát?*”

¹⁸¹ Magyarországon ezt még kevésbé érezzük.

¹⁸² Sola princípium: szó szerint lefordítva „egyedül elv” (egyedül a Szentírás, egyedül a hit, egyedül a kegyelem stb.).

¹⁸³ XII. Pius az ájtatossági gyónásról (Mystici Corporis Nr. 86) 1. Növeli az önismeretet. 2. Mélyíti az alázatot. 3. Az erkölcsi gyengeséget gyökereinél ragadja meg. 4. Legyőzi a lelki hanyagságot és langyosságot. 5. Tisztítja a lelkiismeretet. 6. Erősíti az akaratot. 7. Lehetővé tesz egy üdvös lelkivezetést. 8. A szentség erejénél fogva növeli a kegyelmet. „Azok, akik a fiatalabb klérus körében csökkentik a gyakori gyónás értékét, gondolják meg, hogy olyasmit űznek, ami Krisztus lelkületétől idegen, és Üdvözítőnk misztikus testének árt és tőle idegen.”

¹⁸⁴ Egy kínai leírása a nyugati civilizáció fejlődéséről.

Akkor kijelentem nekik: Sose ismertelek benneteket. Távozzatok színem elől, ti gonosztevők!” (Mt 7,22 sk. párhuzamos Lk 13,26 sk.).

Isten közölheti magát bárkivel (vö. Kaifás jóslata Jn 11,49-51), de a kegyelem általában a természetre épül, és mielőtt egy léleknek Isten különlegesen közölné magát, életében bizonyos változásokat eredményez.

a) Általános természetes feltételek és ismertetőjegyek. Meg kell vizsgálni a következőket!

A kegyelmi adományok hordozójának temperamentuma kiegyensúlyozott-e?

Van-e egészséges ítélőképessége; iskolázott-e, ki által; morálisan teljesen megbízható-e?

Alig lehet komolyan venni a következőket: idegileg izgatott vagy hisztériára hajlamos személy; túl erős fantáziával rendelkező; szellemileg gyenge vagy beteg; sokat és hosszan böjtölő; aki nem egészen igaz, ehelyett túlzásokra vagy díszítésekre hajlamos, ezért kitalálásokra képes; túlzottan életerős karakter.

Általános természetfeletti feltételek és ismertetőjegyek.

Jézus kegyelmi tevékenységét látható és tapasztalható jelek által mutatta meg. Az embereknél azonban ezt a hithez kötötte: „Amikor látta hitüket, így szólt ... ” (Mt 9,2); „Menj, legyen neked hited szerint” (Mt 8,13); „Hited meggyógyított” (Mt 9,22).

Mielőtt elfogadnánk Isten különleges kegyelmi hatását egy lélekben, hitéletére kell rákérdezni: látszik-e nála szilárdság az erényes életben; kiállt-e már hosszú próbákat; őszinte és mély alázat jellemző-e rá (Ha ez a szilárd alap hiányzik, rossz jel.); közli-e kegyelmeit lelki vezetőjével és követi-e tanácsait és utasításait; mennyire tisztult meg a passzív próbák által (amelyekről Loyolai Szent Ignác is ír a megkülönböztetés szabályai között); hősi fokban gyakorol-e erényeket (esetleg: a szemlélődés első kegyelmeit megtapasztalta-e).

Ezekkel a pozitív jelekkel állnak szemben: egy többé vagy kevésbé érzéki buzgóság; magamutogató öröm és a lelki örömök elmesélése. Az a vágy, hogy magára irányítsa a figyelmet, olyan erős lehet, hogy már előfordult az egyháztörténelemben, hogy valaki akaratilag előidézett eksztázisokat és víziókat produkált.

A bukott emberi természet is sok szokatlan dolognak lehet az alapja. (II. János Pál pápa általános kihallgatása, 1992. 06. 24.: A kegyelmi adományokról)

Kényelemre való hajlam a saját én és ízlés kielégítésére. Élvezetek és ajándékok feletti öröm. Az alázatos beszéd hiánya, önmaga alábecsülése. Menekülés az önmegtagadáselől. Ösztönös irtózás mindenféle szenvedéstől. Aki örömet, sikert, megtiszteltetést, elismerést keres, könnyen félreismertnek és meg nem értettnek kiáltja ki magát, ha valaki (lelkiatya vagy a közösségben a megkülönböztetést gyakorlók) ellentmond neki. Nem vesz figyelembe tanácsokat. Jól előadja és fontosnak mutatja magát azáltal, hogy mindennek előharcosává válik, ami csodálkozást vált ki, ami rendkívüli, látványos és örömet hoz.

Alig fogható fel, hogy milyen pszichológiai jelenségeket képes egyedül az emberi akarat produkálni. Ha természetfeletti jelenségeket tapasztalunk, mint pl. különös tudás vagy szokatlan erők, még nem mondható ki, hogy az ok isteni vagy démoni. Itt az Úr szavaihoz kell igazodnunk: „Gyümölcseikről ismeritek fel” (Mt 7,16. 20).

A megítélendő szöveggel szemben alkalmazandó kritériumok

A szerző itt a Szentírásból és a II. vatikáni zsinat tanításából igazolja, hogy új kinyilatkoztatást nem várhatunk. Krisztusban mindent megkaptunk. A Szentlélek tevékenysége az apostoli idők után a hivatalos Egyházon keresztül érvényesül, Péter utódjái a csalatkozhatatlanság.

A Szentlélek azonban mindenütt tevékenykedik, ahol az igazságot keresik. Tevékenységének tartalma azonban az, hogy az egyes embereket Krisztushoz és az általa alapított katolikus Egyházhoz vezesse. Vagy pedig az Egyházban egyes lelkeknek kegyelmi

adományokat ad, amelyek „az Egyház szükségeihez illeszkednek és számára hasznosak”.

Magánkinyilatkoztatásokban nagyobb fények gyúlhatnak, de ezek csak megvilágításai annak, amelyek Krisztusban már adóttak, vagy térképek másfajta nagyításban. A magánkinyilatkoztatások tehát relatíve jelentéktelenek.

Ezekből következnek: (Vö. II. János Pál pápa általános kihallgatáson mondott szavai 1992. 06. 24. Nr. 6.)

Egyetlen valódi kinyilatkoztatás sem mondhat ellent a szent Egyház tanításának.

Gal 1,8; 2Tessz 2,15

Néhány mai kinyilatkoztatás, ami nem lehet igaz:

Mária közbenjárására még a pokolból is kiszabadulhatnak elkárhozottak (Mt 25,41; LG 48).

Amelyek a tekintetet túlságosan az ember szubjektív jóakarására irányítják és az Isten által alapított objektív rendet, az Egyházat elvetik.

Időprognózisok, amelyek inkább félelmet, mint reményt keltenek (Jn 15,18; 16,33).

Más kinyilatkoztatások annyira a bűnbánati gyakorlatokat hangsúlyozzák és ezáltal emberi fáradozást, hogy az üdvösséghez szükséges kegyelem dogmáját teszik kérdésessé, ha nem elméletileg, akkor gyakorlatilag.

A teológusok véleménye szerint Isten teológiailag vitatott kérdésekbe nem szokott magánkinyilatkoztatásokkal beleszólni.

Ha egyébként egészséges spiritualitásról vagy Szentírás-értelmezésről van szó, megelégszik az Egyház azzal, hogy azt mondja ennek vagy annak a kinyilatkoztatásnak emberi szavahihetősége van, nem kívánja, hogy mint Istentől jövő kinyilatkoztatásokban higgyünk bennük.

Igazi kinyilatkoztatások nem mondanak ellen a morális törvényeknek vagy az egyházi előljárók, a Tanítóhivatal szabályainak.

A gonosz nem fog nyíltan a tízparancs ellen cselekedni, hanem Krisztus törvénye ellen, amely a szeretet.

A kereszterényeit tanítják-e ezek az állítólagos kinyilatkoztatások, az alázatot, az engedelmességet, a hallgatást és megbocsátást, a szolgálatot és a szenvedés áldását? A kereszterényeiké vagy ellenségeiké tesznek (Fil 3,18)?

Ide tartozik a tisztelet és a szemérem értéke is. Ha ebben a vonatkozásban túlságosan emberi megnyilatkozások vannak, valószínűleg a forrás „alul” van. A szókincs utalhat a forrásra. (De itt közrejátszhat az illető személy természete és szociális környezete is.)

Mi az, amit Isten általában nem szokott kinyilatkoztatni.

Isten nem szokott lehetetlent kívánni, ezért aki úgy gondolja, hogy Isten neki különleges megbízatást adott, forduljon az egyházi tekintélyhez, akit első helyen a gyóntatóatyja képvisel.

Víziókat és „Istentől jövő” megbízatásokat a gyóntatóatyja előtt elhallgatni biztosan a sátántól van.

Amit normális emberi belátással is meg lehet ismerni, azt nem szokta Isten kinyilatkoztatni (Keresztes Szent János: KU II. 22,13.)

Ha egyszerű dolgokat természetfeletti kinyilatkoztatásként mutatnak be, akkor, vagy a saját belátásnak tulajdonítanak túl nagy hangsúlyt, vagy az ember akarja fontosnak tetetni magát és véleményének különleges nyomatékot adni.

A szellemeket annak alapján is megítélhetjük, hogy mit eredményeznek, milyen nyomokat hagynak a lélekben, milyen lelkiállapotokat hoznak létre, milyen viselkedést indukálnak.

A kegyelmi adományok hatásai

Isten kegyelmi hatását először mindig a keresztség és a szenvedés jellemzi, amely azonban a fénynek és az örömmel engedelmesked. Hatása mély és tartós béke megtapasztalásához vezet, maradandó örömhöz és biztonságához. Az ember a bensőségesség, a hallgatás felé halad, az Isten iránti, minden szent iránti, a szent Egyház és a gyóntatóatyai iránti nagyobb tiszteletre. Mélyebb Isten iránti kötődésre vágyódik (pl. fogadalom által), egyre komolyabban küzd Isten akarata tiszta megismerése érdekében és annak pontos betartásáért. Isten egyre jobban vonzza, Krisztus szenvedését úgy érti, mint hívást az együtt-szenvedésre. Irtózik a világtól és ajánlataitól (mint pl. fontoskodó és az engedelmességet megkerülő publicitás). Mindenekelőtt az embert a tökéletesség iránti törekvésekre vezeti. Minden különleges kegyelem felmutatja, megerősíti az alaperényeket, mint alázat, engedelmeség, türelem, Isten akaratával való azonosság. Egy ilyen lélek jobban gyakorolja az önmegtagadást egyszerűbb, szelídebb, szeretetteljesebb, jóakaróbb, készségesebb, engedelmesebb és áldozatra elszántabb lesz, Istenben egyre jobban hisz, bízik, Őt jobban szereti. Lelkében nagyobb világosságot, szívében mélyebb békét, akaratában nagyobb erőt tapasztal.

A gonosztól jövő hatások

A gonosz a paradicsom óta egy pompával (Glanz) vakít, hogy ne lehessen rögtön látni, hová akarja taszítani a lelkeket. Amikor ő befolyásol, kezdetben élvezet van, de elég hamar zavarodottság, szomorúság, elbátortalanodás és kétségbeesés.

A gonosz befolyásai mindig többé-kevésbé direkt módon a tulajdon „Én” megdicsőülését célozzák.

Az illető személy szívesen beszél magáról és tapasztalatairól, előnyeiről és „kegyelmeiről”.

Ha elérte, hogy mások kérésekkel és kérdésekkel fordulnak felé, elbizakodottá válik, arra is válaszokat ad, amiben nem kérdezték, könnyen hamissá válik; amit nem ismer és amivel nem rendelkezik, arról is azt hazudja, hogy tudja. A gőg megvakította.

Ez ott is megtörténhet, ahol kezdetben valóban Isten kegyelme működött, de a hiányos vezetés, vagy az elhanyagolt éberség által sikerült a gonosznak betörnie.

A gonosznak kezdetben elég egy lépés az egyszerű út mellett Istenhez: Ezt haszontalan, felesleges, majd hiú, végül nem illő dolgokkal való foglalkozással fejleszti. Ezáltal elrabolja az egyszerűséget és világosságot. Ez pedig elbizonytalanodást hoz a lélekbe, ami által őt a zavarosban vezetheti.

A „tapasztalatok” lassan megváltoznak, a lélekben szárazság és zavar uralkodik el és egy bizonyos nyugtalanság fogja el az embert. A szeretet gyakorlása egyre nehezebbé válik. Egyre jobban megjelennek a gonosz jellemzői a lélekben: öntetszelgés, gőgösnek, ellenkezőnek, dacosnak, taníthatatlannak, keménynyakúnak, engedetlennek, hiúnak és büszkének, kíméletlennek, ellenségesnek, képmutatónak, hamisnak látszik. Érzéki felindulások szinte sohasem hiányoznak. Az értelemben elégedetlenség, a szívben hidegség, az akaratban gyengeség.

Ez mégsem jelenti azt, hogy a gonosz nem rejtőzve dolgozik. Különleges erénytörekvésekre indíthat – gondoljunk csak különféle ifjúsági szektákban való szokásokra. Túlzott szellemi vagy testi bűnbánati gyakorlatokra kényszeríthet. Kínálhat érezhető lelki vigaszokat, tartós érzéki édességet. Sőt a könnyek adományát, víziókat, hanghatásokat, eksztázisokat is adhat.

Royo Martin (és J. Aumann) a gonosz lélek ismertetőjegyeit az értelemmel és az akarat

való kapcsolatában rendezik.¹⁸⁵

Az értelemmel kapcsolatosak: hamisság, beteges kíváncsiság (különösen rendkívüli dolgokkal kapcsolatban), zavartság, félelem és mély depressziók, önfejlés, szüntelen indiszkrécio és nyugtalan lélek (kötelességteljesítés közben), a gőg és a hiúság lelke.

Az akarattal kapcsolatosak: hamis alázat, csalódás és hiányos bizalom, elbátortalanodás – elbizakodottsággal váltakozva, alaptalan optimizmus, engedetlenség és szív keménysége, türelmetlenség a szenvedésben, erős érzékenység és harag, gyűlölet, kontrollálatlan szenvedély és erős hajlam az érzékiségre (többnyire misztikus egyesülés látszata alatt), képmutatás, csalás és hamisság, túlzott ragaszkodás érzelmi vizsgálatokhoz (különösen az imagyakorlatban), Jézus és Mária iránti mély áhítat hiánya, végül skrupulózus ragaszkodás a törvény betűjéhez és fanatikus buzgóság egy ügy előbbre vitelében.

Praktikus alapszabályok a kegyelemhordozók számára

Az Egyház a különös kegyelmi adományok valódiságáról az Újszövetség szabályai szerint ítél. Három van ezekből:

Összhangban kell, hogy legyenek az Egyház tanításával.

Akiket a Szentlélek vezet, azokat a világ megtagadja (míg másokat dicsőít).

Az Egyház vezetőinek a tanítására kell figyelniük és azt elfogadniuk.

Keresztes Szent János fontos elve: *Ha egy lélek valami természetfeletti dolgot magába fogad, azt világosan, teljesen, őszintén rögtön tárja fel lelki vezetőjének, még ha úgy is tünne számára, hogy nem kell arról számot adnia (KU II. 22,16).*

Röviddel ez előtt írja: *„Isten annyira szereti, hogy az ember magát egy másik ember vezetésére bízva, hogy egyáltalán nem akarja, hogy természetfeletti igazságoknak, amiket Ő maga közöl velünk, hitelt tulajdonítsunk, mielőtt azokat nem halljuk egy ember szájából” (KU II. 22,9).*

Még néhány szabály Keresztes Szent Jánostól:

A kinyilatkoztatásokat az Egyház kulshatalmának meg kell erősítenie.

Olyan léleknek, aki a sötét hit és a (világ dolgaitól való) teljes elszakadás útján jár, szüksége van vezetésre.

Ez a vezetés garantálja neki az alázatot, engedelmességet és önmegtagadást. (KU II. 22,16-18)

Jörg Müller

Palottinus szerzetes-pap, pszichiáter. Több könyve is megjelent magyar nyelven.¹⁸⁶

A megkülönböztetés bizonytalansága

Százszázalékos bizonyosságot nem érhetünk el a szellemek megkülönböztetésében, erre még a „lelki ember” sem képes. Ebben is különbözik magatartása a vallási fanatikustól, aki szempillantás alatt kész a maga dogmatikus véleményével.

¹⁸⁵ Vö. Scaramelli szabályaival!

¹⁸⁶ Az itt közölt szemelvények lelőhelyei: J. Müller: *És Ő meggyógyítja minden gyöngeséged*, Marana Tha, Budapest, 1994. 95–96. old.; *Isten más*, Marana Tha, Budapest, 1995. 52–53. old.; *Utak a lelkiülethez*, Marana Tha, Budapest, 1993. 95–97. old.

Megkülönböztetési szabályok

Lelkipásztori gyakorlat szempontjait tekintve (Loyolai Szent Ignác és a pusztai atyák alapján):

1. Minden jó cselekedet hosszú távon belső békét hagy maga után. A nyugtalanság, a félelmek, kétségek nem Istentől vannak.
2. Minden jó cselekedet közelebb visz Istenhez, és elmélyíti az imádságot. Az elutasító magatartás, az imaélet ellaposodása, a közömbösség vészjelek.
3. A helyes magatartás és imádság egyszerű, átlátszó, mentes a bonyolult abrakadabrától. Ha tehát valaki titkos formulákat használ, vagy egy bizonyos sorrendet kell betartania, hogy a dolog működjön, az téves úton jár.
4. A helyes cselekedet nem tesz függővé, a lelkiismereti szabadság megmarad. Emberekhez való túlzott kötődés nem áll fenn.
5. Aki a Szentíráshoz igazodik, helyesen cselekszik. A Biblia azonban nem tesz említést mindenről, amit mi tudni szeretnénk. Nem beszél például az inga kérdéséről. Itt figyelemmel kell lenni az egyéni megérzésekre, arányérzetre, indítékokra, módszerekre. Kétely esetén Isten javára kell dönteni. *In dubio pro Deo.*

A szellemek megkülönböztetésének alapja a Krisztus-központiség, a szeretet, a megbocsátás készsége.

Subjektív kritériumok: megérzések, ösztönök (melyekre Isten jobban tud hagyatkozni lelki irányultságú embereknél).

Objektívek: 1. Megfelel-e a cselekvésem a Szentírás kijelentéseinek; 2. cselekvésem közben nyugalom, öröm, higgadtság kísér-e; 3. Amit teszek, ez utólag szabaddá és függetlenebbé tesz-e engem; 4. Közelebb vezet-e Istenhez, az Egyházhoz; 5. Nagyobb fokú-e bennem a szeretet és alázatosság cselekvésem közben; 6. Cselekvésem egyszerű, világos és bonyolultságtól mentes-e?

Georg Popp

Német üzletember, a karizmatikus megújulás tagja. Igen termékeny író. Néhány könyve magyarul is megjelent.

Megkülönböztetési szabályok¹⁸⁷

Életünk különféle hatások alatt áll mindennap, amelyek befolyásolnak minket és meghatározott irányba akarnak kényszeríteni.

Ebben a „szellemek megkülönböztetéséről” szóló fejezetben a lelki és szellemi befolyásokra akarunk koncentrálni, mivel ezek Istenhez vezethetnek, vagy tőle eltéríthetnek minket.

Sok szellem akar minket vezetni és akar bennünk működni.

Eleve felismerhetjük, kiválaszthatjuk mindazokat az indításokat, amelyek a tízparancsolatba vagy a Szentírás világos kijelentéseibe ütköznek, mint bűnre vezető gonosz befolyásokat.

Van itt egy fontos szabály: ne hagyjuk magunkat sokáig ezzel fenntartani. Minél többet foglalkozom ilyen kísértésekkel, annál esendőbb leszek, és annál könnyebben válok a zavarkeltés szellemeinek játékszerévé.

Minél gyorsabban fordulok Istenhez – legyen ez csak egy fohász, egy kiáltás Jézushoz

¹⁸⁷ Georg Popp: Aki elveszi szorongásainkat, Marana Tha, Budapest, 1993. 101–120. old.

vagy csak egy keresztvetés –, annál gyorsabban hátrál meg a „zavarkeltő”.

De makacs kísértésektől, vagy évekig tartó rossz szokásoktól egymagam többnyire nem tudok megszabadulni.

Minél inkább növekszik benned a vágy, hogy életedet egészen a Szentlélek vezetésére bízzad, és minél inkább akarod hallani Isten akaratát, annál érezhetőbben tapasztalod meg hogy a belső hangok mennyire vezetnek és befolyásolnak téged.

Ha előzőleg felületesen éltél, csak úgy bele a nagyvilágba, akkor most az „Istenre hallgatás” érzékennyé tesz téged belső indítatások iránt.

De mivel nemcsak Isten Lelke működik a világban, hanem a Gonosz hatalmai, meg kell tanulnunk pontosan megkülönböztetni, hogy sugallatainkat melyik – isteni, emberi vagy démoni – forrásból halljuk.

Hogyan tudjuk meglehetősen bizonyossággal szétválasztani, hogy melyik belső hang származik Istentől és melyik tőlünk, Isten Lelkétől jönnek-e vagy a zavarkeltés szellemétől?

Hogyan tudjuk megvizsgálni a szellemeket, akikről János már így beszél: „Ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg a lelkeket, hogy Istentől származnak-e, mert sok hamis próféta rontott a világra” (1Jn 4,1).

A szellemek megkülönböztetésének erre a fontos kérdésére nincsenek kész receptek vagy örökérvényű tapasztalatok. Arra kell ügyelnünk, hogy egy indítás vagy sugallat csak akkor lehet Istentől, ha nem ütközik a következő megállapítások egyikével sem.

Nagyon pontosan és gondosan meg kell vizsgálnunk, hogy indítatásunk legalább több megállapodással összhangban legyen és még egyszer hangsúlyozva – ezeknek a tapasztalatoknak egyikével se álljon ellentétben.

Isten Lelke és a zavarkeltő lelkek

Segítő tájékozódást találhatunk, ha szembeállítjuk Isten lényét és működését a zavarkeltő szellemek lényével és működésével. Eközben világosan látjuk, hogy mi Isten lényét és működését sohasem tudjuk összességében megragadni és leírni, hanem csak megsejthetjük.

Isten végtelen minden dimenziójában. Csak gyenge kísérletet tehetünk arra, hogy Isten nagyságát kipuhatóljuk. Amit Istenről tudunk, azt mindenekelőtt a Bibliából és magától Jézustól tudtuk meg. A tékozló fiúról szóló példabeszédben, amit sokkal inkább az „Atyáról szóló példabeszédnek” nevezhetnénk, Jézus úgy ábrázolja Istent, mint szerető Atyát, aki a visszatérésre elszánt fiát tele szeretettel és örömmel fogadja vissza.

Isten így cselekszik a bűnbánó emberrel. Ezt akarja Jézus ezzel a hasonlattal mondani nekünk. Isten mindenkinek örül, aki megtér. Aki hazajön az Atyához.

Isten gyengéden szerető Isten

Még többet mond nekünk János az első levélben: „Isten maga a szeretet” (1Jn 4,8).

Ebből és még sok más kijelentésből levonhatjuk a legfontosabb és legkönnyebben felismerhető jelet: Minden olyan sugallat, ami a szeretetbe ütközik, ami eltérít minket Isten szeretetétől, ... nem lehet Istentől.

Isten mindig a szeretethez vezet. Azt akarja, hogy az Ő szeretete közöttünk, emberek között egyre nagyobb, egyre kiterjedtebb legyen. Ez volt Jézus új törvénye számunkra, emberek számára, amelyben összefoglalt minden más törvényt: „Szeressétek egymást, amint én szerettelek benneteket” (Jn 15,21).

Ami csak legkisebb mértékben is a szeretet ellen van, az nem származhat Isten Lelkétől!

Minden olyan sugallatot és indítatást, ami Isten szeretetéhez vezet minket, ami arra indít, hogy továbbadjuk a szeretetet, úgy tekinthetünk, mint amit Isten Lelke sugall, ha az itt következő ismervek egyikével sincs összeütközésben.

Mielőtt azonban Istennek és Lelkének további tulajdonságait szemlélnénk, nézzük előbb a zavarkeltés szellemeit. Ezen a helyen nem fontos, hogy ezek a szellemek emberi, természetes vagy természetfeletti eredetűek-e. Már emberi makacsságukból is származnak „... ellenségeskedések, veszekedés, szakadás, pártoskodás, harag, irigykedés, gyilkosság és hasonlók” (Gal 5,19-21).

A zavarkeltés szellemeinek lényéről és működéséről tudjuk, hogy ezek megzavarnak minket és el akarják rabolni tőlünk biztonságunkat. Rendetlenséget hoznak létre és békétlenséget keltenek. Isten azonban a béke Istene.

Isten a béke Istene

„Béke legyen veletek” – ez Jézus köszöntése és üzenete feltámadása után. Ez az Atya akarata is, amit Jézus hirdetett nekünk: „Béke legyen veletek!”

Pál ezt állítja a korintusiaknak: „Isten nem a zűrzavarnak, hanem a békességnek az Istene” (1Kor 14,33).

Isten azt akarja, hogy az Ő békéjében dolgozzunk, gondolkozzunk, működjünk, érezzünk, beszéljünk.

Semmiféle szeretetlenség, önféjűség, tudálékosság vagy békétlenség nem lehet a Lélek vezetésének eredménye. Ezek a nagy Zavarkeltő produktumai.

Ezért ez olyan fontos kritérium lehet, mint a szereteté. Egy sugallat belső békét hoz nekem? Egy sugallat békéhez, vagy veszekedéshez vezet-e engem?

Isten hűségese Isten

Isten nem ide-oda ugrálva cselekszik. Isten ragaszkodik törvényeihez. Szilárd terve van a teremtésre és a mi életünk számára is. Isten nem változtatja meg alaptörvényeit. Olyan intuíciók, amelyek minket ma az egyik irányba akarnak küldeni, holnap a másikba, nem lehetnek Isten Lelkétől.

Isten Lelke világos útmutatásokat ad, és egyenes belátható úton vezet. Az olyan sugallatokat, amelyek nem világosak előttem, teljes bizalommal visszaadhatom Istennek azzal a kéréssel: ha valóban tőle származik az indíttatás, akkor kérem, hogy adja meg ismét nekem. Isten nem fog nekem csalódást okozni bizalmamért, és meg fogja ismételni második alkalommal is ezt a sugallatot, ha ez valóban tőle – és nem más forrásból – származott. Ez a „visszaadás Istennek” fontos segítség a szellemek megkülönböztetésekor.

Isten tevékeny Isten

Isten a világmindenség alkotója, az emberé és a Földé. Isten ma is működik a teremtésben. Az az Ő akarata, hogy mi, emberek közreműködjünk a teremtésben. Hogy minden képességünket használjuk fel és vessük be a világban.

Isten sohasem akarja megbénítani erőnket, amint azt a Zavarkeltő gyakran megkísérli, miközben hamis alázatosságra, Istentől nem kívánt belenyugvásra vagy Istentől nem kívánt hamis nyugodtságra kíván rávenni minket.

Isten azt akarja, hogy minden képességünket felhasználjuk, amit nekünk ajándékozott. Isten semmi olyat nem ajándékoz nekünk, amit ismét megbánna. Isten nem vonja vissza ajándékait.

Olyan sugallat, ami belsőleg megbénít engem, aligha jöhet Istentől.

(Másfelől magától értetődően nem minden származik Istentől, ami ösztönöz engem! ... pozitív esetben a szellemek megkülönböztetésénél mindig több állításnak együttesen kell meglenni ...)

Isten végtelen Isten

Isten vég nélküli, nincs nála időfogalom, de mondhatjuk – emberileg szólva –, hogy Istennek végtelen sok ideje van. Isten is felhasználja az időt – olyan értelemben, hogy időt hagy –, ha valami újat akar felnöveszteni és megélelni bennünk. Isten először előkészít minket.

Így tudomásul vehetjük és bízhatunk benne, hogy Isten vezetése nem rövid határidejű felszólítás formájában történik.

Isten nekünk is enged időt. Gyakran ad nekünk kisebb jeleket, egy-egy vidámító élményt, pozitív utalást, ha az Ő útján vagyunk. De mindig hagy nekünk időt kibontakozásunkra.

Ultimátumszerű, radikális követelmények ... nem Istentől valók.

Isten gyöngéden beszél az emberhez. („Menj, de többé ne vétkezzél” – Jn 8,11.)

Jellemünknek megfelelően megszólíthat minket Isten egyszer energikusabban, vagy világosabban. Azonban sohasem lesz hozzánk intézett beszéde szeretetlen, vagy erőnkön felül követelő.

Isten nem követel tőlünk túl sokat. Istennek van türelme hozzánk, emberekhez.

Isten igazságos Isten

A Lélek gyöngéden és szeretetteljesen vezet minket. Ez azonban nem jelenti azt, hogy átnéz a bűneinken, hogy hibáinkat örök időre tűri.

Ellenkezőleg, Isten Lelke éberré tesz minket a bűnnel szemben. A zavarkeltés lelke ezzel szemben ezeket kisebbíteni akarja, bagatellizálja és ártatlannak tünteti fel.

Honnan ismerhetem fel, hogy Isten Lelke figyelmessé akar-e tenni bűneinkre vagy a Zavarkeltő akar-e engem hamis buzgóságra ösztönözni?

Isten nem a félelem és szorongás Istene

Azokat az embereket, akik Istenről semmit sem akarnak tudni, akik távol élnek a tevékeny hittől, azokat a Zavarkeltőnek nem kell különösen behálózni. Mitől kellene távol tartania őket? Ezzel szemben nagyon érdeklődik azok iránt, akik mélyebb hitre törekednek, akik úton vannak, akiknek a hite azonban még gyenge. Itt veti be magát legszívesebben.

Mivel Isten elleni kísértésekkel nem tudna eredményt elérni, az ellentétével próbálkozik: megpróbálja fokozni a vallásos buzgóságot, és ezáltal az embert félelembe és rettegésbe juttatni. (2Kor 11,14 sk.)

Isten nem teljesítményközpontú Isten. Pál ezt többször megmondta nekünk (Gal 2,16; 6,8; Róm 3,27; 9,30.32). Isten vallási téren sem kényszerít minket hamis túlteljesítésre.

Minden olyan sugallat, ami nyomást vagy akár félelmet és szorongást idéz elő bennünk, nem Isten akarata!

Természetesen a Lélek tud és fog is olyan utasításokat adni, hogy mélyítsem el vallási életemet, tegyem bensőségesebbé imáimat és erősítsem meg Istennel való kapcsolatomat.

De ez sohasem teljesítmény kiprélésével kapcsolódik majd össze, hanem mindig szeretetteljes gyöngédséggel.

Isten semmiféle szorongást és félelmet nem alkalmaz. Ha Isten működik, mindig csak szeretetből cselekszik.

Isten nem nyüzsgő

A kapott sugallatokkal kapcsolatban sok bizonytalanság származik abból, hogy

ismereteink Istenről hamis feltételezéseken alapulnak.

A világegyetem 15 milliárd évéből, amit mi át tudunk tekinteni, az csak néhány ezer év. Isten még ennél a 15 milliárd évnél is régebben létezik. Isten végtelen. Isten nem szorul ránk. De az üdvösség nem a teljesítményeinken, hanem a bizalmunkon múlik (Pál: Gal 2,16; 6,8; Róm 3,27; 9,30.32).

... Istenünk a szeretet Istene ...

Isten sohasem fog félrevezetni minket a túlbuzgóság felé, mert a túlbuzgóság rendetlenséghez vezet és erőink idő előtti elhasználásához.

Istennek van türelme irántunk, emberek iránt

„Követelőzően” és türelmetlenül csak a nagy Zavarkeltő lép fel mindig, aki nyugtalanságba akar taszítani minket. Aki „buzgókká” akar tenni minket, mert ezáltal vétünk legkönnyebben és a legjobb hiszemben, hogy valami különös jót teszünk – a szeretet ellen.

Isten nem nyüzsgő Isten.

Isten csak azt akarja, hogy mi Őt elismerjük, mint életünk urát. Hogy életünket vezethesse. Hogy az Ő akarata szerint éljünk.

Minden mást nyugodt bizalommal ráhagyhatunk. Ő szeret minket és azt akarja, hogy mi Őt viszontszeressük, miközben az Ő szeretetét belevisszük a világba.

Ezt azonban Isten csodálatosan gyöngéd vezetése által éri el velünk. Ehhez nincs szüksége túlhajtott követelményekre.

Ezért nagyon fontos a szellemek megkülönböztetése szempontjából: Isten – az ember előtt alig felfogható – gyöngédséggel vezet.

Isten a hármass-egység Istene

Ez azt jelenti: Isten Lelke egységet alkot az Atyával, egységet a Fiúval. Ő nem tud és nem is fog soha olyasmit indítványozni, ami az Atya akarata vagy Jézus példája ellen lenne. Isten Lelke sohasem téríthet el az Atyától vagy Jézustól.

A Lélek sosem vezet olyan cselekvéshez, ami ellentétben állna Jézus akaratával.

A legfontosabb kritériumok közé sorolom tehát: Közelebb visz-e egy Lélek-indíttatás az Atyához, és Jézushoz, vagy eltávolít-e az Atyától és Jézustól?

Isten szent Isten

Istennek semmi ... köze sincs a bűnhöz. Ez azt jelenti: nem tapasztalhatok semmiféle Lélek-vezetést, ha tudatosan bűnben élek, ha tudatosan megmaradok a bűnökben.

Ki kell engesztelődnöm Istennel.

Ehhez az Istennel való kiengesztelődéshez tartozik a feltétel nélküli kiengesztelődésünk az emberekkel. Isten nem fogadja el bocsánatkérésünket, ha mi nem bocsátunk meg testvéreinknek, házastársunknak, szüleinknek, gyermekeinknek, akikkel békétlenségben élünk (Mt 6,14 sk.).

Isten a béke Istene.

A „szetet” és a „belső béke” mellett egyike a legfontosabb kritériumoknak: Egy ösztönös megérzés kibéküléshez vagy veszekedéshez, szeretethez vagy viszályodáshoz, megbocsátáshoz vagy gyűlölethez vezet-e?

Isten nem tűr semmiben sem megalkuvást, különösen nem a bűnben. Elvárja tőlünk, hogy egyre inkább rátaláljunk a békére és kiengesztelődésre.

A gyakran rosszul értelmezett „szent nyugtalanság”

Jézus megmutatta nekünk, hogy Isten szerető Atya. Olyan Atya, aki minket mindig csak segíteni, erősíteni, vezetni és megszabadítani szeretne.

Ezért adta nekünk Isten saját Fiát is, hogy megtapasztaljuk a vezetést, a megváltást és a megszabadítást.

Isten nincs ránk utalva.

Isten már sokkal előbb előkészíti működését bennünk, mint egyáltalán sejtelmünk lenne róla. Ha Istennek egyszer valóban belső nyugtalanságba kellene hoznia minket – mivel talán nincs antennánk az Ő számára, vagy flegmán másképp reagálunk –, akkor ezt nem azért teszi, hogy mi „szent nyugtalansággal” kitörjünk és szeretetlenül terrorizálják környezetünket, hanem hogy figyelmessé tegyen és elindítson.

Ha egy Istentől származó indíttatás belső nyugtalanságot idézne bennünk elő, akkor ez az Istentől való nyugtalanság semmi rendetlenséget, és semmi félelmet nem fog okozni bennünk. Isten újabb dolgokat visz bennünk végbe általa.

Viszont ha a nyugtalanság szeretetlenséghez, elhamarkodottsághoz vezet, az nem az Úrtól jön. (1Kor 13,3)

Isten világos, félreérthetetlen utasításokat ad, amelyeket csak a szeretet hordoz.

A szellemek megkülönböztetésének áttekintése

Isten Lelke	A zűrzavar lelkei
sohasem ütközik a szeretetbe a szeretetbe vezet	gyűlöletre, irigységre, féltékenységre, veszekedésre vezetnek
önzetlen szeretetre készre tesz minket	önfejtés, tudálékosságot provokálnak megsértik a krisztusi szeretetet
belső békét, erőt és biztonságot ad	rossz, nyugtalan lelkiismeretet teremtenek
nem gyakorol ránk nyomást sohasem használ szorongást, félelmet vagy fenyegetést erőt, nyugalmat, biztonságot sugároz magáról	öntelten és követelőzően lépnek fel hamis teljesítménydrukkot keltenek büntetéssel, mulasztásokkal fenyegetőznek
egyenes, belátható úton vezet	gyakran választanak kusza, zezugos utakat
világos útmutatásokat ad, sohasem dönt összevissza kapkodva	szívesen fejezik ki magukat elmosódottan, homályosan
a fontos útmutatásokat másodszor is megadja, ha kérem	gyakran változtatják véleményüket
úgy vezet minket, mint segítségre szoruló gyermekeket engedi, hogy szabadon Isten gyermekei legyünk	túlbuzgóságot keltenek és ezzel túlzott követelményeket akarnak támasztani
sohasem cselekszik az isteni törvények vagy a természet törvényei ellen	gyakran adnak értelmetlen és természetellenes utasításokat
engedi, hogy érijünk és növekedjünk	szorongatnak, ultimátumszerű követelményeket támasztanak
időt hagy nekünk kér, fellelkesít, erős meggondolásokhoz vezet	„szörnyű mulasztások”-ra figyelmeztetnek
tevékenységre ösztönöz minket felébreszt, ha lustálkodni akarunk, elhanyagolunk valamit vagy elkalandozunk	megbénítják tevékenységünket, passzivitáshoz vezetnek

engedi, hogy együttműködjünk vele a teremtésben	távol tartanak minket a szükséges együttműködéstől
éberre tesz minket a bűnnel szemben	akaratossá, szeretetlenné, elkeseredetté tesz minket
úgy mutatja be hibáinkat és gyengeségeinket, hogy igyekezzünk megváltozni	hibáinkat és gyengeségeinket oly nyomorúságos megvilágításba állítják, hogy elkeseredjünk és passzívok legyünk
új bátorságot és új reményt ajándékoznak nekünk	azt a látszatot keltik, hogy haszontalanok és elveszettek vagyunk
felszabadító útmutatásokat ad nekünk	szorongást és félelmet szülnek
gyengéden és szeretetteljesen mutat rá az igazságtalanságokra, inkorrektiségekre, valótlanosságokra, szeretetlenségekre	elhagyatottság-érzést, tanácstalanságot, kétségbeesést okoznak
csak Jézus felé vezet, sohasem távolít el tőle	eltávolítanak Jézustól akkor is, ha szokatlan mértékű bűnbánati gyakorlatokat, különleges imákat vagy egyéb tevékenységeket követelnek
valódi alázatot ébreszt, azaz kedvet az ember szolgálatára, Jézus szolgálatára nem kíván rendkívüli tevékenységeket, hanem mindenek előtt békét, szeretetet és bizalmat	össze akarnak zavarni minket értelmetlen követelményeikkel nyugtalanságot és békétlenséget okoznak bennünk
„Jézus iránti szeretetből” fakadó tettekre vezet	rámutatnak „jogainkra”
megbocsátáshoz és kiengesztelődéshez vezet	makacssághoz és nyakassághoz vezetnek
megmutatja a szabadulás útját a bűnből és vétekből	rámutatnak, hogy „mi is” olyan emberek vagyunk, akiknek lehetnek egyszer igényeik is
az Istennel való kiengesztelődéshez vezet a szentgyónásban	úgy állítják be hibáinkat és bűneinket, mint jóvátehetetlen bűncselekményeket
figyelmessé tesz minket mások gondjai iránt a lényeghez vezet	lényegtelen, jelentéktelen dolgoknál ragadnak meg

Watchmann Fellowship

A New Age megértése¹⁸⁸

A sátán taktikájának jellemzői¹⁸⁹

Ravaszabb, mint bárki más. (1Móz 3,1-7)

A világosság angyalának képes magát mutatni. (2Kor 11,14)

Kísértő taktikája: finoman megkérdőjelezi Isten karakterét, jóságát, jóindulatát és bölcs vezetését (1Móz 3,1); kétségbe vonja Isten Igéjének érvényességét (1Móz 3,1-4)

A sátán több mai teológiában és Egyházban továbbra is használja ezt a módszert, mellyel

¹⁸⁸ Tartalmi kivonat.

¹⁸⁹ Marana Tha V/4. 10–12. old.

a liberális egyházak nyilvánvaló halálát okozza. Kijelenti, hogy nincs halál, nincs következménye a bűnnek, az engedetlenségnek (1Móz 3,4), majd végül: ha az ember vesz ebből a rejtett és titkos bölcsességből, akkor olyan lesz, mint Isten (1Móz 3,5) Azaz a sátán támadja Isten számunkra tett kinyilatkoztatásának és velünk való kapcsolatának lényegét. A sátán el akarja pusztítani a hit természetét, az ember teljes függőségét az örök Istentől, aki az Út, az Igazság, az Élet. Ehelyett rászedi az embert, hogy elhiggye, nincs szüksége Istenre, hanem Ő maga mondhatja: „Isten vagyok én, Isten székébe ülök” (Ez 28,2).

Gabriele Amorth

A szerző 1985-től a Római Egyházmegye kinevezett exorcistája. Könyvének eredeti címe: *Un esorcista racconta*, Edizioni Dehoniane Roma, 1990. Ezek a jegyzetek a 2. német nyelvű kiadás alapján készültek. Gabriele Amorth: *Ein Exorzist erzählt*, Maria Aktuell Verlags GmgH, Abensberg 1994. A számok viszont a magyar kiadás (Gabriele Amorth: *Egy ördögűző tapasztalatai*, Ecclesia, Budapest, 1994.) oldalszámaira utalnak. Az olvasó ennek a részletes tárgymutatónak a segítségével áttekintheti a könyv egész tartalmát.

A könyv főleg papoknak íródott, hogy minimálismertekkel rendelkezzenek annak megítélésére, mikor kell exorcistához fordulni. Mivel ez a könyv az egyetlen, amely az utóbbi fél évszázadban a témában magyar nyelven megjelent, és mivel nem hemzsegek Magyarországon sem a megyéspüspökök által kinevezett exorcisták, a sátánizmus pedig Magyarországon is nyíltan színre lépett, fontosnak tartjuk, hogy a könyv tartalmát ne csak papok, hanem a szélesebb közönség is megismerje. Egy a Vigiliában nemrég megjelent cikkből idézünk annak illusztrálására néhány tény, hogy a sátán és a sátánizmus témája nemcsak a mesében létezik és nem valami középkori, vagy távoli földrészek kuriózuma, hanem kemény valóság hazánkban is.

„Magyarországon léteznek sátánista szekták, még hozzá annak radikális változatai is! Csak néhány emlékeztető tény:

1989. Egy tizenkét éves fiú öngyilkossága Szécsényben hasonló körülmények között, mint az 1994. okt. 26-i.

1990. Az egyik Nógrád megyei faluban megfenyegettek egy tizenhat éves lányt, hogy karácsonyra szüzet áldoznak a sátánnak: s ő lesz az.

1990. október 6-án O. K. tizenhat éves mezőkovácsi fiú brutális módon megölte és feldarabolta tizenhárom éves húgát, akinek a vérével a sátán nevét írta fel a szobája falára.

1990. októberében – két héttel az O. K.- eset után – a tizenöt éves F. J. Gárdonyban baltával meggyilkolta édesanyját. Szobájában több sátánista rajzot, könyvet találtak, valamint egy verset, amelyben jó előre megírta, hogyan fog édesanyjával végezni. A gyilkosságért a sátánt okolta.

1992-ben Piliscsabán L. F. – állítása szerint – a sátán parancsára ölte meg hetvennyolc éves szomszédasszonyát.

1992. Egy éjszaka fiatalok felkeltették a Balassagyarmathoz közeli település plébánosát, hogy áldja meg azokat a tárgyakat, amelyeket a sátánista beavatásnál használtak.

1993-ban egy gyáli fiatalasszony az egy és a hároméves gyermekét súlyosan bántalmazta, a sátánnak engedelmeskedve.

1994-ben Budaörsön ölt meg két idős embert egy huszonhárom esztendősi fiatalember – a sátán akaratát követve.

1994. október 26-án Szécsényben két tizenhét éves fiú (Cs. I., L. R.) követett el

öngyilkosságot (egyikük meghalt), akikről bebizonyosodott, hogy vonzódtak a black metal zenéhez és a sátáni eszmékhez”.¹⁹⁰

Magyarországon az elmúlt hónapokban több megkínzott állat tetemére bukkantak, amely, szakértők szerint, sátánista szekta kegyetlenkedéseinek áldozata lett. Egy vallásfilozófus szakértő az egyik napilapnak elmondta: hazánkban körülbelül tizennyolc-húszszeren tagjai ilyen szektáknak. A legtöbb sátánista szekta Budapesten, Ózdon, Miskolcon és Debrecenben működik.¹⁹¹

A szerző igyekszik körülhatárolni, lekorlátozni az exorcizmus alkalmazásának módjait és rámutat arra is, hogy nem végezheti akárki. Nem ír azonban elég hangsúlyosan a szabadító ima veszélyeiről. Könyve mellé kívánkoznak ezért Agnes Sanford óvásai¹⁹². Ő erőteljesen felhívja a figyelmet arra, hogy a szabadító imának megkülönböztetés nélkül való használata elhamarkodottság; több bajt okoz, mint gyógyulást. Sokszor előfordulhat ugyanis, hogy egyszerű emberi reakciót mondunk a sátán munkálkodásának, és így lezárunk egy olyan belső ajtót, amit Isten nyitott meg, hogy segíthessünk. Sohase kezdjünk exorcizáló imába, hacsak az illető nem kér erre. Azonban rá lehet vezetni az illetőt. Többször előfordulhat az is, hogy pszichés betegségről van szó (pl. üldözési mánia). Jézus jelenléte, a Neki való kizárólagos elkötelezettség az egyedüli, amely szabaddá teheti az embert. Jézus ismerete ehhez a kulcs, és a betöltekezés az Ő Lelkével. Még egy óvás: a közvetlen befolyásoltsággal kapcsolatban a szakirodalom megkülönbözteti a démoni befolyásoltságot a szorongatástól és a megszállottságtól. A *Rituale Romanum* nyomatékosan figyelmeztet, hogy „ne higgyünk könnyen abban, hogy valakit gonosz lélek szállt meg”. Még ha gyanú merül is fel, hogy a gonosz lélek közvetlen befolyásáról van szó egy adott esetben, az ilyen emberek előtt jobb óvatosan beszélni a gonosz lelkekről, mert a hit negatív irányban is hathat, azt gondolhatják, azt hiszik, hogy náluk is közvetlen befolyásról van szó és éppen e hit révén tényleg be is következhet.

Török József: A sátán és a gonoszság szolgálói c. cikkében az exorcizmusnak még a következő veszélyeire figyelmeztet.

Az Egyház bölcs megfontolások alapján nagyon szigorú ezen a téren, és amikor az ünnepélyes exorcizmus gyakorlását legtöbbször hallgatással övezi, egyszerre védelmezi papjait és a híveket. Az ünnepélyes exorcizmus végzése nem veszélytelen, ezért szükséges a püspök által e feladatra kiválasztott pap személyes integritásának átlagon felüli megléte. Emellett a főként idegrendszeri megbetegedések egyes tünetei megtéveszthetik a járatlanokat, és az exorcizmus végzése ilyen esetben a beteg állapotának súlyosbodásához is vezethet. Az ördögűzés szertartása a maga egyszerűségében is rendkívül mély benyomást gyakorolhat a beteg ember tudatalattijára. A gonosz lelkeket távozásra fölszólító parancsok, a szenteltvízzel történő meghintés, a papi stólának a beteg nyakába helyezése, az ismételt keresztvetések az előzőleg is labilis pszichizmusban olyan szavakat, gesztusokat hozhatnak felszínre, amelyek külsőleg rendkívül megtévesztők lehetnek. Ezek azonban mégsem az ösellenségtől származnak, hanem azt a portrét rajzolják meg, amely a beteg gondolatvilágában előzetes ismeretei, főként hallás útján szerzett értesülései (pl. rémtörténetek) alapján már jelen volt, csak éppen nem bukkant felszínre. Tapasztalt, exorcizmusban némileg jártas papok

¹⁹⁰ Vigilia, 1996/4. 255–269. old.

¹⁹¹ 168 óra, VIII. évf. 32. szám, 7. old.

¹⁹² Agnes Sanford, *A Lélek gyógyító adományai*, gépelt ford., 92–100. 120–134. old.

mindenekelőtt erre a veszélyre figyelmeztetnek.¹⁹³

Előszó

A Rituálé (az Egyház hivatalos szertartáskönyve) még nincs a zsinat utáni viszonyokhoz igazítva 6

Demonopathia diagnosztizálása 7

Lehetetlen mindent természettudományosan magyarázni 8

Praktikus munka 8

Bevezetés 9

Kinevezése, Candido Amantini segítője 9

Exorcistává csak mások segítségével és kemény tanulópénz árán lesz valaki 9

Kevés a képzett exorcista Olaszországban, még inkább az egész világon 9

A jelenben elhanyagolt – nem így a múltban és más egyházakban 10

Minden egyházmegyének kellene, hogy legyen exorcistája, ahogy van penitenciáriusa 10, 46

nagyobb plébániáknak, zárandokhelyeknek hasonlóképpen

Munkájuk akadályozása – a megszállottak gyakran kiabálnak, ettől sokan félnek 10

A püspökök maguk gyakorolhatják az exorcizmust, vagy maguk helyett kinevezhetnek 10

Hogyan keletkezett a könyv? 11

a Rituálé ajánlja a tapasztalt szerzők írásainak ismeretét

Nem alapkérdésekkel kíván foglalkozni, hanem praktikusokkal 12

Rövid időn belül 3 kiadás 13

Krisztus a teremtés középpontja

A teremtés hamis elképzelése 16

Minden Krisztusért és rá való tekintettel teremtetett

Az ősbűn miatt Krisztus mint megváltó jött el 17

Mária „az isteni háromság 4. eleme” – 2. század 17

Az angyalok is Krisztus véreinek köszönhetik megváltásukat (Athanasius) 18

Krisztus keresztségével legyőzte a sátán országát és felállította Isten országát 17, 19

A sátán az angyalok legszebbike volt 19, 20

Szeretet hierarchiája – szolgaság hierarchiája 19

A rossz, a fájdalom, a halál, a pokol nem Isten teremtményei 20

A poklot nem Isten, hanem mi csináltuk 20

A predestináció ellenérvei 20 – definiált hitigazságok

Isten azt akarja, hogy mindenki üdvözljön

Senki sincs a pokolra szánva

Jézus mindenkiért meghalt

Mindenki megkapja az üdvözüléshez szükséges kegyelmet

Exorcizmus végén a Krisztus-Himnuszt imádkozni (Fil 2,6-11)

A sátán hatalma 22

A sátánt tagadó krisztológia a megváltás lényegét sem értheti 22

Az angyalok harmada követte a sátánt 23

Isten sohasem tagadja meg teremtményeit, elszámolás a végén

a bukott angyaloknak is megmaradt a hatalma és rangja 24

¹⁹³ in Katolikus Kincses Kalendárium 1995., Agapé, Szeged, 1995. 121. old.

- Krisztus két eljövetele közt igyekszik megnyerni sok embert 24
 ideje rövid (Jel 12,12)
- A sátán egy absztrakt idea – egyértelmű eretnekség 25
- Jézus a sátánt áldozatával, de főleg tanításával győzte le
 ennek részletezése 25
 a II. vatikáni zsinatig 26
- Bizonyos korokban nagyobb a hatalma
 a Római Birodalom bukásakor, napjainkban 27
- A Ny-i világot megmérgezték
 tömegtájékoztató eszközök rosszra használása
 Materializmus, kommunizmus
- Hogyan helyezkedik szembe a démon Istennel, a Megváltóval 28 sk.
 utánnal, példák
- Nem hihetünk más lények és erők létezésében 28
 spiritiszták, ezoterikusok stb. találmányai
 démonok jelennek meg, csak egész ritka kivétellel mások 29
 az utolsó szó még nincs kimondva e területen 29
- II. János Pál pápa: a világban lévő zavarok nem pusztán az eredeti bűn következményei,
 hanem a sátán kelti azokat 30
- A sárkányt a földre taszították Jel 12,7 skk.
 a Földön van vagy a pokolban van?
 állapot és nem hely, az idő is más a számukra
- A végső ítélet még nem történt meg számukra 26. 2Pét 2,4
 a pokol nekik is a végső halál
- Még az angyalok számára is van érdemszerzési lehetőség 31
- Démoni befolyások az emberre 32
- Szokásos hatás – a bűnre kísértés
- Rendkívüli hatások
1. Külső szorongatások – szenteknél
 felszentelt személyek imái segítenek
 2. Ördögi megszállottság – szoros értelemben ennél kellenek az exorcizmusok
 3. Ördögi kínszások – Jób, süketnéma 33
 4. Ördögi lidércnyomás
 5. Ördögi átkok – házakon, tárgyakon, állatokon 35
- Szokásos kegyelmi eszközök a többi sátáni hatások ellen 36
- Az angyalok 36
- A hitben van helye a fájdalomnak, de a szomorúságnak nincs 37
- XIII. Leó víziója a sátánról 38
- A Szent Mihály-ima keletkezése 38
 saját kezűleg írta
 térden állva kellett imádkozni 39
 Egy saját kezűleg írt másik exorcizmus a Rituáléban
- XI. Pius 1930-ban meghagyta, hogy Oroszországért imádkozzák
 Fatimával való kapcsolat 40
- A sátán adományai 42
 példák 42 skk.
- Az exorcizmusok 46

Szabadító imádság Mk 16,17

Hogy ez hatékonyabb lehessen és a hívőket óvja a szentelmény 47

ennek jogi szabályozása

elnevezés: exorcizmus erre fenntartva

Az exorcizmus kétféle jelentése 48

szabadítás

diagnózis – csak exorcizmus által állapítható meg, hogy sátáni befolyásról van-e szó

Jelek előtte, alatta, utána 51 sk.

Egy nem szükséges exorcizmus nem árthat 51

először rövidke alkalmazása, mintha áldások lennének

Akár éveig is szükséges lehet az ismétlése 40

A Rituáléban megnevezett szimptomái a megszállottságnak 40

idegen nyelven való szólás

emberfeletti erő

rejtett dolgok ismerete

Egyszerre pszichikusan is beteg és megszállott is lehet 52

Az érintett együttműködése 54

Mennyi időre van szükség a szabaduláshoz?

nem lehet megmondani,

milyen régóta megszállott

A mágushoz fordulással csak rosszabbodik az eset

Segítő erők

az exorcizmust végző és az exorcizált hite

szakramentáliák alkalmazása

szentelt és exorcizált víz, olaj, só

gyakori szentségekhez járulás

evangélium szerinti élet

Mária, szentek, angyalok segítségül hívása

zarándoklat

Isten igéje, dicsérő ima

az exorcista alázata

szentképek, érmek védelme

A gonosz által szorongatottak 59

Sok-e a megszállott?

kevés, de szerencsétlenekből légió van

Napjainkban növekszik

kommunizmus

ahol a vallás csökken, ott nő a babona

spiritizmus, mágia, okkultizmus

jóga, zen, transzcendentális meditáció

sátáni szekták

szex, erőszak, sátánista rockzene

már iskolákban spiritiszta és mágikus játékok

az exorcizmusok kivétele a keresztségi szertartásból

a Szent Mihály-ima elhagyása

Súlyos mulasztási bűn a püspökök részéről exorcisták nem alkalmazása 48

Az Exorcista¹⁹⁴ c. film felkeltette az érdeklődést 62

Hogyan válhat valaki a démon áldozatává? 63

1. Isten akarata

nem akarja a rosszat, ha mi nem akarjuk
a rosszból is tud jót kihozni
lehet, hogy nincs is emberi vétekről szó
alázat, türelem, önmegtagadás gyakorlása
pl. korunk néhány szentje

2. Elátkozás, megrontás (Verwünschung)

Külön fejezetben tárgyalja
a leggyakoribb okok egyike
sok szélhámós is dolgozik ezen a területen (nem igaziak)

3. A bűnben való megátalkodás

a) a hitbeli hiány
b) A bűnbe való belekeményedés (Júdás előbb tolvaj volt)
rendezetlen családi viszonyok, abortusz, szexuális perverzió, drogok,

homoszexuálisok

4. Személyekkel vagy helyekkel való kapcsolat

spiritiszta szeánszokon, sátánista kultuszokon való részvétel
varázslók, mágusok
a sátánnal való vérszerződés, a sátán papjává való kinevezés

Valóságban csak fekete mágia létezik 69

A tudományok határát beismerő pszichiáterek 69, 70

Egy boldoggá avatott karmelita (1888-ban) kórházat alapított megszállottaknak 70

mindegyiket exorcizálta

a megszállottak meggyógyultak

Megszállott és lelki beteg megkülönböztetése

egy egyszerű exorcista könnyebben megállapíthatja, mint egy pszichiáter 70

Epilepszia jeleit mutató megszállott volt

Interdiszciplinális együttműködés nehéz esetekben

Félelem az ördögtől? – Avilai Szent Teréz (Önéletrajz 25,19-22) 73

A kiindulópont 76

A demont sokkal inkább dühíti a gyóntatás és a prédikáció, mint az exorcizmus

megtesz minden rosszat, amit neki Isten megenged

nincs fegyverszünet

Azok a papok, akik nem vállalják az exorcizmust

hiányzik a hitük, egzisztenciális félelmeik vannak 76

Hol kezdjük? 77

A Rituálé magyarázataival 21 szabály 1614-ből

Nem szabad könnyen feltételezni a démon jelenlétét

A legtöbb dolgot az ember a gyakorlatból tanulja meg 77

Kiindulópont 77 skk.

Kikérdezés

ennek alapján egy diagnózis

a szimptómák megfigyelése, amit a beteg vagy a hozzátartozók megneveznek

Ezek lehetséges okainak mérlegelése

¹⁹⁴ A hazai mozik Ördögűző címmel vetítették.

Fej és gyomorfájás, amik gyógyszerekre nem reagálnak

A Rituáléban szereplő szimptomák

idegen nyelven való szólás

emberfeletti izomerő pl. 83

rejtett dolgok ismerete

Különös vagy erőszakos viselkedés

Minden szentnek a tagadása

Aszociális, tetteges bánásmód hozzátartozókkal, vagy a környezettel

Mindenféle örültség

Gyógyszerek hatékonyságának a hiánya komoly ok

példa: 80

Különös zajok, lépések, kopogások

Mióta vannak ezek a jelek?

konkrét esemény, spiritiszta szeánszon való részvétel, kártyavető, mágus

Sajátos tárgyak bőrök, hajtincsek ...

Biztos jelei a rontásnak (Verwünschung)

Ha a kikérdezés alapján a gonosz okok gyanúja, az exorcizmus elkezdése

Példák: 81

Hogyan bírhatók szóra a démonok 86

Az első „áldások” 90

Szépítő nyelv alkalmazása – ne ijedjenek meg, ne alakuljanak ki hamis képzetek

exorcizmus helyett áldások

a gonosz jelenléte helyett negativitás

A Rituáléból való betegáldás formulája

Bevezető imák és 3 exorcizmus

Hiányzanak a Máriához való invokációk

A démon megpróbál rejtőzni

de kényszeríti az exorcizmus és a megkenés 91

Testtartás nincs előírva, csak bizonyos résznél a stóla – és a kézfeltétel 91

A pupillák állása 69

ha fenn vannak – skorpió, ha lenn – kígyó

A sátán elnevezései a Bibliában 93

Általában keveset beszélnek, néha túl sokat – ilyenkor figyelemelterelés a céljuk

Kikérdezés: – a lényegre irányuljon

név, hányan vannak, mikor szállták meg, mikor távoznak, hogyan történt a rontás, hol a fétis – elégetni 93, 140

Megszállottság – teljes transzállapot, közben beszél és csapkod

a démon időnként használja a tagjait

ördögi zaklatás – tudatát nem veszíti el teljesen, a végén nagyjából emlékezik, hogy mit tett

Obsessio – kényszerképzetek, amelyek főleg éjszaka gyötörnek

A kezelés mindegyik esetben

ima, szentségek, böjt, keresztény élet, felebaráti szeretet, exorcizmus 103

A démonok hajlamosak, hogy az embert 5 területen támadják 95

Egészség

Érzések

Üzlet

Életöröm

Öngyilkossági kísérletek

Az úr különös módon óvja őket a haláltól
 Csak egy esetben következett be, de akkor is az anya hibájából 99
 Fontos az illető aktív együttműködése 100
 Pio atya figyelmeztet: egy esetben a tovább folytatás hiábavaló fáradság 101
 Nem fertőző betegség sem a személyekre, sem a helyre
 3 démon is egyszerre
 2 gyorsan elment, a 3. három év alatt hetenkénti imák által 102
 A gyónás sokkal erősebb, mint egy exorcizmus 103
 Egy egész család megrontása 104

Hogyan viselkedik a démon 108

Általában igyekszik rejtőzködni és igyekszik az exorcistát és a páciens elbátortalanítani

Soha sincs két ugyanolyan eset 106

1. Mielőtt felfedeznék

Többnyire orvosok kezelték és nem találták az igazi okot, csalódott

Nem értik őket, nem hisznek nekik, képzelt betegnek tartják

Gyakran keresnek orvoslást mágusoknál, jövendőmondóknál, fétisisztáknál
 helyzetük csak súlyosbodik 109

totális megszállottság esetén sem állandóan cselekszik a démon
 akcióit változtatja, kisebb-nagyobb szünetek

hogy a megszállott közben normális maradjon, óriási erőfeszítésébe kerül

2. Az exorcizmusok alatt

Igyekszik rejtőzni, ill. a baj súlyosságának látszatát csökkenteni

Van, amikor az első ima, máskor csak több exorcizmus után jelentkezik

pl. első alkalommal könnyű esetnek mutatkozott

aztán elkezdett őrjöngeni, 4 erős férfi fogta le, úgy lehetett kezdeni az imát

Különbözőképpen viselkedhet, de valójában mindig szenved, pl. stóla-, kézfeltételkor
 viselkedési példák 115

Kérdés ne történjék kíváncsiságból, csak annyit, ami a gyógyuláshoz szükséges
 a név elárulása már vereség

Bibliából ismert démonnevek esetén nehéz felettük a győzelem 111

Hogyan viselkedik szent nevekre – kisebb rangú nem mondja ki Jézus, Mária, szentek

nevét

nagyobb rangú esetleg igen, de átkok kíséretében 112

Ha megszólalnak, azért teszik, hogy az exorcistát megzavarják, vagy kérdései elől
 kitérjenek

Egy papnak, aki nem hitt bennük: „bennem nem hiszel, de annál inkább a nőkben,
 bennük aztán hiszel” 112

Néha bűnöket is kimond, hogy az exorcistát elbátortalanítsa 113

A démon kikérdezését nem tartom jónak 114

gyakran hazudik, megtéveszt

Néha spontánul beszél, hogy az exorcistát elbátortalanítsa, vagy megijessze 114

Példák kérdésekre és válaszokra

Megfigyelni, mik a gyenge pontjai 115, 135

kereszt, stóla, mondatok – ezeket ismételni 115

szenteltvíz, tömjén, rálehelés

orgonajáték, egyházi zene, gregorián

Hasznos lehet orvos jelenléte 115

3. Mielőtt elhagyja áldozatát

egyrészt elveszítette erejét, másrészt utolsó támadások

úgy tűnik, mintha a megszállott állapota rosszabbodna 117
 Amikor kénytelen elhagyni egy embert, majdnem mindig a pokolra kell mennie
 kétségbeesésének jeleit az áldozaton mutatja – példák: 117
 ezért különösen segítségre szorulnak (hogy pl. elmenjenek az exorcizmusra)
 Azért megy el, mert az exorcizmusok borzasztóbbak számára, mint a pokol
 Szükség lehet a szabadulás után orvosi kezelésre

4. A szabadulás után 118

Fontos az imaélet, szentségekhez járulás, kötelességteljesítés, utána is áldások
 nem szabad neki ajtót nyitni, visszatérhet hetedmagával
 A megszállottság és bizonyos pszichés betegségek különbsége
 a démon rejtőzni igyekszik
 az ilyen betegek felhívják magukra a figyelmet

Egy megszállott tanúságtétele 120

Előbb megtért, zárándoklat, utána megszállottság
 Pokolélmény nagyobb hatással volt rá, mint a megtérése 125
 Megrontás gyümölcs által 126
 A siker nagyban múlik az illető megtérni akarásán 127
 A hit akarását nem tudja a démon támadni 127

Az exorcizmus hatásai 130

Az eredményt általában nem az exorcizmus napján kell lemérni
 A következő nap hatásai
 néha 1-2 napig nem érzi jól magát, majd egy ideig jobban
 legtöbbször rögtön javulás
 ha sem alatta, sem utána nem érez semmi változást, a bajoknak más okai vannak
 A viselkedés az exorcizmus alatt és utána (mindkettőt megfigyelni) – lehetőségek
 első alkalommal mutatkozik a baj a maga teljességében, utána csökkennek a jelek
 első alkalommal nem látszik semmi, majd hirtelen az egész
 ez többnyire a gyógyulás kezdete

A paciens együttműködése döntő 131

a harc 10%-a az exorcizmus, 90%-a paciense 131
 mások imája érte
 misemondatás, zárándoklat, jócselekedetek
 személyes ima – válják szokássá az egyesülés Istennel
 akik egyáltalán nem élnek vallásos életet, ott segíthet a csoportok imája

Hasonló a gyógyulás, mint a drogfüggőségéből 132

segíteni kell neki, neki is együtt kell működnie

Az ellenségnek megbocsátani 132

aki a rontást végezte – ima, misemondatás érte

Egészségügyi zavarok, betegségek meggyógyulása fejfájás, gyomorfájás

A legnehezebben gyógyuló betegségek 133 sk.

amelyek súlyos rontás útján keletkeztek
 ahol több rontás is következett egymás után

Kik köréből kerül ki a legtöbb megszállott?

fiatalok – gyengeségük miatt
 kezdődhet a megszállottság a korai gyermekkorban, a szülés pillanatában, terhesség

alatt

több nőt exorcizálok, mint férfit

talán inkább hajlandók alávetni magukat
inkább hajlandók változtatni életükön

Isten sokszor azért engedi meg a megszállottságot, hogy a hitet és az imaéletet növelje
135

Mit jelent a démon számára az exorcizmus 136 sk.
szened, mintegy „ég” a szentelt tárgyaktól, relikviáktól stb.
jobban szenved, mint a pokolban – ezért távozik

Démonnevek 137

Amikor az embert kénytelenek elhagyni, legtöbbször a pokolba kényszerülnek
Én Jézus keresztjéhez küldöm, hogy Ő ítéljen felette

Víz, olaj és só 138

Exorcizált vagy szentelt víz, exorcizált olaj (olíva) és exorcizált só hit által sokat
segítenek

A szenteltvíz hatásai:

bűneink bocsánata, védelem a gonosz támadásaival szemben, isteni oltalom
A víz felett elmondott exorcizáló ima még kiegészíti a hatásokat
bizonyos démoni hatalmak elűzése („fél, mint ördög a szenteltvíztől”)
betegek gyógyulása
az isteni kegyelem növelése
házak és helyek védelme, ahol hívők élnek 139

Exorcizált olaj mire szolgál 139

a démonok, zaklatásaik és az általuk létrehívott rémképek elűzése
sebek gyógyítása
a testnek ártók eltávolítása (főleg rontás esetében)
tünetek felsorolása 139
segít szenteltvíz ivása is
mi az, ami kiválik
sleim, különféle tárgyak, amik a rontásnál szerepet játszhattak
a tárgyak természetes vagy rendkívüli úton távoznak

Exorcizált só 141

Főleg helyek óvására szolgál
küszöbre, ház, szobák sarkaiba hinteni

A szentelmények annál inkább hatnak, minél inkább hisz bennük az ember
CIC 1166. kánon – definíció

Gyógyszerek sokszor nem használnak, olaj és keresztvetés hatására meggyógyulnak 141

Szentelt tömjén égetése is segít a gonosz elleni harcban 141

A Rituálé áldása ruhákra 142

tesztnek használható megszállottság bizonyítására, különösen hitetleneknél
lerántják magukról, alig hogy felvették
ugyanígy teszt lehet szenteltvíz ételbe tétele
keserűnek vagy élvezhetetlennek találja

Ha reagál ezekre, bizonyíték lehet a megszállottságra

Ha nem, attól még lehet megszállott

A Rituálé figyelmeztet az ördögi csalásokra 143

néha nem válaszol, vagy olyan választ ad, amit egy intelligens lénytől nem várnánk
máskor nehézségeket támaszt, hogy ne történhessék meg az exorcizmus
egy természetes betegség látszatát kelti
a paciensnek álma vagy látomásai vannak, mintha Isten, Mária vagy a szentek

megszabadították volna

az exorcistával közli, hogy az illető már megszabadult
 a legtöbb esetben víziókban vagy belső látomásokban való hitet ébreszt, vagy az illető
 kiadja magát látónak, vagy átadja magát egy hamis miszticizmusnak
 de ezek pszichés betegség tünetei is lehetnek
 A sekrestyés elfelejtette megszenteltetni a vizet
 „Ezzel megmoshatod a pofádat” 144

Házak exorcizmusa 145

A Bibliában és a Rituáléban nincs rá példa

Még nem láttam helyet, amely meg lett volna szállva, mint filmekben és regényekben

De lehet jelen a gonosz – ennek jelei

ajtók kinyílása, lépések zaja, helyüket változtató tárgyak

állatok, amik nem láthatók, csak mozgásuk hallható

mintha lenne valaki a helyiségben

pszichikai zavarok, általános rosszérzés

pl. aludni nem tudás

Mindezeknek más okai is lehetnek

szuggesztív, beképzelés, pszichés zavarok

Háziállatok reagálása ezekre a tünetekre 147

nagyobb szenzibilitásuk van, mint az embernek

egy bizonyos irányba mered a macska vagy a kutya

hirtelen felkelve elfutnak

Ezek a szentelmények és más eszközök is segítenek a megtévesztések ellen

Legtöbb esetben nem a ház, hanem a személy megszállottságáról van szó 147

Hogyan történik a házak exorcizálása

a szerző és mestere által kifejlesztett módszer 148

könnyebb esetben egyszeri, rontás esetén, nehezebb esetben többszöri

spiritiszta szeánszok voltak, boszorkányok laktak

fekete mágiát, sátánista kultuszokat űztek

Lehet, hogy tisztítóüzből való lelkek segítséget kértek

misemondatások után megszűntek a jelenségek

Egy nehéz esetben exorcizált víz, olaj és só keverékének a hintése segített egy Miatyánk
 kíséretében 149

Lehetséges-e, hogy háziállatokat megszáll a gonosz?

Bibliai példa – sertésekbe

Egy rossz exorcista ugyanezt parancsolta – a disznó halálosan megsebesítette az
 asszonyt

Az ilyen esetek ritkák, többnyire az állat pusztulásához vezetnek

Gonosz lelkek megjelenhetnek macska alakjában is

Meg lehet állatokat is áldani szabadítás céljából 151

A megrontás 152

A megszállottság leggyakoribb oka 152

Nincs rá általánosan érvényes definíció

A szerző definíciója: a sátán segítségével valakinek ártani

4 jelenséget sorol ide

1. Fekete mágia vagy boszorkányság vagy sátánista rítusok, csúcspontjuk a fekete mise

Mindegyik mágikus formulák és rítusok segítségével viszi át a rosszat

benne lehet ezekben a sátán ismételt hívása is, de különös tárgyakat nem használ

Aki ilyen praktikákat űz saját hibájából, a sátán szolgája lesz

A Szentírás által megtiltott praktikák

MTörv 18,9-12; Lev 19,31; 20,27; 19,26-31; Kiv 22,17

A varázslást más népek is halállal büntették

2. Átkok – rossz kívánságok, amelyek eredete a démon

Különösen vérrokonok közt lehetnek borzalmas következményei

Szülők, nagyszülők átkai a különös kötődés és tekintély miatt hatékonyak

Példák

szülő születéskor elátkozta – nem sokat lehetett segíteni rajta

az apa az esküvő napján átkozta el lánya házasságát

anya azt akarta, hogy pap legyen a gyereke

unokát fényképen keresztül átkozta meg és a saját fiát is

3. Gonosz tekintet azzal a szándékkal, hogy a démon segítségével ártson egy személynek

A szerzőnek nincs sok tapasztalata róla, de lehetségesnek tartja

4. Fétis – a leggyakrabban használt eszköze a rontásnak

-> facere, facticius (utánzott, mesterséges)

egy tárgy készítése a legkülönösebb és legkülönfélébb tárgyakból

Szimbolikus értéke van

A szentség fordítottja (materia – forma)

Alkalmazásának direkt módja

valamit megetetni, ill. itatni

igazi hatása az okkult formulák által kifejezett rosszakaratban van

eredménye gyakran gyomorfájás – gyógyítása kitisztítással, dolgok kiválnak

Indirekt mód 158

vagy az illetőnek egy tárgyat átkozzák el

vagy egy tárgyat, amelyik őt szimbolizálja

Átvivő anyagot alkalmaznak

pl. baba fejébe tűk szurkálása stb.

külön csoport a megkötözött fétisek (hajtincsek, fonalak, stb.)

fejlődést akadályozzák, tanulásbeli, munkabeli, stb. bántalmak

Fétisek gyakran találhatóak matracokban, párnákban

gyakran csak szenteltvíz, vagy szentkép hatására válnak láthatóvá

Az igazi, ártó esetek ritkák

panaszok háttérben gyakran pszichés okok vannak

beképzelés, hamis félelmek

A rontások miért nem érik el gyakran céljukat 160

Isten nem engedi

Az illető személy imádságos, Istennel egyesült életet él

a fétisiszta tehetségtelen, vagy egy szélhámós

maga a démon is becsaphatja saját követőjét

Hibás volna a rontástól és a démontól félni

„Álljatok neki ellen és elfut előledek” (Jak 4,7; 1 Pét 5,9) 161

Ha Istennel közösségben élünk, akkor az egész pokol reszket előttünk, amíg nem nyitunk neki ajtót

A rontások célja példákkal 162

elválasztás – pl. jegyeseké

betegség, pusztítás

A Rituálé különösen óv a mágusokhoz, boszorkányokhoz vagy olyanokhoz fordulástól, akik nem állnak az Egyház szolgálatában 163

Mágusokból sok van, exorcistákból kevés

Rituálé megkérdezteti a démont a betegség okáról, hogy evett vagy ivott, vagy fétis útján

történt a rontás, hogy ezt el lehessen égetni. 163

Evés esetén tanácsos exorcizált olajat, sőt enni vagy szenteltvizet inni

Ilyenkor eltávozhatnak tárgyak

Meg kell őket szenteltvízzel hinteni, a szabadban elégetni, a hamut folyóvízbe szórni (semmiképpen sem a lakás WC-jébe)

Ha matracban vagy párnában találnak ilyen tárgyakat, ugyanúgy meghinteni és elégetni, közben imádkozni

P. Candido „fiatalkori tévedéséért” 3 hónapos fekvés és 10 éves gyomorfájás elfelejtette a tárgyat megáldani és Jézus véréhez imádkozni az elégetés alatt

A fétis hatását gyakran az elkészítés pillanatában fejt ki – elégetés nem használ

Máskor az elégetés használhat

Gyakran állatokat ásnak el élve

megtalálásuk, mielőtt elpusztulnának, megakadályozhatja a rontást

A legfontosabb segítség azonban az exorcizmus, imák, szentségek, szentelmények

Ha a mágus által eltávozik egy gonosz, 7 másikkal visszatérhet 167

3 példa

kétszer is fizet – egy ideig megszűnt a betegség, de utána rosszabb lett

a beteg fizet, a betegség a családtagjait lepi meg

a beteg meggyógyul, de Isten által megengedett megszállottság volt, hogy lelkét

megmenthesse

Különös karizmákkal rendelkezők betegségei (Pio atya – 50 éven át stigmák)

A gonosz is előidézhet sebeket és hamis misztikát játszhat 169

Többet a mágiáról 170

Óriási téma, az emberiség egész történelme folyamán minden népnél előfordult

A Biblia gyakran beszél a mágia és a mágusok ellen

a gonosz leggyakrabban ezt használja, hogy az embereket magához kösse

A spiritiszták testüket és szellemüket démoni erőknek adják át

mindig romboló célokra használják őket, még ha nem is ismerik fel rögtön

Két csoport áll szemben egymással

Az Istentől elszakadt emberek csoportja

Mágusok, jóvendőmondók, asztrológusok, kártyavetők 171, pranoterapeuták, szenzitívak vagy világoslátók

Az első tömeg találkozik a másodikkal

véletlenül, segítség reményében, kétségbeesésében vagy kíváncsiságból

Az eredmény: megszállottság, szektához csatlakozás, félelem, kétségbeesés 171, 176

A mágia démoni erőket használ, hogy másokat saját célra manipuláljon

Az eredmény az emberek Istentől való eltávolodása, bűn

A mágia két formája 172

1. Utánzó mágia

folyamatoknak és személyeknek és tárgyaknak a hasonlóságára épít

pl. a baba az embert jelképezi

2. fertőző (Ansteckende) mágia

Érintésre, a megrontandó személy használati tárgyára, fényképére van szüksége

Megfelelő rítusokat, formulákat használ mindkettő

A mágiába bevezetettek minden szent (ima, Egyház, szentképek stb.) iránt borzasztó ellenszenvet kapnak 173 sk.

Ugyanez történhet azzal is, aki ezeknek bizonyos cselekedeteket elvégez

por szétszórás, bizonyos tárgyak viselése

Aki a gonosz területére lép, még ha jóhiszeműleg is, hatalmába kerülhet

Az ún. magas mágia cselekedetei 174
 megszentelődés (szent a sátánnak), áldások, exkommunikáció, elátkozások, medáliák (pentacoli vagy pantacoli; gör. panta klea), talizmánok viselése, esszenciák, italok előállítás (szerelmi ital)

A kigyó mint szimbólum 175 sk.

Babonás szokások is a démonhoz köthetnek

A mágiához mindig kapcsolódik a jövőmondás

A legkártékonyabb afrikai mágiának boszorkányság és spiritizmus az alapja 176

Halottidézés egyszer fordul elő a Bibliában (Saul Sámuel, 1Sám 28,8)

Egész csoportokat, társadalmat is lehet a mágia eszközeivel uralni

Marx, Hitler, Sztálin

Pápai nyilatkozatok a kérdéstről 181

A mi erősségünk Jézus keresztje, vére, sebei és az engedelmesség szavainak és az általa alapított Egyháznak 181

Ki tud démonokat kiűzni? 182

Jézus mindenkinek megadta a hatalmat, aki benne hisz, és az ő nevében cselekszik

privátimádság, szabadulásért való ima

Exorcista, akít a püspök kifejezetten megbízott

Mindig erős hit, sok ima és böjt szükséges mind az imádkozó, mind a szabadulásra váró részéről

Minden papnak, a nem exorcistának is különleges hatalma van papságánál fogva

Szentelt eszközök is segíthetnek

keresztet, rózsafüzért vagy relikviát az illető fejére tenni

megszentelt képek, érmék pl. Szent Mihály-érem

A karizmatikusok, tisztánlátók, szentitívek, pranoterapeuták, gyógyítók és a cigányok száma annál inkább szaporodik, minél inkább elhanyagolják a püspökök ezen a területen kötelességeiket 183

A démon áll a betegségek, fájdalmak és halál gyökerénél

Vannak betegségek, amelyeket direkt módon okoznak

két példa az evangéliumból

Ha a gonosz okozza a betegséget, általában nem használnak a gyógyszerek

A gonosz hosszabb jelenléte pszichés betegségeket is létrehozhat

szabadulás után szükség lehet orvosi kezelésre is

Az exorcistának annyira kell ismernie a lelki betegségeket, hogy meg tudja állapítani, mikor szükséges pszichiáter

kell, hogy rendelkezzen a parapszichológia és paranormális erők bizonyos ismeretével is

Karizmatikusok 184

3 oldalon tárgyalja a karizmákat és azok használatát, zsinati állásfoglalásokat

A karizmatikus nem veszít energiát, amit fel kellene töltenie,

semmi pszichés reakciót nem mutat

Világosan látók és szentitívek 188

látnak – éreznek

megmondják a betegségeket, okaikat

rámutatnak a rontás tárgyaira

segíthetnek a diagnózis felállításában

valószínűleg paranormális adományokról van szó, ami egyesülhet karizmával is

Gyógyítók 191

különleges energiaátvitel

- Paranormális terület, ahol nem vagyok jártas
A démoni eredetű betegséget nem tudják gyógyítani
- Pranotereapeuták 191
kutatott terület, amit még nem ismernek el tudományak
Ha a gyógyítás energiaátvitellel, pszichés feltöltéssel, az energiatartalékok stimulálásával, történik nem karizmatikus jellegű a gyógyítás és fennáll spiritizta elem veszélye -> óvatosság!
kettő az ezerből cselekszik igazi felebaráti szeretetből
A démon is adhat képességeket, még ha nincs is ennek tudatában az ember
- Mágusok 192
Jézus óv a hamis prófétáktól, a jeleket és csodákat véghezvivőktől
A hamis mágusok, sarlatánok száma igen nagy
- Cigányok 193
két példa, amikor segítettek
Úgy tűnik, hogy bizonyos cigányok paranormális erőkkel rendelkeznek, amiket generációkon átörökítenek – ezek kivételes esetek
Nagyon gyakori közöttük a mágia és a babona minden formája
Veszélyek mindegyik csoport és az exorcista számára is
A gyógyulás leggyorsabb útját keresik
eltérnek a szokásos szent eszközöktől
többé vagy kevésbé akaratlanul mágiát űznek
- A Rituálé Hamupipőkéje 196
A Rituálénak az exorcizmusokra vonatkozó része még „átdolgozás alatt”. (Azóta már megjelent az új kiadás – a szerkesztő megjegyzése)
- VI. Pál szavai a démonok létéről 196
Nem elsősorban tanbeli, hanem főleg pasztorális probléma 197
A démon ma különösen aktív az emberek gyötrésében 197
Teológusok hamis tanításai 197 sk.
Mivel a tévedések és az igazság összemosódik és egyre kevesebb exorcista van, egyre több ember fordul mágusokhoz stb. 199
Az exorcisták képzése sem kielégítő 200
A szerző 4 év alatt 8000 személyt exorcizált, ebből 61 megszállott volt 201
Vannak, akik 10-15 éve kapják az áldásokat, de még nem szabadultak meg
„Kedves fiam, vagy informálódj, vagy keress egy más hivatást” – egy exorcistának 201
Vannak exorcisták, akiknek nincs is Rituáléjuk, csak a Leó-féle imát mondják 202
Annelise Michel esete (Klingenberg, Bajorország) és az esetről szóló könyvek 202
24 éves lány exorcizmusok után meghalt
A püspökök üdvösségét szívemen viselem
nehogy mulasztás bűnében legyenek majd az ítéleten elmarasztalva
Püspöki válaszok a hozzájuk fordulókhöz Olaszországból 203
„Nem nevezek ki elvből exorcistákat”
„Csak a parapszichológiában hiszek”
„Ti még hisztek az ilyen dolgokban?”
„Nem találtam egy papot sem, aki kész volna ezt a hivatalt ellátni”
„Nem nevezek ki exorcistát, és én sem végzek, mert félek. Ha a démon ellenem fordul, akkor mit kezdek?”
„Szeretném tudni ki ültette a fejetekbe ezt az örültséget?”
A helyzet más országokban még rosszabb
Gyakori magatartás a kérdésben: a démon létét elvileg elismerik, hogy ne számítsanak

eretneknek, de minden konkrét esetben gyakorlatilag tagadják

Más egyházakban jobb a helyzet e tekintetben 206

A racionalizmus és a materializmus megrontotta a teológusok egy részét

ezek hatással vannak a papokra és a püspökökre

Isten népe issza meg a levét

Olaszországban egy püspököt ismerek, aki exorcista, egy afrikai – hevesen kritizálják is

Két exorcizmusról tudok, amiket a jelenlegi pápa végzett 207

Könyvemmel szeretném előmozdítani, hogy a Katolikus Egyházban az exorcista pasztorációt újra helyreállítsák 207

Szent Ireneusz tanítása 209

Adversus haereses

Az első teológus, aki következetesen kidolgozta az áteredő bűn teológiáját

Egy vatikáni dokumentum a démonológiáról 214

„Keresztény hit és démonológia” 1975. jún. 26. Osservatore és Enchirid. Vat. Vol. V. n. 38.

Rudolf Bultmann új egyházatyává tétele 214

Egy statisztika szerint a katolikus teológusok kétharmada a démon létét elvileg elismeri, de tagadják, ha a gyakorlati pasztorációról van szó 214

A dokumentum fő célja a hívők és teológusok tanítása, akik tagadják a sátán létezését 215

Elismétli és cáfolja a terjesztett érveket

Jézus nyilvános fellépése a pusztában való kísértéssel kezdődik

A sátán elleni fegyverként adja a hegyibeszédet és a Miatyánkot 218

A sátán minden évszázadban aktív 218

A bukott angyalok bűne

Utánozzák a Krisztus által adott szentségeket a pogány titkos rítusokban 219

Egy megújult pasztorációért 220

Az exorcizmus története dióhéjban

Az első keresztény századokban minden keresztény exorcista volt

Később az Egyház a nehezebb eseteket kvalifikált személyeknek tartotta fenn, a könnyebb esetek számára pedig megsokszorozta a szakramentáliákat

Még nem is olyan régen minden egyházmegyében megfelelő számú, a püspök által kinevezett exorcista volt

még nem volt a mai krízis, hogy a gyakorlatban nem hisznek a démon létében

A CIC 529. can. kötelezi a plébánosokat, hogy törődjen a szegényekkel, betegekkel, szomorkodókkal, akik bármilyen nehézségekkel küzdenek

Mivel ez a törődés nincs meg, egyre többen fordulnak mágusokhoz stb., vagyis a sátánhoz

Az Egyház legnagyobb szüksége ma a rossz, a démon elleni küzdelem – VI. Pál pápa. 221

Egy bizottság a Rituálé revízióján dolgozik 222

A Rituálé csak a legnehezebb esetekkel foglalkozik, amelyek a legritkábbak

A „könnyebb esetek” megkülönböztetése és terminológiája nem egyértelmű

Célszerű betegáldáshoz és gyónáshoz is kisebb exorcizmusokat készíteni

A témával Suenens bíboros foglalkozott komolyabban

A szakramentále szerinte egyedül a püspöknek fenntartott exorcizmus, az összes többi magánima

Az exorcista hivatalt kevésbé nehéz esetekben kvalifikált laikusnak is át lehetne adni

225

Pater La Grua könyve

Minden egyházmegyében a püspöknek fel kellene az exorcista mellé egy tanácsadó grémiumot is állítania, amelyben orvos és pszichológus is van

A sátán nem csökkenti aktivitását, míg Isten szolgálai alszanak 227

A Hittani Kongregáció egy dokumentuma 228

1985. szept. 29. A hivatalban lévő püspököknek küldték

Apropója, hogy magánima-összejöveteleken foglalkoznak szabadítóimával

Ezzel kapcsolatos kérdés a Kongregációhoz

CIC 1172 can.

Külön kifejezett meghatalmazásra a helyi püspök illetékes

Hívók ne használják a XIII. Leó-féle exorcizmust, sem részben, sem teljes egészében
Ne vezessen senki szabadító szolgálatot meghatalmazás nélkül, ahol a démont direkte megszólítják, nevét kérdezik, még akkor sem, ha nem kifejezett megszállottságról van szó

Nem szabad a híveket szabadulásért való imáktól visszatartani, hanem fel kell hívni figyelmüket a szentelmények használatára, Mária, az angyalok és a szentek közbenjárására

Ratzinger és Bovone írta alá

Egy fel nem hatalmazottnak veszélyes a démont kihívni 231

ApCsel 19,11-20

Ellenpélda P. Candido esete

Egy megszállott ökölcsapását simogatásnak érezte

Zárószó 233

A könyv főleg papoknak íródott, hogy minimálismeretekkel rendelkezzenek annak megítélésére, mikor kell exorcistához fordulni

Exorcista munkámból nagy nyereségre tettem szert

hit, imaélet, alázat

„A démon megbosszulja magát azokon, akik az exorcizmust végzik.” „Ha békén hagyom, ő is békén hagy.” 234 skk.

Minden rosszat megtesz ellenünk enélkül is, amire képes

Ha nem harcolunk ellene, eláruljuk papi hivatásunkat

A sátán húzásaitól való félelem olyan, mint mikor a pásztor fél a farkastól
megalapozatlan félelem

A papság rizikókkal és kellemetlenségekkel összekötött hivatás, még ha nem exorcista valaki, akkor is

„Örüljete, hogy részetek lehet Krisztus szenvedéseiben”

Az Úr a próbákhoz az erőt is megadja

Miénk a Szentlélek és adományai, az Eukarisztia, Isten igéje, Jézus nevének ereje, Szűz Mária oltalma, az angyalok és szentek közbenjárása ...

Különösen imádkozom a püspökökért, akiknek kötelessége azok felkarolása, akik a sátántól szenvednek, hogy a törvények és az Egyház tradíciója szerint cselekedjenek.

A megtestesülés jelentősége a sátán szempontjából

elkezdődött ellene a harc

-> igyekszik az emberi testet a bűn tárgyává tenni, megalázni és bemocskolni

Máriáról való rövid elmélkedés 237 sk.

A gonosztól való szabadulásért mondható imák

Gál Péter

Katolikus pap. A *New Age Keresztény szemmel* c. könyv szerzője. E könyv témája nagyon sokban érintkezik a szellemek megkülönböztetésének témájával. Sokat lehetett volna idézni belőle. Helyspórolási szempontból nem tettük és azért, mert ma is könnyen hozzáférhető. A szerző kinn járt Boldog Pio atya életének színhelyén, San Giovanni Rotondóban, a szabadító szolgálatról rendezett konferencián. Erről számol be cikkében.¹⁹⁵

A sátán létezése szentírási alapokon tárgyalva:

szellemi ellenség, a hadseregével együtt
Isten teremtménye, Istennek teljesen alávetve, a Megváltó által legyőzve
szüntelenül próbálkozik Jézus Krisztus művének lerombolásával az ember befolyásolása által

az ember nem képes önerőből kivonni magát ez alól a hatás alól
Isten a sátánt tartja elsősorban a bűn okának
a szabadító szolgálat válasz a rossz misztériumára
a sátán irigyli, hogy Isten gyermekeivé fogadta az embereket
a megtestesüléskor a gonosz szellemek számára is kinyilvánult Isten akarata, az Asszonyon keresztül
az ellenség szüntelenül keresi azt, aki megnyitja magát felé, ugyanakkor igyekszik észrevétlen maradni (vö. 1Pt 5,8-9)

Bukott angyaloknál is van hierarchia, ezt valószínűsítik a szabadító szolgálat tapasztalatai.

A bukott angyalok élén egy szentségtelen hármasság áll (hagyomány szerint: Lucifer, Belzebub, sátán)

Antikrisztusi szellemi befolyás jöhet létre, ahol tagadják Jézus Krisztus istenségét, történetiségét, halálát és feltámadását

Kritériumok, hogy valami nem az Úrtól jön:

magyarázhatatlanság
előreláthatatlanság
ellenállhatatlanság (pl. automatikus írás)¹⁹⁶
hatalom (tudata, különös megnyilvánulásai)

A szellemi működés három területe:

Isten világa – szupernaturális világ, ide az ember életében csak a hit által léphet be
Paranaturális világ – angyalok helye, az ember valamilyen kegyelem révén bejuthat ide, ide tartoznak a karizmák és a szolgálatok gyümölcsei is (itt a látványos dolgokat elsősorban a bukott angyalok csinálják)

Természetes világunk.

¹⁹⁵ Tartalmi kivonat: Marana Tha VIII/1. 12–13. old.

¹⁹⁶ Lásd: nyelvima kapcsán az Úrtól jövő karizmák ilyen jellege: teljesen szabadon hagy, dönthetsz, hogy használod-e vagy sem. In Robert DeGrandis: *A nyelvek adománya*, Budapest, 1995.

Andrew M. Greeley

Chicagói pap-szociológus „The Devil, You Say! Man and His Personal Devils and Angels” (Doubleday & Co. 1974.) című könyve alapján készült a Szolgálatban leközölt cikk, amelyből idézünk.¹⁹⁷

A szellemi harc, a kozmikus csata a saját személyiségünkben tükröződik elsősorban.

A démonok diktálta és az angyalok által sugallt lelki beállítottság, magatartás ismertetőjegyei

Démonok: leegyszerűsítés, részizgazság, túlzott félelem, saját értékünk tagadása.

Angyalok: összetettség, teljes igazságra törekvés, egyensúly, bizalom, saját magunk elfogadása.

15 ellentétpár a diszkréció alapvetésére

Ördög	Angyal
irigység: mások kiválóságát csak saját kiválóságunk hiányának tükrében látjuk; összehasonlítással mérjük magunkat; úgy véljük, hogy emberi értékünk azon alapul, hogy mink van; hitvánnyá, szűkké, keserűvé, silánnyá teszi életünket.	nagylelkűség: azt kéri tőlünk, hogy legyünk nagylelkűek; érzékeljük és élvezzük az utunkba kerülő szépséget, jóságot, nagyságot minden összehasonlítás előtt és nélkül.
elidegenedés: otthonunk, múltunk radikális megtagadását kívánja; radikális ítéletet kíván ezen a téren.	hűség: otthonunkat és múltunkat kritikával és egyúttal rokonszenvvel vizsgáljuk.
gnosztikus: személyes értékünk, erkölcsi fölényünk attól függ, hogy lépést tudunk-e tartani a divathóborttal, az aktuális kinyilatkoztatással.	bölcsesség: csendesen bátorít, hogy merjünk mélyek lenni; rendíthetetlenül ragaszkodni az alapvető igazsághoz.
bürokratikus: a legfiatalabb ördög; mind egyházi, mind világi intézményeinkben az eszközöket céllá teszi, az ügyvitel fontosabb lesz, mint az ember; végső célja az intézmény megsemmisítése.	leleményesség: szándéka a szervezetek belülről való megváltoztatása; felrázza alkotóerőnket, leleményességünket, emberségünket; felébreszti bennünk azt a tudatot, hogy a szervezetek azért vannak, hogy szolgáljanak, nem azért, hogy nekik szolgáljanak.

¹⁹⁷ Az emberszív angyalai és démonai, in Szolgálat 25. 65. skk. old., tartalmi kivonat.

<p>önelégültség:</p> <p>meggyőz arról minket, hogy nekünk tökéletesen igazunk van, ellenfelünknek pedig semmiben sincs, mégpedig saját hibájából, szántszándékkal, bűnösen nincs; mi vagyunk a világosság, a másik a sötétség.</p>	<p>alázat:</p> <p>azt súgja, hogy a világ összetett, dialektikus, dinamikus, folyékony halmazállapotú hely, és csak összetettségében kellemes és élvezhető.</p>
<p>szégyen:</p> <p>nem akarja, hogy mások meglássanak a maguk teljességében; a test megvetésére sarkall; de még jobban a személyiségünk megvetésére, eredménye a félelem látszaténunk összeomlásától.</p>	<p>erosz:</p> <p>azt mondja, hogy jó vagy, szeretetreméltó vagy, értékes vagy, hiszen Istentől vagy; ne félj megmutatni magad!</p>
<p>kollektív gondolkodás:</p> <p>mindenáron való sima, harmonikus alkalmazkodásra, együttműködésre hajt.</p>	<p>egyéniesség:</p> <p>az egyén teremtő erejének és tehetségének lehető legnagyobb kiaknázására sarkall, mégha ez ellentéteket hoz is fel a felszínre.</p>
<p>bűnbakkeresés:</p> <p>mások hibáztatása feloldja a világ összetettségét, utat enged a haragnak és polgárjogot enged a gyűlöletre való képességünknek.</p>	<p>tolerancia:</p> <p>csendre int: ne kíséreljünk meg gyors, könnyű válaszokat találni bonyolult kérdésekre; a személyt ne hovatarozása, hanem saját szellemi értéke alapján ítéljük meg.</p>
<p>magánzó:</p> <p>nem szolgál másokat, hivatkozási alapot is ad: az elkötelezettség elveszi szabadságunkat, időnket, energiánkat; jelszava: „Ne ártsd bele magad mások dolgába!”</p>	<p>társadalmi felelősség:</p> <p>olyan munkára hív, mely személyiségünk legnagyobb részére kívánatos; ehhez az elkötelezéshez szenvedélyesen hűnek kell maradnunk; a mai lélektannak is az a tétele, hogy ha valaki nem vállal tartós elkötelezettséget, akkor az nem előre, hanem hátrafelé tett lépés.</p>
<p>jőcselekedet:</p> <p>arra csábít, hogy jót tegyünk másoknak, akár akarják, akár nem, és ezáltal hatalmat gyakoroljunk mások felett; szerinte kényszeríteni kell az embereket, hogy erényesek legyenek.</p>	<p>szabadság:</p> <p>a szabadság elfogadása ezzel szemben feltételezi a világegyetem jótékony erőinek hatásába vetett hitet; a mindenségben van elég jószág ahhoz, hogy másokat hősiesség kockáztatással szabadon élni engedjük (de ez nem engedékenységet jelent)</p>

<p>soviniszta:</p> <p>változatosságtól való félelmünkre építi erejét; veszélyes minden, ami más, ami nem „mi”, hanem „ők”.</p>	<p>pluralizmus:</p> <p>a változatosság élvezésére és értékelésére hív fel; úgy tűnik, Isten szándéka is ez volt, amikor a világot ilyen bőséggel áldotta meg.</p>
<p>rendszerező:</p> <p>minden gondolatrendszer veszélyessé válik, ha azzal az igénnyel lép fel, hogy kimerítő magyarázatot, teljes megoldást ad. Óvakodjunk olyan emberektől, akiknek mindenre megvan a válaszuk.</p>	<p>gyakorlatiság:</p> <p>azok az emberek hallgatnak rá, akik józanok, gyakorlatiak; akik tapasztalatból kiinduló, induktív, aposteriori módszerrel közelítik meg a valóságot.</p>
<p>kiábrándultság:</p> <p>azt sugallja, hogy adjuk fel a küzdelmet és ne próbálkozzunk tovább; csak éljünk egyik napról a másikra, és hagyjunk mindent a maga útjára. A rutin a lelkesedés halála.</p>	<p>lelkesedés:</p> <p>azt követeli, hogy legyünk készek újramekezni: ő az új indulások anyyala, az újramekezés, az új születés, a feltámadás. A klérus a lelkesedés intézményesítése: azért van, hogy biztasson, bátorítson, követeljen, buzdítson.</p>
<p>gőg:</p> <p>öngyűlöletet takar. Sokszor a nevelés a hibás ebben, amikor azt éreztetik valamilyen fokban vagy módon a gyermekkel, hogy a teljesítményeiért szeretik: a szeretetet „ki kell érdemelnünk” (sokszor még Isten szeretetét is). Az ilyen embernek óvóeszközök hatalmas gyűjteményére van szüksége, hogy megmagyarázza vagy elkerülje a bukást. Ez tökéletes elszigeteltségre, elszigetelődésre vezet.</p>	<p>önbecsülés:</p> <p>ez az angyal azt súgja, hogy te különleges, egyetlen személy vagy, nincs még egy hozzád hasonló a világon; fejleszd ki szunnyadó képességeidet; Isten megért téged, bízik benned, várja válaszod.</p>
<p>félelem:</p> <p>az ördögök fejedelme. Ez ellen beszélt Jézus a leggyakrabban, ez volt az ellenség, amely ellen küzdött, amely megölte, de amelyet legyőzött.</p>	<p>reménység:</p> <p>az angyalok feje. A reménység az egész életre vonatkozik, hisz a valóság osztatlan egy, így az élet is; arról biztosít, hogy a világegyetem jó, az életnek értelme és célja van, az univerzum legmélyén a szenvedélyes szeretet dobog. Egyedül azzal kell törődnünk, hogy csordulásig éljük a szeretet életét.</p>

Órsy László

A jezsuita szerző római és amerikai egyetemeken tanít. Cikke elsősorban abban ad útmutatást, hogy egy közösség hogyan keresheti Isten akaratát.¹⁹⁸

Számos teológiai probléma tartozik tárgyunkhoz

Ez az ártatlan kérdés: „mi is az a közösségi megkülönböztetés”, jelentős teológiai problémákkal függ össze, amelyekben a teológusok évszázadokon át hadakoztak, és pedig gyakran minden különösebb eredmény nélkül; legfeljebb azt jelentették ki, hogy olyan misztériummal állnak szemben, amelybe értelmük nem képes behatolni.

1. Manapság általában úgy írják le a közösségi megkülönböztetést, mint arra irányuló kutatást, hogy kinyilvánuljon Isten akarata, melyet a résztvevők belső világában lezajló kegyelmi megmozdulásokban lehet felismerni, felfedezni. Ezt a kutatást a teológia nyelvén azonban csak akkor lehet kifejezni, ha egy sokkal átfogóbb kérdést veszünk szemügyre: az isteni adományok és az emberi képességek közötti kapcsolatot. Egyfelől mi, keresztények, a fény gyermekei vagyunk, és azzal a képességgel rendelkezünk, hogy észleljük az isteni misztériumok jelentését, és magunkba fogadjuk magát az isteni életet. Másrészt földi teremtmények vagyunk, halandó testtel és korlátozott értelemmel. Hogy megismerjük, mennyit képes teljesíteni a közösség a megkülönböztetés folyamatában, valamelyes fogalommal kell rendelkezni arra a kapcsolatra vonatkozóan, amely Isten adományai és az ember képességei között fennáll.

2. Így máris egy rokon elméleti kérdéshez jutottunk: az Isten kegyelme és az ember szabadsága közötti kapcsolathoz. Miután a dominikánusok és a jezsuiták évszázadokon keresztül haszontalan harcra bonyolódtak egymással egy rosszul felvetett kérdés miatt, mindenki belátta, hogy az említett kapcsolat misztérium, és nem lehet kibogozni azon a módon, ahogy a két fél megpróbálkozott vele. Más hasonló problémák is felmerülnek, mert a közösségi megkülönböztetésben a kegyelem és a szabadság egész bizonyosan a maga sajátos szerepével játszik közre.

3. ... Isten akaratata a rendszeres teológia egyik legbonyolultabb szakkifejezése. Jelentheti Isten pozitív és hatékony akaratát: megteszi azt, amit akar; „ki állhat ellen az Ő akaratának?” (Róm 9,19) Jelentheti megengedő akaratát is, mellyel hagyja, hogy a gonosz működjék a világmindenségben: Ő nem akar semmi rosszat, de megengedi, hogy teremtményei szembeforduljanak tervével; ilyen értelemben „Isten minden embert az engedetlenségben fogott össze, hogy mindenkin könnyörüljön.” (Róm 11,32) Az „Isten akaratata” kifejezés értelmének e két fő felosztása mellett van számos más is. Egyedi helyzetben a pozitív és a megengedő akarat különféle formái lehetnek jelen, különféle kombinációkban.

4. Fennáll az a probléma is hogyan értelmezzük Isten akaratát a jövővel kapcsolatban. Egyfelől ott van az a naiv elgondolás, hogy Isten életünkről minden részletre kiterjedő külön tervrajzot készített, nekünk pedig az a kötelességünk, hogy azt felfedezzük, és cselekedeteink normájává tegyük. Másfelől egyesek bárgyú leegyszerűsítéssel azt hiszik, hogy Isten teljes autonómiát ad nekünk, mi magunk teremtjük meg kedvünk szerint az életmódunkat. Valójában Isten se nem aprólékos és elnyomó tervező, se nem távoli hűvös szemlélő. Isten nagy szeretettel áthatott jóbarát, akinek jövőnkkel kapcsolatban megvannak az álmái, aki azonban szabadságunkat is tiszteletben tartja. A rendszeres teológia művelőinek ezen a téren sem sikerült soha ezt a két szempontot harmonikus megfogalmazásban egységbe hozni, és

¹⁹⁸ Órsy László: i. m. 36–45. 48. old.

így a misztériumot eloszlatni. Szerencsére azonban jó keresztények képesek bizonyultak arra, hogy a vezető baráti kezet felfedezzék.

5. Az eddigiektől meglehetősen eltérő szinten jelentkezik az a kérdés, hogyan működik az ember szívében a készen kapott szemlélődés. A legjobb lelki írók egyetértenek abban, hogy a bölcsesség adománya (és a megkülönböztetés egyfajta bölcsesség!) a készen kapott szemlélődéssel rokon isteni adomány.

6. ... Szerencsére a Lélek adományai nem nagyon függenek a mi eszmélődéseinktől. Adva vannak, mielőtt elemezhetnénk őket; az adományok megelőzik eszmélődésünket. Imádságos megfontolásainknak nem lenne szabad kielégítő teológiai magyarázatoktól függniük, vagy azokra várniuk. Miközben a teológusok a maguk módján a fogalmi megértés kidolgozásán fáradoznak, olyan közösségeknek, melyek lélekben és szívben egyek, imádságosan ki kell tartaniuk, hogy rájöjjenek, hogyan kell az Úr szolgálatában a legközelebbi lépést megtenniük. Isten dicséretét és az Ő országáért végzett munkánkat sosem szabad elodáznunk azért, mert pontos tudományos kidolgozásának és rendszerezésének még nem jártunk a végére.

Négy alapkérdés

Mi, szerzetesek az utóbbi években jelentős haladást tettünk közösségeink természetének és működésének megértésében. Minden közösség szerves egység; az élteti, hogy dinamikus kölcsönhatás áll fenn a tagjai között. Kell egy középpontjának lennie, ahol egy (vagy több), tekintéllyel felruházott személy áll, és ahova minden irányból állandóan áramlanak az információs adatok. A központ feladata aztán az, hogy a közösségben az eszmék és vágyak sokféleségéből megteremtse az egy szívet és egy lelket, összhangban az egyetemes Egyház törekvéseivel. Értelmes személyek között ilyen szerves egység aligha jöhet létre, ha a tekintély vezetői egyedül döntenek minden kérdésben, a többiektől pedig kizárólag feltétlen és vak engedelmességet kívánnak. Azoknak, akik a vezetést biztosítják, a szolgálat szellemében felelniük kell alattvalóik jó és helyesen tagolt kívánságaira. Ezért számadással tartoznak az Egyháznak.

A szerzetesközösség ilyen megértéséből új döntést hozó folyamatok támadtak. Közülük legfontosabb a közösségi megkülönböztetés. Ezt egyes közösségek gyakorolják; mások zavarban vannak vele; valamennyien többet akarnak tudni róla. E szükséglet kielégítésére több tanulmányt tettek közzé a témával kapcsolatban. Sokan segítséget találtak bennük. Csakugyan olyan csoportok, amelyek megrekedtek a feloldhatatlan konfliktusokban, most együtt imádkoznak és keresik Isten akaratát; a reménytelenség szorításába került csoportokat felszabadító új remény élteti. A termett gyümölcs szavatolja a mag minőségét.

Egy közösség hogyan keresheti és találhatja meg Isten akaratát

E kérdések vizsgálatában, egész pontosan az első három fejezetben, a skolasztikus módszerhez hasonlóan járunk el: felállítunk egy 22 tételből álló sorozatot, és mindegyiket megtárgyaljuk. (A jelen rövidített változatban az egyes tételek tárgyalását vagy teljesen elhagyjuk, vagy csak röviden foglaljuk össze. Így az eredeti tanulmány kb. egyötödére rövidül. {szerk.})

I. Melyek a közösségi megkülönböztetés alapjai

1. tétel. A közösségi megkülönböztetés, legjobb és legtisztább formájában, nem egyéb, mint világosan szemlélődő betekintés abba, hogyan működik Isten kegyelme a közösségben.

2. tétel. Maga a közösségi megkülönböztetés (elvonatkoztatva a szaknyelvi megfogalmazástól) nem új dolog az Egyházban; ha gondosan tanulmányozzuk a jeruzsálemi

apostoli zsinatról szóló beszámolót (ApCsel 15,1-35), a megkülönböztetés lényeges elemeit megtaláljuk benne.

3. tétel. Az a folyamat, amellyel Loyolai Szent Ignác és első társai eljutottak arra a döntésre, hogy szerzetesközösséget alkotnak, jó mintája a közösségi megkülönböztetésnek.

4. tétel. A Jézus Társaság korai történelmi emlékeiből saját korunkra kikövetkeztethető üzenetet nem tudjuk pontosan megragadni, míg el nem végezzük a szükséges értelmezéstani műveletet, és a múlt eseményeit nem a maguk történelmi összefüggésében szemléljük.

5. tétel. A közösségi megkülönböztetés a haladás megfelelő eszköze olyanok számára is, akik Ignácnál és társainál kevésbé zseniálisak, és kevésbé jelentős kérdésekben is, mint egy új szerzetesi közösség megalapítása, feltéve, hogy a megkülönböztetést végző csoport tagjai kezdettől mindvégig tudatában vannak korlátozottságaiknak.

Ez a tétel két (meglehetősen kézenfekvő) elvet foglal magában. 1. Minél távolabb áll valaki a szemlélődő belátástól, annál kevésbé kell feltételeznie magáról az arra való alkalmasságot, hogy csalhatatlanul felfedezze a kegyelem mozgását egy közösségben. Valójában senkinek sem szabad feltételeznie magáról, hogy megkapta a tévedhetetlenség karizmáját, annak meghatározására, hogyan történik az emberben a kegyelem titokzatos működése. 2. Nem szabad a Lélektől semmi rendkívüli megvilágosítást várni, amikor a kegyelemtől támogatott emberi értelem normális használata elegendő egy kérdés megoldásához. Vagyis a közösségi megkülönböztetés az előbbrejutás szerény eszköze lesz olyanok számára, akik tisztában vannak saját korlátaikkal. Másokat gyorsan átrepít egy illúziókkal teli álomvilágba. Mi tehát a megkülönböztetés egy rendes, hétköznapi közösségben?

A közösségi megkülönböztetés csak akkor lehet gyümölcsöző, ha a közösségben létező és tevékenykedő keresztény emberi személy csorbíthatatlanságát megőrizzük. A közösség sose veheti át az egyén értelmességét és szabadságát; viszont sokat tehet azért, hogy az egyéneket irányítsa az okosság határain belül, hogy segítse őket elfogult értelemről eredő hamis ítéletek és meggondolatlan kötődésekből származó rossz döntések kikerülésében. A közösség olyan imádságos légkört teremthet, amely biztosítja, hogy a kegyelem és a bölcsesség érvényesüljön önző érdekek nyomásával szemben. Amellett ott van a Szentlélek titokzatos működése is; ő sokaknak megadhatja ugyanazt a látásmódot, és a csoportot megerősítheti ugyanarra a tevékenységre.

Mindebből az következik, hogy a közösségi megkülönböztetés erős személyiségeknek való. Mindenkinek úgy kell átmennie alapos előkészületen, reflexión és imádságos megfontoláson, mintha neki egyedül kellene megoldani a kérdést. Ha a többség gyenge, vagyis nincs jól felkészülve, előfordulhat, hogy egy-két személy magával viszi a többieket, és nem jön létre közösségi megkülönböztetés, hanem néhányan döntenek, a többiek pedig sodródnak velük.

6. tétel. *A közösségi megkülönböztetés rendszerint olyan dinamikus folyamat, amelyben Isten világossága és ereje meg az ember elhomályosult látása és gyengesége egyaránt szerepet játszanak. A megkülönböztetésben egy bűnös közösség Isten fénylő jelenlétében ítéletet alkot vagy döntést hoz. A végeredmény általában ezekből az alapanyagokból valamennyiből valamit felmutat.*

7. tétel. *A megkülönböztetés pontos teológiai jelentése abban áll, hogy egy kegyelmi indítást megragadunk vagy felfedezünk; bár a szót gyakran használják olyan értelemben is, amely magában foglalja a személyt és az ilyen felfedezésre leginkább hajlamossá tevő eljárásmodot is.*

8. tétel. *A megkülönböztetésnek két lehetséges tárgyát határolhatjuk el egymástól a teológiai megismerésnek egy finomabb síkján: más az az ismeret, amelyet egyedül Isten adhat meg, mert képességünket meghaladja még kegyelmi állapotunkban is (egy isteni adomány felfedezése); megint más az az ismeret, amelyet mi magunk megtalálhatunk az isteni*

kegyelemtől gyógyított és erősített értelmünk erőfeszítésével (ez a döntéshozatal). A kétféle ismeret különbözősége meglehetősen problematikus: elméletben világos, de nehéz a gyakorlati alkalmazása.

II. Milyen jogos várakozásokat támaszthat egy közösség a megkülönböztetéssel szemben

9. tétel. *Egy imába elmerült közösség legjogosabb várakozása a feltámadt Úr Krisztus jelenlétére vonatkozik.*

10. tétel. *Ima és elmélkedés kölcsönhatása elvezethet új kegyelmek (nemegyszer váratlan) felfedezésére; mindenképpen gyógyító hatással van a közösségre.*

11. tétel. *Információk és meglátások megosztása mindenkinek javára szolgál a jobb megítélés és bölcsőbb döntés irányába.*

12. tétel. *Az ítéletek, a döntések a csoport és a helyzet lehetőségeivel összhangban születnek meg.*

Az üdvösségtörténet is meg a józan belátás is arra tanít, hogy a közösségi megkülönböztetések végeredményeként nem a lehető legjobb helyzetmegítélést és legmerészebb döntést kell várnunk. Inkább valami szerény, de reális teljesítményt. Olyasmit, amire a csoport többsége az adott pillanatban képes. Drámai csoportos megtérések ritkán történnek; általában nem is kell ilyesmire törekedni. – Az igazi próféták sorsa általában az, hogy magukra maradnak; üzenetüket inkább az utókor érti meg és méltányolja, mint saját kortársaik. – Ha egy csoport együtt akar maradni, a legjobbaknak lassítaniuk kell saját iramukat.

13. tétel. *A legjobb és legjogosabb várakozás arra vonatkozik, hogy a megkülönböztetés által a közösség egy lépéssel előbbre jut az Úr szolgálatában.*

III. Óvás bizonyos túlzó várakozásokkal szemben

14. tétel. *Egyetlen közösségnek sincs joga ahhoz, hogy Istennek kérdést tegyen fel tisztán csak a saját kénye-kedvére.*

15. tétel. *Ha időpontot szabnánk meg Isten rendkívüli közbelépésének, istenkísértést követnénk el; ha megállapítunk egy napot, amelyen rendes fontolgatásainknak véget vetünk, az bölcs tervezésre vallhat.*

16. tétel. *Egyedi személy vagy egy egész közösség megtérését nem lehet kényünk-kedvünk szerint előidézni.*

17. tétel. *Közösségi megkülönböztetés nem helyettesítheti a vizsgálódó értelmet.*

18. tétel. *Vigaszok és vigasztalanságok nem szükségképpen az igazság ismérvei.*

19. tétel. *A közösségi megkülönböztetés résztvevői nem csalatkozhatatlanok. Ezért minden megkülönböztetési folyamat végeredménye téves lehet.*

20. tétel. *A közösségi megkülönböztetés idején végzett imádságos elmélkedés nem pótolja azt, hogy talán hosszú éveken át hiányzott a buzgóság és a tisztulás.*

21. tétel. *Ha egyetértésre jutottunk, áldott legyen érte az Úr; ha nem, ne feledjük, hogy különböző véleményeken lenni katolikus sajátosság.*

22. tétel. *Ahhoz, hogy egy közösségi megkülönböztetési folyamat végeredményének értékét felbecsüljük, szem előtt kell tartanunk, hogy az Úrban megtapasztalt béke és öröm jól összefér téves ítéletekkel és objektíven rossz döntésekkel.*

Ennek a paradoxonnak a lényege abban rejlik, hogy Isten olyannak vesz bennünket, amilyenek vagyunk, és feltéve, hogy becsületesen keressük őt, meg van velünk elégedve, és megelégedettségét megosztja a lelkiismeretünkkel is. De ugyanez az Isten alkotta a világmindenséget a maga törvényeivel, és ahhoz, hogy jól tevékenykedjünk benne, semmi

kevesebb nem elég, mint az igazság és a kifogástalanság; a tévedésnek és oktalanságnak meglesznek a szomorú következményei, még akkor is, ha jószándékúan okoztuk. Egyik ember jó szándékai egy másik ember keresztjévé válhatnak.

Egy történelmi példa jól megvilágítja ezt a kérdést. – Nehéz lenne lelkibb embert találni a történelemben, mint Assisi Szent Ferenc. Testvérei számára hátrahagyott egy életszabályt, azzal a céllal, hogy közösségeiket összetartsa. Nem kétséges, hogy a szabály a szó legteljesebb értelmében vett megkülönböztetés eredménye volt. Mégis Ferenc halála után hamarosan nézeteltérések támadtak, és a ferenci szabály alkalmatlannak bizonyult arra, hogy a közösségeket egyensúlyban tartsa. Ferenc nem volt szervező zseni. – Szent Domonkos is lelki ember volt, és ráadásul meg volt áldva a kiegyensúlyozott szervezés iránti érzékkel. Következésképpen ő olyan életszabály megszerkesztésébe fogott bele, amely erős és egyben hajlékony volt arra, hogy közösségeit átvezesse a századok viszontagságain. – Nem kétséges: mindketten elvégezték a megkülönböztetést, mindketten megnyugvást találtak az eredményben. De egyikük megkülönböztetésének gyümölcse kevésbé felelt meg a kitűzött célnak, mint a másikuké. Innen adódnak a sokatmondó különbségek a két rend történetében.

IV. Néhány, a kifejtett teológiai megfontolásokból folyó gyakorlati irányelv

Teológiai megfontolásainkból erednek a következő gyakorlati irányelvek. Új meglátásokat ezek nem tartalmaznak. Gyakorlati következtetéseket, magatartásokat és cselekvésmódokat javasolnak olyan közösségeknek, amelyek a szellemek megkülönböztetésére törekcszenek.

1. A megkülönböztetést célul maga elé tűző közösségnek emlékezetbe kell idéznie az Úr szavait: „Aki tornyot akar építeni, nem ül-e le előbb, hogy kiszámítsa a költségeket, vajon futja-e pénzéből, hogy fel is építse?” (Lk 14,28) Első elhatározásuk arra irányuljon, hogy a torony magasságát és szélességét arányosan hozzámérjék természetes és kegyelmi adományaihoz.

2. Egy közösségnek a megkülönböztetés egyetlen történelmi modelljét sem szabad betűről betűre utánoznia, hacsak tagjainak sajátos körülményei nem azonosak vagy hasonlóak a modellhez, és saját erőforrásaik nem ugyanolyan bőségesek, mint azokéi, akiket követnek. Mivel a Jézus Társaság első atyái egy kicsi és mélyen szemlélődő közösséget alkottak, amelyet Ignác hosszú éveken át képzett és nevelt, és mivel olyan egyedülálló vallási-szerzetesi problémát vettek fontolóra, amelyre egyedül Isten adhatott érdemleges választ, azért az ő módszerük és az erőforrásaik talán egyedülállóak voltak, legalábbis bizonyos részleteikben, és talán komoly hozzáigazításra lehet szükség, mielőtt más közösségek különféle kérdéseikben használni kezdenék.

3. Bár egy rendes közösség, amelyet kevésbé fontos kérdések foglalkoztatnak, talán nem alkalmas arra, hogy olyan mély belátással és olyan eltökélt szándékkal tevékenykedjék, mint az első jezsuiták tették, mégis tagjainak teljesen alkalmasaknak kell lenniük arra, hogy megtalálják az Úr szolgálatában megteendő következő lépést. Ezért a közösségi megfontolást sohasem szabad olyan nehéznek megmutatni, hogy lehetetlennek tűnjön, hogy azt itt és most elvégezze egy rendes, normális csoport, amely képességeinek mértékében meg akarja tenni.

4. A közösségeket az Úr különféle módon áldotta meg. Különbözők azok a kérdések is, amelyekkel szembe kell nézniük. Ezért mindig szükség van módosításokra a legközelebbi lépés megtalálásának módszerében. Egyetlen „szabásminta” sem egyetemes.

5. Minden közösségben a béke alapvető feltétele a sikeres megkülönböztetésnek. Ha nincs meg a béke, akkor nagyon ajánlatos a kiengesztelődés őszinte keresése. Ennek kell a megkülönböztetés egyetlen tárgyának lennie.

6. Joggal csak akkor várunk választ az Atyától, ha kérdésünket az Úr Jézus nevében tettük

fel, és az Ő Lelke sugallta. Senkinek sem szabad Istent kísértenie azzal, hogy saját erőforrásait meghaladó kérdést vet fel, és aztán meghatározott időre követeli a választ. Az ilyen elbizakodottságot a Szentírás szigorúan elítélte. A közösségnek tudnia kell, hogyan várja ki türelemmel azt az időt, amikor egyedül az Atya megadhatja a választ. Ne felejtjük, hogy semmiféle emberi erőfeszítés sem siettetheti az ő eljövételét, és hogy türelmetlenségünk könnyen belesodorhat valamilyen hamis megoldásba.

7. Amikor egy közösségnek megvan a képessége arra, hogy egy problémát tisztázzon tagjainak kegyelmi és természeti erőforrásaiból kidolgozott megoldással, mindent meg kell tenniük azzal az elszánt bátorsággal, amely jellemzi a keresztényeket. Alapszabály minden módszerhez az, hogy minden eszmecserét és megfontolást imádsággal kell átítatni.

8. Komoly haladást tehet a közösség azzal, hogy imádságos elgondolásban figyelmét az érvek egymással szemben álló oldalaira irányítja, különösen ha a kérdésre jövő válasznak igennek vagy nemnek kell lennie. Ez volt az első jezsuiták módszere, és tökéletesen megfelelt céljuknak. Ugyanúgy megfelelhet későbbi közösségek céljának is. A módszer azonban nem zár ki más eljárásmodot.

9. Ha a kérdés nem válaszolható meg egyszerű igennel vagy nemmel, más módszereket kell kidolgozni, amelyek lehetővé tesznek sok forrásból származó, folyamatos közreműködést. Különböző munkamódszereket kell alkalmaznunk, hogy megoldhassuk ezeket a kérdéseket: „Építsünk-e tornyot?”, és „Hogyan építsük?” Ez a megkülönböztetés különösen fontos olyan közösségek számára, amelyek a rendalkotmányra vonatkozó okmányokat szándékoznak írni.

10. Erőfeszítéseket ugyan mindenkinek tennie kell, hogy megértsen és megítéljen minden nézőpontot; de mindenkinek azt is el kell fogadnia, hogy a próféta egyoldalú, a lángész meglátásai pedig behatóak ugyan, de körülhatároltak. Gyakran megesett a történelem során, hogy egy Istentől eredő egyedülálló sugalmazás vagy egy természetbe beható szokatlan pillantás a prófétát vagy a lángészt képtelenné tette arra, hogy elfogadjon olyan érveket, amelyek mindenki számára jónak tűntek. Az ilyen személyeket a közösségnek nagyon meg kell becsülnie, mert mélységükkel kárpótolják azt, ami horizontálisan hiányzik belőlük.

11. A közösségi megkülönböztetés folyamán minden résztvevőnek egész lélekkel be kell kapcsolódnia, az adás és a befogadás vonalán egyaránt. Ha akár egyik, akár másik téren egy tag kudarcot vall, azt az egész testület megszenved.

12. Béke, vigasztalás, nekibátorodás jelzi Isten kegyelmét és jelenlétét. Mindez megerősíti öntudatában a közösséget, amely az Úr szolgálatában a legközelebbi lépés megtételét tűzi maga elé. – Ilyen lépés objektív értékét kétféle módon lehet tekinteni. Először a közösséggel való kapcsolatában; a közösség számára a legjobb lehet, mert ez a legtöbb, amit meg tudnak tenni. Másodszor más közösségekhez való kapcsolatában, beleértve az egyetemes Egyházat és emberi társadalmunkat; ilyen szempontból lehet jó vagy rossz, hozhat haladást vagy bajt. – Hozzá nem értő gyermek a legjobb tudása szerint vezethet egy vonatot, közben mégis kisiklathatja, és sok más embert szerencsétlenségbe vihet. Hozzáértő felnőtt jól vezeti a vonatot, és mindenkinek megnyugvást biztosít. Ezt a szabályt nem helyezi hatályon kívül az az őszinte hit, hogy a feltámadott Úr Krisztus jelenléte növeli a közösségnek az Úr szolgálatára való képességét.

13. Gyakorlati szempontokból ezt a kifejezést: „keresni és megtalálni Isten akaratát”, a következő értelemben kell venni: „keresni és megtalálni a legközelebbi lépést az Úr szolgálatában.”

14. A közösségi megkülönböztetésnek állandó folyamatnak kell lennie. A megkülönböztetés tényleges ideje nem egyéb, mint a közösség állandóan fejlődő életének fokozott időszaka. A megkülönböztetésnek egybe kell olvadnia az élet szélesebb áramlásával.

15. A közösségi megkülönböztetésének önmagát helyesbítő folyamatnak kell lennie. Amikor a közösség pontosan megfogalmazza, hogy mi a legközelebbi lépés, ítéletében van

valami gyarló emberi elem. Az ítélet alá van vetve az esetleges helyesbítésnek. Mivel bűnös állapotunk látásunkat elhomályosítja, belátásainkat korlátozza, döntéseink kifogástalanságát meghiúsítja, ezért állandóan vizsgálunk kell azt, amit teszünk.

16. A közösségi megkülönböztetésben teret kell hagyni a nézeteltérésnek. Csakugyan a nézeteltérésnek szívesen látottnak és mindenki előtt nyilvánvalónak kell lennie. Amaz eltérő véleménye gyakran a holnap hajnalhasadásának kezdete. Senkit sem szabad bekényszeríteni közös véleménybe. Isten a közösségben a személyeket szereti.

17. A közösségi megkülönböztetés a haladás erőteljes eszköze lehet egy szerzetesközösség életében, feltéve, hogy nem várunk tőle csodákat. Nyugodt növekedést biztosíthat a kegyelemben és a bölcsességben.

Linda Schubert

Az 5-perces csodák c. könyv szerzője a megkülönböztetésnek abba a formájában segíthet, amikor saját gondolatainkat akarjuk megkülönböztetni azoktól a gondolatoktól, amelyeket Isten ébreszt bennünk.¹⁹⁹

Hogyan hallhatom meg Istent

Isten egy állandó csendes hang a szívünkben. Jelen van azokban a gondolatokban, melyeket a Szentlélek súg nekünk, hogy továbbgondoljuk őket.

Közelítési módok:

Ez egy egyszerű dolog: „támadt egy gondolatom”; „kippantant egy szikra a fejből”. Mások a lelkiismerettel közelítik meg a kérdést.

Kulcs az egészhez az ima: ha elkezdünk imádkozni, Jézus számtalan vezetési formát nyújt: szívben megfogalmazódó gondolatokat; szentírási idézeteket, melyek hirtelen élővé válnak; benyomásokat; gyöngéd előrelelendítéseket; sürgetéseket; érzéseket.

Hogyan tudhatjuk meg, hogy amit hallunk az Istentől van?

Olyan ez, mint amikor felismerjük egy közeli barátunk jelenlétét. Amikor ugyanis egy barát belép a szobába, még ha fizikailag nem is látod, egy egyedülállóan ismerős légkör eláruja őt. Ugyanígy van ez az Úrral is.

Ha időt szakítunk az Úrral való baráti együttlétre, megtanuljuk felismerni a hangját és a jelenlétét. Ez együtt növekszik a Vele való kapcsolatunk mélyülésével. Gyakran a csendes együttlétben jelenik meg egy sugallat az emberben.

Ha Jézus szól hozzánk, az szeretetet fejez ki, semmiképpen sem elítélést, ez egy fontos kritérium. Jézus szavai vigasztalást, bátorítást, hordoznak. De még ha fenyít is minket, közben akkor is magához von és szeretettel átölel.

Minél inkább mélyül lelkiéletünk, annál inkább fel fogjuk ismerni, mely üzenetek egyeznek meg Jézus természetével és jellemével.

¹⁹⁹ Linda Schubert, 5-perces csodák, Marana Tha, Budapest, 1995. 20–23. old.

Joan Wester Anderson²⁰⁰

Az amerikai író fia 1983 karácsonyészakáján különös módon menekül meg a fagyhaláltól. Természetes magyarázatot nem találtak a történetekre. Csak egy angyal lehetett az a csuklyás valaki – vonja le a következtetést –, aki autómentőnek öltözve biztos helyre vontatja a rádiómeteorológusok figyelmeztetése ellenére útrakelő fiát barátjával együtt.

A könyv keletkezésének közvetlen előzményeit így meséli el az író: „Mély lélegzetet vettem, elmentem a postára, és béreltem egy postafiókot. Aztán írtam azoknak a magazinoknak, amelyeknek az olvasói már számos cikk alatt látták a nevemet, s a következő felhívás közzétételét kértem: *Várom azok jelentkezését, akik úgy vélik, találkoztak már angyallal. Nem olyan emberekre gondolok, akiket a kedvességük miatt joggal lehet „angyal”-nak nevezni* – magyaráztam. – *Szellemi lényekre gondolok, akik emberi formában jelennek meg, hogy nehéz helyzetekben segítsenek. Kérem, írjanak nekem, postafiókom száma ez és ez ...*” Amikor kinyitotta a postafiókot, elképedve lépett hátra. Tele volt borítékokkal. Ezekből a levelekből állította össze 280 oldalas könyvét.

Mit tesznek az angyalok

Manapság nem sok figyelmet szentelnek az angyaloknak. Ha egyáltalán elismerik a szellemek világát, általában a sötét részével foglalkoznak, a bizarr sátánkultuszokkal, amelyek annyi kárt okoznak, főképp az ifjúság körében. Pedig számos jele van, hogy jó szellemek is működnek a földön – küzdenek a gonoszság ellen, híreket hoznak, veszélyekre figyelmeztetnek bennünket, megvigasztalnak, ha szenvedünk ... aztán eltűnnek, akárcsak az első karácsonyészaka angyalai.

Hogyan tapasztaljuk meg az angyalokat

Az angyalok nem vetik alá magukat lakmuszteszteknek, nem tanúskodnak bíróságok előtt, és mikroszkóppal sem vizsgálhatók meg. Létezésük tehát azokkal a módszerekkel, amiket mi emberek alkalmazni szoktunk, nem „bizonyítható be”. Ahhoz, hogy felismerjünk egyet-egyét, talán fel kell függesztenünk racionalista gondolkodásunkat, meg kell nyílnunk bizonyos lehetőségek előtt, amelyekről csak álmodni merünk. „A legjobb és legszebb dolgokat nem láthatjuk, sőt meg sem érinthetjük – mondta Helen Keller. – Érezniük kell őket – a szívünkkel.”

Hol fordulnak elő angyalok

Az egyik első tény, amit felfedeztem, az volt, hogy a Gallup Intézet közvélemény-kutatásai szerint az amerikaiak több mint hatvan százaléka fenntartás nélkül hisz az angyalokban. Bár a sajátosságaikat illetően eltér a tudósok véleménye, létezésüket mind a három nagy nyugati vallás – a zsidó, a keresztény és a muzulmán – elismeri. A Szentírásban több mint háromszázszor esik szó angyalokról, akik hol egyedül, hol csoportosan, nagy számban tevékenykednek: végrehajtják Isten parancsait, mennyei udvart alkotnak, és – ami igen figyelemreméltó – oltalmazzák az embereket, és üzeneteket visznek nekik. Számos alkalommal játszottak fontos szerepet az ószövetségben (a zsidó Tóra öt könyvét is beleértve), és az iszlám Korán szintén sűrűn említi őket. Szókratész gyakran kért tanácsot

²⁰⁰ Joan Wester Anderson: *Hol angyalok járnak ...*, Európa, Budapest, 1995.

védangyalától. Sok híres szent – és az üdvhadsereg alapítója, William Booth tábornok – állította, hogy látott angyalokat, Abraham Lincoln pedig, mint mondta, nemegyszer érezte jelenlétüket. Dante, Milton, Shakespeare műveiben és a mai irodalomban is szerepelnek égi lények.

Mire tanított meg ez a kutatás, tájékozódás? Azelőtt úgy gondoltam, az angyalok csak afféle segéderők a szellemvilágban, és a velük való foglalkozás elvonná a figyelmünket Istentől. Ma viszonyt már más a véleményem: az angyalok igenis hozzásegítenek, hogy az ég felé, Őfelé emeljük tekintetünket. Az idők folyamán mindig részesei voltak az isteni tervnek, az Úr tehát azt akarja, hogy megismerjük őket, és bizvást kérjük oltalmukat a magunk és szeretteink számára. Az angyalokat nem szabad kuriózumként, furcsaságként kezelünk – olyan lényeknek tartanunk őket, akiktől sokat tanulhatunk és kaphatunk. Röviden: kedves és szerető társainkká válhatnak, ha hajlandók vagyunk bebocsátani őket az életünkbe.

Angyalok őriznek²⁰¹

A kötet három részből áll: angyalteológia, őrangyaltörténetek napjainkból, angyalimák. Az első részből, amelyet Adolf Rodewyk jezsuita atya írt, közlünk néhány részletet. Ahogyan a kötet magyar kiadója is megjegyzi: egy-két emberöltő óta nem jelent meg angyalokról írott könyv hazai vallásos kiadónál. Nemcsak hézagpótló ez a könyvecske, hanem a szellemek megkülönböztetése szempontjából is fontos, hiszen ráirányítja figyelmünket a próbát kiállt hűséges angyalokra, akik segítségünkre vannak a bukott angyalokkal folytatott küzdelmünkben.

Az angyalok Isten teremtményei

Isten jóságában a hatalmas természetes erőkön kívül természetfölötti kegyelmekkel is felruházta az angyalokat. Nagyon valószínű, hogy e kegyelmeket kezdettől fogva megadta nekik, és nem hagyta őket pusztán természetes állapotukban, bár ezt is megtehetette volna. Bizonyára az angyalokkal is hasonlóképpen bánt, mint velünk, emberekkel. Az ember már a teremtéskor megkapta a természetfeletti kegyelmi életet, noha Isten előre látta, hogy azt majd személyes bűnnel el fogja veszíteni. Joggal feltételezhetjük, hogy Isten nem volt kevésbé bőkezű az angyalokhoz, mint az első emberpárhoz. Sőt arra is gondolhatunk, hogy Isten az angyaloknak épp úgy gazdagabban juttatott a természetfölötti javakból, ahogyan a természetes ajándékok tekintetében is előnyben részesítette őket.

Ez a kegyelmi élet viszont nem volt végleges és elveszíthetetlen. Csak akkor válhatott azzá, amikor az egyes angyalok kiállták a próbát. Ezáltal még növekedhetett is. A mély istenismeret helyébe, amellyel már kezdettől fogva föl voltak ruházva, most az örök élet elveszíthetetlen színjátéka jutott nekik osztályrészül.

Az angyalok szolgáló szellemek

Az angyalok természetüknek megfelelően magasabb szintű, nagyobb feladatokat kaptak. Isten az „éggel és a földdel együtt teremtette őket”, együtt az egész világmindenséggel. Nemcsak a középkori teológusoknak, hanem sok újkori hittudósoknak is az a véleménye, hogy az angyalok meghatározott feladatot kaptak a világegyetem irányításában, még ha nem is kell feltételeznünk, hogy minden angyalra egy bizonyos csillag van kiosztva. Részleteikben erről

²⁰¹ Angyalok őriznek, Szent Gellért, 1991. 14–15. 37–38. 41–45. 46–48. old.

semmi bizonyosat nem tudhatunk.

Más a helyzet a ránk, emberekre irányuló szolgálatuk vonatkozásában. A Zsidókhoz írt levélben találjuk ezt a sokatmondó kérdést: „Nemde ők (az angyalok) mind szolgáló lelkek? Azok (az emberek) szolgálatára vannak rendelve, akik majd öröklik az üdvösséget.” (Zsid 1,14) A szentíró igenlő választ vár e kérdésre. Tehát rendelkezésünkre állnak az angyalok, segítenek és szolgálnak nekünk az örök üdvösség munkálásánál. Magasan felettünk állnak, s mégis támogatnak minket. Nagy méltóságukat nem hangoztatják, hanem csak azt, hogy hozzánk tartoznak és szívesen segítenek. Patmosz szigetén egy angyal Szent Jánosnak sok mindent megmutatott, hogy írjon róla. Ezt írja: „Miután hallottam és láttam, arca borultam az angyal előtt, aki ezeket megmutatta nekem, hogy imádjam. De ő tiltakozott ellene: Vigyázz, ne tedd! Csak neked és testvéreidnek vagyok szolgatársa, a prófétáké és azoké, akik megszívlelik ennek e könyvnek a szavait. Az Istent imádd!” (Jel 22,8-9). Az idézetből a hívő ember láthatja, hogy az angyalok mekkora szeretettel és alázattal hidalják át a köztük és köztünk lévő távolságot. Ha Isten megnyitná a szemünket, akkor látnánk, mennyi szolgáló angyal vesz körül minket, és mint nagy testvérek, gondoskodnak rólunk, kis testvéreikről. A Szentírás nagyon színesen mondja el mindazt, amit az őrzésünkre mellénk rendelt angyalok tesznek értünk.

Angyalok segítették az Ószövetség emberét minden bajban. Hozzájuk fordulhatott kéréseivel és kérdéseivel. Ugyanez a helyzet az Újszövetségben. Már említettük Gábrielt, aki jó hírt hozott Zakariásnak és Máriának. Essék szó a József körül szorgoskodó angyalról is. Jó tanácsot adott neki, amikor azon töpreng, hogy feleségül vegye-e Máriát, felszólítja, hogy Egyiptomba meneküljön a gyermekkel, amikor Heródes a kisdedek megölését tervezi, később arra utasítja, hogy térjen vissza hazájába, de azt is tanácsolja neki, hogy ne Betlehemben telepedjék le, hanem Názáretben. Jézus szolgálatára az angyalok jönnek, amikor otthagyja őt a sátán (Mt 4,11), angyal erősíti meg elhagyatottságában az olajfák hegyén (Lk 22,43). Mindenütt ott az angyal: a feltámadásnál, a mennybemenetelnél, a fogvatartott apostoloknál (ApCsel 5,19), Péter mellett a börtönben, angyal indítja Fülöp szerepét az etiópiai főkincstároshoz (ApCsel 8,26), angyal jelenik meg Kornéliusz századosnak és segíti, hogy megkeresztelkedhessék (ApCsel 10,3), és angyal bátorítja Pált a hajótöréskor: „Ne félj!” (ApCsel 27,23).

Tehát számos példa igazolja, hogy az angyalok valóban segítenek az embereknek. De eddig csak azt láttuk, hogy egyik-másik esetben segítettek. Ha viszont őrangyalról beszélünk, akkor az állandó segítő jelenlétre gondolunk, amivel egy-egy angyal örködik Isten utasítására a reá bízott ember fellett.

Az őrangyal

Aquinói Szent Tamás részletesen fejtegeti az őrangyalokról szóló tanítást. Azt mondja: „Isten azt akarja, hogy az emberek a földi életen át jussanak el az örök boldogságra. Az emberek gyengék és állhatatlanok, az angyalok viszont a boldogság állapotában élnek megváltozhatatlanul. Fölköttebb célszerű, hogy az erős támogassa a gyengét, a szilárdan álló az állhatatlan. Ezért úgy illik, hogy angyalok segítsék az embereket törekvésükben a végső cél elérésére. Mégpedig minden embert külön angyal. Ésszerű feltételezés, hogy amint Isten világot kormányzó tevékenysége egyenként minden emberre kiterjed, úgy minden egyes ember védelmére külön angyal áll rendelkezésre mint az isteni világkormányzás szolgája. Ez kivétel nélkül minden emberre vonatkozik, mert mindannyian veszedelmes úton járunk az örök haza felé vándorolva. Veszedelmes útra pedig vezetőt szoktak adni a vándor mellé. Isten is így tesz az emberekkel. Amíg itt a földön él az ember, ha mégoly gonosz és hitetlen is, a kegyelmi támogatást nem veszíti el teljesen. Ezért van mindenkinek saját őrangyala, aki nem

hagyja el a bölcsőtől a sírig.”

Angyalok a közösségek élén

A hittudósoktól nem áll távol az a vélemény, hogy az egyes embereken kívül a városokat és az államokat, az egyházi közösségeket és az egyetemes Egyházat, valamint mindezeknek előljáróit is angyal őrzi. Van szentírási alapja is ennek a vélekedésnek.

Ha maguknak a nagyobb közösségeknek valóban saját őrangyaluk van, akkor nem járhatunk messze az igazságtól azzal a föltételezéssel, hogy a közösségek előljáróit is külön angyal segíti, kezdve a pápától az utolsó plébánosig, az államfőtől a legkisebb közösség vezetőjéig. Gyakran így értették a jelenések könyvének azt a helyét, ahol az egyes „egyházak angyalairól van szó” (Jel 2,1 sk.). Itt bizonyára a közösségek előljáróira, püspökeire vagy papjaira gondolt a szentíró. (Tudniillik ezeknek az előljáróknak a személyi őrangyalai is kellő segítséget nyújthatnak azokhoz a feladatokhoz, amelyeket a püspököknek és a papoknak mint a közösség előljáróinak kell végezniük. Isten előre tudja, hogy kit milyen közösség élére hív, s már kezdettől ennek megfelelő angyalt állít melléje.)

Az angyali karok elnevezésének jelentősége is megnövekszik, ha a nagyobb közösségek élén valóban angyalok vannak. A „thronos” szó elsődlegesen nem a mi értelmezésünk szerinti trónt jelenti, hanem a karosszéket vagy az egyszerű széket. Kifejezheti ugyan a rajta ülőnek járó tiszteletet, de nem kell feltétlenül királyi trónt jelentenie. A „thronos” tehát annak a tisztségére utalhat, aki egy közösség élén trónol, elnököl. Ilyen értelemben a trónok karának, a felülről származó harmadik karnak az angyalai tekintélyes közösségek között lehetnek. Ugyanígy jelölhető meg az „uralmak” hatásköre, valamint a „fejedelemségek”. A „hatalmasságokra” az angyalok táborában úgy tekinthetünk, mint olyanokra, akik „hatalmat” kaptak. Az „ég hatalmasságai” eszerint azok az angyalok, akik „hatalmuk birtokában” kiemelten képviselhetik Isten uralkodói hatalmát.

Bocsa József: A szellemek megkülönböztetését segítő három anyag

1. Szellemi ellenfelek, szellemi szövetségesek
2. Aszkétikus tanácsok
3. Az ember útja a megtérés után

A szellemek megkülönböztetésének témája kispap korom óta foglalkoztat. Korábbi lelki gyakorlatos, módszertani és szakköri anyagaim között keresgélve előkerült három anyag, amelyek közül mindegyik valamilyen formában a szellemek megkülönböztetéséről szól. Az első középiskolás diákok számára tartott szakköri foglalkozásokból való, amelyek „Szellemi önvédelem” címen lettek meghirdetve. A második a litánia stílust alkalmazó és azt továbbfejlesztő módszertani összeállításból való („Felsoroló, áttekintő lélek – és elmeművelési módszer”, a kezdőbetűkből rövidítve „FÁLE-módszer”). A harmadik a megtérés, a lelkiélelmezés utáni buktatókra hívja fel a figyelmet. Írásban e három közül eddig egyik sem jelent meg. A második szemléltető példái kazetta formában már több emberhez eljutottak. Ezek a példák a következők:

1. Egy evangéliumi részletkifejtése („Jöjjetek hozzám ...”).
2. A lelki bénultság oldását segítő, a jó iránti vágyat felkeltő sorozat („Miért ne lehetnék ...”).
3. Aszkétikus tanácsok, amelyek egyúttal segítik a megkülönböztetést („Legyél ...,

de ...”).

4. Kedvcsinálás a jóra, annak elhatározása példa, utánczás, beleélés révén („... akarok lenni”).

5. Lelki ökonómia, amely annak a kérdésnek a tisztázását segíti, hogy mi éri meg és mi nem („Kinek használ, ha ...”).

6. Értékítéletek javak áttekintésével azok állandó tudatban tartása céljából („Jó annak, aki ...”; „Jó annak, aki szereti ...”; „Jó annak, aki tudja ...”).

Ezek közül a harmadikat adjuk itt közre írásban is.

Az itt közreadott három anyagból az első és a második több szakköri foglalkozáson, ill. lelkigyakorlaton kipróbált, feldolgozott, a résztvevők által is tökéletesített anyag. A szakköri anyag a diákok nyelvén fogalmaz, olyan hallgatóságot, ill. olvasóközönséget feltételez, akik még nem kerültek feltétlenül személyes kapcsolatba Istennel, nem élnek intenzív lelkiéletet. A FÁLE anyag is emészthető és segítség lehet olyanoknak is, akik a vallás és Isten után inkább még csak érdeklődnek. A harmadik viszont már az Istennel való személyes kapcsolatot feltételezi, de első része segítség lehet a Jézussal való személyes kapcsolat kialakulásához is.

1. Szellemi ellenfelek, szellemi szövetségesek

Ezzel elérkeztünk az önvédelem szempontjából fontos egyéb szereplők csoportjához, az ellenséges és szövetséges erőkhöz, akikkel szemben védekeznünk kell, és akik segítenek bennünket önvédelmünkben.

Szellemi ellenfelek

Foglalkoztunk már a mások által tárolt információk megszürésével, mivel rengeteg hiba, szellemi kár a kritikátlan elfogadás révén fejti ki negatív hatását. Információkba a feltételezett jó szándék mellett is hibák, tévedések csúszhatnak, amelyek a jó szándékú továbbítás és elfogadás ellenére is kárt okoznak. De sajnos vannak olyan emberek is, akik szándékosan akarnak szellemi kárt okozni. Azáltal, hogy tévedésbe ejtenek, tévedésben megtartanak, igazságokat, információkat – amelyek minket megilletténe – elzárnak előlünk, olyankor is, amikor ezekre lelki előmenetelünk szempontjából szükségünk volna. Vajon csak emberek csinálhatnak ilyet?

Vannak, akik nem hiszik az ördög létezését. De szállóige, hogy az ördög legveszedelmesebb cselvetése az, hogy elhiteti az emberekkel, hogy ő nem létezik. Természetes, hogy nem védekezünk olyanok támadásai ellen, akik nem léteznek. Természetes, hogy nem tartanak fegyverben katonaságot, ha nincs ellenség. Elhiteni valamiről, hogy nincs, egyszerű trükk, de rendkívül hatásos. Ez a legolcsóbb álcázás, még terepszínű ponyva sem kell hozzá.

Az ördög ujjenyomatát, helyesebben patalenyomatát, vagy kénkőszagát nem észlelhetjük, nem tudjuk laboratóriumi műszerekkel kimutatni, nem hagy közvetlenül érzékelhető nyomokat maga után. Nagy szentek életében azonban nem egyszer fizikai erőszaktól sem riadt vissza, hogy ezeket a messze előre jutott lelkeket megfélemlítse és megakadályozza őket munkájukban. Cortonai Szent Margitot káromló, trágár beszéddel zaklatta, Pazzi Szent Magdolnát és Vianney Szent Jánost csoszogással, különféle zajokkal nyugtalanította, sőt arról is olvashatunk Sziénai Szent Katalin, Xavéri Szent Ferenc és Avilai Szent Teréz életében, hogy megverte, megsebezte őket. Bár érzékeink és műszereink számára

az ördög nem hagy nyomokat maga után, létezésére és működésére mégis rájöhetünk következtetés útján. Mindnyájunknak van sok tapasztalata olyan dolgokról, amelyek mögött a sátán közvetlen vagy közvetett ténykedését tudhatjuk.

Miért *nehezebb általában* a legtöbbször számunkra *jót tenni, mint rosszat*? Ha nem is állandóan, de ezt mindnyájan érezhettük. Miért van az, hogy *gyakran teszünk olyant, amiről később belátjuk*, hogy nem hasznunkra, hanem *kárunkra volt*? Még világosabb nyoma az ördög befolyásának az, amikor *tudjuk, hogy kárunkra van*, amit teszünk, és *mégis megtesszük*. Pl. cigaretta, italozás, öngyilkosság. Ezt még egy olyan fegyelmezett szellemóriás is felpanaszolja, mint Szent Pál: „nem a jót teszem, amit akarok, hanem a rosszat, amit nem akarok” (Róm 8,29). Honnan jönnek azok az indítások, ösztönzések, amelyek saját magunk java ellen vannak? Az is érdekes, hogy *ezek a rosszat gyakran nemes és értékes cselekedetek mögé bújva vagy azokkal karöltve jelentkeznek*. Nyilvánvaló ebből a jóval *álcázás* törekvése. Nemcsak kárt akar okozni a gonosz, hanem károkozásának a nyomait is igyekszik eltüntetni, nehogy felismerhető legyen.

Máskor meg annyira vonzódunk a *haraghoz és a nehezteléshez*, hogy nem vagyunk képesek tőle megválni, noha senkinek semmi java nem származik belőle, sőt ártó és káros mindkét félnek: annak is, akire haragszanak és annak is, aki haragszik. Miért van az, hogy ha valami *jóra határozzuk el magunkat*, akkor nem ritkán *egész csomó ellentétes vagy fékező ötlet, indítás* keletkezik bennünk? Megmagyarázhatatlan lelkiállapot áll be, amiből egyéb rosszak is következnek. Van aki gyakran vagy időnként mindenkivel összeveszik, sérteget másokat, érzékenyebb lesz – úgy tűnik minden ok nélkül.

Látható tehát, hogy az ördögöt, ha nem is mint lényt, de tevékenységének eredményeit könnyű lefűlelni. De az ördögöt palackba zárni, mint a mesében, nem lehet, hiszen szellemi lény, nem korlátozza az anyag. Azt se higgyük, hogy a markunkba kaparinthatjuk és elláthatjuk a baját. Védekeznünk azonban kell ellene, mert sokat árthat és az elképzelhető legnagyobb kárt is elszenvedhetjük tőle. Ahhoz, hogy hatékonyan védekezhessünk ellene, ismernünk kell harcmódorát, azt hogy hogyan támad.

Hogyan szokott az ördög támadni

A legritkábban lép nyíltan a színre. A legtöbbször *emberi tudás, illetve tudatlanság, gyengeség, szenvedélyek és bűnmögé rejtőzik*, gondolatokat, képeket, érzéseket sugall. És ezt gyakran teszi rádió, televízió, filmek, zeneútján. Tehát természetes *emberi mechanizmusokon, eszközökön* keresztül hat. Fontos tehát mindezeknek az ismerete.

Az arsi plébános mondta el a következő történetet: Egy szent egyszer egy kolostor mellett ment el. Láta, hogy sok ördög gyötörte a szerzeteseket anélkül, hogy sikerült volna őket félrevezetni, leteperni. Azután egy város mellett vitt el az útja és látta, hogy egyetlen ördög karbatett kézzel hajtja le a fel maga előtt az egész lakosságot. A szent megkérdezte tőle, hogy miért van ő itt egyedül ilyen nagy város őrzésére, amíg közülük oly sokan birkóznak egy maroknyi szerzetessel. Az ördög azt válaszolta, hogy ő egymaga elég egy ilyen város őrzésére, mert akik a gyűlöletnek, tisztátalanságnak és részegeskedésnek adják át magukat, azokat ő éppen ezeken a szenvedélyeken keresztül fogva tartja, úgyhogy itt könnyű a dolga, de a szerzetesekkel sokkal több gondjuk van.

A gonosz elleni védekezés egyik fontos módja tehát az *emberi szenvedélyek, gyengeségek, bűnök, emberi lelki-szellemi mechanizmusok* ismerete.

Az ördög vagy a saját hibáik által vezérelt emberek fizikai és szellemi károkat okozhatnak egymásnak és saját maguknak. Az egyik leggyakoribb károkozási mód a *befolyásolás*. Természetesen jó és rossz irányban is befolyásolhatjuk egymást. Ez utóbbi legkönnyebben *rossz társaságon* keresztül történik. Itt emberek befolyásolnak másokat, hogy ugyanolyan züllött életet éljenek, mint ők. A dohányosok emlékezhetnek rá, hogy gyerekként valaki egyszer megkínálta őket és egy életreszóló egészségromboló és pazarló szenvedély bilincseibe jutottak általa. A kocsmások hasonló módon igyekeznek mindenkit a maguk színvonalára húzni, hogy ne legyen senki, akire fel kelljen nézniük a kocsmaasztal alól, vagy a kocma előtti árokból.

Igen fontos tehát annak megválasztása, hogy milyen társaságbefolyásának tesszük ki magunkat. Különösen fiataloknak múlhat egész élete azon, hogy a minden hatásra legfogékonyabb korban milyen társaságokban forgolódunk.

Nemcsak egy társaság, hanem *egyetlen ember* is befolyása alatt tarthatja a másikat. Aki elnyomja a másik önálló gondolkodását, nem hagyja kifejlődni, megerősödni elméjét, az kárt okoz embertársának, bármilyen motívumból teszi is.

Az emberi méltóság megköveteli, hogy mindenkihez tisztelettel közeledjünk, és fogadjuk közeledését. De mivel megvan önkéntelenül is, szándékolatlanul is a károkozás veszélye, minden emberi megnyilatkozást gondosan meg kell vizsgálnunk és mérlegelnünk kell. Teljesen megbízni csak Istenben szabad, mert egyedül nála van biztosítva – tisztasága és hatalma révén –, hogy a velünk szándékozott jó jól is fog elsülni.

Nagy hiba azonban ennek a kritikának és emberrel szembeni bizalmatlanságnak – beleértve az önmagunkkal szembeni bizalmatlanságot is – egy olyan túlzásba vitele, hogy eleve nem sokra értékeljük az emberi megnyilatkozásokat. Mindkettő hiba: az emberi megnyilatkozások kritikátlan elfogadása és az emberi megnyilatkozások eleve leértékelése is. Miért? Nem szabad elfelejtenünk, hogy az isteni megnyilatkozások többsége gyarló embertestvéreink közvetítésével, az ő hagyományozásukon keresztül jut el hozzánk.

Ezzel kapcsolatban önvédelmi feladat, amely egyben mások védelme is, *szellemi értékeinknek tisztán tartása és torzítatlan továbbadása*. Az igazit el kell a hamistól különíteni. Az ördög Isten majma. Minden értéknek megvan a hamisítványa is. Fontos, hogy tiszta fogalmaink legyenek mindenről. Ne keverjük össze pl. a hitet a hiszékenységgel, a bűnbánatot a bűbánattal, a barátságot a cinkossággal, a vakmerőséget a bátorsággal. Az ilyen tévedések kiszűrését szolgálja a jó szándékú, értékeket védő, igazságokat tisztázó kritika. Ha az értékeket és igazságokat nem tisztán fogadjuk, hanem beszennyezve; és a saját vágyainkon és tisztátalanságainkon át tovább torzítva közvetítjük, adjuk másoknak, kárt szenvedünk mi magunk, és másoknak is kárt okozunk.

Szellemi szövetségesek

A károk elleni küzdelemben az ellenségek után a minket segítő erőkkel is foglalkoznunk kell. Az Isten által teremtett világban eredetileg egység volt. Az összes teremtmény egymást támogatva békességben és harmóniában élt együtt. A világ mai állapotában is vannak teremtmények, amelyek megőrizték jóindulatukat és segítőkészségüket irántunk.

Sokszor tapasztaljuk, hogy nemcsak rossz gondolatok jelennek meg bennünk, amelyekről olykor érezzük, hogy semmi közünk hozzájuk, hanem jó és nemes dolgok is eszünkbe jutnak

a legváratlanabb helyzetekben is. Nyelvünk jól fejezi ki ezt a jelenséget: „eszünkbe jut”. A gondolkodó ember felteszi a kérdést, hogy honnan, kiktől jut eszünkbe. A jó indításoknak, ötleteknek, gondolatoknak is lehetnek forrásai emberek, szellemi lények vagy közvetlenül Isten.

Ahogy egy rossz társaságnegatív irányban befolyásolhat, ugyanúgy befolyásolhat egy jó társaság pozitív irányban minden embert. Adhat jó gondolatokat és ösztönzéseket, segíthet rossz hajlamaink leküzdésében, megerősíthet jó elhatározásokban, átsegíthet nehéz élethelyzeteken érzelmi válságokon, hasznos információkkal lát el, megvédhet ellenem dolgozó erővel szemben. Mindez érvényes egyetlen jó barátira is. Létszükséglet tehát a jó barátokról és a jó társaságról való gondoskodás szellemi önvédelmünkben.

Ilyen segítőre azonban nemcsak ma élő emberek között találhatunk. A valamikor a földön élt szentek (vö. a Hitvallásban: „szentek közössége”), akik már üdvözültek és a jó angyalok szellemi önvédelmünkben kérés nélkül is segítségünkre vannak. A velük és az Istennel való kapcsolatunkban azonban nagy jelentősége van a *kérésnek* és a *hálásnak*. Nem azért, mintha ezek a számunkra általában nem látható lények gögősek és a mi hálánkra áhítozók lennének, hanem három okból.

1. Mert a *kérés* révén személyes *kapcsolatba, közelségbekerülünk velük* és ezáltal a közelség által könnyebben hasonlókká tudunk lenni hozzájuk. Ez azért fontos, mert a velük való kapcsolat révén segíthetnek rajtunk.

2. A *kérés* azért is fontos, mert általa *tudatunkban tartjuk, hogy honnét jön a segítség*. Segít, hogy meg ne feledkezzünk a forrásról, ahonnan a jó származik, hogy *meg ne feledkezzünk a jóval való kapcsolat útjairól, módjairól*, hiszen a küzdelem hevében elveszíthetjük a kontaktust a minket védő és tápláló nagyobb erővel.

3. A *kérés* által *tisztázódik bennünk a jó*, amire szükségünk van. Már maga a pusztá megfogalmazás is tisztázódás. Ha csak úgy segítenének bennünket az angyalok és az üdvözültek, hogy nem kérjük őket, előfordulhatna az is, hogy a jót, amit Istentől közvetítenek mi nem jónak, vagy nem tőlük jövőnek fogunk fel, és ezért nem élünk vele vagy elutasítanánk. És a *kérés* által nem fogjuk félreismerni a jót, ha megkapjuk. Ezen kívül a *kérés* egyben alázatgyakorlat is, hiszen nem arról van szó, hogy tudomására hozok valamit Istennek amit Ő ne tudna, hanem azt fejezem ki, hogy ebben is Rá vagyok utalva, hogy függök Tőle a szeretetben.

A *hála* pedig, amely által ugyancsak a jónak a forrását állítjuk magunk elé, *megóv* bennünket a *gőgtőlés hamis önbizalomtól* és a belőlük következő *szükségszerű bukástól*. Ha valaki elbízta magát, azt hiszi, hogy ő mindent tud, neki minden sikerül, ezért nem tanul, nem dolgozik. Egy darabig lehet, hogy elszélhámoskodhat, de előbb-utóbb kudarcok érik, és vagy észhez tér, vagy teljesen elzúllik. A *hála* erősíti az alázatot és a reményt bennünk, és segít abban, hogy ne magunknak tulajdonítsuk a jót.

A harcoló csapat kapcsolata a lőszer és hadtáputánpótlással a győzelem szempontjából létfontosságúak. Fontos tehát az Istennel, angyalokkal, üdvözült emberekkel való kapcsolataink ápolása. Ki kell azonban zárunk ebből a mágikus úton, a spiritizmus útján és a különféle médiumok útján való mindenféle kapcsolatteremtést, mert nagyon könnyen a szellemi ellenfelek felségterületére juthatunk és segítség helyett csak károkat szenvedhetünk.

2. A megkülönböztetést segítő aszkétikus tanácsok

Legyél alázatos, de bátor!
 Legyél fegyelmezett!
 Mindig tegyél fel kérdéseket, elsősorban magadnak és mindig a lényegre vonatkozóan!
 Legyél körültekintő, de nem aggodalmaskodó!
 Tudd elválasztani a fontosat a kevésbé fontostól!
 Legyél igazságszerető, de irgalmas!
 Legyél lendületes, de sohasem felületes!
 Legyél pontos, de nem merev!
 Legyél mindig szelíd, de nem erőtlenség! A düh gyengít és csak az erőtlenség használják fedezékül.
 Tudj megbocsátani, de maradj érzékeny a bűnkártételeivel szemben!
 Legyen józan ítélőképességed, de lángoló, szerető szíved is!
 Legyen józan paraszti eszed, de szabad és szárnyaló szellemed is!
 Legyél alapos, de ne vessz el lényegtelen, apró részletekben!
 Legyél tiszta, rendes, gondozott, de ne piperkőc!
 Tudd megkülönböztetni az értékest az értéktelentől!
 Legyél segítőkész, de ne hagyd, hogy méltatlanok kihasználjanak!
 Legyél békességes, de ne gyáva!
 Legyél csendes, de gazdaglelkű!
 Legyél éber a belsőben zajló folyamatokra, de sosem feszült, aggodalmas és túl sokat akaró!
 Legyél érzékeny, de ne érzélgős és sértődékeny!
 Fogadd el, ami kellemes, de ne legyél élvezkedő!
 Legyél erős, de ne erőszakos!
 Legyél figyelmes, de ne tolakodó!
 Legyél bátor, de alázatos!
 Fordíts mindent hasznadra, de ne legyél igazságtalan nyereszkedő!
 Tudd megválasztani mindig a cselekvés helyes módját!
 Tiszteld a jót, de merd felhasználni!
 Legyél egyenes, de ne hagyd, hogy kihasználják az őszinteségedet!
 Élj abban a tudatban, hogy Isten a barátod és nem önkényúr feletted; legyél hozzá bizalommal, de add meg neki azt a tiszteletet, amit másoktól elvársz a barátod számára!
 Legyél állhatatos, de ne csökönyös!
 Legyen hited megingathatatlan, de csak az igazságban!
 Legyél következetes a célokban és rugalmasan alkalmazkodó az eszközökben!
 Szeresd az embereket, de ne az önző és káros kívánságaikat!
 Legyél könnyed, felszabadult, de ne felelőtlen, léha, szétszórt!
 Legyél mélyen együtt érző, de ne hagyd, hogy elsodorjon mások fájdalma vagy öröme!
 Legyél lemondó lelkületű, de ne letargikus!
 Legyél derűs, de ne felszínes vihogó!
 Legyél bűnbánó lelkületű, de örülj annak, hogy bánhatod bűneidet és tehetsz jót is!
 Alaposan tudd a szakmádat, de ne legyél szakbarbár!
 Függetlenítsd magadat az alacsonyabbrendűek befolyásától, de vesd magad alá a jobb, a tisztább, az igazabb uralmának!
 Legyél szabad, de ne hidd, hogy a szabadnak nincsenek kötelességei!
 Legyél szelíd, de ne meghunyászkodó!
 Legyél szerény, de tudd, hogy kötelességed a minél nagyobb tökéletesség elérése!
 Legyél szemérmes szellemiekben, válogasd meg, hogy mit mutatsz meg és mit takarsz el,

mert mindennek következménye van!

Legyél szigorú, ha kell, de ne rideg és részvétlen!

Legyél rendszerető és tiszta, de ne öncélúan, hanem mindig magasabb célok érdekében!

Legyél szemlélődő, de ne bamba és szórakozott, ha gyakorlati munkát végzel!

Legyél szent azáltal, hogy szerényen és hősiesen teljesíted saját feladataidat és kötelességeidet!

Ne legyél aggályos, hanem szeress és legyél lelkiismeretes!

Ne legyél szűkkeblű, de gondosan ellenőrizz mindent!

Ne téveszd össze a célokat az eszközökkel!

Ne téveszd össze az összeszedettséget a feszült lelkiállapottal!

Ne gerjedj haragra, de közönyös se legyél az igazságtalansággal szemben!

Ne legyél hiú, de a mércét se tedd alacsonyra magaddal szemben!

Ne tarts lehetetlennek semmit, de kerüld az irreális követelményeket!

Ne legyél hiszékeny, de keresd az igazságot és ragaszkodj hozzá!

Ne irigykedj, örülj más sikerének, igyekezz tanulni tőle!

Ne legyél ápolatlan – sem testben sem lélekben!

Ne ítéld elhamarkodottan, de ne is kerülgesd az igazság megfogalmazását!

Ne legyél aggályos, de kerüld a léhaságot és a felelőtlenséget!

Ne legyél elégedetlen, lásd meg mindenben, ami hasznodra van!

Ne fortyanj fel!

Ne izgulj soha, hanem viselkedj mindig úgy, ahogy egy józan ember helyedben viselkedne!

Ne legyél képmutató, álnok, alattomos, de ne is szolgáltsd ki az igazságot annak, aki visszaél vele!

Ne legyél féltékeny, de ne is adj okot a féltékenységre!

Rombold le a hibás előítéleteket, de hasznosítsd az elődök értékes tapasztalatait!

Nem szabad gyűlölni, de a rosszba belenyugodni sem!

Ne legyél fősvény, de kerüld a pazarlást!

Tartsd távol magadtól a bujaságot, de szeresd testedet és lelkedet üdvösséges módon!

Ne legyél csökönyös, de ne add fel céljaidat akármilyen kis nehézségre!

Ne akarj mindenkinek tetszeni, de hozz áldozatot mások javára, ha a szeretet úgy kívánja!

Ne legyél zavart, és ügyelj arra is, hogy ne tudjanak megzavarni, ha tiszta a lelkiismereted!

Ne legyél telhetetlen és tartsd szem előtt, hogy a bővelkedés is lehet káros, nemcsak a szűkölködés!

Ne szorongj, hanem kutasd ki szorongásaid okát, és számold fel azokat!

Ne sóvárogj elérhetetlen, fölösleges javak után – akár anyagi, akár szellemi dolgok legyenek is –, de nyugodtan igyekezz megszerezni a szükségeseket!

Ne legyél telhetetlen az anyagi javakban – mindent itt hagysz! Jusson időd szellemi kincsekre is!

Ne legyél telhetetlen a szellemi javakban! Nem a mindent tudás a cél, hanem a számodra szükséges tudnivalók hasznosítása!

Ne legyél telhetetlen a lelki javakban! A tiszta és alázatos ügyis érdemén felül megkap mindent, amire szüksége van; te csak szeress minél tökéletesebben!

Ne a pokolkínjaitól félj, hanem a szeretet lehetőségének elvesztésétől!

Ne a mennyországot akard kiügyeskedni magadnak, hanem igyekezz szeretni minden körülmények között!

3. Az ember útja a megtérés után (A lelkiéletbuktatói)

1. A Jézus Krisztussal való személyes találkozás

Enélkül nincs lelkiélet, nincs Krisztus-követés, nincs keresztény élet. Ahhoz hogy valakit követni tudjak, ahhoz előbb találkoznom kell vele. És ennek a találkozásnak a végén ott van az az életet átalakító felismerés, hogy Jézus az én személyes megváltóm, aki nemcsak általában a bűnösökért halt meg, hanem éppen az én bűneimért és azért, hogy éppen engem kiszabadítson a bűn fogságából. Ezért ezt a találkozást megelőzi a saját bűnösségem megismerése és elfogadása. Ez az elfogadás azonban nem belenyugvás, hanem annak elismerése, hogy én a bűnnek – saját bűneimnek, őseim bűneinek, környezetem bűnének a rabja vagyok, és ebből a rabságból a magam erejéből nem szabadulhatok. Egyedül csak Jézus képes engem szabaddá és tisztává tenni. Ebben a Jézussal való személyes találkozásban ezt a bűntől való szabadítást és megtisztítást fogadom el hitben és, ha Istennek úgy tetszik, élem át a tapasztalás szintjén is – ha nem is közvetlenül abban a pillanatban, de ehhez a találkozáshoz kapcsolódóan. És ebben a találkozásban átélem azt is, és ez a legfontosabb, hogy Jézus Krisztus engem elfogad és szeret, úgy ahogy vagyok: bűnösen, nyomorultan és talán a többi embertől is elvetetten. Ebben az elfogadásban és szeretetben válok képessé én is a szeretetre, arra, hogy én is elfogadjam és szeressem Istent, önmagamat és a többi embert. Ez a tudat, hogy Jézus szeret és elfogad, válik életem alapjává. Ez nem más, mint az üdvösség, az örök élet. Szavakkal nehéz kifejezni, hogy ez mit jelent, igazán csak az tudja, aki átéli. Mindenesetre hozzátartozik a boldogság, az öröm, a felszabadulás és béke valamilyen szintű megtapasztalásais.

2. Az üdvösség, amelynek az ember Jézus Krisztussal való személyes találkozásban (a keresztségben, ill. annak megújításában) részese lesz, ingyenes ajándék. Az ember szerepe benne az elfogadás.

E kérdés körül nagyon sok a félreértés. Ha Istenben hívő embereket megkérdezzük, hogy *mi a feltétele annak, hogy az ember elnyerhesse az üdvösséget*, sokan a jóban való előrehaladásaikra, jófeltételeikre, elhatározásaikra, tényleges jóságukra, végső soron *saját cselekedeteikre hivatkoznak*, és ha bele is számítják Istent, első helyen mégis az áll, amit ők tehetnek. De ez téves vélekedés.

Az Egyház tanításában kezdetektől ott szerepel az üdvösség és a kegyelem ingyenességéről szóló tanítás, de a gyakorlatban sokszor háttérbe szorult. Ezért a reformációidején újra hangsúlyt nyert, sőt túl is hangsúlyozódott. A szellemek megkülönböztetése a végletek között a helyes utat akarja megtalálni. Ezért mindenekelőtt le kell szögezni, hogy az üdvösség *nem olyan valami, ami kijár az embernek, amit megszolgálhat vagy kiérdemelhet*. Az üdvösség Isten ajándéka. Az *ajándékkal pedig kettőt tehet az ember*: vagy elfogadja vagy visszautasítja. Senki nem szeresheti meg sem magának, sem másnak. Amikor a Szentírásban *üdvösséget szerző cselekedeteikről és történéseikről* van szó, ezek *alánya mindig Isten*. Az ember szerepe a hit, az elfogadás és az együttműködés. A döntő mozzanat végül is az, hogy nem magunkban bizakodunk, hanem Istenben. Nem tetteinkre építünk, hanem a kegyelemre.

A protestáns irodalomban és igehirdetésben nagyon sok szó esik az *üdvbizonyosságról*. Ilyen szentírási helyekre szokás hivatkozni: „Aki hisz a Fiúban, örökké él” (Jn 3,36); „aki magáénak mondhatja a Fiút, annak van élete ... nektek, akik hisztek az Isten Fia nevében, örök életetek van” (1Jn 5,12-13).

Hogy bizonyos legyek üdvösségem felől, vagyis bizonyos legyek abban, hogy Isten szeret és elfogad, ez a bizonyosság *nélkülözhetetlen*, hiszen ez *életem alapja*. Enélkül ki vagyok szolgáltatva mások szeszélyének és önmagam állhatatlanságának.

Ez a bizonyosságazonban a *jelenre vonatkozik*, arra, hogy Isten most szeret és elfogad. Azt jelenti, hogy ha földi életem ebben a pillanatban véget érne, biztos vagyok abban, hogy Istennél folytatódnék. Ez a bizonyosságom azonban *nem saját tetteimre és még csak nem is a saját hitemre és elfogadásomra épül*, hanem Isten ígéreteire és az Ő kegyelmére. A *hit és az elfogadás* is, amivel ezt az üdvösséget magamévá teszem, *az Ő ajándéka*. Hogy ez az üdvbizonyosság ne vezessen elbizakodottsághoz és az Istenbe vetett bizalomból ne legyen ismét saját teljesítményeinkbe vetett bizalom, szükséges az üdvbizonytalanság hangsúlyozása is. Bizonyos lehetek üdvösségemben, ha Isten ígéreteire és kegyelmére hagyatkozom, hiszen Ő mindenkit üdvözíteni akar. De ha önmagamra nézek, a saját bűnösségemre és állhatatlanságomra, akkor el kell, hogy tűnjék a bizonyosság. Sem a múlt, sem a jövő nem az enyém, csak a jelen. Hogy életem végéig kitartok a hitben és nem utasítom el magamtól az üdvösséget, az egyáltalán nem biztos. *Isten felől nézve biztos, hiszen ő az üdvösségemet akarja és ő nincs változandóságnak alávetve, magam felől nézve azonban bizonytalan*. Ennek a bizonytalanságnak nagyon is *pozitív szerepe van: kilendít a passzivitásból, harcra, tettekre ösztönöz*. Egy már meglévő és megtapasztalt jónak a biztosításáért sokkal nagyobb erőfeszítésre képes az ember, mint egy reménybeli, csak egy mások által megnevezett, felcsillantott jónak az eléréséért.

3. Az üdvösség mindvégig Isten ingyenes ajándéka marad. A kegyelem szükséges nemcsak az áteredő bűnből való felkeléshez, hanem a szabad akarat helyes használatához is, minden üdvösséget hozó cselekedethez: a hithez, az imádsághoz, a megtisztuláshoz, a bűnbánathoz, a reményhez, a szeretéshez, Isten parancsainak a megtartásához, az ördög cselvetéseinek való naponkénti ellenálláshoz, a bűnre való vágyódás ellen, érdemek szerzésére, a végső állhatatosság megszerzéséhez.²⁰²

A Jézussal való személyes találkozás kapcsán az ember rá kell, hogy döbbenjen arra is, hogy eddigi élete olyan volt, mint egy terméketlen gyümölcsfa. Rádöbben arra, hogy eddig rossz úton járt: az életre van hivatása, de mégis a halál felé tartott. Ebben a találkozásban (amely nem más, mint maga a keresztség vagy annak személyes megújítása) megtörténik a csoda, az ember új életet nyer. Egy alapvető irányváltás következik életében. Addig, ha nem is tette feltétlenül, teljes átgondoltsággal a rosszat, de mégis sodródott. Most világossá válik, hogy *egyértelműen csatlakoznia kell a jóhoz, annak győzelmét kell elősegítenie*. Feltáruznak az ember előtt a jóság és a gonoszság mélységei, és az is, hogy *mindenki vagy az egyik oldalon küzd, vagy a másikon*. Harmadik lehetőség nincs. Nézőként nem állhat az ember ebben az egész világot átfogó küzdelemben, amely Isten és a hozzá hűségesebbnek maradt angyalok és a bukott angyalok között zajlik. Jézus mondja: „Aki nincs velem, az ellenem van, aki nem gyűjt velem, az szétszór” (Mt 12,30).

Loyolai Szent Ignác lelkigyakorlatának a középpontjában áll a két táborról, két zászlórólszólo elmélkedés. Krisztus Urunk és Lucifer is a saját táborába, saját zászlaja alá akar gyűjteni minden embert. Két tábor, két város, kétféle szeretet osztja meg az egész emberiség életét. Aki marad Lucifer táborában, az is belekényszerül a harcba. Aki Krisztus mellé áll és kitérül a szeretetnek, annak önként kell vállalnia a küzdelmet. *Akinek a*

²⁰² DS, Index systematicus F2b

Krisztus melletti döntéssel nem fejeződik be földi élete, annak a döntés pillanatától vállalnia kell önmagában és környezetében a rossz ellen és a jó győzelméért a harcot.

Bár a Krisztussal való találkozás után *egy darabig* sokan úgy élik át, *mintha egyáltalán nem is kellene küzdeni*, mintha minden magától menne: eltűnnek a régi megszokott bűnök, könnyű és örömteli az imádság, még az ellenségszeretet sem okoz nehézségeket. Mindez talán azért van, hogy lendületet kapjon az ember és átélje az üdvösség örömét.

Ezután következik a *lelkiéletben az első buktató*, az a lépcsőfok, amelynél sokan megrekednek és hosszan elidőznek. A „minden magától megy” tapasztalat után *újra jönnek a nehézségek*; felélednek, ha nem is mind, a régi bűnök; a korábbi problémák talán még nagyobb élességgel jelentkeznek. Eddig úgy érezte az ember mintha, egy más világban élne. „Egyszerre” – Szent Bonaventúra szavait idézve – „az ember úgy érzi, mintha kizáratna az apostolok, hitvallók, vértanúk és szentek világából”. Ennek okát, és egyben a helyzet megoldásának a kulcsát így adja meg Bonaventúra: „Ennek abban látom az okát, hogy társuk akartál lenni az örömben, mielőtt társuk lettél volna a szenvedésben. Részesedni akartál jutalmukban, mielőtt utánoztad volna őket az erényes életben. Rajta tehát, kövesd az angyalok tiszta ártatlanságát, az ósatyák és próféták alázatosságát és erős hitét; igyekezz az apostoloknak és vértanúknak követője lenni a szeretetben és szenvedésben, a hitvallókat és szüzeket pedig utánozd az áhítatban és önmegtartóztatásban!”

Ez nem más, mint a passzivitásból való kilépésnek, a harcnak, a keresztyén *aszkézisnek*, a Jézus nyomába szegődő kereszthordozásnak a programja. Jézus embersége is megriadt a kereszttől, Ő is azért imádkozott, hogy „Atyám, ha lehetséges, kerüljön el ez a kehely” (Mt 26,39). Nem vállaljuk szívesen a harcot, talán már önmagában a harc, a küzdelem képe is riaszt. De ez a háború-kép nemcsak egy egykori katonaszentnek a kifejezésmódja, a Szentírás is teli van ezekkel a képekkel. Maga az aszkézis is az aszkeó (edz, gyakorol, küzd) szóból származik. Az aszkézis egyik oldalon korlátozó, letörő, vadhajtásokat nyesegető tevékenység; gyomlálás, rombolás, pusztítás, szétszórás (vö. Jer 1,10), a szenvedélyek megfékezése; a másik oldalon az erények és a szeretet gyakorlása. Szellem és akaratiskolázás, amely segíti bennünk az Istentől kapott új élet kifejlődését.

Amikor kilendül az ember passzivitásából és elkezd az aszkézis szellemében élni, ugyanakkor nem feledkezhet meg róla, hogy az aszkézis alapjában nem lehet más, mint a *kegyelemmel való együttműködés, különben könnyen önmegváltási próbálkozásokká* satnyul, amelyekből annyit látunk napjainkban magunk körül. Isten jósága azt akarja, hogy ami az Ő ajándéka, azok a mi érdemeink is legyenek.²⁰³

Hogy az Istenhez vezető utunk, amely harc és kereszthordozás, eredményes lehessen és a küzdelem és a nehézségek kedvünket ne szegjék, Isten gondoskodik számunkra olyan segítségről, amely kívánatosabb is teheti ezt a harcot, ill. kereszthordozást. Egyrészt olyan eszközöket ad kezünkbe, amelyek segítségével könnyebbé és biztonságosabbá válik a küzdelem, másrészt olyan tartós lelkiállapotokat hoz létre bennünk, amelyek kívánatosak, ízletesek, táplálók, ezért méltán nevezi őket a Szentírás a Lélek gyümölcseinek, az eszközöket pedig karizmáknak, a Szentlélek adományainak. Jóllehet ez utóbbiakat nevezi Pál apostol adományoknak, valójában Isten adománya mindkettő. Ő adja használatunkra ezeket az eszközöket és Ő érleli meg bennünk a gyümölcsöket is.

²⁰³ DS, index systematicus, F1a

A szellemek megkülönböztetésének az adománya, a prófétálás, az ismeret, a nyelvek adománya és a többi adomány, amelyeknek egy teljesebb felsorolása található a Korintusiakhoz írt első levél 12. fejezetében, *olyan töredékek, amelyek nélkül nem létezhet itt ezen a földön keresztény élet. Odaát*, amikor Istent majd színről-színre látjuk már *nem lesz szükség rájuk*, de *itt*, ezen a földön, ha a Jézussal való találkozás szellemében akarunk élni, és el akarjuk végezni a ránk bízott feladatokat, *nélkülözhetetlenek*. A Szentlélek gyümölcsei pedig, mint a békesség, öröm, hűség, szelídség, szeretet, olyan belső biztonságot, szilárdságot adnak, amely ellensúlyozza a keresztthordozást, begyógyítják a harcban kapott sebeket, édessé teszik Jézus terhét és igáját.

Veszély azonban számunkra, hogy ezek a szerszámok és ezek az adományok *önállósodnak*, hogy jobban akarjuk az adományokat, mint az adományozót. Hogy az ember ezt a csapdát és a lelkiélet egyéb buktatóit elkerülje, segíthet a megkülönböztetés következő két szabálya.

4. Az ember nem tévesztheti össze Istent adományaival. A lelkiéletnektehát nem lehet célja a boldogság, a béke, az öröm és a nyugalom erőszakos megszerzése, megtartása vagy újra előidézése. Isten adományait úgy kell fogadnunk, mint munkaeszközöket és vigasztalást a harc és az aszkézis útján.

A megváltott, de még ezen a földön élő keresztény életére a *már és a még nem* kettőssége jellemző. És ez az élet ugyanakkor a *Szentlélek ajándékaiban és gyümölcseiben való élet*. A Jézussal való találkozásban elindul az ember azon az úton, amelyen egyre teljesebben magára ölti az Ő képét, egyre inkább eggyé válik Ővele. Ennek a mértékét, azt hogy *kiben mennyire formálódott ki már Jézus*, ki milyen mértékben vált már eggyé vele, a *Szentlélek gyümölcsei jelzik*. Ezek: a szeretet, öröm, békesség, türelem, kedvesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás (Gal 5,22-23). Ezek a nekünk juttatott kegyelem, és a vele való együttműködés mértéke szerint formálódnak ki bennünk.

A cél az, hogy az *egyének és a közösségek* is átalakuljanak Isten képére és hasonlatosságára, egyre teljesebben átalakuljanak Kirsztusba. A saját képét *Isten maga formálja ki bennünk a mi közreműködésünkkel*. Ő a cselekvő alany, az ember eszköz Isten kezében. Mi senkit sem tudunk megtéríteni, egyetlen embert sem tudunk a Krisztusban való örömré, békére elvezetni, de Isten igen. És akarja is. És az embereknek ezt az üdvözítését általunk akarja *úgy, hogy megnyílunk a Szentlélek felé, egyre nagyobb teret biztosítunk neki életünkben*: elfogadjuk adományait, sőt törekszünk rájuk. A *Szentlélek ajándékai, a karizmák* a szeretethimnusz (1Kor 13) értelmezése szerint segítő „töredékek” Isten közössége számára Jézus visszajöveteléig. A szeretet nem szűnik meg soha. A prófétálás véget ér, a nyelvek elhallgatnak, a tudomány elenyészik. Most megismerésünk csak töredékes és töredékes prófétálásunk is. A „töredékes” jelző azonban itt nem kisebbitést jelent.

5. A Krisztus követéséhez, vagyis önmagunk és mások üdvösségének munkálásához alapvetően hozzátartozik a misztérium előtti hódolat, amely a főparancs értelmében vett életet jelenti és annak elfogadását, hogy Isten nem mindig a mi elképzeléseink és elvárásaink szerint cselekszik.

A Jézussal való személyes találkozásban Ő *nekünk adja önmagát*. A Szentháromság lakóhelyet vesz szívünkben. „Aki szeret engem, az megtartja tanításomat, Atyám is szeretni fogja, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). Ez az örök élet. Erre az *odaadásra részünkről is még nagyobb odaadás kell, hogy legyen a válasz*. Vagyis az, hogy *ígéretet*

teszünk a főparancs teljesítésére: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből!” És ígéretet teszünk a parancs második felének a teljesítésére: „embertársadat pedig mint saját magadat” (Mt 22,37) – vagyis úgy, hogy számára is az üdvösséget akarjuk, mert a szeretet a másik javán való munkálkodás. Ennek az ígéretnek a megvalósítását kell naponként számon kérni, behajtani magunkon. Ezzel újra visszajutottunk az aszkézishez. Azonban *Istent kell teljes szívükből szeretnünk és nem adományait, nem a tőle kapott eszközöket.* A színről színre való látásban a kettő egybeesik, sőt bizonyos adományokra és eszközökre már egyáltalán nem is lesz szükségünk, hiszen Isten lesz minden mindenben. Most azonban Isten és adományai még különválhatnak számunkra. Így állhat elő ez a furcsa helyzet, hogy *Isten adományai Őt magát takarják el szemünk elől.*

6. A Krisztus-követésben nem lehet elutasítani a józan ész és ebből következően a tudományok szerepét, amelyek leleplezik az emberi tévedéseket, gyengeséget és öncsalást.

Amennyire fontos a Jézussal való kapcsolatunkban az iránta való bizalom, ugyanolyan fontos az Isten szeretetét már megtapasztalt és az önvádaktól megszabadult keresztény életében az önmagával szembeni *bizalmatlanság*, hiszen sokszor még a *legtisztábbnak gondolt cselekedeteinkbe is belejátszik* a kényelem, a dicsőség – és érvényesülési vágy, a túlzottan másokra figyelés, a kétszínűség és a gőg, illetve a Galatákhoz írt levélben a Lélek gyümölcsei mellett felsorolt „test cselekedetei”. Az ember az öncsalás és ideológiagyártás számtalan praktikáját gyakorolja tudatosan vagy – a legtöbbször – öntudatlanul.

Mindenekelőtt önmagunkkal, de a kedvessé vált csoporttal, az Egyházzal és a világgal szemben is *kötelező a kritika*, vagyis *az egészséges kételkedés*, amely a misztériumotmegkülönbözteti a misztifikálástól, a becsülettel kimondott „nem tudom”-ot a tudatlanságtól vagy a tudatos és öntudatlan ködösítéstől. A kritikus értelem lerántja a leplet az önkeresésről és önigazolásról, amely az önzést igényességnek, a nemtörődömséget a gondviselésre való ráhagyatkozásnak, az éretlenséget és gyerekes dolgokat a lelkiélet magas fokának igyekszik feltüntetni. Különösen alkalmasak erre a szerepre a pszichológia, filozófia és a társadalomtudományok, de a szellemi igényességre és becsületességre szoktató természettudományok is.

Ha megfigyeltük a megkülönböztetésnek ezeket a szabályait, a keresztény lelkiség számára járható utat a végletek között jelölik ki. Ilyen végletek a passzivitás és aktivitás, az értelem első helyre állítása és az értelem elvetése. Nagyon könnyen beleeshet az ember akár az egyik, akár a másik végletbe. Korunkban az emberek többségének nagyobb veszélyt jelent az aktivitás kísértése, az emberi teljesítmény és a tudományok szerepének túlértékelése. Azt hisszük, hogy rajtunk, egyedül a mi erőlködéseinken, fordulnak meg a dolgok. A lelkipásztorkodás és a teológia is nagyon sokat kölcsönöz a különféle tudományokból. Ez önmagában nem lenne baj. A baj ott kezdődik, mikor ezekre kerül át a hangsúly, és Isten, akinél a megoldás található, akinek kezében van a tudományok kulcsa is, háttérbe vagy az első helyről a másodikra kerül.

Pedig ha megtanulnánk bízni és hinni a szükségünket szem előtt tartó, összes problémáinkat hordozó, minden bajunkat és nehézségünket ismerő, bennünk lakó és Szentlelke által köztünk munkálkodó egyedüli Úrban, átalakulna életünk; megelevenednének egyházközségeink és templomaink, és a világnak nem kellene tovább olyan sóvárogva várnia Isten fiainak megjelenését, hogy kiszabadítsák a világot és minden embert a mulandóság és halál szolgálai állapotából és eljuttassák Isten fiainak dicsőséges szabadságára (Vö.: Róm 8,19).

B) Protestáns szerzők

Martin I. Bubeck

Az „Ellenség” című könyv²⁰⁴ szerzője, lelkipásztor. Sok szabadító szolgálatot végzett. Arra törekszik, hogy a gyakorlatban alkalmazható módszereket adjon át, amelyek segítenek egyrészt a diagnózis felállításában, másrészt a szabadulásért, szabadításért mondott imában. Gyakorlati beállítottságát mutatja az általa elmesélt példa. „Néhány évvel ezelőtt egyik barátom váratlan ajándékot adott nekem, melyről bebizonyosodott, hogy az egyik leghasznosabb ajándék, melyet valaha is kaptam. Ez az ember egy hatalmas szerszámosládát hozott, telve asztalos szerszámokkal, franciakulcsokkal, kalapácsokkal, fűrészekkel, csavarhúzókkal, szögekkel, csavarokkal, és minden mással, ami egy ilyen doboz tartozéka. Felmerülhet a kérdés, hogy mi haszna lehet a lelkipásztornak egy ilyen ajándékból. Pedig ez olyan ajándék, amit mindig nagy kincsnek tartok, mert szeretek fűrni-faragni. Nincs lehangolóbb, mint amikor az ember meg akar valamit csinálni a házban, de nem rendelkezik a szükséges szerszámokkal. Szívemben mindig megköszönöm barátomnak ezt az ajándékot, amikor használom. A szerszámok segítségével el tudom végezni a különböző feladatokat.” Ahogyan őt barátja megajándékozta ezzel a szerszámosládával, úgy ajándékoz meg bennünket a szerző szerszámokkal, használható meglátásokkal, fogásokkal, a szabadító ima sokak számára még kuriózumnak számító és tartózkodással szemlélt alkalmazásához. Jó eszközök, szerszámok elbizakodottá is tehetik az embert. Szeretné olvasóit az elbizakodottságtól és a belőle szükségszerűen következő bukástól is megóvni: „Sohasem tarthatjuk magunkat szakértőnek a szellemi harc terén. Abban a pillanatban, ha ezt tesszük, máris ellenségünk áldozatává válunk. Csak az Úr Jézus Krisztustól való alázatos függőségi kapcsolat képes megőrizni győzelmünket. Soha ne engedd, hogy a sátánnal és az ő országával szembeni szellemi harc kérdése elszakítson téged a hívők közösségével való egységtől.”

A démoni jelenlét megkülönböztetését segítő szempontok

Tapasztalatból leírok néhány tünetet, ami komoly démoni hatást jelezhet. Ez nem jelenti azt, hogy meglétük egyértelmű bizonyítéka a démoni behatásnak, csupán az ellenség munkájának jelzései.

1. Kényszerítő vágy arra, hogy megátkozza az Atyát, az Úr Jézus Krisztust, vagy a Szentlelket.
2. Ellenérzés a Bibliával szemben, amibe beletartozhat az a vágy is, hogy széttépje, vagy elpusztítsa a Biblia különböző példányait.²⁰⁵
3. Kényszerítő öngyilkossági vagy gyilkossági gondolatok.
4. Mélyen beivódott keserőségi vagy gyűlöleti érzések olyanok iránt, akik felé nincs jogos ok ezekre az érzésekre (pl. a zsidók, a gyülekezet, erős keresztyén vezetők stb.).
5. Bármilyen kényszerítő kísértés, mely olyan gondolatokra vagy cselekedetekre akar rávenni, amelyeket valójában az illető nem akar.
6. Kényszerítő vágy arra, hogy rosszat okozzon valakinek, még akkor is, ha ez hazugsággal jár. A rosszindulatú nyelv nagyon is démonikus lehet. A sátán megpróbálja rávenni, hogy megtámadjon bárkit, aki fenyegetést jelent életének egy területén.

²⁰⁴ Rövid tartalmi kivonatok.

²⁰⁵ Ehhez hozzátehetjük az Egyházzal, az Eucharisziával, Máriával és a szentelményekkel szembeni ellenérzést.

7. Rémitő büntudat, és megsemmisülési érzet az Úr előtt, még őszinte bűnbánat után is.²⁰⁶

8. Bizonyos testi gyengeségre utaló jelek, melyek hirtelen állnak elő, vagy gyorsan elmúlnak, és nem található orvosi vagy fiziológiai magyarázat rájuk. a) Fulladási érzetek, b) A testen végigmenő fájdalom, minden orvosi indok nélkül, c) Szorító érzés a fejben, vagy a szemeknél, d) Szédülés, elsötétedés vagy ájulásos rohamok,

9. Mély depresszió és kétségbeesés

10. Természetellenes félelmi rohamok

11. Réalmok. Még a később valósággá váló álmok is lehetnek démonikusak. Ezt a problémát általában meg lehet szüntetni, ha minden este, lefekvés előtt az ember elmond egy olyan imádságot, mint ez:

„Az Úr Jézus Krisztus nevében egyedül a Szentlélek munkájának rendelem alá az értelmemet és az álmaimat. Megkötözök minden sötét erőt, és megtiltom nekik, hogy az álmaimba jöjjenek vagy a tudatalatti világom bármely részébe, amíg alszom.”

12. Hirtelen erőszakos indulatok, ellenőrizhetetlen mérgesség, vagy forrongó ellenségességi érzések.

13. Rémisztő kétely az üdvösséget illetően, még akkor is, ha ez a személy már ismerte a megváltás örömét.

A gadarai ember példájából megláthatunk néhány nyomravezető jelet a gonosz démoni erők munkájának felismerése. Ernest Rockstad személyes, nyomtatásban meg nem jelent, jegyzetei hat szimptomát sorolnak fel a démontól megszállt ember életében:

a) Képtelenség a normális életre. Nem tudott a társadalomban élni. Szorosabb rokonságban állt a halállal, mint az étellel.

b) Erőszak és emberfeletti erő. A láncok és a kötelek nem tudták fogva tartani.

c) Vad személyiség és viselkedési problémák. „Senki sem tudta megszelídíteni.” Azt az embert, aki az egyik percben nagyon kedves, a másokban pedig nagyon keserű és gyűlölködő tud lenni, lehet, hogy valaki más irányítja.

d) Nyughatatlanság és álmatlanság. A Lk 8,29 elmondja, hogy ezt az embert démonok üldözték. Nem tudott aludni éjjel. A démonikus háttérből eredő álmatlanságtól általában meg lehet szabadulni Isten Igéjének megtanulásával és a rajta való elmélkedéssel, miközben az ember elalvásra vár.

e) Borzasztó belső gyötrelém. Ez az ember kiáltozva járt. Olyan borzasztó belső nyomás és gyötrődés volt benne, hogy kiáltoznia kellett.

f) Sajátmaga megkárosítása. Kövekkel vagdalta magát. Ennek egyik oka az lehetett, hogy a testi fájdalom talán elterelte a figyelmét a belső gyötrődéstől és kínlódástól.

Démoni hatások megtagadása saját életünkben (példa szabadító imára, amit saját magunkért mondhatunk)

Isten gyermekeként, akit az Úr Jézus a maga vérén vásárolt meg, itt és most megtagadom és visszautasítom őseim minden bűnét. Én megszabadultam a sötétség minden hatalmából, és bekerültem Isten drága Fiának országába, ezért érvénytelenné teszek minden démoni munkát, mely átöröklődött rám az őseimtől. Krisztussal együtt megfeszítettem, és feltámadtam egy új életre. Ezért érvénytelenné teszek minden átkot, mely rám szállhatna. Kijelentem a sátán és minden szolgája előtt, hogy Krisztus átokká lett értem, amikor a kereszten függött. Én is meg lettem feszítve, és feltámadtam Krisztussal, és most mennyei helyemre kerültem vele együtt, ezért megtagadok bármilyen módot, amivel a sátán megpróbál tulajdonjogot formálni rám.

²⁰⁶ Hozzátehetjük: gyónás után is.

Kijelentem, hogy teljesen és örökérvényűen az Úr Jézus Krisztus uralma alá rendelem magam. Mindezt az Úr Jézus nevében és hatalmában teszem (Róm 6,4; Gal 2,20; 3,13; Ef 1,7; 2,5-6; Kol 1,13).

név és időpont

Nevelőszülők, örökbefogadók imája a rájuk bízott gyermekért

Az átöröklés problémája lehetséges az örökbefogadások során is, ezért hadd javasoljak ilyen helyzetekre egy imádságot, amivel megtagadjuk az ilyen örökségeket, és megerősítjük helyzetünket, mint örökbefogadók, vagy nevelőszülők.

Az Úr Jézus Krisztus nevében dicsőítelek, mennyei Atyám, hogy rám bízad örökbefogadott gyermekemet,-t. Elfogadok minden felelősséget, ami együtt jár azzal, hogy szülő és Isten papja vagyok gyermekem életében, akit az Úr Jézus Krisztus vérével megvásárolt, itt és most, megtagadok és elutasítok minden bűnt, amit gyermekem vér szerinti ősei elkövettek. Az Úr Jézus Krisztus nevében érvénytelenné teszek minden démoni munkát, melyek megpróbálnak átöröklődni gyermekemre a vér szerinti rokonság alapján. Határozottan kijelentem a sátán és az ő erői előtt, hogy betakarom gyermekemet az Úr Jézus Krisztus vérének védelmével, és a Szentlélek munkájával. Az Úr Jézus Krisztussal való egyesülésem folytán hatalmam van a sötétség minden ereje fölött, mivel mennyei helyemre ültem, megtagadok bármilyen módot, mellyel a sátán tulajdonjogot formál gyermekemre. Lerontok minden vakságot, melyet a sátán gyermekemre akar hozni, hogy ne értse meg a lelki igazságokat, és ne tudjon növekedni az én Uram és Megváltóm szeretetében és szolgálatában. Isten szemében én vagyok jogos szülője és az ő papja, és ezért teljesen felajánlom őt az Úr Jézus Krisztus megtartó és megmentő hatalmának. Mint Isten papja az ő életében, megtörök és visszautasítok minden területet, melyre a sátán jogot formál az ősei nyomán. Tudom, hogy a sátán legyőzött ellenség, és ezért nincs joga ezekre a területekre az Úr Jézus Krisztus szabadító munkája miatt, és minden ilyen területet betakarok az Úr Jézus Krisztus drága vérével, hogy a sátánnak ne lehessen semmi joga gyermekemre. Mindezt az Úr Jézus Krisztus nevében és hatalmával teszem, és csak azt fogadom el gyermekem életében, ami a keresztről származik, Isten kegyelméből.

név, időpont

Egy ilyen megtagadást és megerősítést gyakran bele kell foglalnunk az örökbefogadott gyermekért végzett imaszolgálatba. Amint a gyermek kezd éretté válni, a gondos hívó lelkületű szülőnek bele kell vezetnie őt a saját harci fegyvereinek használatába.

Tanácsok azoknak, akik úgy érzik, hogy az ellenség különleges támadásának vannak kitéve

Néhány dolgot szeretnék még megemlíteni azok számára, akik az ellenség különleges támadása alatt vannak. A sátán elnyomó köteléke a hívőkön nagyon fájdalmas dolog. A legnagyobb szenvedések, amiket valaha is láttam az életben, mély démoni támadások eredményei voltak. Ehhez a harchoz teljes elkötelezettségre van szükség az Úr iránt és agresszív fellépésre a sátán ellen, ha azt akarjuk, hogy valaki felszabaduljon. Akik ilyen komoly sátáni nyomás alatt vannak, azoknak ajánlom, hogy naponként használják az alábbi felsorolást:

1. Határozd el naponta, hogy Istenben hiszel, és harcolsz szabadulásodért. A passzivitás

és a reménytelenség halálos kudarc. Ezek ellentétei a hívők három fő jellegzetességének: a hitnek a reménynek és a szeretetnek.

2. Naponta köszönd meg Istennek a harcodat, és azt, amit meg akar tanítani a harcon keresztül.

3. Törj meg, és vess véget minden kapcsolatnak, melyet a sátán és a gonosz szellemek hoztak létre közted és mások között. Éppen úgy, ahogy Isten a saját akarata és célja szerint hoz létre kapcsolatokat, ellenségünk is arra törekszik, hogy kapcsolatokat hozzon létre közted és mások között. Ezeket meg kell törni az alábbi típusú imádsággal:

„Az Úr Jézus Krisztus nevében csak olyan kapcsolatokat fogadok el és énközöttem, amelyet a Szentlélek jóváhagy. Minden kapcsolatra nemet mondok és énközöttem, melyet a sátán vagy a gonosz szellemek inspirálnak.”

Ha úgy érzed, hogy démoni tevékenységek lehetnek valakinek az életében, akivel szemben feszültséget tapasztalsz, akkor gyakorold az alábbi típusú imádságot:

„Az Úr Jézus Krisztus nevében ellene megyek és lerontom mindazt az erőt és kommunikációt, melyet a sötétség hatalmai megpróbálnak kialakítani köztem és között. Ellene megyek minden ilyen kapcsolatteremtésnek az Úr Jézus Krisztus nevében.”

4. Mindennap menj végig egy derűs, hitvalló imádságon, talán használva valamelyiket a korábban említett harci imádságok közül.

5. Határozottan utasíts el minden csüggedést, reménytelenséget, félelmet és önkárhoztatást. Ezek nem egyeztethetők össze a Krisztusban elnyert helyzetünkkel.

6. Igyekezz, hogy teljesen pozitív gondolatok és a hit megvallásai töltsék be értelmeket. A győzelmi énekszövegek csodálatos forrásai lehetnek az ilyen pozitív gondolkodásnak.

7. Hivatkozz Isten nagyságára, szeretetére és jóságára hit által. Soha ne engedd, hogy sátáni eredetű érzések kivetítődjenek gondolatvilágodra és kételyt támasszanak benned Isten nagysága iránt.

8. Naponta tanulj meg igeszakaszokat, és elmélkedj rajtuk.

9. Igyekezz különválasztani igazi érzéseidet és gondolataidat a démoni eredetűektől.

Utasíts el minden rossz gondolatot egy ilyen imában:

„Az Úr Jézus Krisztus nevében elutasítom ezt a gondolatot és érzést, mely ellentétes Isten akaratával. Csak olyan gondolatokat vagyok hajlandó elfogadni, melyek összhangban állnak Isten Szentlelkével, és betakarom gondolataimat az Úr Jézus vérével.”

10. Ha kudarcot vallasz, és az ellenség győz egy csatában, valld meg kudarcodat az Úrnak rögtön, és ne hagyd abba a harcot. Lehet, hogy elvesztesz egy-két előcsatározást, de a harc végső kimenetele már eldőlt, mert egyesültél a győztes Krisztussal (Lk 10,17-20).

Fogjunk össze (Együttes harcunk)

Tapasztalatból és az Ige tanításából is látom, mennyire valóságos a hívők egységes fellépésének ereje. Voltak olyan idők, amikor nem sok előrehaladás történt abban, hogy bizonyos lelkek felszabaduljanak a démoni erők támadása alól. De ha az őszinte hívők, akik ismerik az ilyen harc valóságát, teljes szívvel összefognak, akkor egészen megváltozik a helyzet. Az ellenségnek hamarosan mennie kell oda, ahová az Úr Jézus Krisztusküldi.

Noel és Phyl Gibson

A protestáns szerző házaspár sok éve tanítói, írói és szabadító szolgálatot végez Ausztráliában és világszerte. Gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező nagyszülőknek vallják magukat. A könyv megírására úgy szánták el magukat, hogy a szülők, akik gyermekei az ő szolgálatuk révén szabadultak meg a gonosz befolyásától, írott anyagokat kértek tőlük. Így

született meg a „Szabadítsd meg gyermekeinket a gonosztól!” c. könyv, amelyből rövid tartalmi kivonatokat idézünk. A könyvet az egyik protestáns teológiai szeminárium tankönyvként használja.²⁰⁷

Témája, hogy ti. hogyan démonizálódhatnak gyermekek, hogy egyáltalán gyermekek is ki lehetnek ilyen hatásoknak téve, többek szemében talán megbotránkoztatónak tűnhet. De hogy a gonosznak hatalma lehet a gyermekek felett is, ezt nyilvánvaló a gyermekkereszteléstényéből, amely a gonosz lélek uralma alóli kiszabadítás. A II. vatikáni zsinatot követő liturgikus reformig a gyermekkeresztelészertartásában benn volt a sónak az exorcizálása és annak a keresztelendő ajkára hintése, és a pap kifejezetten felszólította a gonosz lelket a távozásra. A mai keresztelési rítusban ennek csak egy szerényebb formája maradt: az ördögnek való ellene mondás.

Hogy a gonosz lelkeknek gyermekek betegségében, különféle zavaros viselkedésmódjában szerepük lehet, mások tapasztalatai igazolják. Álljon itt ennek illusztrálására egy másik protestáns szerző tapasztalata.

„Az átöröklődésproblémájára különös figyelmet kell szentelnünk. Sokszor felmerül bennünk a kérdés, hogyan lehetséges, hogy gonosz, sátáni erők kisgyermeket nyomorgatnak. A Szentírás is beszél erről (pl. Mk 9,14-29). De példákat találhatunk a misszionáriusok életéből, és bárkinek a tapasztalatából, aki már hosszabban dolgozott démonikus emberek között. Bizonyos démoni erők megtámadhatnak kisgyermeket is.

Egy alkalommal egy gonosz lélekkel harcoltam, aki egy nagyon kedves hívő fiatal hölgyet támadott meg. Ez az erős, sötét ellenség különösen makacsul nem akart távozni oda, ahová az Úr Jézus küldte volna. Ellenállásának letörése során megparancsoltam, hogy mondja meg, mennyi ideje van joga ehhez a családhoz. Azt állította, hogy akkor került először a család őseinek életébe, amikor a lány dédnagymamája vétkezett, fiatalasszonyként Glasgowban, Skóciában. Az ilyen esetek nem szokatlanok. Volt olyan gonosz lélek, aki azt állította, hogy több mint 500 éve joga van egy bizonyos családhoz. Természetesen a bánásmódunkat nem arra kell építenünk, amit a démonok állítanak, de az átgondolt háborúnál nem szabad figyelmen kívül hagynunk az átöröklődésproblémáját.

Nemrégén valaki felhívta figyelmemet kedves, keresztyén szülők esetére, akiknek fiúk börtönben van. Ez a fiú a legbrutálisabb bűnökbe keveredett. Nemi erőszakkal és kábítószer-árusítással vádolták, és keserűen ellenállt minden hatósági közegnek. Gyűlölte a gyülekezetet, Istent és mindent, ami keresztyén szülei szemében nagy érték. A legjobb környezetben nevelték és tiszta Igét hirdető gyülekezetben nőtt fel. Egész kisgyermek korától borzalmas betegeséletet élt. Örökbefogadottgyermek volt, és problémás viselkedése nyomon követhető élete legkorábbi időszakáig. A jó környezetnek nem volt ereje, hogy változtasson ezen. Ilyen problémákat megfigyeltek más örökbefogadási eseteknél is. Jó néhány zavarba ejtő tanulmány beszél erről, melyek nemrégén láttak napvilágot. Lelkipásztorként én is megfigyeltem ezt különböző fájdalmas családi helyzetekben. Az emberben komolyan felmerül a kérdés, hogy vajon nem a démoni megkötözöttségek vér szerinti átöröklődéséről van-e szó.”²⁰⁸

²⁰⁷ Noel és Phyl Gibson: Szabadítsd meg gyermekeinket a gonosztól!, Amana, Budapest, 1995. 72–78. 117–128. 255–291. 339–345. 347–359. old.

²⁰⁸ Martin I. Bubeck: Az ellenség, Menedék, Budapest, 1993. 145 sk.

Noel és Phyl Gibson könyve praktikus tanácsokat ad szülőknek arra, hogy hogyan, milyen tünetek alapján ismerhetik fel az ördögi befolyásokat gyermekeik életében, hogyan védelmezhetik meg őket a sátáni támadásokkal szemben, és hogy milyen legyen a gyermekekért végzett szabadító szolgálat. A könyv kéziratát három orvos is átnézte. Az ajánlásban még a következők szerepelnek. „A könyv megelőző jellegű és gyógyító hatású. El kell olvasniuk azoknak a házásoknak, akiknek még nincs gyermekük, és magukba kell szívniuk tartalmát. És azoknak a szülőknek is ajánljuk, akik már tapasztalják a gyermekeikkel kapcsolatos problémákat.”

A táblázatba rendezés a szerkesztőtől származik, a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja.

A fogantatással milyen démoni befolyások örökölhethők

a tünet megnevezése	lehetséges oka (ha semmi nem szerepel, az átöröklés értendő)	hogyan ismerhető fel
kéjvágy	szexualitással kapcsolatos bűn a fogantatás körül (akár közeli családi környezetben is)	nagyon kicsi gyermek szexuálisan nagy érdeklődést mutat
deviáns szexuális magatartásformák (homoszexualitás, leszbikusság, perverzítások)		
okkultizmus és varázslás		bibliaolvasás, imádság, dicséret, imádás, keresztyén zeneelutasítása; éjszakai félelmek (különösen, ha a szülők még a gyermekek születése előtt okkult dolgokba keveredtek)
különböző szenvedélyek	gonosz lelkek (átöröklés gyermekek a gonosz befolyást)	kisgyermek vagy iskoláskorú gyermekek bizonyos szenvedélyek rabjai
különböző intellektuális problémák		aggódás; nyugtalanság; depresszió; különféle félelmek
elutasítottság	édesapjuk és/vagy édesanyjuk elutasítja őket	elmaradnak az érzelmi fejlődés területén; nehezen tanulnak; negatív beállítottságúak; kedvetlenek
harag, düh és erőszak	agresszív szellemtől	érzelmi változékonyság
betegségek és allergiák		

Isten megszabadítja ezektől az embert, de ha később tudatosan engedetlen lesz Istennel szemben és visszatér bizonyos bűnös dolgaihoz, akkor a szellemi erők újból boldogan erőt vesznek rajta.

Összefoglalás:

Mit kell tennünk, hogy megakadályozzuk ezeknek a dolgoknak az átadódását gyermekeinkre?

1. Azoknak a hívőknek, akik a házasság és a szülővé válás gondolatát fontolgatják, keresniük kell a szabadulást az örökletes vagy a bármilyen más módon szerzett szellemeiktől, amelyek uralták életstílusukat megtérésük előtt. A hitetleneknek meg kell térniük, és meg kell szabadulniuk.

2. Azoknak a házásoknak, akik még gyermekvállalás előtt állnak, vagy újabb gyermeket szeretnének, meg kell szabadulniuk felismert problémáik okától, hogy miután a gyermek a lelkigondozás és a szabadulás után megfogon, szabad legyen szellemi kötelekeiktől, illetve a rajtuk uralkodó szellemeiktől.

3. Azoknak a gyermekeknek, akik még azelőtt megszülettek, hogy szülei megszabadultak volna ezektől a szellemeiktől, meg kell szabadulniuk és meg kell tisztulniuk, hogy a démoni kötelekek és elnyomások nélkül növekedhessenek fel. Sokkal gyorsabban és könnyebben meg lehet szabadulni gyermekkorban, mielőtt az ember szokásai kialakulnának, mert ezután a szellemi erők sokkal erőteljesebben ellenállnak a szabadulásnak. Ha a gyermekek megszabadulnak akkor, amikor még fiatalok és formálhatók, a lázadással, az ellenkezéssel és az önközpontúsággal kapcsolatos későbbi harcokat el lehet kerülni.

Természetesen ezek a problémafelvetések és megoldási javaslatok nem jelentik azt, hogy el kellene vitatni a tudományos megoldások helyét és fontosságát, de támpontot adhatnak arra, hogy igazán helyesen tudjunk az emberek segítségére lenni. Éppen ezért szeretnénk néhány alapproblémát ismertetni, azok lehetséges okait megragadni. És így talán megoldási javaslatot kínálni rá.

Bizonyos gyökérproblémák milyen okokra vezethetők vissza

megnevezés	lehetséges okok
a halál rögeszméje	egy szeretett személy halála; valamilyen olvasmány; nyakra tekeredett köldökzsinórral világra jönni (ezek az emberek úgy nőnek fel, hogy félnek a haláltól vagy a megfulladástól); ha a gyermek korábbi vetélés vagy abortusz után születik (ekkor könnyebben kínozhatja a halál lelke később, mint átöröklött tényező); ha a terhes anya veszélyeztetett állapota miatt fél, hogy belehalhat a szülésbe (ilyenkor gyakran a baba a halál szellemével születik meg)
a gyermek általában jól érzi magát az iskolában, de váratlanul félni kezd,	a gyermekkel kapcsolatban valamilyen agresszivitás történt és egyszerűen fél, hogy ez újra megtörténik vele; különböző mértékű vagy módú szexuális zaklatásnak volt kitéve;

és nem hajlandó iskolába járni	alaptalan vádak
hirtelen változások a gyermek személyiségében	<p>féltékenység: fellephet: valós vagy képzelt részrehajlás egy másik családtag irányában a szülők felől; ha a szülők nem tartanak meg egy magállapotást, mely az előjogokra vonatkozik; ha a gyermekek nem egyformán részesülnek az ételből; ha a szülők igazságtalanul osztják meg az elvégzendő munkát a gyermekek között; ha a kisbabával való foglalkozás elvonja a figyelmet a nagyobbacska testvértől;</p> <p>bűntudat:</p> <p>gondolunk itt elsősorban azok miatt az elkövetett dolgok miatt érzett bűntudatra, melyeket szégyell azok előtt, akik szeretik; sokszor mások, nagyobbak viszik ebbe bele a gyermeket; a bűntudat (és szégyenérzet) kiváltásának legdestruktívabb oka valamilyen fajta szexuális zaklatás (sokszor homoszexuális irányú)</p> <p>kábítószerezés</p>
a gyermek túl sokat eszik	<p>örökletes adottság vagy egyszerűen a szülők példájának hatása; elutasítottság, trauma, vigasztalás utáni vágy; unalom; átadódott alkohol és szerencsejátékok szellemei²⁰⁹; extrém esetek</p>
hüvelykujj szopása bepisilés körömrágás	<p>elutasítottság; magányosság; bizonytalanság; idegesség</p>
uralkodó félelmek	<p>az anyaméhben szerzett tapasztalatok balesetek; sokkhatások; tévéműsorok; más gyermekek fenyegetései (gang-ek)</p>
a felfogóképességgel kapcsolatos nehézségek	<p>értelmi zavartság: a szabadkőművesség szellemei (elsősorban gyermek és unokák viszonylatában)²¹⁰ az okkultizmus és a varázslás örökletes szellemei az érdeklődés hiánya vagy fásultság: nagycsaládban élő</p>

²⁰⁹ Ezek okozhatnak könnyen étvágytalanságot (anorexia nervosa) vagy túlzott evést (bulimia).

²¹⁰ Szerzőink jelen megállapítása nem minden esetben igaz, hiszen a világtörténelem folyamán nagyon sok tehetséges szabadkőműves tevékenykedett és tevékenykedik ma is.

	vagy elhanyagolt (családilag, foglalkozás szempontjából) gyermekek esetében
alvászavarok	félelmek; aggódás (szüleik dolgai miatt); túl élénk fantázia; az okkultizmus és a varázslás örökletes szellemeitől eredő elnyomás ²¹¹ ; rossz álmok, rémálmok
öngyilkosgondolatok és öngyilkossági kísérletek	örökletes szellemek ²¹² ; egy jó barát példája; a rock and roll zenebefolyásoló hatása ²¹³ ; a reménytelen jövő miatt érzett depresszió; a család tisztelete és családi szerződések, melyeket a gyermekek nem tudnak teljesíteni ²¹⁴

Néhány olyan eset, melyeket gyakran okozhatnak gonosz lelkek (szeretik ezt a területet), bár természetes okaik is lehetnek: lázadás, túlzott elevenség, hypoglycemia, a figyelem felkeltése.

Bizonyos dolgokat átélt, és az átélteknek megfelelően viselkedő gyermekeknél miért kell imádkozni (Azok a démoni elnyomások, amelyekből a gyermekeknek és a tinédzsereknek meg kell szabadulniuk)

megnevezés	okok	miktől kell megszabadulniuk
bántalmazásokgyermeki áldozatai	örökölt szellemek; gyermekkorban átélt bántalmazás ²¹⁵	testi bántalmazástraumájától; a gyermekek bántalmazásának szellemétől; az erőszaktól való félelemtől; a nyugtalanságtól; az aggódástól; az elutasítottság érzésétől; saját magának elutasításától; az elutasítástól való félelemtől; a haragtól; a nehezteléstől; a gyűlöletől; az elkövetővel szemben érzett bosszúvágytól
örökbe fogadottgyermekek	a természetes édesanyához való	Ha a természetes szülőkről nagyon kevés dolog ismeretes, a

²¹¹ Különösen ha olyan szellemeket örökölt, akik a normális látáson túli fizikai látást okoznak.

²¹² Ismertetőjel lehet valamelyik közeli felmenő rokon öngyilkossága.

²¹³ Ide vehetünk nagyon sok punk, gothic, independent, psychedelic, dark zenét, de természetesen itt sem szabad általánosítani, ahogyan a szerzőpáros teszi. Nagy szerepe lehet a gonosz behatolásának elősegítésében (gondolva itt az öngyilkossági késztetésekre is) a ma annyira divatos techno zenének (dance, trance stb. partyk) stb. (szerk.)

²¹⁴ Vö. Japán kultúrája. (szerk.)

²¹⁵ Ez könnyen válhat örökletessé, akkor ha ennek hatására bántalmaz másokat (különösen saját hozzátartozóit, gyermekeit).

	<p>kötődés még nincs megtörve (==> Megzavarja az új kapcsolatot a két szülőhöz való tartozás viszonya); a gyermek elutasítottnak érzi magát; neheztelést és ellenérzést tapasztal természetes édesanyjával szemben; a saját magukról kialakított szegényes kép és az értéktelenség érzése; a kéjvágy szelleme (ha a gyermek házasság előtt fogant vagy alkalmi szexuális kapcsolatból született); sok örökbefogadott gyermek nagyon hálátlan, azt gondolja, hogy előjogai vannak testvéreivel szemben; a bizonytalanság gyakran féltékenységbe és öngazolásba kergeti a gyermeket</p>	<p>nevelőszülők bölcsen teszik, ha imádkoznak az elképzelhető családi átkok, az okkultizmus, a varázslás, az Antikrisztus, a szabadkőművesség örökletes szellemei ellen.</p>
<p>egyedülálló anyák gyermekei</p>		<p>elutasítottságtól; saját magának elutasításától; elutasítástól való félelemtől; a kéjvágy és a fantáziálás szellemeitől; a kihívó viselkedéstől; a házasság előtti szexuális élet és a házasságtörés szellemeitől (lányok esetében); esetlegesen a prostitúció szellemeitől (az anya szexuális múltjának ismeretében); a magányosság és a visszahúzódás szellemeitől; a természetes apához való kötődéstől;</p>

		az identitási zavaroktól; a féltékenységtől; a manipulálás szellemeitől (ha a természetes apa rendszeresen meglátogatja a gyermeket)
elhagyott szülők gyermekai (a szülő elhagyja a gyermekeket)		elutasítottságtól; saját magának elutasításától; elutasítástól való félelemtől; a magányosság és a visszahúzódás szellemeitől; bánkódás és szomorúság szellemeitől; azoktól az érzelmi kötődésektől, amelyek ahhoz a szülőhöz fűzik őket, aki hűtlenül elhagyta a családot
elvált szülők gyermekai	A válás: szétzúzza a gyermek stabilitását, zavarodottak lesznek, döntés elé kerülnek, kihez ragaszkodjanak jobban (általában jelentkezik ez az érzés, itt figyelni kell a gyermekben jelentkező manipuláló hajlamra); sokszor elveszítik eddig megszokott életszínvonalukat; sokszor saját magukat teszik felelőssé a család széthullásáért; az apa elvesztése arra készítheti a lányokat, hogy más férfiaknál keressenek vigasztalást	a saját magukról kialakított szegényes énképtől; a büntudattól (ha azt képzelik, hogy ők a felelősek a válásért, vagy úgy vélik, hogy azt nekik kellett volna megakadályozniuk) a boldogtalanság és a szomorúság szellemeitől; attól a nehezteléstől és haragtól, ami valószínűleg ott van bennük a történetek miatt
azok a gyermekek, akik kénytelenek elfogadni a mostohaszülőt (ez az az eset, ha a gyermek új házasságba kerül bármelyik szülője révén)	féltékenység, neheztelés, ellenséges érzelem az új házastárssal szemben; a gyermek az új családtagot betolakodónak érzi; mostohaszülő esetleges érzéketlensége a gyermek iránt	az elutasítottság érzésétől; önmaguk elutasításától; az elutasítottságtól való félelemtől; a nehezteléstől; a haragtól; az új szülővel szemben támasztott ellenségeskedéstől; a visszahúzódás szellemeitől; az önsajnálattól; az önközpontúság szellemeitől;

		<p>az önzés szellemeitől; a boldogtalanság szellemeitől; manipulálás szellemeitől</p>
<p>azok a gyermekek, akiket idegenek neveltek fel, akik nevelőotthonokban, árvaházakban, gyermekvédelmi intézményekben, stb. nőttek fel</p>	<p>Gyakran vagy elegendő pénz vagy megfelelő személyzet nincs a gyermekek nevelésére. (Vagy egyáltalán egyik sincs.) A gyermekben kialakul a készség: elszigeteli magát a társadalomtól, mely ellenségesnek mutatja magát számára. Valamint minden gyermek mögött egy-egy személyes tragédia rejlik. ==> Ezek a gyermekek rendkívül sebezhetőkké válhatnak azokkal szemben, akik kedvesen viselkednek velük, mivel kétségbeesetten sóvárognak a gyengédség után.</p>	<p>Az elutasítottság erős szellemeitől, önmaguk elutasításától és az elutasítottságtól való félelemtől. Legtöbbjük életében megvan az örökletes elutasítás is. a magányosság, a függetlenség, az elkülönülés és a felnőttekkel szembeni bizalmatlanság szellemeitől; az önvédelem, a védekezés szellemeitől; a hálátlanság és az érzelmi hidegség szellemeitől; az őszintétlenség, a hazugság és a lopás szellemeitől; a harag, az erőszak, a verekedés és a harciasság szellemeitől; az önkielégítéstől és valószínűleg a hetero – vagy homoszexuális agresszivitástól; esetleg az okkultizmus és a varázslás szellemeitől; a nyugtalanság szellemeitől; az aggodás szellemeitől; a depresszió szellemeitől; a különféle félelmek szellemeitől; az öngyilkosság szellemeitől; a fantáziálástól; a menekülés formáitól (aminek a következményei megmutatkoznak tanulmányi eredményeikben); a szenvedélyektől, mint amilyen az alkoholizmus, kábítószer, nikotin, falánkság, szerencsejátékok és anyagi ügyekben való megbízhatatlanság</p>
<p>Dolgozó szülők gyermekei</p>	<p>Igazi nehézséget akkor jelent ez, ha a gyermekkel nem foglalkozik senki. Illetve abban az esetben, ha foglalkozik ugyan a</p>	<p>az elutasítottság érzésétől; önmaguk elutasításától; az elutasítottságtól való félelemtől; néha az elszigetelődés szellemeitől; az önmagukról kialakított</p>

	<p>gyermekkel valaki, de kérdéssé válik benne, hogy kit illet az elsőbbség a ragaszkodás, a szeretet és az engedelmség kérdésében.</p> <p>Jelentkezhet a gyermek manipuláló hajlama is (már amennyiben megvan benne). Oka lehet a nehézségeknek a nevelő hidegsége vagy rossz pedagógiája.</p>	<p>szegényes énképtől; a bizonytalanságtól; az értéktelenség tudatától; haragtól és nehezteléstől (akkor, ha a gyermek megpróbált titokban tartani valami olyan viselkedést, amelyet a szülő nem helyeselt volna)</p>
<p>azok a gyermekek, akik elveszítik otthonuk és környezetük biztonságát, amikor a család új otthonba költözik</p> <p>Természetesen vannak olyan munkakörök, hivatások, amikor a szülőknek viszonylag gyakran kell költözniük, de ez általában semmilyen kárt nem okoz a gyermekekben.</p>	<p>a biztonságérzet alapjainak hiánya (családi otthon, iskola, barátok)</p>	<p>az elutasítottság érzésétől; önmaguk elutasításától; az elutasítottságtól való félelemtől (örökletes/szülői); a szegényes énkép-szindrómától; a magányosság, a visszahúzódság szellemeitől; a függetlenség szellemeitől; a szorongás szellemeitől; a neheztelés, a harag és a bánat szellemeitől (sokszor elsősorban szüleivel szemben); a visszahúzódság szellemeitől; a maximalizmus szellemeitől; a kritizálás szellemeitől; az érzelmi éretlenség szellemeitől; a két szülőtől származó örökletes szellemektől; a költözködéssel járó pszichés problémák minimalizálhatók.</p>
<p>azok a gyermekek, akikre traumatikus hatást gyakorolt egy bentlakásos iskola</p>	<p>Itt nehézségek akkor jelentkeznek, ha a gyermek lelki beállítottsága nem kalandra, elmenetelre orientált. Nehézségek jelentkezhetnek akkor is, ha a nevelők rossz pedagógusok a kollégiumban, vagy egyenesen szélsőségesek,</p>	<p>az elutasítottság érzésétől; önmaguk elutasításától; az elutasítottságtól való félelemtől; az értéktelenség tudatától; a kisebbségi érzéstől; a bizonytalanságtól; az önvádtól; a visszahúzódságtól; a magányosságtól; az elszigetelődésre való hajlamtól;</p>

	brutalitásokat engednek meg vagy tapasztalnak.	azoktól a nehézségektől, amelyeket a szeretet nyújtásának és elfogadásának kérdésében tapasztalnak; a haragtól, nehezteléstől gyűlölettel és bosszúvágytól; a nyugtalanságtól, aggodástól, feszültségektől, stressztől és idegességtől; általános és meghatározott félelmektől; a jogtalanság érzésétől; sérülésektől; bánattól; ha szexuális megaláztatás vagy bántalmazás történt, akkor ki kell űzni az adott típusú szellemet, valamint a szégyen, a büntudat és a megalázottság szellemeit
--	--	---

Szabadító szolgálat gyermekekért

1. A szülő vagy nevelő jelenléte.

- a tizenévesek általában szeretik, ha négy szemközt imádkozunk velük, fontosnak érzik magukat, számítanak – ez közvetlen pozitív eredményt is hozhat,
- sokan azonban szeretik, ha családjuk egy tagja is jelen van,
- kisebb gyermekek esetében a szülő, nevelő végig legyen jelen az alkalmon,
- a legmagasabb etikai normák betartására kell ügyelnie a lelkigondozónak, ha olyan gyermekért imádkozik, akit valamilyen tényleges bántalmazás ért, ilyenkor jobb, ha nem egyedül imádkozunk érte,
- általában az apa legyen a fiúk, az anya a lányok kísérője, de ha a gyermek az ellenkező nemű szülőt jobban szereti, vagy egyszerűen másként akarja, lehet a másik szülő is a kísérő,
- a legtöbb segélykérést aggódó szülőktől kapjuk, ők pedig bármire képesek, hogy gyermekük szabaduljon.

2. A gyermek leültetése.

- a kisgyermek általában szülei ölében ülnek, mert itt érzik a legnagyobb biztonságban magukat,
- a függetlenebb természetűek székre ülnek (használj általában egyenes támlájú széket),
- fontos, hogy a nevelő vagy szülő jól lássa a gyermeket, mialatt imádkozol érte.

3. A szabadulásért való ima.

Általában ugyanaz a mechanizmusa, mint amikor felnőttekért imádkozunk, de általában nem olyan intenzív, hisz a gyermekek még nem hoztak olyan tudatos döntést, mellyel behívhatták volna életükbe a gonoszt.

Hogyan folytassuk le a szolgálatot?

- ha elég nagy a gyermek ahhoz, hogy megértse, biztosítsd arról, hogy olyan problémákért fogsz imádkozni, melyet nem szülei okoztak, így még tudat alatt sem fog

előjönni ez a probléma,

- vannak esetek, amikor gyengédségre van szükség,
- tedd rá a kezedet a gyermekekre, Jézus Krisztus nevében kötözd meg és törd meg a problémákat okozó démonok hatását, majd parancsold meg nekik, hogy hagyják el a gyermeket, segítséget jelenthet, ha valaki eléd tartja az ima közben a listát, mely a problémákat tartalmazza.

Általában a gyermekek szabadítása egyszeri alkalommal szokott lezajlani és maximum kb. 30 percig tartson. De itt is kivétel erősíti a szabályt.

Megnyilvánulások:

- általában semmi nem történik, a gyermekek maximálisan arra utalnak, hogy jól érzik magukat, melegség tölti el őket, „minden olyan fényeslett bennem”,
- mivel a szolgálatot Jézus Krisztus helyettesítő áldozatába és nevének hatalmába vetett hittel kell végezni, nem szabad arra gondolni, hogy a szolgálat eredményességének bizonyítékai a fizikai megnyilvánulások,
- sokkal bátorítóbb dolog, ha később visszajeleznek, hogy a gyermek viselkedésében változás állt be.

Konkrét megnyilvánulások:

- az ásitás a leggyakoribb megnyilvánulás a szabadulás során, ez nyilvánvaló jel lehet (ha előtte nem ásitozott, de közben végig vagy gyakran, az annak a jele, hogy itt valami rendkívüli dolog történik),
- időnként a gyermek egy nagyon mélyet sóhajt, ha imádkozunk érte, ez alvó gyermekkel is előfordul,
- ha erős a megkötözöttség, akkor a szabadulás során erős köhögés is felléphet, itt általában a szülők megerősítik, hogy a gyermek előtte nem köhögött, fájdalom is jelentkezhet ennek kapcsán,
- sokszor a köhögés során, annak jelével távoznak a gonosz szellemek,
- a különféle mozgások, a nyugtalanság démoni ellenállás jelei lehetnek, általában a gyermekek a gyomrukban tapasztalnak szokatlan mozgásokat.

Megjegyzés:

Sok gyermek általában játéknak véli az egészet. Ha feszültség van, azt egy röpke mosollyal és egy „Hogy érzed magad?” kérdéssel meg lehet törni.

Megtisztulás és megújulás:

- ezért is kell imádkozni a szabadulás után,
- esetlegesen testének minden érintett részéért is imádkozni kell,
- imádkozz, hogy betöltekezzenek Isten szeretetével és békéjével,
- végül imádkozz azért, hogy örömmel töltekezzenek be.

Érzelmi kötődés:

- a gyermeknek gyakran ki kell békülnie a szülővel: a szülőnek bocsánatot kell kérnie a gyermektől;

- ha megfelelő a pillanat, a lelkigondozó imádkozzon, hogy jöjjön létre köztük kötődés,
- sokat segít az ölelés (lehet közvetlenül is felszólítani rá),
- ha kell, meg kell mondani nekik, hogy a régi szokások megtörésére nélkülözhetetlen ez az érzelmi kötődés,
- szólni kell a szülőnek vagy nevelőnek, hogy imádkozzon annak a szobának a megtisztításáért (az abban a szobában támadó démonok ellen, Jézus nevének {Mk 16,17} és véérének {Jel 12,11} hatalmában), ahol a gyermek alszik.

Ha a gyermek megszabadult, akkor az ő és családjának életének minősége és iránya megváltozik.

Néhány valóságos és elképzelhető probléma, amely a fiatalok szabadulása közben felmerülhet:

- Előfordul, hogy a kisbabák sírnak és ellenállnak az imádságnak
A babák esetében válik legnyilvánvalóbbá a gonosz szellemek működése. ide-oda rángatják a fejüket, ha az ember rájuk akarja tenni a kezét, gyakran a szabadkőművesség szellemeinek kiűzésekor a babák ugranak egyet vagy rendkívül nyugtalanokká válnak.
- A kicsi gyermekek időnként szembeszegülnek az értük imádkozó idegenekkel főleg a fiúkra jellemző és főleg öt-hat éves korukig, a szellemek néha arra készítetik őket, hogy próbáljanak elszaladni, hogy ordítsanak, harapjanak, karmoljanak, rúgjanak.
Szükség lehet nyugodt fizikai ráhatásra is.

A gyerekek általában nem is emlékeznek ezekre a reakcióikra. Sőt nagyon barátságosan viselkednek.

A nagyobb gyermekek és a tizenévesek néha ugyanúgy reagálnak, mint a felnőttek tapasztalhatók a szabadulás során különféle testmozgások, köhögés stb.
Szisztematikusan végig kell menni minden problémán, hogy minden elnyomó szellem távozzon.

A szabadulás nem mindig eredményez azonnal teljes szabadságot

„Adj időt Istennek arra, hogy elvégezze a munkáját!”

Sok szülő, nevelő nem veszi figyelembe, hogy bár a szabadulás nyilvánvaló, kell általában idő, míg a magatartásformák, szokások megváltoznak
lehet az is, hogy az ok a szülő, nevelő hitetlensége.
Előfordul, hogy egy szabadító alkalom nem elegendő a teljes szabaduláshoz
Előfordul, hogy vagy az egyik, vagy mindkét szülőnek meg kell szabadulnia valamitől, mielőtt a gyermek teljes szabadságot nyerhetne
ennek oka a gyermek és szülő között levő szoros kötelék,
sok gyermeket szülei bűnei miatt gyötör a gonosz,
ha a gyermek nem szabadul meg, akkor könnyen lehet erre az eshetőségre gondolni.

A rituális szexuális bántalmazás, a szolgálat speciális területe
Ilyen esetekhez külön is behatóan kell tanulmányozni a témát.
Ajánlott irodalom: Lauren Stratford: „Sátán alvilága” című könyve (Johanna Michaelson előszavával, őt és férjét használta fel az Úr, hogy L. Stratfordot megszabadítsa) – A Harvest

House kiadó gondozásában jelent meg az USA-ban.

Összefoglalás a gyermekek felé való szolgálatról:

1. Vannak gyermekek, akik csak érett és felelős keresztények jártassága, szellemi ismeretei és hatalma által szabadulhatnak meg a gonosz markából.
2. Mint ahogyan voltak szülők, akik odavitték gyermekeiket Jézus Krisztushoz, mivel a szellemi eredetű problémáikkal kapcsolatos általános tudatlanság miatt szorult helyzetben voltak, a mai szülők segítséget kaphatnak a Szentlélekkel betöltött lelkigondozótól.
3. A gyermekek felé a szülő vagy a nevelő beleegyezésével és közreműködésével végezzünk szolgálatot. Ha meghalljuk szavaikat, megfigyeljük viselkedésüket, és megértjük, mit mond nekünk a Szentlélek, akkor Ő a szabadító szolgálatot olyan gyógyulási folyamattá szervezi, amelynek Ő a kezdeményezője és irányítója.
4. Amikor gyermekek felé szolgálunk, gyengédségre, érzékenységre és bölcsességre van szükségünk, hogy meg tudjuk különböztetni a démoni elnyomást a helytelen neveléstől.
5. Alkalmanként a szülőknek is szükségük van szabadulásra.

C. Peter Wagner

A „Területi szellemek” című könyv alcíme: „Tizenkilenc keresztény vezető gondolatai a stratégiai szintű szellemi hadviselésről”. Szerkesztője, C. Peter Wagner feleségével együtt misszionáriusként szolgált Bolíviában. 1971 óta tanít a misszióról és a gyülekezet növekedéséről a Fuller Teológiai Szemináriumában kaliforniai Pasadenában. Saját kutatási területén több mint 30 könyvet adott ki. Arra a kérdésre keresi a választ, hogy vannak-e szellemek kirendelve földrajzi területek fölé. Öt rövid tartalmi kivonatot hozunk a könyvből.²¹⁶

Zimbabwe a démonok nyílt uralma alatt

Zimbabweban majdnem mindenki egy törzsfőnök fennhatósága alatt áll. És minden törzsfőnököt egy törzs szellemei választanak ki arra egy démonizált médiumon keresztül. Tehát pontosan fejezzük ki magunkat, ha azt mondjuk, hogy Zimbabweban mindenki hagyományosan a szellemek uralma alatt van.

A törzsfőnök legfontosabb feladata az, hogy a szellemek intezője legyen. Engedelmeskedik útmutatásainak és uralkodik az emberek fölött. Amikor törzsfőnököt választanak, a Mondoro, a törzs szellemei egy démoni szeánsz során leszállnak valakire, aki a médium lesz.

A szellemek szó szerint kiválasztják a következő törzsfőnököt. A démonizált médium, aki ismeri a jelölt életének titkait és azt az uralmat, mellyel a démonok az élete fölött már rendelkeznek, rámutat. Amikor kiválasztják, ez az ember biztos lehet abban, hogy munkáját, jövedelmét, előjogait a szellemeknek köszönheti majd életének egész hátralévő részében. Ez az egész törzset kötelezi.

A törzsfőnök felel azért, hogy a Mondoro minden hagyományát betartsák. Ennek következményei nyilvánvalóak. Zimbabweiek milliói élnek démonok nyílt uralma és fennhatósága alatt.²¹⁷

²¹⁶ C. Peter Wagner: Területi szellemek, Amana, Budapest, 1994.

²¹⁷ R. Chiundiza: Magasrangú hatalmasságok Zimbabweban, in C. Peter Wagner: i. m. 139. old.

Más geopolitikai egységek hogyan vannak a démonok uralma alatt

Egész országok vannak olyan sátáni hazugságok sötétségében, melyek egy adott kultúra sarkköveivé váltak. Ilyen például az ausztráliaiak küzdelme az elutasítottsággal és a hatóságokkal szembeni félelemmel. Az ausztrál történelem kegyetlen gyökerein a sátán képes volt általános bizalmatlanságot kelteni minden fennhatósággal rendelkező személlyel szemben – a legnagyobb hatalmassággal, magával Istennel szemben is. Az igazság azonban az, hogy Ausztrália nem elutasítottságra és igazságtalanságra épülő nemzet, hanem egy ugyanolyan méltóságokkal és képességekkel rendelkező választott nép, mint bármely nemzet a történelem során.²¹⁸

Arra a hitre jutottam, hogy a sátán valóban kijelöl egy démont, vagy démonoknak egy testületét, a világ minden geopolitikai egysége fölé, és hogy ezek ott vannak azok között a fejedelemségek és hatalmaságok között, amelyek ellen küzdünk.²¹⁹

Befolyásuk a következő területeken mutatkozik:²²⁰

1. A betegségek területén.
2. Történelmi helyzetekben.
3. A természetben.
4. Még a zsidó törvényben is.
5. Bizonyos, hogy a keresztények sem mentesek a fejedelemségektől és a hatalmasságoktól.
6. Az emberi bűnök mögött is ott van ezeknek a gonosz erőknek a tevékenysége.
7. Az államnyilvánvalóan fogékony a fejedelemségek és hatalmasságok befolyására

A területi szellemek szerepe érdekes módon az üldözésben és az evangéliummalszembeni ellenállásban, úgy tűnik összefonódott.²²¹

A területi szellemek legfontosabb feladata: az evangelizáció megakadályozása.

A pokoli csapat főhadiszállásai²²²

Pálfénynt derít e témára, ... Pál kétségtelenül a zsidó apokaliptikus eszmét foglalja szavakba a kozmikus lényekről, akik Isten felhatalmazása szerint az emberek dolgaival kapcsolatban döntéseket hoznak.

Ezek az alattomos erők emberi kormányokon, vallásokon és hatalommal rendelkező személyeken keresztül folytatják tevékenységüket, hogy a törvényesedés, a szociális ideológiák és az erkölcsi kompromisszumok kötelékeiben tartsák az embereket. ... Amikor a gonoszságnak ezt a szintjét jellemezzük, bizonyos értelemben pokol „legfelsőbb tanácsát” írjuk le, felismerve, hogy egyes magas rangú szellemi végrehajtó hivatalnokok felelősek a megtévesztés és pusztítás fontosabb mozgalmairól világunkban. Pl. lehetnek olyan fejedelemségek, melyek olyan dolgokat mozdítanak elő, mint pl. a New Age-filozófiák

²¹⁸ J Dawson: A hetedik kör. Az Evangélium ellen emelt láthatatlan sorompók áttörése városainkban, in C. Peter Wagner: i. m. 154. old.

²¹⁹ V. J. Sterk: Területi szellemek és evangelizálás ellenséges környezetben, in C. Peter Wagner: i. m. 173. old.

²²⁰ M. Green: Fejedelemségek és hatalmasságok, in C. Peter Wagner: i. m. 202–204. old.

²²¹ V. J. Sterk: Területi szellemek és evangelizálás ellenséges környezetben, in C. Peter Wagner: i. m. 167. 172. old.

²²² T. B. White: A fejedelemségek és hatalmasságok megértése, in C. Peter Wagner: i. m. 72–75. 76. 78. old.

szaporodása, a rituális sátánimádásterjedése, kábítószer-termelés és forgalmazás, terrorizmus, szexuális perverzitás és pornográfia. Valószínűleg vannak erős, ősi fejedelemségek, melyek India hindu kasztrendszerén keresztül működnek ...

1988-ban egy kolumbiai missziós szervezetben tanítottam. Soha nem fogom elfelejteni azt a napot, amikor megérkeztem abba a dzsungellel körülvett táborba, ahol mintegy 400 keresztény szolgáló lakott. Már az első este érezni kezdtem, hogy valamilyen nyomás összeroppantó bilincse záródik össze körülöttem. Szokatlanul sebezhetőnek és fenyegetettnek éreztem magam. Nem, ez nem a dzsungel éghajlatának hőisége és páratartalma, sem pedig a szokásos kultúrabeli különbségek. Amint munkámat végeztem, azon a héten megtudtam, hogy a tábor négy fő agresszív hatás éri a környezetből: 1) fegyveres marxista gerillák, akik azért harcolnak, hogy megszerezzék az ország feletti uralmat; 2) a feldolgozatlan kokain szállítási útvonalai a dzsungelből a kokainbárók kezébe; 3) indián törzsi csoportok, amelyek varázslással foglalkoznak; 4) katonai csoportok, amelyek hevesen ellenállnak a misszionáriusoknak.

Azt is megtudtam, hogy az odaérkezésem előtti évben egy kolumbiai meggyilkolt egy misszionárius nőt, és megesküdött, hogy újból ölni fog, mielőtt kiszabadul a börtönből. Az ebben a légkörben eltöltött harmadik vagy negyedik napon úgy éreztem, hogy teljesen elborít, letaglóz a zűrzavar, és ez nagyon megnehezítette feladatomban az ellátást. Éjszakánként olyan erővel tört rám a hamis önvád és a félelem, mint korábban még soha. Csak képzelődés lett volna? Vagy egy nehéz feladat feszültsége, melyhez hozzájárult a dzsungeli élet sok nehézsége? Talán, részben. De végül arra a következtetésre jutottam, hogy én és a többiek a táborban olyan szellemi erőkné válunk a céltábláivá, melyek szembeszegültek törekvéseinkkel. Mivel az én feladatomban a többi munkás képzése volt a szellemek felismerésének és a szellemi hatalom gyakorlásának a területén, a szellemi támadások kitüntetett célpontja voltam, hatásukat hazaérkezésem után még hetekig éreztem.

Hogyan harcolhatnak a keresztények a (területi) szellemek ellen

Az Újszövetség a keresztények egyik feladatkörét a katonákéval hasonlítja össze, mind a helytállás, mind pedig azoknak az isteni fegyvereknek a használata szempontjából, melyekkel le lehet rombolni a gonosz erődítményeit. A keresztényeknek meg kell ismerniük a „mennyei fejedelemségekkel és hatalmasságokkal Istennek sokféle bölcsességét”, hogy nyilvánvaló legyen az Ő kegyelme, ami a keresztben jut kifejezésre (Ef 3,10-11); le kell leplezniük a sötétség szándékait és cselekedeteit (Ef 5,11); ellen kell állniuk a gonosz ármánykodásainak, és tevékenyen fel kell lépniük azok ellen (Ef 6,10-18); valamint le kell győzniük a gonoszt, hogy megtörjék az emberi jellemre gyakorolt hatását (1Jn 2,12-14).

Vannak olyan dolgok, melyeket nem egy szemináriumon vagy egy könyvből tanulunk meg, hanem „ránk ragadnak” a csata folyamán. Nyitottnak kell lennünk és meg kell engednünk, hogy Isten kiképezzen minket az ellenség körmönfont dolgainak felismerésére. Bárcsak támasztana Isten olyan férfiakat és nőket, akik készek az Ő szemével látni, és elkötelezik magukat amellett, hogy az Ő hatalmával ellensúlyozzák a sötétség birodalmát napjainkban.

Hadviselésünk fegyverei²²³:

1. Míg az imádság a szellemi hadviselés legalapvetőbb tevékenysége, a legalapvetőbb magatartás a csatában résztvevők számára a hit és az engedelmesség.

A hitet nem érthetjük meg az Isten iránti engedelmesség nélkül.

A hit és az engedelmesség megfelelő összetételét egy szóban lehet összefoglalni: szentség. A szentség azt jelenti, hogy annyira telve vagyunk Istennel, hogy nincs bennünk hely semmi egyéb számára.

2. Jézus neve

A név tekintélyt hordoz. Amikor Jézus arra szólít fel, hogy használjuk az Ő nevét, isteni tekintélyt ruház ránk.

3. Jézus vére

A kereszten történt meg az, hogy Jézus „lefegyverezte a fejedelemségeket és hatalmasságokat” és „őket bátran mutogatta” (Kol 2,14-15). A sátán semmit sem gyűlöl jobban annál, mint amikor Jézus véreire emlékeztetik. A keresztt zavaró dolog a számára. Minden lélek, aki üdvözülni Jézus vére által, újabb akadály a sátánnak. Elvesztheti a talajt a lába alól Jézus vérével szemben.

4. Megegyezés

Miben vagyunk egyek ilyenkor? Először is mindabban, amit Isten Igéje mond nekünk. Aztán egyetértünk azzal, amit az Atya cselekszik a Szent Szellem által.

5. Böjt

Minden idők legmagasabb szintű szellemi összecsapása Jézusmegkísértése volt a pusztában.

Nagyon vigyáznunk kell, hogy a böjthöz való hozzáállásunk megfelelő legyen. A böjt kiváltság, amely közelebb visz minket Istenhez és érzékenyebbé tesz minket arra, hogy meghalljuk az Ő hangját. Nem szellemi kiváltság jele, amely különbé tesz minket másoknál.

Hiszem, hogy a böjt, fontossága miatt, újból általános gyakorlattá fog válni. Ez Isten haditervének az a része, melyben mi alkotjuk a földi csapatokat. Az angyalok lehetnek Isten légierője, de az Egyház a szárazföldi hadtest, és buzgó imáink megnyitják a menny ablakait. Ahogy Jakab mondta: „Igen hasznos az igaznak buzgóságos könyörgése” (Jak 5,16).

Mi az, amit Dániel imája és böjtölése mozgásba hozott? Isten válaszként elküldte Dánielhez mennyei felmentő seregeit. Az angyal azt mondta, hogy ez abban a percben történt, amikor az ima – a buzgó ima – elkezdődött. Azt is mondhatjuk, hogy Dániel indította el a csatát ima által, könyörögve Isten előtt.

6. Dicséret. Minden körülmények között Istent áldja.

7. Isten Igéje. Mi Isten Igéje? Isten írott szavának, az Igéneka használata a hadviselés erőteljes fegyvere, ahogyan ezt Jézus megkísértésében is láthatjuk. Az ördög mindhárom támadására válaszként Jézus ószövetségi igéket idézett, és az ördög nem tudott nekik ellenállni.

²²³ C. P. Wagner: Szellemi hadviselés, in C. Peter Wagner: i. m. 8. 10–15. old.

De Istennek van egy kimondott szava is, a rhema, ... Itt egyszerűen arra akarok utalni, hogy ha meghalljuk Isten frissen kimondott szavát, az a Szellem kardjával vívott harc fontos része.

A Szellem kardja az, hogy halljuk Isten hangját, ahogyan az Jeremiással történt. Ez Isten egy bizonyos időre és helyre vonatkozó akaratának ismerete.

Isten akaratának hallása, elfogadása és az annak megfelelő cselekvés döntő fontosságú a szellemi hadviselésben.

Hogyan tudsz hozzájárulni a városodért vagy nemzetedért vívott csata győzelméhez

Kezdd a szellemi ellenállás fajtájának és sajátos tüneteinek a meghatározásával.²²⁴

1. Nézd végig városod világi történelmét!
2. Nézd végig városod keresztény történelmét!
3. Ismerd fel városaid prófétáit, közbenjáróit és szellemi véneit!
4. Tanulmányozd városod népességét! Nagyon meglepő, hogy gyakran milyen tudatlanok vagyunk a minket körülvevő alapvető tényekkel kapcsolatban. Milyen házakban laknak az emberek? Hogyan nyomorognak? Miért nyomorognak? Vannak-e társadalmi, etnikai csoportok, gazdasági változások, növekszik-e az átlagéletkor, mi történik ott valójában?
5. Legyél hálás városodért! Tanulmányozd lehetőségeit és meg fogod kapni a szükséges ismereteket.

Ha már tudjuk, mivel állunk szemben, mit tegyünk?

1. Kezdd dicsérettel! ... Hálaadás és imádat közben fogad meg bennünk az Isten szerint való gondolkodás és érzés városunkért.
2. Várj, hogy az Úr látást adjon neked! ... Tanuld meg gyermeki bizalommal figyelni Istent, és Ő győzelemre vezet majd téged.
3. Azonosulj azokkal, akiket el akarsz érni! Nehémiássem úgy imádkozott Jeruzsálem újjáépítéséért, mintha ő maga nem tartozna a városhoz. ... Lehet, hogy te is igaz vagy, és nem vagy részes városod bűneiben. De valamennyien azonosulhatunk bármely bűn gyökerével.
4. Szolgálj a bűnnelellentétes szellemben!
5. „Vajúdj” imádságban mindaddig, amíg Isten céljai meg nem valósulnak! Ami Istentől fogant, az végül meg fog születni.

Erwin W. Lutzer

Erwin W. Lutzer: a chicagai Moody Memorial Church vezető lelkésze. A „Krisztus és a többi isten” c. könyvéből hozott részlet tanulságos olvasmány a sátán társadalmi méretű működéséről. A könyvhöz Kovács Gábor írt ajánlást és látta el a katolikus olvasót tájékoztató lábjegyzetekkel.²²⁵

Az Antikrisztus prototípusának Adolf Hitlert tekinti, bemutatja (okkult) karrierjét.

²²⁴ J Dawson: A hetedik kör. Az Evangélium ellen emelt láthatatlan sorompók áttörése városainkban, in C. Peter Wagner: i. m. 155–158. old.

²²⁵ Erwin W. Lutzer: Krisztus és a többi isten, Lélek és Élet, Budapest, 1995. 185–195. old.

Az Antikrisztus jellemzői

Ha az Antikrisztus fellép, gazdasági és politikai csodákat fog művelni. Béke- és jólét-programot hirdet abszolút demagógiával. A világ annyira a kölcsönös kötődés rendszerében van, hogyha valamely szektor instabil lesz, instabilitás lép fel, így a világban nyugtalanság keletkezik. Így az Antikrisztus átveheti a hatalmat hasonlóképpen, ahogy Hitler tette az első világháborút követő instabilitás idején.

A sátán tudja, hogy mi fog bekövetkezni Krisztus visszatérésekor, de nem tudja, hogy mikor fog ez bekövetkezni, ezért szükséges, hogy mindig valakit kéznél tartson. Ezért van a történelemben minden korban mindig néhány potenciális Antikrisztus.

Nemrég jelent meg egy könyv Antikrisztus címmel, amely tudományos apparátussal végigkíséri a történelemben ezt a témát. Alcíme: Az emberiség kétezer éve a gonosz bűvöletében.²²⁶

Az Antikrisztus tanai

Ma már milliók hisznek azokban a tanokban, melyeket az Antikrisztus fog kinyilatkoztatni. A Vallások Világszövetségje nyíltan hirdette azokat a tanításokat, melyeket a világnépszerűség nagy része elfogad majd.

Önátalakítás: démoni átalakításra akar vezetni minden embert, a különféle technikák által: meditációs technikák, pszichedelikus drogok.

Az emberiség istensége: valamennyien istenek vagyunk, saját tudatunk lehetőségei alapján. ==> Amikor az Antikrisztus megjelenik, a világ kész lesz isteníteni egy olyan vezetőt, aki azt állítja, hogy birtokában van azoknak a képességeknek, melyekkel egyesítheti a világot és elhozhatja a béke új korszakát. (Vö. 2Tessz 2,4) A hazugság mestere azt is meg fogja kísérelni, hogy leutánozza a Szentháromságot, így egy szentségtelen hármasságot hozva létre.

Hogyan fog az Antikrisztus ilyen vallási hatalomra szert tenni? 2Tessz 2, 9-10.

Elkötelezettség a globalizmus mellett: gazdasági, politikai és vallási egység. (vö. Jel 13,8)

Elkötelezettség az Utópia mellett: most, itt meg lehet oldani a világ problémáit. (vö. Dán 8, 25)

Türelmetlenség a másként gondolkodókkal szemben: aki nem hajlandó csatlakozni az egységes világprogramhoz, az elvetendő.

²²⁶ Bernard McGinn: Antikrisztus, AduPrint, Budapest, 1995.

Irodalomjegyzék

Az irodalomjegyzékben szerző szerinti abc rendben szerepelnek a témával kapcsolatos írások. Ez az irodalomjegyzék bővebb, mint a lábjegyzetben lévő hivatkozások. Olyan cikkek, könyvek is szerepelnek benne, amelyekre nem történt a könyv korábbi fejezeteiben hivatkozás.

– A –

- Adler, M.: Die Freimaurer und der Vatikan, Verlag Claus P. Clausen, Lippstadt, 1985.
 Adler, M.: Kirche und Loge, Miriam-Verlag, Jestetten, 1981.
 Adler, M.: Die Söhne der Finsternis – 2. Teil: Weltmacht Zionismus, Miriam Verlag, Jestetten, 1975.
 Adler, M.: Die Söhne der Finsternis – 3. Teil: Theologische Finsternis, Miriam Verlag, Jestetten, 1983.
 Aquinói Szt. Tamás: Summa Theologica
 Altaner, B.: Patrologie, Herder, Freiburg, 1938.
 Amorth, G.: Egy ördögűző tapasztalatai, Ecclesia, Budapest, 1994.
 Anderson, J. W.: Hol angyalok járnak ..., Európa, Budapest, 1995.
 Angyalok őriznek (szerk. Balassa Zs.), Szent Gellért, Szeged, 1991.
 Arnau, F.: Macht und Geheimnis der Magie, Hannover, 1965.
 Assisi Szt. Ferenc: Az egyszerűség útja – Szedő Dénes: Facimbalom, Szent István Társulat, Szent István Társulat, Budapest, 1981.
 Augustinus, A.: Vallomások, Gondolat, Budapest, 1982.
 Avilai Szent Teréz: A tökéletesség útja és a belső várkastély, Szent István Társulat, Budapest, 1979.
 Avilai Szent Teréz: Önéletrajz, Magyar Karmelita Rendtartomány, Budapest, 1927.

– B –

- Balogh J.: Szent Ágoston vallomásai I-II., Budapest, 1944.
 Baum, H.: Die apokalyptische Frau aller Völker, Christiana-Verlag, Stein am Rhein, 6. Auflage, 1983.
 Baum, H.: Freimaurerischer Satanismus heute, Christiana-Verlag, Stein am Rhein, 4. Auflage, 1986.
 Bennett, D. & B.: A Szentlélek és te, év nélkül
 Biedermann, H.: Handlexikon der magischen Künste, München – Zürich, 1976.
 Bonifatius, P.: Sprüche der Väter – Apophtegmata Patrum, 1963.
 Bonin, F.: Lexikon der Parapsychologie und ihrer Grenzgebiete, Fenkfurt, 1981.
 Bonnke, R.: A szellem erejével, Hit Gyülekezete, Budapest, 1995.
 Boudet, P.: Ez nem a te harcod ..., Marana Tha, 1995.
 Brandt, R. L.: Lelki ajándékok, Rhode-Saint-Genese, Keresztény segítőik tananyagsorozat, 1994.
 Bubeck, M. I.: Az ellenség, Menedék, Budapest, 1993.
 Buob, H.: A Szentlélek adománya i, Marana Tha, Budapest, 1994.

– C –

- Carr, J. J.: Megtört kereszt, Hitler és az okkultizmus. A náciizmus és a New Age kapcsolata, Hit Gyülekezete, Budapest, 1993.
 Cassianus, J.: De institutionis coenobiorum, ELTE, Budapest, 1980.

Charon, W.: Atlantiszi mágia, Média, Budapest 1990.
 Crowley, A.: Magic, London, 1973.
 Curcio, M.: Parapszichológia A-tól Z-ig, Arkánium, 1991.

– **D** –

DeGrandis, R.: A nyelvek adománya, Marana Tha, Budapest, 1995.
 Deine Tage sind gezählt, Werk der Barmherzigen Liebe, Flüeli-Ranft, 1989.
 Denzinger, H. & Schönmetzer, A.: Enchiridion symbolorum definitiorum et declarationum de rebus fidei et morum, Herder, 1976. ed. 36. emendata. 1997-ben az Örökmécs Alapítvány kiadásában megjelent ennek magyar fordítása: AZ EGYHÁZI TANÍTÓHIVATAL MEGNYILATKOZÁSAI. Fordította és összeállította Fila Béla – Jug László, Kisterenye – Budapest

– **E** –

Efraim testvér: A szántóföldek már megérttek az aratásra – Egy új közösség szívében, Nyolc Boldogság Katolikus Közösség, Péliföld-Szentkereszt, 1992.
 Előd I.: Katolikus Dogmatika, Szent István Társulat, Budapest, 1983.
 Erdélyi J.: Természetgyógyászat az Ige mérlegén, Primo, Budapest, év nélkül

– **F** –

Fellowship W.: A New Age megértése, in Marana Tha V. évf. 4. szám
 Feuling, F.: Die Freimaurer – unsere Brüder?, Miriam-Verlag, Jestetten, 1975.
 Ferguson, J.: An Illustrated Encyclopedia of Mysticism and the Mystery Religions, Thames & Hudson, London, 1976.
 Fónagy I.: A mágia és a titkos tudományok története, Budapest, 1943.

– **G** –

Gabriele di S. Maddalena: Istennel egyesült élet – Keresztes Szent János szerint, Szent István Társulat, Budapest, 1991.
 Gál Péter: A New Age keresztény szemmel, Lámpás Kiadó – Szegletkő Kiadó, Abaliget – Budapest, 1994.
 Gál P.: Konferencia a szabadító szolgálatról San Giovanni Rotondóban, in Marana Tha VIII. évf. 1. szám
 Gál P.: Vizsgáljátok meg a lelkeket, 1994.
 Gee, D.: A szellemi ajándékokról, év nélkül
 Gibson, N. & P.: Szabadítsd meg gyermekeinket a gonosztól!, Amana, Budapest, 1995.
 Don Gobbi: A papokhoz, Szűzanyánk kedves fiaihoz, Máriás Papi Mozgalom, 1991.
 Don Gobbi: A papokhoz, Szűzanyánk kedves fiaihoz – Pótfüzet az első magyar kiadáshoz, Máriás Papi Mozgalom, 1992.
 Gouillard, J.: Kleine Philokalie zum Gebet des Herzens, 1957.
 Grialou, M.-e.: Ich will Gott schauen, Weg des Getauften mit den Meistern des Karmel, Paulusverl., Freiburg, Schweiz, 1993.

– **H** –

Hagin, K. E.: Jézus neve – A Szentlélek vezetése, Bibliotéka, 1989.
 Hammond, F.: Démonok és szabadulás Jézus szolgálata alapján, Hit Gyülekezete, Budapest, 1994.
 Hengsbach, F.: A szellemek megkülönböztetése, in Szolgálat 43. szám
 Hubaut, M.: Krisztus a mi boldogságunk, Agapé, Újvidék, 1991.
 Huttkey Levente: Alkimisták és rózsakeresztesek, Folk-union, Budapest, év nélkül

– I –

Ich sende meinen Engel (Hg. Guillet, A.), Christiana Verlag, 1990.

Imaórák Liturgiája I-IV., Budapest, 1992.

Iragui, M.: A mi örömhírünk, gépelt ford.

Irvine Doreen, Die Königin der Schwarzen Hexen, Neuh.-Stuttgart, 1975.

– J –

Joannes Paul II.: Die Engel – Sechs Papst-Katechesen, Christiana-Verlag, Stein am Rhein, 1991.

Journel, R. de et Dutilleul, J.: Enchiridion Asceticum, Herder, 1958.

– K –

Károly, K.: Pietrelcinai Pio atya, Agapé, Szeged, 1995.

A Katolikus Egyház Katekizmusa, Szent István Társulat, Budapest, 1994.

Katolikus Kincses Kalendárium 1995., Agapé, Szeged, 1995.

Kecskés P.: A lelkiélet mestereinek írásaiból, Szent István Társulat, Budapest, 1964.

Kecskés P.: Szent Ágoston breviárium, Budapest, 1960.

Kempis T.: Krisztus követése, Ecclesia, 1988.

Keresztény remekírók 1-15. (szerk.: Kühár F.), Szent István Társulat, Budapest, 1944.

Keresztes Szt. János: Művei I-II., Magyar Karmelita Rendtartomány, Budapest, 1926.

Kis Szent Teréz: Utolsó beszélgetései, Magyar Karmelita Rendtartomány, Budapest, év nélkül

Konya, A.: Démonok, Jó Hír, Budapest, 1995.

Kraft, H.: Texte der Kirchenväter I-V., 1966.

Kuhlmann, K.: A Szentlélek ajándékai, Hit Gyülekezete, Budapest, 1995.

Küldetésünk, A Jézus Társasága 34. általános rendgyűlésének dokumentumai, Societas Jesu, Róma, 1995.

– L –

Laplace, J.: A Lélek műhelyében, Prugg Verlag, Eisenstadt, 1980.

Lehner, E. & J.: Picture book of Devils, Demons and Witchcraft, Dover, New York, 1971.

Lexikon für Theologie und Kirche 1-10. (Hg.: Höfer, J. – Rahner, K.), 1957-1966.

Linn M. & D., Fabrikant, Sh.: Imaszeminárium az élet sebeinek gyógyítására, Marana Tha, Budapest, 1995.

L. Nagy Zsuzsa: Szabadkőművesek, Akadémia, Budapest, 1988.

Loyolai Szent Ignác írásaiból, Róma, 1990.

Lutzer, E. W.: Krisztus és a többi isten, Lélek és Élet, Budapest, 1995.

– M –

Magyar Nyelv Történeti-etimológiai Szótára, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1970. 2. köt.

May, G.: Die Krise der Kirche ist eine Krise der Bischöfe, Köln, 1987.

McGinn, B.: Antikrisztus, AduPrint, Budapest, 1995.

McKenna, B.: Vannak még csodák!, Lélek és Élet, Budapest, 1995.

Mócsy I.: Nyitott szívvel, Szent István Társulat, Budapest, 1988.

Mühlen, H.: Újuljatok meg Lélekben, Prugg Verlag, Eisenstadt, 1978.

Müller L.: Misztika, Korda, Budapest, 1935.

Müller, J.: És Ő meggyógyítja minden gyöngeséged, Marana Tha, Budapest, 1994.

Müller, J.: Isten más, Marana Tha, Budapest, 1995.

Müller, J.: Utak a lelkiülethez, Marana Tha, Budapest, 1993.

Nock, A. D.: Corpus Hermeticum 1-4., Paris. 1978.

– O –

Ókeresztény írók 1-13. (szerk.: Vanyó L.), Budapest, Szent István Társulat, Budapest, 1991.
Ouweneel, W. J.: Okkultizmus és keleti misztika, Evangéliumi Kiadó, Budapest, 1991.

– P –

Pérez, R. G.: Az okkultizmus inváziója, Christianus Verlag – O.M.C., Budapest – Bécs, 1993.

Peters, E.: The Magician, the Witch and the Law, Hassocks, 1978.

Pethrus, L.: A Szél fúj, ahová akar, Omega, Debrecen, 1990.

Philippe, P. J.: Idő Istennek – A benső ima útja, Nyolc Boldogság Katolikus Közösség, Homokkomárom, 1996.

Philippe, P. J.: Keresd a békét, és járj a nyomában!, Nyolc Boldogság Katolikus Közösség, Homokkomárom, 1995.

Popp, G.: Aki elveszi szorongásainkat, Marana Tha, Budapest, 1993.

– R –

Rahner, K. – Vorgrimler, H.: Teológiai kyszótár, Szent István Társulat, Budapest, 1980.

Rauschen – Wittig: Grundriss der Patrologie, Herder, Freiburg, 1921.

Righini-Bonelli, M. L.: Reason, Experiment and Mysticism in the Scientific Revolution, New York, 1975.

Roberts, O.: A gyógyulás csodái, Hit Gyülekezete, Budapest, 1995.

Rohrbach, H.: Láthatatlan hatalmasságok és az Úr Jézus Krisztus hatalma, Primo, Budapest, év nélkül

Rouet de Journel, M. J. – Dutilleul, J.: Enchiridion Asceticum, ed. 4., 1947.

Rouet de Journel, M. J.: Enchiridion Patristicum, ed. 17., Freiburg, 1952.

– S –

Sanford, A.: A Lélek gyógyító adományai, gépelt ford.

Scaramelli, J. B.: Regeln zur Unterscheidung der Geister, Herausg. von W. Schamoni, Verlagsdruckerei Josef Kral, év nélkül

Schubert, L.: 5-perces csodák, Marana Tha, Budapest, 1995.

Schütz, Ch.: A keresztény szellemiség lexikona, Szent István Társulat, Budapest, 1988.

Seligmann, K.: Mágia és okkultizmus az európai gondolkodásban, Gondolat, Budapest, 1987.

Siegen, J.: Der Erzengel Michael, Christiana-Verlag, Stein am Rhein, 1982.

Silberer, H.: Hidden Symbolism of Alchemy and the Occult Arts, Dover, New York, 1971.

Stein, E.: A kereszt tudománya, Szent István Társulat, Budapest, 1981.

Strilich Ágnes: Lélekben és igazságban 1-2., in A Lélek szava 1995. 4-5. szám

Subritzky, B.: A Szentlélek ajándékainak elnyerése, Primo, Budapest, 1992.

– SZ –

Szalézi Szt. Ferenc: Filotea, Ecclesia, Budapest, 1976.

Szalézi Szt. Ferenc: Teotimus, Szent István Társulat, Budapest, év nélkül

Sziénai Szt. Katalin: Dialógus, Szent István Társulat, Budapest, 1983.

Szolgálat 85., a szellemek megkülönböztetésének szentelt száma

– T –

Tanquerey: A tökéletes élet – Aszkétika és misztika, Desclée & Co., Paris, Tournai, Roma, 1932.

Trikál J.: Az okkultizmus bölcséleti szempontból, Stephaneum, Budapest, 1931.

– V –

Városi I.: Szent Ágoston vallomásai, Bp. 1974.

A II. Vatikáni zsinat tanítása, Szent István Társulat, Budapest, 1975.

– W –

Wagner, C. P.: Területi szellemek, Amana, Budapest, 1994.

Weigl, A. M.: Engel Gottes, mein Beschützer, Verlag St. Grignionhaus, Altötting, 1985.

Weigl, A. M.: Vergesst eure Heiligen Engel nicht, St. Grignion Verlag, Altötting, 1990.

Weissmahr B.: Filozófiai istentan, Mérleg – Távlatok, Bécs – Budapest – München, 1996.

Weissmahr B.: Ontológia, Mérleg – Távlatok, Bécs – Budapest – München, 1992.

Westmann, R. S.: Hermeticism and the Scientific Revolution, Los Angeles, 1977.

Wolkenberg A.: Az okkultizmus és spiritizmus multja és jelene, Szent István Társulat, Budapest, 1923.

Wurmbrand, R.: Karl Marx und Satan, Uhldingen, 1977/78.

– Y –

Yocum, B.: A prófécia, Marana Tha, Budapest, 1992.

Yourcenar, M.: Opus nigrum, Budapest 1983.

– Z –

Zilligen, P.: Der Engel am Abend des Lebens und am Ende der Welt, St. Raphael-Verlag, Ulm-Göggligen, év nélkül

Zilligen, P.: Mit den Engeln durchs Leben, St. Raphael-Verlag, Ulm-Göggligen, év nélkül

Zilligen, P.: Im Strahlfeld des Engels, St. Raphael-Verlag, Ulm-Göggligen, év nélkül

Zwenz, G.: Magie, Stern Glaube, Spiritizmus, Frankfurt, 1974.